

Dr. Mîdî Kars - Abdullâh Kars

İstanbul Cumhuriyet Kurumları İktisadi İlimler Fakültesi

Eyüp Sultan

(121)

RESİL

Dr. Hilal Kara-Abdullah Kara

İstanbul semalarını aydınlatan bir yıldız

Eyüp Sultan (r.a.)

 NESİL

Eyüp Sultan (r.a.)

İstanbul Semalarını Aydınlatan Bir Yıldız

Dr. Hilal Kara - Abdullah Kara

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ali Erdoğan
Yayın Danışmanı: Metin Karabaşoğlu
Editör: Ali Erdoğan
İç Tasarım: Ahmet Ay
Kapak Tasarımı: Kenan Bıyıklı
ISBN: 978-975-269-537-2

Sanayi Cad. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler - İSTANBUL
Tel: (0212) 551 3225
Faks: (0212) 551 2659
www.nesilyayinlari.com
nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Medya Direktörü: Mahmut Güleç
Dijital Edisyon Editörü: Cihan Dinar
Dijital Yayın Tarihi: Aralık 2011

Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.
www.nesildigital.com

Dr. Hilal Kara - Abdullah Kara

hilalabdullah@hotmail.com

Hilal Kara

1988 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat fakültesinden mezun oldu. U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Hadis Bilim Dalında yüksek lisansını tamamladı. Almanya'da Psikoloji dalında yüksek lisans, Pedagoji dalında doktora yaptı. 1986-1989 yılları arasında Kur'ân Kursu Öğreticisi, 1989-2000 yılları arasında İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmeni olarak çalıştı. Çeşitli vakıf ve derneklerde Kişisel Gelişim ve Anne Eğitim Seminerleri verdi. Halen akademik çalışmalarına Almanya'da devam eden yazar, Almanca, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

Abdullah Kara

1988 yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Cizreli Şeyh Muhammed Said'in Halifesi İbrahim Güneş'ten yedi yıl Arapça ve İslamî İlimler tahsil etti. Bir süre İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmenliği yapan yazarın, birçok çeviri ve telif eserleri bulunmaktadır.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ:

- Kur'ân-ı Anlamak
- İslam Kahramanları
- Mustazaflar I-II
- Gül'ün Gonca'sı Hz. Fatıma
- Cennetle Müjdelenen Hanımlar
- Ashab-ı Suffe - Peygamber Okulunun Yıldızları
- İlklerin Annesi - Hz. Hatice
- Sahabilerin Şehadet Anları - Şehidler Ölmez
- Üç Bilal (r.a)
- Hanım Sahabeler Ansiklopedisi

- Candan Öte Sevmek - Sahabenin Peygamber Aşkı
- Annelerimiz Ezvâc-ı Tâhirât
- Çocuk Sahabiler
- Peygamberimizin Çocukluğu - Can Muhammed
- Sahabenin Ateşle İmtihanı (Asr-ı Saadet'te İman Mücadelesi
- Asr-ı Saadet'te Derin Fitne (Allah Resûlü'nün (a.s.m) Derin Devlet Mücadelesi
- İki Sultan İki Kurban - Hz. Hasan ve Hüseyin (r.anhüma)

Söz Başı

“Ne mutlu beni görüp iman edene!

Ne mutlu beni göreni görene!”^[1]

Bizi yaratan, yaşatan, rızkımızı veren, her an koruyup kollayan Allah, insanlığı küfür bataklığından çıkarmak için zaman zaman insanlar arasından seçtiği birini elçi olarak görevlendirmiştir. Bu elçiler, Yaratan ile muhatap olmuş, insanlığı aydınlatacak, onları küfür ve diğer bütün kötülüklerden koruyacak olan emir ve yasakları insanlara iletmişlerdir. İşte, bu seçilmiş insanların en sonuncusu ve Allah'ın en çok sevdiği elçisi Hz. Muhammed'dir (a.s.m.).

O, yalnızca kendi zamanında yaşayan insanları değil, kıyamete kadar gelecek bütün insanları küfür ve kötülüklerden sakındırmak, onları aydınlatmak üzere seçilerek görevlendirilmiştir. Çünkü o, insanlığa Allah'ın mesajlarını bildiren, kendisine Kur'ân'ın indirildiği, Rahmet Peygamberi'dir.

Ancak karanlıklara alışan, kötülüklerle bütünleşip tek vücut olan zalimler, Rahman'ın bahşettiği bu eşsiz lütfu fark edemediler. Onu ellerinin tersi ile itip, vahyettiği Kur'ân'ı reddettiler. Bununla da kalmayarak, Kur'ân ile insanlar arasına girerek, rahmeti onlardan uzaklaştırmaya çalıştılar. Bunun için Hz. Peygamber'in karşısına dikilerek elçilik görevini engellemeye kalkıştılar.

Bundan sonra büyük bir mücadele başladı. İnsanların çoğu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) karşı çıkıp ondan kaçarken, az da olsa zorbaların zulümlerini hiçe sayarak canlarını ve mallarını ortaya koyan, hakikatin parlak ışıklarını görüp ona koşan insanlar da vardı. Onlar, Allah Resûlü (a.s.m.) ile aralarına konan bütün engelleri aşarak Rahmet Peygamberi'ne ulaştılar. Gönüllerini ona açarak, bütün benlikleri ile ona (a.s.m.) inanıp, güvendiler. Canlarını, mallarını, bütün varlıklarını ortaya koyup; her türlü zulme göğüs gererek, Allah'ın Habîb'i ile birlikte mücadele ettiler. İtildiler, kakıldılar, işkencenin her türüne göğüs gerdiler. Mallarından, mülklerinden, vatanlarından, sevdiklerinden vazgeçtiler. Bir ömür, durmaksızın gece gündüz mücadele ettiler.

Bir taraftan bu zalimlerle savaşan hakikat âşıkları, diğerk taraftan da İslâm'ı öğrenmek ve yaşamak için nefisleri ile mücadele ettiler. Cehaletleri, kötülöklere sevk eden arzuları ve terk etmeleri gereken eski alışkanlıkları ile yüzleşip; onları hayatlarından teker teker çıkartıp, yerine güzellikleri, sevgiyi ve merhameti koydular.

Bizzat Allah'ın gözetiminde, Kur'ân'ın ışığında, Resûlün rehberliğinde, onun terbiyesi ile yetiştirildiler. Kemal merdivenlerini bir bir çıkarak, Rahman'ın rızasına doğru, hızla yol aldılar. İşte dünyanın bu en bahtiyar insanlarına **sahâbî** dendi.

Onlar, bir taraftan iç ve dış düşmanlarla mücadele ederken diğerk taraftan da birçoğı kırkından sonra okuma yazma öğrendi, Kur'ân'ı anlayarak ve yaşayarak okuyup, ezberledi ve Rahman'a kulluk ettiler. Bütün bunları yaparken kendilerine, ailelerine ve çevrelerine karşı sorumluluklarını yerine getirmeyi de ihmal etmediler. İlim öğrenip, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) binlerce hadisini ezberlediler. **Ebû Eyyûb el-Ensârî** gibi bazı sahâbîler, tek bir hadisin doğruluğunu tespit etmek için bir aylık yola gidip, hadisin doğruluğunu teyit ederek, geri döndüler.

Bütün Bunlar Niçin?

Elbette Kur'ân, Sünnet, hak ve hakikatin, en doğru ve en güzel bir şekilde gelecek nesillere ulaşması için. Onlar, yalnızca bunları sonraki nesillere ulaştırmakla kalmayıp Tefsir, Hadis, Fıkıh gibi birçok ilmin de temelini attılar. Kur'ân ve Allah Resûlü'nün (a.s.m.) öğretileriyle yalnızca kendilerini değil, Mısır, Suriye, İran, Irak ve Anadolu gibi birçok beldeye giderek tüm insanlığı da aydınlattılar. Çünkü onların her biri, Hz. Peygamberin "Ashabım yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız doğru yolu bulursunuz"^[2] buyurduğu gibi insanlık semasında parlayan birer yıldızdı.

Allah'ın Resûlü ile birlikte, Rahman'ın gönderdiği Kur'ân'ı bizzat yaşayarak, her konuda bizlere **eşsiz örnek** oldular. İnsanlığa, **Saadet Asrı'nı** ve **Kur'ân Nesli'n**i örnek olarak hediye ettiler. Tıpkı Hz. Âişe annemizin, Allah Resûlü (a.s.m.) için dediğı gibi "**Onun ahlâkı, Kur'ân ahlâkıydı.**"^[3] **Sahâbîlerin ahlâkı ise onun ahlâkını en güzel şekilde yansıtan bir örnek.**

O, Kur'ân'ın ifadesi ile Usve-i Hasene-En güzel örnekti. Sahâbe ise bunu yansıtan en güzel ayna. Onu, insanlığa ulaştıran en güzel vasıtaydı.

Onlar sözleri, hayatları, mücadeleleri, feyiz ve bereketleri, etraflarına saçtıkları nur ve bizzat varlıkları ile rahmetin ta kendisiydiler. Nitekim Allah, Kur'ân-ı Mübîn'de Resûlü için şöyle ifade buyuruyor:

“Biz seni, ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”^[4]

Şüphesiz ki, Allah Resûlü (a.s.m.) gibi, Kur'ân ve iman mücadelesi veren; Kur'ân'ı, sünneti ve hakkı olduğu gibi gelecek nesillere ulaştıran; İslâm'ı en güzel şekilde yaşayarak örnek olan Kur'ân Nesli de rahmet olsun diye seçilmiş bir nesildir.

Onlar sözleriyle, yaşadıkları hayatlarıyla nur ve rahmet oldukları gibi, **kabirleri ile de bulundukları yerdeki canlılara rahmet saçarlar.** Onların her biri ziyaretlerine gidenlere Allah'ı, Resûlü'nü, hak ve hakikati, rahmet ve merhameti, sevgi ve şefkati hatırlatıp, vefatlarından sonra bile bulundukları beldeye nur saçarak rahmet olmaya devam ederler. Tıpkı Resûlü Kibriya'nın (a.s.m.) buyurduğu gibi:

“Kıyamet günü sahâbîlerimden her biri, vefat ettiği yerin belde halkı için, önder ve nur olarak dirilecektir.”^[5]

Nitekim “...Oysa Sen aralarında bulunduğun sürece, Allah onlara azap edecek değildir. Ve af diledikleri sürece de, Allah onlara azap edecek değildir.”^[6] ayeti, bize Allah'ın sevdiği kullarının bulundukları yerdeki insanlar için rahmet olduğuna işaret etmektedir.

Vazgeçilmez örnek şahsiyetler olan sahâbîlerin her biri, farklı yönleriyle öne çıkan önemli özelliklere sahiptir. Bu sahâbîlerden biri de kabrinin bulunduğu Eyüp semtine adını veren **Ebû Eyyûb el-Ensârî'dir.** O, birçok özelliği ile öne çıkan büyük sahâbîlerdendir.

İstanbul'da misafir olan bu kadar önemli bir yıldız hakkında yazılan eserlerin yok denecek kadar az olması, olanlardan da haberdar olunmaması, ne bizim misafirperverliğimize ne de Ebû Eyyûb'un misyonuna uyuyordu. Onu hakkıyla anlatamayacağımızı bildiğimiz halde bu konudaki ihmali birazcık olsun gidermek ve ona dikkat çekmek için bu konuda bir çalışma yapmaya cüret ettik.

İnşallah Rabbim bu cüretimizi bağışlayıp, rızası doğrultusunda bir ömür sürerek, **Ebû Eyyûb'un bize ulaştırdığı misyona bir nebze**

olsun hizmet etmeyi nasip eder. Bu çalışmamızı da hayırlara vesile kılar.

Üsküdar, Temmuz 2008

[4]

[2]

[6]

[3]

[1]

[5]

Ebû Eyyûb el-Ensârî Kimdir?

Ümit elçisi, gönüller sultanı, Mihmandâr-ı Nebî Ebû Eyyûb el-Ensârî, halk dilindeki ifadesiyle Eyüp Sultan, Medineli sahabelerdendir. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) olan yakınlığı, ilim irfan, ufuk ve üstlendiği misyon ile sahabeler arasında her zaman çok özel bir konuma sahip olmuştur. Üstlendiği misyondan dolayı yalnızca sahabeler arasında değil, onlardan sonraki bütün dünya Müslümanları arasında da bu özel konumuyla insanlık semasında nadide bir yıldız olmaya devam edecektir.

O, Allah (c.c.) tarafından geçmiş peygamberlere ve onların ümmetlerine müjdelenen Rahmet Peygamberi'ne onlardan ihlâs ve samimiyet timsali bir Tübba'nın imanını ulaştıran müjdecidir.

O, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) büyük dedesi Haşim'in eşinin, dedesi Abdulmüttalib'e yardıma koşan dayılarının torunu, bağrında babası Abdullah'ı ebedî olarak misafir eden sülalenin seçkin bir ferdidir.

O, Allah Resûlü'nü (a.s.m.) yedi ay gibi uzun bir süre evinde konuk eden ve bu yönü ile meşhur olan bir sahâbîdir.

O, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) mihmandarı, sancaktarı, koruması, hizmet eri, komşusu ve dostudur.

O, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çok az sayıdaki **vahiy kâtiplerindendir.**

İlerleyen yaşına rağmen Efendimiz (a.s.m.) hayatta iken Kur'ân'ı ezberleyen ve Kur'ân'ı cem eden Ensar içinden yetişmiş beş hafızdan birisidir.

Bir hadisin doğruluğunu tespit etmek için bir aylık yol gidip, sonra da geri dönecek kadar **ilim âşığı bir sahâbîdir.**

Yemen kralının mektubu ile temsil bulan geçmiş ümmetlerin **ümidini**, Allah Resûlü'ne (a.s.m.); Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ümmetine bildirdiği müjdeleri de bize ulaştıran **ümit elçisidir.**

Gerek Allah Resûlü (a.s.m.) ile gerekse onun (a.s.m.) vefatından sonra, cepheden cepheye koşan, ömrü savaş meydanlarında geçen, seksen yaşında İstanbul surlarına kadar gelen **mücahitlerin öncüsüdür.**

Dünyaya açılan kapıyı temsil eden İstanbul'a kadar gelerek, cansız bedeninin en ilerilere götürülmesini isteyen, onu âdeta İstanbul surlarına dikilmesi gereken bir bayrak gibi gören, **geçmişten geleceğe uzanan bir müjdecidir.**

O, İslâm'ın güzelliğini ve üstünlüğünü İstanbul'dan bütün dünyaya haykıran fethin sembolüdür.

Ebû Eyyûb el-Ensârî, Huzur-u Saadette Efendimiz ile geçirdiği özel anlarda kalbini olabildiğince berraklaştırdı. Masivadan kaynaklanan perdeleri bir bir aralayarak Efendimiz'in gösterdiği ufukları gördü. Ufku, ötelerin enötesine kadar uzandı.

Efendimiz'in (a.s.m.), Hendek Savaşı öncesinde hendek kazılırken "Cebrail bana **ümmetimin** Rum ülkesinin köşklerine ve saraylarına **hâkim olacağını** haber verdi" müjdesini,

Ve bir başka zaman: "**İstanbul elbette fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fethedecek olan asker ne güzel askerdir.**"^[7] müjdesini duyunca bunu doğru okuyarak, bu müjdeye nail olmayı, Efendimiz'den aldığı sancağı bu müjdeye nail olacak o bahtiyar komutana teslim etmeyi, Efendimiz'in gül kokusunu o komutanın askerlerine ve onların neslinden gelenlere ulaştırmayı kendine misyon edindi. Bunun için Efendimiz'in vefatından sonra hayatının çoğunu cihat meydanlarında geçirdi. Hedefe doğru adım adım yaklaşırken Allah Resûlü'nden (a.s.m.) aldığı ilim ve feyzi diğer sahabelere ve Tabiîn'e aktarmayı asla ihmal etmedi. Onun ilmi ve feyzi yalnızca birebir görüştüğü insanları aydınlatmadı. Âlimler ve mana erleri vasıtası ile nesilden nesile aktararak günümüze kadar geldi. Akıl ve gönül dünyamızı aydınlatarak, kalbimizde huzur rüzgârları estirdi.

İstanbul'un bağrında misafir ettiğimiz Ebû Eyyûb el-Ensârî, yalnızca gönül dünyamızı aydınlatan mana sultanımız değil, aynı zamanda Efendimiz'den bize gelen müjdecî, ümit elçisi, onun kokusunu getiren Gülizâr-ı Nebî'dir.

Çok önemli bir tarihi kişiliğe sahip olan Ebû Eyyûb el-Ensârî, tarihin iki önemli kırılma noktasında rol almıştır. Bunlardan biri Efendimiz'in (a.s.m.) gelişi, diğeri ise İstanbul'un fethidir. Biri insanlığın kurtuluşuna diğeri Müslümanların yeniden izzete kavuşup kapılarını dünyaya açmasına vesile olmuştur. Bu yönü ile Eyüp Sultan'ın hayatı geçmiş, gelecek ve yaşadığı zamanla çok ilgilidir.

[7]

Rahmet Müjdecisi

Peygamberimiz için “Biz seni, ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”^[8] buyuran Allah (c.c.) bu rahmeti Hz. Adem’den itibaren bütün peygamberlere bildirerek onları bundan haberdar etmiştir.

Peygamberlere indirdiği kitaplarda Efendimiz’i (a.s.m.) anlatan Allah, onlardan kendilerine tabi olan ümmetlere Rahmet Peygamberi’nin geleceğini müjdelemelerini istedi. Vasıflarını detaylı bir şekilde anlatarak yetiştirilse ona tabii olmalarını emretti.

“Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: ‘Ey İsrailoğulları! Ben size gönderilen Allah Elçisi’yim. Benden önceki Tevrat’ı doğrulayıcı, benden sonra gelecek Ahmed adındaki peygamberi müjdeleyici olarak geldim’ demişti...”^[9]

Bir başka ayette peygamberlerden söz aldığını bildiren Allah (c.c) şöyle buyurur:

“Hani Allah peygamberlerinden: ‘Ben size kitap ve hikmet verdikten sonra yanınızdakileri tasdik eden bir peygamber geldiğinde mutlaka ona inanıp tasdik edin!’ diye söz aldım. Onlara: ‘Kabul edip söz veriyor musunuz?’ dedim. Onlar: ‘Kabul ettik’ dediler...”^[10]

Allah Resûlü (a.s.m.) ise şöyle buyurur:

“Allah bir peygamber gönderdiğinde ondan ‘Muhammed (a.s.m.) gönderildiğinde yaşıyorsa mutlaka ona iman ve yardım edeceğine’ dair söz alırdı. Ona ‘Muhammed (a.s.m.) gönderildiğinde eğer hayatta iseler ona iman ve yardım etmeleri konusunda ümmetinden söz al!’ diye emrederdi.” Böylece bütün peygamberler Allah Resûlü’nün (a.s.m.) geleceğini müjdelemekle kalmayıp ümmetine ona tabi olmalarını emrettiler.^[11]

Bu çağrıya uyanların kurtuluşa ulaşacaklarını bildiren Allah (c.c.), Efendimiz’in (a.s.m.) insanlığa ne kadar büyük bir rahmet sunduğunu şöyle ifade buyurur:

“...O peygamber onlara iyiliği emreder, kötülükten sakındırır, temiz şeyleri helal pis şeyleri haram kılar. Üzerlerindeki günahlarını kaldırır, zincirlerini kırar. O peygambere inanıp saygı gösterenler, ona yardım

eden ve onunla birlikte gönderilen nura uyanlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.”[12]

Allah’ın övgü ile bahsettiği Hz. Muhammed, her zaman bütün peygamberler ve onlara tabii olanlar tarafından hasretle beklendi. Özellikle sıkıntılı zamanlarda bir an önce gelmesi için dualar edildi, ne zaman ve nerede geleceği araştırılıp öğrenildi. Bu araştırma sonucunda Yahudi ve Hristiyan âlimleri onun hakkında oldukça bilgi topladılar. Onların bilgisinden bahseden Allah (c.c.) şöyle buyurur:

“Kendilerine kitap verdiklerimiz onu öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar...”[13]

Yağmurların kesilip çöl sıcaklarının etrafı kavurduğu zaman toprağın yağmuru beklediği gibi Allah Resûlü’nün (a.s.m.) gelişini bekleyen, kitaplarındaki vasıflarına bakarak Efendimiz’i arayan pek çok toplum oldu. Bunlardan biri de Yahudilerdi. Bitmeyen bir ümitle onu arıyor, bir an önce ona ulaşmaya çalışıyorlardı.

Ümide Yolculuk

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) gelişinden yüzyıllar önce Filistin’de hüküm süren Yahudilerin toprakları Buhtu’n-Nasır tarafından işgal edildi. İşgalle yetinmeyen kral onlara dayanılmaz işkenceler yaptı. Bir türlü bitmek bilmeyen bu zulüm karşısında daha fazla dayanamayacaklarını anlayan Yahudiler uzun uzadıya düşünüp, istişareler yaptılar. Sonunda çok az bir kısmı topraklarında kalmayı tercih ederken büyük bir kısmı hicret etmeye karar verdi.

Peki, ama nereye gideceklerdi?

Bu konuda iki guruba ayrıldılar. Vatanlarından uzaklaşmaya tahammül edemeyenler, çok fazla uzaklaşmadan yakın bir yere hicret etmeyi istiyorlardı. Yaşadıkları bu mukaddes topraklardan uzaklaşmaya gönülleri bir türlü elvermiyordu. Bu guruptakilerden bir kısmı Şam’a bir kısmı Mısır’a gidip buralarda yerleştiler.[14]

Din adamlarının yoğunlukta olduğu diğer gurup ise, Tevrat’ta geleceği müjdelenen son peygamber Hz. Muhammed’in hicret edeceği yere yerleşip, orada onu beklemeye karar verdiler. Onlar Tevrat’ta son peygamberin Arap şehirlerinin birinden hicret ederek, iki taşlık arasındaki hurma ağaçlarının bulunduğu bu şehre

yerleşeceğini okumuşlardı. Şehrin özelliklerini çok iyi biliyorlardı. Burayı bulmak ve şehre yerleşmek üzere yola çıktılar. Önce Şam'a gittiler. Bir kısmı yaşadıkları sıkıntılara daha fazla dayanamayıp yola devam etmedi. Teyma'da kalıp buraya yerleştiler. Daha dindar ve dayanıklı olanlar yola devam edip Hayber'e kadar geldiler. Buranın özelliklerinin Tevrat'ta yazılan son peygamberin hicret edeceği yere benzediğini düşünerek Hayber'e yerleştiler. Ancak gönülleri tam ikna olmamıştı. Hayber'de iken bir taraftan aramaya devam ettiler. Bir süre sonra Yesrib'i (Medine) görünce:

– İşte burası son peygamberin hicret edeceği yerdir, diyerek sevinçten âdeta uçtular.^[15] Kaynuka, Nâdir ve Kureyzaoğulları Hayber'den taşınıp Medine'ye yerleştiler. Bir kısmı ise mesafenin çok yakın olmasından dolayı Hayber'de kaldı. Daha sonraki tarihi süreçte Nâdiroğulları Medine'nin üst tarafında kalan Bühtan Vadisi'ne, Kureyzaoğulları ise Medine'nin kuzeyine yerleşti. Kaynukaoğulları Medine'nin içinde kendilerine özel bir bölgede kaldılar.^[16]

Medine'ye yerleşen Yahudiler burada büyük bir özlemle, gelecek ve kendilerini dünyanın hâkimi yapacak olan Allah tarafından müjdelenen son peygamberi, Hz. Muhammed'i beklemeye başladılar. Bu bekleyiş yüzyıllarca devam etti. Pek çok Yahudi âlim, bu topraklara gelerek Efendimiz'i (a.s.m.) bekledi. O'nu bekleyenlerden biri de, ilerleyen yaşına rağmen Şam'dan kalkıp gelen Yahudi âlimi İbn-i Heyyeban'dı. Onun hikâyesini Kureyzaoğullarından yaşlı bir Yahudi şöyle anlatır.

Âsım b. Ömer b. Katâde, yaşlı bir Kureyza Yahudi'sinden rivayet ediyor:

“Bir gün yaşlı bir Kureyzalı bana:

– Sa'lebe b. Sa'ye, Esid b. Sa'ye ve Esid b. Ubeyd'in nasıl Müslüman olduğunu biliyor musun? diye sordu.

– Hayır. Gerçekten bilmiyorum, dedim. Yaşlı Yahudi:

– Allah Resûlü (a.s.m.) peygamber olarak gönderilmeden önce, Şam Yahudilerinden İbn-i Heyyeban adında bir âlim, Medine'ye gelip aramıza yerleşti. Vallahi Yahudiler arasında ondan daha faziletli birini görmedik. Kuraklık olup da yağmur yağmadığı zaman hemen onun yanına gider:

– Ey İbn-i Heyyeban! Bizim için yağmur duasına çıkar mısın? diye rica ederdik. O da:

– Hayır. Vallahi, mallarınızın sadakasını vermedikçe sizinle yağmur duasına çıkmam, derdi.

– Olur, ne kadar sadaka vermemiz gerekiyor? diye sorardık. İbn-i Heyyeban:

– Her biriniz bir sa'^[17] hurma veya bir müd^[18] arpa verin! Dedi.

Onun istediği zekâtı verince, bizim için yağmur duası yapmayı kabul ederdi. Yağmur duasına çıktığımızda dua etmeye başlar ve henüz duası bitmeden yağmur yağardı. Onunla yağmur duasına bir iki kere kez değil defalarca çıktık. Her defasında da bolca yağmur yağdı. Yaşlanmıştı. Hastalanınca bizi bir araya toplayarak, bir konuşma yaptı:

– Ey Yahudiler! Benim, Şam gibi yiyeceği ve içeceği bol olan bir yeri bırakıp da darlık, yoksulluk ve açlığın kol gezdiği bu memlekete niçin geldiğimi biliyor musunuz? diye sordu.

– Hayır, bilmiyoruz. Niçin geldin? diye sorduk.

– Buraya, gönderilmesi çok yaklaşmış olan peygamberi yakından takip edebilmek için geldim.

– Biraz daha açıklama yapar mısınız? diye rica ettik.

– Burası onun hicret edeceği şehirdir. Ben ölmeden onu görüp, ona tabi olmayı çok istiyordum. Onun geliş zamanı çok yaklaştı. Gölgesi üzerimize düştü.

Ey Yahudiler! Ona inanma ve tabi olma konusunda sakın kimse sizi geçmesin. O, kendisine karşı koyanlarla savaşmak, düşmanlarını esir almak hususunda desteklenen bir peygamberdir, dedi. Bu konuşmadan sonra fazla yaşamadı.

Aradan yıllar geçti. Allah Resûlü (a.s.m.) İslâm ordusu ile Kureyzaoğullarının yurdunu kuşattı. O sırada henüz çok genç olan Sa'lebe b. Sa'ye, Esid b. Sa'ye ve Esid b. Ubeyde gerçekleri idrak ederek Müslüman olmaya karar vermişlerdi. Kavimlerinin de kendilerinin gördüğü bu gerçekleri görmelerini istiyorlardı. Kureyzaoğullarını uyararak:

– Ey Kureyzaoğulları! Vallahi bu zat, İbn-i Heyyeban'ın size bahsetmiş olduğu ve uymanızı tavsiye ettiği peygamberdir, dediler. Kureyzaoğulları gerçeği en az o gençler kadar iyi bildikleri hâlde:

– Hayır. O İbn-i Hayyeban'ın geleceğini haber verdiği peygamber değildir, diyerek, gerçeklerden kaçtılar. Gençler:

– Evet. Vallahi O, sıfatlarını bildiğimiz, beklenen peygamberin ta kendisidir, diye haykırarak, İslâm’a koştular.^[19]

700 Yıllık Esrarengiz Mektup

İslâm tarihinde anlatıldığı üzere yüzyıllar önce kendilerine Tübba denilen Yemen krallarından üçü Kâbe’ye saldırmaya kalkıştı. Bunların sonuncusu Es’ad b. Ebû Kârib’di. Olay, Allah Resûlü’nün (a.s.m.) Medine’ye hicretinden 700 yıl önce meydana geldi. Olay, sonucunda kralın Hz. Muhammed’e iman ettiğini bildiren bir mesaj göndermesi açısından oldukça önemlidir. Bu önemden bahsetmeden önce olayın nasıl geliştiğini anlatalım.

Es’ad b. Ebû Kârib fetih için çıktığı seferlerinden birinden dönerken Medine’ye uğradı. Orada konaklayıp ordusunun ihtiyaçlarını temin ettikten sonra yoluna devam etti. Burada kaldığı süre içinde Medineliler ona ve ordusuna çok iyi davranıp, hizmette kusur etmediler. Bu hizmetlerinden dolayı Tübba (Yemen kralı) Medinelilere dokunmadı. Hatta Medinelilerin ona yaptığı bu ikram ve misafirperverlikten çok memnun kaldığı için oğullarından birinin Medine’de kalmasına izin verdi.

Medine’den ayrıldıktan sonra çevresindeki kabilelerle savaşa devam eden kral kısa sürede bütün Yemen’i hâkimiyeti altına aldı. O, Yemen’i istila ederken Medine’de bulunan oğlu, anlaşılamadığı bir adamla kavga etti. İş büyüyünce, adamın yakınları kralın oğluna tuzak kurarak onu öldürdüler. Seferden döndükten sonra Medine’de bulunan oğlunun bir suikast sonucu öldürüldüğünü öğrenen kral ordusuna emir vererek hemen sefer hazırlıklarına başladı.^[20]

Öfkeden yerinde duramayan Tübba bir an önce Medine’ye gidip orayı yerle bir etmek istiyordu. Ordu kısa sürede yola çıktı. Medine’ye varınca Tübba vakit geçirmeden hemen kuşatma emrini verdi. İki taraf arasında büyük bir savaş başladı. Medineliler şehri teslim etmeyip yurtlarını kahramanca savundular. Ancak fazla direnemeyecekleri açıktı. Şehrin yerle bir olacağını anlayan Kureyza Yahudilerinin önde gelen iki âlimi, bu katliamı önlemek için Tübba ile konuşmaya karar verdiler. Uygun zamanı yakalayınca, izin alarak Tübba’nın huzuruna çıktılar.

– Ey kudretli Yemen Hükümdarı! Medine’yi yerle bir etme fikrinden vazgeçip, kuşatmayı kaldırman senin için daha iyi olur. Yoksa ordunla birlikte felakete uğrar, burada yok olup gidersin, dediler. Tübba bu sözleri hayretle dinledikten sonra sebebini sordu. Yahudi âlimleri:

– Çünkü burası, ahir zamanda Mekke’den çıkacak olan peygamberin hicret edip yerleşeceği yerdir, diyerek son peygamber hakkında ona bilgi verdiler.^[21]

Tübba, Yahudi âlimlerinin bilgilerine hayret ederek, onların samimiyetlerine ve anlattıklarına inandı. Âlimlerle görüşme öncesinde Medinelilerin gece olup savaş durunca, kendileri ile savaşan Yemen askerlerine yemek göndermelerinden çok etkilenmişti. Onları takdir etmiş,

– Bunlar çok değerli insanlar, diyerek onları öldürmek istememişti.^[22]

Tübba âlimlerin sözünü dinleyerek kuşatmayı kaldırdı. Hatta bununla da kalmayıp Yahudi olmayı kabul etti. Bundan sonra Yahudi âlimleri de yanına alarak ordusuyla birlikte Mekke’ye doğru yola devam etti. Mekke yakınlarında Emec mevkiinde Huzeyl b. Müdrikeoğullarından iki kişi kralın yanına geldiler. Krala yanlış bilgilerle aldatıp, Kâbe’yi tarif ederek:

– Mekke’deki bir binanın içinde bir oda var. Bu odanın içi inci, mercan, yakut ve altınla doludur, dediler. Onu kıskırtıp sonunda Mekke’ye saldırmaya ikna ettiler. Gayeleri Tübba’yı Kâbe’ye saldırmaya ikna ederek helak etmektir. Zira onlar da biliyorlardı ki tarih boyunca Kâbe’ye saldırmaya kalkışan herkes helak olmuştu.

Tübba Mekke’ye baskın yapmaya karar verince amansız bir hastalığa yakalandı. Gözlerini, kulaklarını ve burnunu yara kapladı. Yaralarından akan sular çok pis kokuyor, kokudan kimse yanına yaklaşamıyordu. Vezirini yanına çağıran kral, ondan doktorları ve bilginleri toplayarak hemen derdine çare bulmasını istedi. Hekimler araştırmalarının sonucunda bu hastalığın bedensel olmadığını, ruhanî bir sebepten kaynaklandığına karar verdiler. Olanları üzüntü içinde izleyen Medineli Yahudi âlimler, doktorların sözlerini duyunca vakit kaybetmeden vezirinin yanına gittiler.

– Sanırsanız biz kralın hastalığının sebebini de çaresini de biliyoruz. Kral kalbinden geçenleri bize açık yüreklilikle söylerse, hastalığının

çaresini söyleriz, dediler. Vezir durumu krala bildirdi. Kral Medineli Yahudileri huzuruna çağırdı. Huzura çıkan âlimler:

– Sizinle özel konuşmamız gerekiyor. Bunun için yalnız kalmalıyız, dediler. Kral yanındakileri dışarı çıkardı. İnsanlar dışarı çıkınca âlimler:

– Aklınızdan Kâbe ile ilgili olumsuz bir düşünce geçti mi?
– Evet. Kâbe’yi yıkıp, şehir halkını öldürmeye karar vermiştim.
– Başınıza gelen belanın ve hastalığın sebebi işte budur. Onun hakkında iyi şeyler düşünün. Mekke halkı gibi onu tavaf edin, ona saygı gösterip hürmet edin! Böyle yaparsanız hemen iyileşirsiniz.

– Bunları siz niçin yapmıyorsunuz?
– Söylediğimiz gibi orası atamız İbrahim peygamberin evidir. Bizde onu tavaf etmek isteriz. Ancak Mekke halkı onun içini putlarla doldurarak, orada putlar adına kurbanlar keserek bizi Kâbe’yi tavaf etmekten mahrum ediyorlar.

Niyetini düzelten kral, Kâbe’ye hizmet etmeye karar verdi. Âlimler henüz huzurundan çıkmadan iyileşiverdi. [\[23\]](#)

Kral o gece bazı rüyalar gördü. Yahudi âlimleri huzuruna çağırarak gördüğü rüyaları anlattı. Onların tavsiyesi ile güzel bir örtü yaptırarak Kâbe’ye örttürdü. Ayrıca Kâbe’ye bir kapı ve bir anahtar yaptırdı. Yüzlerce kurban kestirerek, Mekke halkına dağıttırdı. Birkaç gün Mekke’de kalan Tübbâ, bu zaman içerisinde Mekkeliler gibi Kâbe’yi tavaf etti. Sonra onu güzel bir şekilde bakımdan geçirtti. Emrindekilere bundan böyle Kâbe’ye hizmet etmelerini, ona saygıda asla kusur etmemelerini söyledi. Kâbe için yapmak istediklerini tamamladıktan sonra Yemen’e dönmek üzere ordusu ile yola çıktı. [\[24\]](#)

Yahudi âlimlerinin Kâbe ve son peygamber hakkında anlattıkları kralı çok etkilemişti. Yol boyunca bu konuda sorular sorarak, Yahudi âlimleriyle sohbet etti. Medine’ye varınca, bir süre burada konakladı. Onların sözlerinden o kadar çok etkilenmişti ki belki karşılaşım ümidi ile bir yıl Medine’de kalarak Allah Resûlü’nü (a.s.m.) bekledi. [\[25\]](#)

Burada kaldığı sırada adamlarına Yahudi âlimleri ve gönderilecek son peygamber Hz. Muhammed için güzel birer ev yapmalarını emretti. Bu ev yüzyıllar sonra Eyüp Sultan’ın oturduğu, içinde Efendimiz’i ağırladığı evin ta kendisiydi. Eyüp Sultan’ın Allah Resûlü

(a.s.m.) ile yolları kendileri dünyaya teşrif etmeden yüzyıllar öncesinde bu ev ve kralın verdiği mektupla birlikte keşişti.

Evler yapıp bitirildikten sonra Yahudi âlimlerini yanına çağıran Tübba, onlara evlerini teslim etti. Onları Medine'nin en güzel hanımları ile evlendirdi. Ayrıca her birine onları memnun edecek miktarda bağışta bulundu. Sonra sürekli kendisine nasihatte bulunan **Yahudi âlimlerinin en bilgini olan Samuel'e ağız altın mühürle kapatılmış bir mektup verdi:**

– Bunu benim için gönderilecek olan son peygambere teslim edin. Eğer siz ona ulaşamazsanız çocuklarınız; onlar ulaşamazsa onların çocukları versin. Ama mektubu mutlaka ona ulaştırın. Emanetimi mutlaka sahibine teslim edin. Şu evi de onun için yaptırdım. Son peygamber Medine'ye hicret ettiğinde burada istirahat buyursun, dedi.^[26]

Onun vermiş olduğu bu mektup babadan oğla geçerek, Tübba'ya tavsiyelerde bulunan o büyük âlimin soyundan gelen Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin eline kadar ulaştı.^[27]

Tübba'nın Allah Resûlü (a.s.m.) için yazdığı mektupta şunlar yazılıydı:

“Ben Ahmed'in Allah tarafından gönderileceğine kesin olarak inanıyorum. Ona yetişebilseydim, onun yardımcısı olmayı çok isterdim. Yeryüzünde bulunan insanların ona iman etmeleri için elimden geleni yapardım. Onun düşmanları ile savaşır, zor durumlarda hep onun yanında olurum.

Biliyorum ki O da, ümmeti de Zebûr'da bizzat ismi ile anılan kişidir. Şüphesiz ki ümmetlerin en hayırlısı Ahmed'in ümmetidir.”^[28]

Çağlar öncesinden gönderilen bu güzel sözler, aradan yüzyıllar geçmesine rağmen kaybolmadı. Babadan oğla geçerek Tübba'ya öğüt veren âlimin torunu Eyüp Sultan'a kadar geldi. Medine'ye hicret eden Allah Resûlü (a.s.m.) tam yedi yüz yıl sonra Tübba'nın kendisi için yaptırdığı eve konuk oldu. Efendimiz'i konuk eden Eyüp Sultan, yüzyıllar öncesinden gelen mektubu sahibine uzattı.^[29]

İslam Tarihinin dönüm noktası olan Hicret'te Medine'ye girişte pek çok sahâbînin ısrarına rağmen hiç kimseye konuk olmayan Allah Resûlü (a.s.m.):

– Deveyi bırakın o memurdur, buyurdu.

Deve defalarca yolu kesilip durdurulmasına rağmen yüzyıllar öncesinden Allah Resûlü (a.s.m.) için yaptırılmış eve kadar yürüdü. Kendine verilen emre uyarak bu evin önünde çöktü. Onu buraya kadar getiren ve burada çöktüren Tübba'nın ihlâsı ve âlemlerin aşkından yanıp tutuştuğu Efendiler Efendisi'nin sevgisiydi. O aşk ateşi deveyi yürüterek Eyüp Sultan'ın evinin önüne kadar getirdi.

Mektubu, sahâbîlerine okutturan Allah Resûlü (a.s.m.) manen o bahtiyar insanın uzattığı eli tutup biatini kabul buyurdu. Yaptırdığı evde konuk oldu.

“Tübba'ya sövmeyiniz! Çünkü o Müslüman olmuştu” buyurarak çağlar ötesinden gelen imanını tasdik etti.^[30]

Kâbe'ye yaptığı hizmetinden dolayı da onu şükranla anan Hz. Peygamber:

“Tübba, Es'ad el-Himyerî'ye sövmeyiniz! Çünkü o, **Kâbe'ye örtü örten ilk kişidir**” buyurdu.^[31]

Tübba bu mektupla tarihteki çok özel yerini aldı. O, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) yazıp bıraktığı mektup ve yaptırdığı ev ile Allah'ın peygamberleri ve ümmetlerinden Efendimiz'e iman ve yardım konusunda aldığı sözü, hem kendi hem onlar adına yerine getirmiş oluyordu. Eyüp Sultan ise bu mektubu Efendimiz'e ulaştırarak, onun yaptırdığı evde Rahmet Peygamberi'ne hizmet ederek geçmiş ümmetlerin müjdesini verdi. Onlar adına Efendimiz'e yardım ve hizmet etme şerefine nail oldu. Bu tarihi süreçte bu kadar önemli bir rol almak kelimelerle anlatılamayacak kadar büyük bir lütuf ve saadettir.

Allah (c.c.) ona ve nesline yalnızca bu eşsiz lütfu bahşetmekle kalmayıp onları Nur'u Muhammed ile buluşturdu. Efendimiz'in (a.s.m.) dedelerine ve babasına kucak açmalarını, onları bağırılarına basmalarını sağladı. Eyüp Sultan'ın hayatını anlatmadan önce onu daha iyi tanımamız için bu süreçte neler olduğuna kısaca bakalım.

[31]

[22]

[18]

[26]

[14]

[13]

[9]

[17]
[21]
[12]
[28]
[10]
[19]
[27]
[11]
[24]
[20]
[25]
[29]
[30]
[16]
[15]
[23]
[8]

Nûr-u Muhammedî

Babadan oğla geçen Nûr-u Muhammedî son olarak Efendimiz'in (a.s.m.) ulu dedesi **Hâşim**'e geçti. Bu nur ona bambaşka bir güzellik verdi. Yüzü ayın on dördü gibi parlıyor, görenleri hayran bırakıyordu. Son derece akıllı, ahlâklı ve atılgan olan Hâşim, kısa sürede Mekke'nin ileri gelenleri arasına girdi. Bir süre sonra da Kureyşlilerin reisi oldu.

Çok ileri görüşlü sosyal yönü güçlü olan Hâşim, zaman zaman Rum ve Habeş ülkelerine gider, buralarda Mekkeliler için krallarla görüşür, onlar adına çeşitli anlaşmalar yapardı. Hatta bir keresinde krallarla görüşerek, onlardan Mekke halkının gümrüksüz ticaret yapması için izin aldı.

Mekke'nin ileri gelen tacirlerinden olan Hâşim, güzel bir yaz günü telaşla sağa sola koşturuyor, etrafına emirler yağdırıyordu. Büyük bir ticaret kervanı ile uzun bir yola çıkmaya hazırlanıyordu. Yoğun ve yorucu bir koşuşturmadan sonra nihayet hazırlıklar tamamlanıp yola çıkıldı. Kavurucu çöl sıcağında büyük zorluklar içersinde ilerleyen kervan, on günü aşkın bir süre sonra nihayet Medine'ye ulaştı. Yorgunluktan bitap düşmüşlerdi. Bir süre dinlendikten sonra Nabt Pazarı'na gittiler. Develerini çözüp uygun bir yere bağladılar. Mallarını indirerek satış için güzelce dizmeye başladılar.

Adamları satış yaparken Hâşim önce insanların alış-veriş yaptığı çarşıya gidip nabız yoklamak istiyordu. Pazar iğne atsan yere düşmeyecek bir hâldeydi. İnsanlar hararetli hararetli pazarlıklar yapıyor, mallarını satmak için kendilerini paralıyorlardı. Geri döndüğünde adamları malları dizmişti. Onları organize etti. Satışa hızlı başladılar. Bir taraftan getirdikleri malları satıyor, diğer taraftan da Medine hurması ve ihtiyaç duydukları eşyaları satın alıyorlardı.

Adamlarının görevlerini istediği gibi güzel bir şekilde yaptıklarını gören Hâşim, onları satış yapmak üzere müşterilerle baş başa bırakarak yeniden çarşığı gezmeye başladı. Çarşının üst tarafına geldiğinde gözü birden güzeller güzeli bir hanıma kaydı.^[32] Alışveriş yapan bu narin hanımı görünce kalbi heyecandan duracak gibi oldu. Bir taraftan kalbine söz geçirmeye çalışıyor, sakinleştirmek için

uğraşıyor, diğer taraftan hanım hakkında aklından geçen sorulara cevap arıyordu.

Acaba evli mi, yoksa bekâr mıydı?

Kimin kızıydı?

Onunla evlenir miydi?

Zihnini kaplayan sorular bir türlü bitmiyordu. Birinin yanına yaklaşıp sessizce sormak istiyordu onun kim olduğunu. Ya evliyse? O zaman ne yapacaktı?

Kendi kendine “Bunları düşünmenin zamanı değil! Haydi, git sor!” diyerek cesaretini topladı. Bir adamın yanına yaklaşıp korkarcasına titrek bir sesle:

– Şu hanım bekâr mı, yoksa evli mi? diye sordu. Adam Hâşim’e uzun uzun baktı. Hâşim heyecandan titriyordu. Adam:

– Bekâr, deyince Hâşim derin bir “Oh...” çekti. Adam konuşmasına devam etti:

– O hanım daha önce Evs kabilesinin ileri gelenlerinden Uhayha b. Cûlah ile evliydi. Ondan boşanınca dul kaldı. Ondan sonra da kimse ile evlenmedi. Ancak o kavminin soylularındandır. Kolay kolay kimseye “evet” demez. Evlendiği kişinin ahlâkını beğenmezse, hiç düşünmeden hemen ayrılır. Adam Hâşim’in soru sormasına fırsat vermeden konuşmasına devam ediyordu:

– O çok yiğit bir kadındır. Bir ara kocasının ailesi ile kendi ailesi arasında bir anlaşmazlık oldu. Hatta aralarında kan döküldü. Kocasını adamlarını toplayıp eşinin sülalesi Neccaroğullarına baskın için plan yaptı. Durumu fark eden şu gördüğün hanım, gece eşi uykuya dalar dalmaz yataktan sessizce süzölmüş, kendine sağlam bir ip bulup, hisardan aşağı inmiş, doğruca Neccaroğullarının yanına giderek durumu onlara bildirmiş. Eşinin yaptıklarını anlamaması için aynı gece hemen geri dönüp tekrar yatağına girmiş. Sabah olup eşi adamları ile baskına gittiğinde, herkesi silâhlı olarak karşısında görünce şaşkına dönmüş. Savaşmadan geri dönmek mecburiyetinde kalmış. Baskını onlara kimin haber verdiğini araştırmaya başladığında, bunu yapanın eşi olduğunu anlamakta gecikmemiş. Eşinin yaptıklarına çok kızan adam onu yoruluncaya kadar dövmüş sonrada boşamış.

Adamı heyecanla dinleyen Hâşim:

– Hanımın adı ne? diye sordu. Adam:

– Selma. Amr b. Zeyd’in kızıdır. Onlar Hazreçlilerin Neccaroğulları kolundandır. Onlar, Yemen krallarının soyundan geliyorlar, dedi.

Selma hanımın babasının kim olduğunu öğrenen Hâşim’in sevincine diyecek yoktu. Çünkü babasını çok iyi tanıyordu. Üstelik babaları iki eski dosttu. Adama teşekkür eden Hâşim, yanından ayrılarak vakit kaybetmeden adamlarının yanına döndü. Durumu onlarla istişare ettikten sonra Selma hanıma talip olmaya karar verdi. Bir kaç arkadaşını yanına alarak, doğruca Selma hanımın babası Amr b. Zeyd’in evine gitti. Selam ve hâlhatır faslından sonra konuyu Amr’a açtılar, kızını babasından istediler. Bu tekliften çok memnun olan baba, durumu kızı Selma hanıma anlattı. Selma Hanım, Hâşim’in soylu ve iyi bir insan olduğunu öğrenince zihninde bazı sorular olsa da teklifi olumlu karşıladı. Hâşim ile karşılaşp onun yüzündeki Nûr-u Muhammedî’yi fark edince bütün şüpheleri gitti. Daha fazla düşünmeden hemen “evet” dedi.

Konuşmalar yapıldı. Ne alınıp verileceği, mihir belirlenerek nikâh kıyıldı. Selma Hanım’ın eşinden özel bir isteği oldu. Ona çocuğu olduğunda doğumu babasının evinde yapmasına izin vermesini şart koştu. Hâşim onu kırmayarak isteğini kabul etti. Böylece Eyüp Sultan’ın sülalesi Allah Resûlü’nün (a.s.m.) dayı ve teyzeleri oldu.

Hâşim’in yüzündeki nurun, ilahî nur olduğunu fark eden Selma Hanım, bir an önce eşinin yanına varmak, o nurla şereflenmek istiyordu. Hâşim Medine’de eşinin evinde gerdeğe girdi. Ticaret kervanındaki kırk Kureyşli’ye ve Medinelilerin ileri gelenlerine düğün yemeği veren Hâşim, bir müddet daha Medine’de kaldıktan sonra ticaret kervanı ile birlikte yola devam etti. Kervanla Şam’a giden Hâşim, mallarını satınca Medine’ye geri döndü. Eşini de yanına alarak Mekke’ye doğru yola çıktı. Selma Hanım Mekke’de eşi ile birlikte çok mutlu oldu. Birkaç yıl sonrada hamile kaldı.

Selma Hanım muradına ermiş, Nur-u Muhammedî, Hâşim’den kendisine geçmişti. O artık kâinatın hatırına yaratıldığı peygamberler sultanı Hz. Muhammed’in dedesine hamileydi. Ne olduğunu tam olarak bilmese de hissettiği bu şeref, onu sevindiriyordu. Doğum günleri yaklaşınca Hâşim, verdiği sözü yerine getirmek için eşini yanına alarak Medine’nin yolunu tuttu.

Baba evine geldikten bir süre sonra Selma Hanım dünyanın en güzel ve özel çocuğunu dünyaya getirdi. Babası Hz. Peygamber’in

nurunu taşıyan çocuğa Şeybe adını verdi. Birkaç gün Medine’de kalan Hâşim, işi gereği bir süreliğine eşinden ve çocuğundan ayrılarak her zaman olduğu gibi yine ticaret için arkadaşları ile birlikte Şam’a gitti. Gazze’ye vardıklarında hastalandı. Bir süre sonra burada, gurbet ellerde vefat etti. Arkadaşları onu Gazze’ye defnedip geri döndüler.^[33]

Yirmi beş yaşındaki gencecik eşini kaybeden Selma Hanım, eşinin ölüm haberini alınca yıkıldı, yaşam sevinci kayboldu. Ancak çaresizdi, kadere boyun eğip sabretmekten başka yapacağı bir şey de yoktu.

Baba Evine Dönüş

Şeybe babasının ölümünden sonra, Mekke’ye dönmeyip, yedi-sekiz yaşına kadar annesi ile birlikte Medine’de yaşadı. Şirin bir çocuk olan Şeybe bütün Medinelilerin sevgilisi olmuştu. O, herkesin dikkatini çekecek kadar akıllı ve sevecen, yerinde ve düzgün konuşan, çevresine sevgi saçan bir çocuktur. Alnındaki Nûr-u Muhammedî pırıl pırıl parlıyordu. Nurun parıltısından yüzü gece karanlığında bile apaçık görünürdü.

Bir gün Sâbit b. Münzir adındaki Mekkeli bir şahıs, ticaret için Medine’ye gitmişti. Şeybe’yi dayılarının oğulları ile birlikte oynarken gördü. Yanlarına yaklaşıp bir süre onları izledi. Çocuk arkadaşları ile birlikte ok atıyordu. Oku isabet ettirdikçe:

– Ben Mekke’nin efendisi, Hâşim’in oğluyum! diyordu. Çocuğun sözlerini duyan adam iyice meraklandı. Çocuğu yanına çağırdı.

– Senin adın nedir? diye sordu. Çocuk:

– Şeybe b. Hâşim b. Abdülmenaf, dedi. Bu çocuk yakın zamana kadar Mekke lideri olan Hâşim’in oğluydu. Duyduklarına inanamayan adam çocuğa hiçbir şey söylemeden biraz sevdikten sonra oradan ayrıldı.^[34]

Sâbit b. Münzir, Mekke’ye gelince doğru Şeybe’nin amcası Muttalib’in yanına gitti. O sırada Muttalib Kâbe’de oturuyordu. Daha devesinden inmeden çocuğun amcasına:

– Biraz yanıma gelir misin ey Muttalib? diye seslendi. Muttalib yanına gidince:

– Şimdi Yesrib’den geliyorum. Orada yeğenini gördüm. Çocuklarla oynuyor, ok atıyordu. Her attığını hedefe isabet ettiriyordu. O, çok güzel, akıllı ve asil bir çocuk. Onu orada bırakma, dedi. Çocuk hakkında detaylı bir bilgi verdi. Sâbit’i dinleyince çok duygulanan Muttalib:

– Biz çocuğu çok ihmal etmişiz. Hemen Medine’ye gidip yeğenimi buraya getireceğim, dedi. Sâbit:

– Dayıları ve annesi kolay kolay onu sana vermezler, dedi. Muttalib:

– Sonucu ne olursa olsun onu mutlaka getireceğim, diyerek büyük bir heyecanla yerinden fırladı. Evine dahi uğramadan devesine binip Medine’nin yolunu tuttu.^[35]

Annesi ile birlikte Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yıllar sonra konuk olacağı Neccaroğullarının yanında kalan, burada dayılarının oğulları ile birlikte ok atıp, oynayarak büyüyen Şeybe’nin, artık baba yurduna gitme zamanı gelmişti.

Amcası Muttalib Medine’ye gittiğinde Şeybe’yi dayılarının çocukları ile ok atıp, oynarken gördü. Çok duygulandı, uzun bir süre onu seyretti. Tıpkı babasına benziyordu. Çocuk oku isabet ettirince:

– Ben Mekke’nin efendisi, Hâşim’in oğluyum! diye övünüyordu. Onu yanına çağırarak:

– Sen kimsin? diye sordu. Çocuk:

– Şeybe b. Hâşim b. Abdülmenaf’ım, dedi. Muttalib daha fazla dayanamadı. Yeğenine sarılıp ağlarken, kendisini tanıttı.

– Ben senin amcan Muttalib’im. Seni alıp, babanın yaşadığı topraklara götürmeye geldim.^[36]

Çocuğu yanına alarak dayılarının yanına gitti. Onlarla görüştü, çocuğu ailesinin yanına götürmek istediğini söyledi. Dayıları bu konuda çocuğun annesi ile görüşmeleri gerektiğini söylediler. O sırada Selma Hanım Muttalib’in geldiğini duymuştu. Onu evine davet etti. Davet sırasında dayıları durumu Selma Hanım’a anlattılar. Muttalip Selma Hanım’a düşüncelerini söyleyince Selma Hanım büyük bir tepki gösterdi.

– Hayır! Onu asla vermem! diye haykırarak çocuğundan ayrılmayacağını, onun tek başına Mekke’ye gitmesine asla müsaade etmeyeceğini söyledi. Ancak amcası kararlıydı. Yeğenini götürmek için çok ısrar etti. Selma Hanım oğlunu vermemek için bir süre

direndiyse de Muttalib'in ısrarlarına daha fazla dayanamadı. Oğluna iyi bakacağına dair söz aldıktan sonra amcasına teslim etti.

Şeybe'yi devesine bindiren Muttalib Mekke'nin yolunu tuttu. Mekke'ye girdiğinde yeğeni terkisindeydi. Olaydan haberleri olmayan Mekkeliler Şeybe'yi Muttalib'in terkisinde görünce onu satın aldığını sandılar. Bunun için Şeybe'ye **“Muttalib'in kölesi” anlamına gelen “Abdülmuttalib”** dediler. Bundan sonra da onu bu şekilde çağırdılar. Zamanla bu lakap Şeybe'nin gerçek ismini unutturdu.^[37]

İlk Yardım

Hâşim'in ölümünden sonra Mekke'yi kardeşi Muttalib yönetmeye başlamıştı. Mekke halkı Muttalib'den de çok memnundu. Onu çok seviyor, saygıda kusur etmemeye çalışıyorlardı. Böylece yıllar geçmiş, Abdülmuttalib büyüüp genç delikanlı olmuştu. Bir gün ticaret için Yemen'e gitmeye karar veren amcası Muttalib, yeğeni Abdülmuttalib'i yanına çağırarak:

– Yeğenim! Babanın yerine geçmeye sen herkesten daha çok layıksın. Haydi kalk! Mekke'nin yönetimini üstlen! diyerek görevini, ona devretti. Mekke'den ayrılan Muttalib, Yemen'e doğru yola çıktı. Oradan geri dönemeden Yemen'in Redman mevkiinde vefat etti.

Kureyşlilerin en akıllı, en ağır başlı, yumuşak kalpli, ahlâklı ve cömerdi olan Abdülmuttalib, amcası Muttalib'ten sonra Sikâye^[38] ve Rifâde^[39] hizmetlerini üstlendi. Ziyaret için Mekke'ye gelen hacıları yedirir, onlara zemzem, süt ve bal şerbeti ikram ederdi. Bu hareketleri ile her geçen gün Mekkelilerin daha fazla sevgisini ve takdirini kazanıyordu. Misk gibi güzel kokan Abdülmuttalib'in yüzü Allah Resûlü'nün (a.s.m.) nübüvvet nuru ile parıldıyordu. Onun çok özel bir insan olduğunun farkında olan Mekkeliler herhangi bir kıtlık anında onu yanlarına alır, yağmur duasına çıkarlardı. Abdülmuttalib duaya başlayınca çok sürmez hemen yağmur yağardı.^[40]

Abdülmuttalib'i kıskanan diğer amcası Nevfel, Muttalib'in vefatından bir süre sonra yeğeninin babasından kalan arazisine el koydu. Duruma çok üzülen Abdülmuttalib, Kureyş'in ileri gelenlerinden yardım istedi. Ancak onlar:

– Biz amca ile yeğen arasına girmeyiz! diyerek ona yardım etmekten kaçındılar. Çaresiz kalan Abdülmuttalib bir şiir yazıp durumu Medine'deki dayılarına bildirdi. Mektup, Eyüp Sultan'ın sülalesinden olan dayısı Ebû Es'ad b. Udes'in eline ulaştı. Ebû Es'ad yeğeninden gelen mektubu okuyunca, gözyaşlarına hâkim olamadı. Yanına 80 süvari alarak hemen Mekke'ye doğru yola çıktı. Dayılarının geldiğini haber alan Abdülmuttalib, onları şehrin dışında karşılayıp evine buyur etti. Dayısı:

– Önce Nevfel'i görelim. Onu görüp hakkını almadıkça hiçbir yere gitmem! dedi. Yanındaki adamları ile birlikte doğruca Kâbe'ye gitti. Orada arkadaşları ile oturan Nevfel'in başına dikildi, kılıcını sıyrarak,
– Yeğenimize zulmetmekten vazgeçip, ona karşı insafli olsan diye çıktı. Sonra:

– Şu beytin Rabbine yemin ederim ki ya yeğenimizin Erkah'daki arazisini geri verirsin ya da seni hemen şuracıkta öldürürüm, dedi. Nevfel bir anda karşısında Medineli 80 babayığidi görünce çok korktu. Onlardan özür dileyerek Abdülmuttalib'in arazisini kendisine geri verdi. Yeğenlerinin hakkını alan dayıları:

– İşte şimdi misafirin oluruz, diyerek Abdülmuttalib'in evine gittiler. Üç gün misafir kaldılar. Umrelerini yapıp Medine'ye geri döndüler.^[41]

Abdülmuttalib'i kıskanan, ona bahşedilen nimetleri çekemeyen bazı Mekkeliler, bir tek çocuğu olduğu için sürekli hakkını yemeye, ezmeye çalışıyor ve rahatsız ediyorlardı. Zemzem kuyusunu tek başına oğlu Hâris ile birlikte kazan ve bu esnada hiç kimseden yardım görmeyen Abdülmuttalib, bulunca da Mekkeliler'in zemzem kuyusunu elinden almaya kalkışması üzerine üzüntüden perişan oldu. Mekkeliler, bu zulmü, ona evlatlarının sayıca az olmasını fırsat bilerek yapıyorlardı. Abdülmuttalib'te başkaları gibi kendinin de çok çocuğu olmasını arzu ediyordu. Ellerini semaya kaldırdı. Allah'a yalvararak:

– Eğer on çocuğum olursa onlardan birini Kâbe'de kurban edeceğim, diye dua ederek adak adadı. Gerçektende daha sonra 10 çocuğu oldu. Onlardan biri de Allah Resûlü'nün (a.s.m.) babası Abdullah'tı.^[42]

Ebedî Misafir

Gençlik çağına gelince, ticaretle meşgul olmaya başlayan Abdullah, Mekke'nin en yakışıklı ve en akıllı kişisi oldu. Evlilik vakti gelince Kureyş'in en asil, en güzel ve en ahlâklı kızı olan Âmine ile evlendi.

Âmine annemizle evlendikten bir süre sonra, Kureyş kabilelerinden birine katılarak ticaret için Şam'a gitti. Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra nihayet Şam'a vardılar. Bir süre dinlendikten sonra pazara giderek birkaç gün içinde mallarını satıp, yerine yeni mallar satın aldılar. Alış-verişleri bitince fazla beklemeden hazırlıklarını yapıp Mekke'nin yolunu tuttular. Kavurucu çöl sıcağına daha fazla dayanamayan Abdullah, yolda hastalandı. Hastalığı gittikçe ağırlaşıyordu. Mekke uzak olduğu için arkadaşları onu bir an önce Medine'ye ulaştırmaya karar verdiler. Geri dönüp Abdullah'ı Medine'de bulunan dayılarının evine götürdüler. Yeğenlerini o halde gören dayıları çok üzüldü. Hastalığına çare aramak için çok uğraşılsa da, bir çare bulamadılar. Hastalığı gün geçtikçe ağırlaşan Abdullah, arkadaşlarına:

– Siz gidin. Ben bir süre daha dayılarımın yanında kalayım, dedi.

Abdullah'ın ısrarı üzerine arkadaşları Mekke'ye geri döndüler. Doğruca babası Abdülmuttalib'in yanına giderek, oğlunun durumu ona anlattılar. Abdülmuttalib oğlunun durumunu duyunca büyük bir üzüntüye kapıldı. Vakit kaybetmeden hemen oğlu Hâris'i Medine'ye gönderdiyse de o, Medine'ye ulaşmadan Abdullah vefat etmiş, Eyüp Sultan'ın sülalesinden Nâbiğa'nın evine defnedilmişti.^[43]

Böylece Allah Resûlü (a.s.m.) Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evine misafir olmadan 53 yıl önce, babası Abdullah, onun bağlı olduğu Neccaroğullarına ebedî olarak misafir oldu.

[40]

[34]

[36]

[43]

[35]

[42]

[38]

[33]

[37]

[41]

[32]

Gönlümüzün Yıldızı

“Sevabın büyüklüğü, karşılaşılan belâ ve musibetin büyüklüğüne göredir. Allah bir millettten razı olursa onu bazı sıkıntılarla imtihan eder.”^[44]

Medine’de doğup büyüyen Eyüp Sultan’ın asıl ismi Hâlid’dir. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) dayılarının sülalesi Neccaroğullarından olan Hâlid, Zeyd b. Küleyb ile Zehra Hanımın oğullarıydı. Medine’nin merkezinde oturan ailenin bir hurma bahçesi ve birkaç koyunu vardı. Eyüp Sultan arkadaşları ile oyun oynar, onlarla çeşitli yarışlar yapardı. Biraz büyüyünce hurma bahçesinde babasına yardım etmeye, koyunları otlatmaya başladı.

Babası onu zaman zaman yanına alıp şiir meclislerine götürürdü. Burada şiir dinler hoşuna giden sözleri ezberlerdi. Şairler genelde geçmişte yaşayan atalarının hikâyelerini ve soylarının nereden geldiğini konu edinirlerdi. Onları dinleyince soyunu ve atalarını merak eden Hâlid, babasına sürekli sorular sorarak geçmişi hakkında aydınlandı. Tübbâ’yı, onun Allah Resûlü (a.s.m.) için yazdığı mektubu, oturdukları evin Rahmet Peygamberi için yaptırıldığını, Mekke’de yaşayan Hâşimoğulları ile akrabalıklarını... bilmesi gereken her şeyi tek tek öğrendi.

Hâlid yalnızca atalarının kimler olduğunu, neler yaptığını öğrenmedi. O günkü toplumdan neredeyse hiç kimsenin bilmediği okuma yazmayı da öğrendi. Bu bilgilerde onun sahabenin önde gelen âlimlerinden olmasını kolaylaştırdı.

Aradan yıllar geçti. Hâlid büyüüp gençlik çağına gelince Medine’de sevilip sayılan ve anne tarafından akrabaları olan Kays b. Sa’d’ın kızı ile evlendi.^[45]

O dünya güzeli, melek yüzlü, son derece ahlâklı bir hanımdı. Onunla çok mutlu oldu. Evliliklerinin ilk yıllarında nur topu gibi bir çocukları olunca evleri neşe ile doldu. Çocuklarına **Eyyûb** ismini koydular.

Araplarda ki âdete göre doğan ilk çocuğun ismi anne babasına künye olarak verilir, künyeleri ile çağrılır, isimleri neredeyse

unutulurdu. Hâlid'e **Ebû Eyyûb–Eyyûb'ün babası**" eşine ise **"Ümmü Eyyûb–Eyyûb'ün annesi"** denilmeye başlandıktan bir süre sonra anne-babanın ismi kullanılmamaya başlandı. Hatta bu yüzden Eyüp Sultan'ın eşinin isminin ne olduğu bilinmemektedir.

Eyyûb'den sonra Hâlid ve Muhammed (Abdurrahman) adında iki oğulları ve Amre adında bir kızları oldu. Çoğu Medineli gibi onlar da, geçimlerini bağ ve bahçelerinden elde ettikleri ürünlerle sağlıyorlardı. Hemen evlerinin yanında hurma bahçeleri olan aile, oraya gözleri gibi bakıyor, oradan aldıkları mahsulle ve besledikleri keçilerle hayatlarını idame ediyorlardı.

Ahlâkın her geçen gün biraz daha bozulduğu, değerlerin bir bir kaybolduğu, ilahî mesajın izlerinin bile kalmadığı bir toplumda yaşıyorlardı. İlahî mesajın yerini nefsin istekleri almıştı. İnsanlar kendi elleri ile taş ve tahtadan yaptığı putlara tapacak kadar ölçülerini yitirmiş, akıllarını kaybetmiş, sağlıklı düşünemez bir hale gelmişlerdi.

Bu durumda toplumda her türlü kötülük meşru hale gelmiş, güç hak yerine geçmişti. Güçlü olan zayıfı istediği gibi eziyor, yaptığı haksızlıkları, zulmü hak olarak görüyordu. Ahlâksızlık topluma hâkim olduğu için sık sık kavgalar çıkıyor, bu kavgalar bazen büyüüp bütün toplumu içine alan yıllarca devam eden savaşlara dönüşüyordu.

Eyüp Sultan çocuklarını işte böyle bir toplumda büyütüp yetiştirdi. Kızı Amre evlenecek çağa gelince onu iyi bir genç olan Saffân b. Evs ile evlendirdi. Bu evlilikten dünya tatlısı bir torunları oldu. Amre'de eş Saffân'da babaları Eyüp Sultan'ı çok seviyor, ona son derece saygı gösteriyorlardı. Bunun için doğan çocuklarına dedesinin adı Hâlid ismini verdiler.^[46]

Diğer çocukları Hâlid biraz geç evlendi. O evlendiği sırada hepsi Müslüman olmuştu. Oğlunun evlenmeye niyetli olduğunu fark eden Eyüp Sultan bu konuda ona nasihat ederek şöyle dedi:

– Evlenmek istediğin hanımın ismini gizli tut. Evlenme kararı almadan önce yatacağın zaman güzelce abdest al, Allah'ın dilediği kadar namaz kıl, hamd ve sena ettikten sonra şöyle dua et:

– Ey Allah'ım! Senin her şeye gücün yeter. En iyisini hakkında hayırlı olanı ben değil Sen bilirsin. Gaibi bilen Sensin. (Kızın ismini söyleyerek) Falan hanımı dinin ve ahiretim için hayırlı görüyorsan, onu bana yazıp takdir buyur.^[47]

[44]

[45]

[46]

[47]

Yolların Birleşmesi

Ey Ebû Eyyûb! Sana Allah'ı ve Resûlü'nü, çok memnun eden bir sadaka şekli söyleyeyim mi?

İnsanlar birbirlerine düşükleri ve bozuştukları zaman aralarını bulmaya çalış."^[48]

Eyüp Sultan otuzlu yaşların sonlarına geldiği sıralarda Medine'de Buas Savaşı adı verilen ve uzun yıllar devam eden amansız bir savaş başladı. Evsliler ve Hazreçliler arasında meydana gelen bu kardeş kavgasında pek çok kişi öldü. Bütün halkı derinden etkileyen savaş yüzünden kimsede huzur kalmadı. İnsanlar birbirlerine güvenemez, neredeyse sokağa çıkamaz oldular. Her gün birileri ölüyor ya da yaralanıyordu. Çaresizlerdi. Savaşı durdurmak için bir çıkış yolu arıyor ancak bir türlü bulamıyorlardı.

Medineliler Buas Savaşı ile perişan olduğu sıralarda Mekke'de başka bir yangın vardı. Gücü elinde bulunduran zalim müşrikler, **"Rabbim Allah'tır"** demekten başka suçları olmayan Müslümanlara akla gelebilecek her türlü zulmü yapıyorlardı. Müslümanlar yapılanları büyük bir sabırla karşılıyor, **dünya tarihinde görülmeyen eşsiz bir sivil direniş sergileyerek, müşriklerin karşısında dimdik duruyorlardı.** Mekkeli müşrikler, bu direniş karşısında aciz kaldıkça hırçınlaşıyorlar, her geçen gün zulümlerini biraz daha artırıyorlardı.^[49]

Mekke'de devam eden İslâm daveti, uzun zamandan beri tıkanmıştı. Ebû Talib ve Hz. Hatice'nin vefatıyla bu gerçek daha açık bir şekilde ortaya çıktı. Bunu en başından beri fark eden Allah Resûlü (a.s.m.), yeni bir davet ortamı aramaya çoktan başlamıştı. Ancak müşrikler bunu engellemek için bütün imkânlarını kullanıyordu. Bu şartlarda yeni bir yurt bulmak imkânsız denecek kadar zordu.^[50]

Görünen o ki, Medineliler **Buas Savaşı'ndan** Müslümanlar **baskılardan** bunalmışlardı. İlahî irade onları en güzel şekilde bir araya getirip buluşturarak her iki tarafı da ateşten kurtaracaktı. Sıkıntı doruk noktaya çıktığı sırada İlahî rahmet imdatlarına yetişerek

iki ateşini birleştirip **nura çevirerek** tüm insanlığı ebedî olarak aydınlattı.

Mekke’de İslâm daveti tıkanıp bir çıkış yolu bulurum ümidi ile Tâif şehrine giden Allah Resûlü (a.s.m.) oradan eli boş dönünce hac için gelenlerin çadırlarını tek tek dolaşmaya başladı. Ancak değişen bir şey yoktu. Her seferinde kapılar yine yüzüne kapanıyordu. Zira müşrikler, özellikle de Allah Resûlü’nün (a.s.m.) amcası Ebû Leheb, adım adım takip ediyor, Efendimiz’e soluk aldırmıyordu. Konuşmak için birilerinin yanına gitmek istediğinde Allah düşmanları ondan önce hacıların yanına gidip, onları Allah Resûlü’ne (a.s.m.) karşı kıskırtıyor, onunla görüşmesini engelliyorlardı. Yalandan iftiraya kadar her türlü söz ve hareket ile Mekke’ye gelen yabancıları etkileyen müşrikler, onlarla Allah Resûlü (a.s.m.) arasına aşılması imkânsız bir set çekiyorlardı.

Medinelilerin Kurtuluş Arayışı

Buas Savaşı’ndan kurtulmak ya da düşmanlarını yenmek için çareler arayan Evs ve Hazreçliler, başlarındaki bu belaya bir türlü çözüm bulamıyorlardı. Bunun için yalnızca kabilelerin ileri gelenleri değil, bütün halk seferber olmuş kendilerince çareler arıyordu.

Bir gün Hâris b. Enes, Amr ve İyas b. Muaz’ın da aralarında bulunduğu Evs kabilesinden on beş genç aralarında konuşurken Mekke’ye gidip, Hazreçlilere karşı kendilerini desteklemeleri için dostlarından yardım istemeye karar verdiler. Dostlarının onları asla kırmayıp geri çevirmeyeceğine inanıyorlardı. Mekkeliler kendilerine yardım ederse Hazreçlileri yeneceklerini ve yıllardır süren kardeş kavgasını sona erdireceklerini düşünüyorlardı.

Hemen hazırlıklarını yapan on beş genç, umre yapmak bahanesi ile Mekke’nin yolunu tuttular. Mekke’ye gelince doğruca Mekke’nin liderlerinden olan Utbe b. Rebî’a’nın konağına gittiler. Utbe, Medineli dostlarını çok sıcak karşıladı, güzel bir şekilde ağırladı. Medineliler onun gösterdiği bu yakınlıktan son derece memnun kaldılar.

Gençler, umrelerini yapıp oradan ayrılacakları sırada, Mekkeli reislerin bulunduğu bir ortamda Utbe’ye Hazreçlilerle yıllardır yaptıkları savaşı hatırlattılar. Ne kadar büyük bir acı ve zorluk

çektiklerini anlattıktan sonra onlardan yardım istediler. Utbe ve diğer Mekke reisleri Evsli dostlarını kırmak istemiyor, ama onlara yardım etmeninde doğru olmayacağını düşünüyorlardı. Utbe, Medinelilerle dostlarına:

– Size yardım etmek elbette bizim için bir görev sayılır. Ancak siz de biliyorsunuz ki, Mekke ile Medine arasında on günlük yol var. Siz Hazreçliler ile savaşmaya başladığınızda, bize haber gönderseniz bile biz yardımınıza koşuncaya kadar olan olmuş, savaş bitmiş olur. Hem siz Hazreçlilerle kardeş sayılırsınız, kardeş kavgasının arasına girmek bizim için hoş olmaz, diyerek isteklerini kibarca reddettiler. Evslilerin bir kez daha ümitleri kırılmıştı. Üzgün ve kırılgan bir şekilde Utbe'nin yanından ayrılarak umre için kurdukları çadırlarına geri döndüler.

O sırada Allah Resûlü (a.s.m.) de tıpkı Medineliler gibi çaresizlik içindeydi. Mekke'de barınamayacaklarını anlayan Allah Resûlü (a.s.m.), Medineliler gibi bir türlü çıkış yolu bulamıyordu. O da çözüm için her çareye başvuruyor, fakat her defasında önü kesiliyordu.

O, eşsiz bir mücadeleci kişiliğe sahipti. Mekkelilerin bütün baskılarına, Müslümanları üç yıl boyunca bir mahallede abluka altına almalarına rağmen, ümidini kesip derdleri ile baş başa kalmamıştı. Hiçbir şey olmamış gibi mücadelesine devam etti, en küçük bir ayrıntıyı bile atlamadı. Mekke'de olup biten her şeyden haberi oluyor, olayları en güzel şekilde değerlendirerek onları davetin lehine çeviriyordu. Çünkü bir daveti yürüten yahut davası için mücadele eden her insanın, çevresinde olup bitenlerden mutlaka haberi olmalıydı.

Evsli gençlerle Utbe arasında geçenleri öğrenen Allah Resûlü (a.s.m.) vakit kaybetmeden Evsli gençlerin çadırına gitti. Yanlarına vardığında gençler çok üzgün bir şekilde oturuyorlardı. Allah Resûlü (a.s.m.) yanlarına girmek için izin isteyince, Mekkelilere kızgın olan gençler, diğer yabancıların yaptığı gibi Efendimiz'i (a.s.m.) dinlemeden kapıyı yüzüne çarpmak yerine içeri buyur ettiler. Allah Resûlü (a.s.m.) selam verip içeri girdi. Onlara:

– Siz Medine'de yaşayan Yahudilerin dostları mısınız? diye sordu. Gençler:

– Evet, dediler. Efendimiz (a.s.m.):

– Biraz konuşmak için oturabilir miyim? diye izin istedi. Gençler:

– Tabi buyur otur dediler. Allah Resûlü (a.s.m.) gösterilen yere oturdu. Onlara İslâm’dan bahsetti. Biraz Kur’ân okudu. Sonra:

– Umduğunuz şeyden daha güzelini size bildireyim mi? diye sorarak onlara durumlarını bildiğini işaret buyurdu. İslâm’ın tüm insanlığın kurtuluşu için gönderilen bir din olduğunu, kendi başlarındaki probleminden kurtuluşlarının da tek yolunun **İslâm** olduğunu açık bir şekilde anlattı. Gerçekten de her problemin çaresi İslâm’dı. Onun sözlerini ilk kavrayan **İyas b. Muaz** oldu. Hemen ayağa kalkarak arkadaşlarına:

– Vallahi, ey arkadaşlar! Şu zatın söyledikleri şeyler sizin Utbe’ye yapmış olduğunuz tekliften çok daha iyi, çok daha mantıklı diyerek, Hz. Peygambere tabi olmaları için onları ikna etmeye çalıştı. Ancak Mekke’deki dedikodular, Allah Resûlü’ne (a.s.m.) atılan iftiralar gençlerin zihinlerini bulandırmış, kalplerini şüphe ile doldurmuştu. Zaten Utbe’den aldıkları “**hayır**” cevabından dolayı canı sıkkın olan Hâris b. Enes, İyas’ın sözlerine çok kızdı. Hemen yerden bir avuç toprak alarak İyas’ın yüzüne serpti. Sonra ona sert bir şekilde çıkışarak:

– Bizi şu adamın sözleri ile meşgul etme! Eğer onun sözlerine bakıp peşine düşersek, kavmimiz daha büyük bir belaya maruz kalır, dedi.

Allah Resûlü (a.s.m.) ile yaptıkları görüşmeyi orada keserek, Efendimiz’e (a.s.m.) yanlarından ayrılmasını söyledi. Allah Resûlü (a.s.m.) evine, gençler Medine’ye geri döndüler.^[51]

Allah Resûlü (a.s.m.) reddedilmesine rağmen oradan ayrılırken oldukça memnundu. Belki onlara yaptığı davet yarım kalmış, kimse İslâm’ı kabul etmemişti ama Medinelilerin gönlüne İslâm’ın ilk kıvılcımı düşmüştü. Bu görüşme ile Allah Resûlü (a.s.m.) ve davet ettiği **İslâm Medinelilerin gündemine girdi**. O anda Allah Resûlü’nü (a.s.m.) reddetmiş olsalar da kalpleri İslâm’a ısınmaya başlamıştı bile.

Ayrıca bu görüşme, Allah Resûlü’nün (a.s.m.) Medinelileri daha yakından tanımasını sağladı. Onların tabiatlarını, içinde bulundukları durumu daha iyi öğrendi. Medinelilerin İslâm’a çok ihtiyaçları olduğunu ve ona herkesten daha yakın olduklarını fark etmesine vesile oldu.

İlahî Planın Tecellisi

Evsililer Medine'ye geri dönüp Mekkelilerle yaptıkları görüşmeleri, onların ret cevaplarını ve Allah Resûlü'nün (a.s.m.) teklifini halka anlatmaya başlayınca, konu bir anda bütün Medine'ye yayıldı. Böylece gözler ve gönüller farkına varmadan Mekke'ye doğru çevrilmiş oldu. İnsanların kalbinde Mekke ve Allah Resûlü (a.s.m.) ile ilgili sorular, kanaatler oluşmaya başladı. İslâm Medinelilerin gündeminin ilk sıralarına yerleşti.

O sırada, umre için Mekke'ye gitmeye hazırlanan Hazreçlilerin ileri gelenlerinden Es'ad b. Zürâre ve Zekvan b. Abdülkays da bütün bu söylenenleri duydu. Es'ad b. Zürâre Allah Resûlü'nün (a.s.m.) dayılarının kabilesi Neccaroğullarından Saideoğulları kolunun reisiydi. Medine'de dolaşan sözün içeriğini tam olarak bilmedikleri için Evsliler'e de, onlarla kendileri aleyhine anlaşma yaptığını sandıkları Utbe'ye de ateş püskürüyorlardı. Bu düşüncelerle Mekke'ye gittikleri için Utbe'den uzak durdular. Aslında Utbe de, Mekke reisleri de yeni bir teklif gelir korkusu ile onlardan kaçıyorlardı.

Yani İlahî plan işlemeye çoktan başlamıştı.

Mekkeliler ile Medineliler arasında esen bu soğuk rüzgâr, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) önündeki karalama engelini kaldırarak müşriklerin Efendimiz aleyhine Medinelileri kışkırtmalarını önlemişti. Bütün bunların farkında olan Allah Resûlü (a.s.m.), başka bir Medineli grubun umre için geldiğini haber alınca vakit kaybetmeden ziyaretlerine gitti. Çadırlarının kapısına gelince yanlarına girmek için izin istedi. Es'ad ve Zekvan onu buyur ettiler. Es'ad b. Zürâre'nin Medine'deki dayılarının oğlu olduğunu öğrenen Allah Resûlü (a.s.m.), buna çok sevindi. Kalbinde onlara karşı bir muhabbet oluştu. Es'ad b. Zürâre de aynı duygular içindeydi. Mekke'de akrabalarından biri ile tanışmak, onu son derece memnun etmişti.

Aralarında çok güzel dostane bir hava oluştu. Allah Resûlü (a.s.m.) İslâm'ı anlatmaya başlayınca onu can kulağı ile dinlediler. İçinde bulundukları durum, onları Allah Resûlü'ne (a.s.m.) daha da yaklaştırıyordu. Medine'de dökülen kardeşkanına belki de o çare bulacaktı.

Allah Resûlü (a.s.m.) İslâm'ı anlatınca hayran kaldılar. Aradıkları saadeti bulduklarına gönülden inandılar. O saadet yollarını anlatırken Yahudilerin dört gözle bekledikleri **Son Peygamberi** hatırladılar. Yahudiler kendileri ile kavga yaparken “**Son peygamberin gelmesi çok yaklaştı. O gelince size ebediyen galip geleceğiz!**” diye söyledikleri sözler akıllarına gelince, onları başlarındaki beladan kurtaracak tek kurtuluşun **İslâm** olduğunu anlamakta gecikmediler. Allah Resûlü (a.s.m.) onlara Kur'ân okuduğunda hayranlıklarını gizleyemediler. Hemen Kelime-i Şehâdet getirerek Müslüman oldular.

Allah Resûlü'nden (a.s.m.) ayrıldıktan sonra Medine'ye gelen Es'ad ve Zekvan, yolda uzun uzadıya konuşup kendilerince Medinelileri İslâm'a nasıl davet edeceklerinin planını yaptılar. Yaklaşan hac mevsiminde yeniden gelip Allah Resûlü'nü (a.s.m.) görmeye ve bu görüşmeyi çok gizli tutmaya, duyup yaşadıklarını çok güvendikleri insanlardan başkasına anlatmamaya karar verdiler. Zira Medine'nin üzerine doğmakta olan İslâm güneşinin daha doğmadan, müşrikler tarafından batırılmasını istemiyorlardı.

Dayıları Yeğenlerine Koşuyor

Es'ad b. Zürâre Medine'ye varınca Neccaroğullarından yakından tanıyıp güvendiği Avf b. Hâris, Câbir b. Abdullah ve Kutbe b. Âmir ile uzun uzadıya konuşarak onları Müslüman olmaya ikna etti. Zekvan da kendi aşiretinden ve yakınlarından Râfi' b. Malik, Ukbe b. Âmir ile görüşüp onların İslâm'a girmesine vesile oldu. Bu sekiz kişi, hac mevsimi gelince hacca gidiyormuş gibi Medine'den ayrıldılar. Mekke'ye giderek gizlice Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşüp İslâm'ı kabul ettiklerini söylediler. Allah Resûlü (a.s.m.) Medinelilerin İslâm'ı kabul etmesine son derece sevindi. Gelenlerin dayıları olması da onu ayrıca memnun etmişti.

İslâm'ı kabul eden dünyanın bu en bahtiyar insanlarıyla İslâm güneşinin Medine üzerinde doğma süreci başlamış oldu. Bu vesile ile Allah, Rahmet Peygamberi'ne İslâm daveti için eşsiz güzellikte manevî bir kapı açmış oldu. Medineliler ise, İslâm sayesinde hem

yıllardır uykularını kaçıran iç savaş gibi bir beladan kurtulmuş, hem de ebedî mutluluğu kazanmış olacaktı.

Allah Resûlü (a.s.m.) onlara Medinelilere İslâm'ı nasıl anlatmaları gerektiğini öğretti. Davetle ilgili önemli bilgiler vererek, onlara yol gösterdi. Efendimiz'in (a.s.m.) tavsiyelerinden ve davet tecrübelerinden yararlanan Medineli Müslümanlar, aldıkları taktiklerle hac vazifelerini tamamladıktan sonra, hiçbir şey olmamış gibi diğer Medineli hacıların arasına katılarak, Medine'ye geri döndüler.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sözlerini ve işaretlerini çok iyi kavrayan bu **öncü kadro**, memleketlerine dönünce uzun uzadıya düşünerek İslâm'a davet edecekleri kişileri doğru bir şekilde tespit ettiler. Çok gizli ve dikkatli hareket etmezlerse, Medineli müşriklerin onları fark ederek İslâm'ı daha doğmadan beşiğinde boğacaklarının bilincindeydiler. İnce eleyip, sık dokuyarak davet için başlangıçta farklı aşiretlerden yalnızca beş altı isim tespit ettiler. Onlar üzerinde yoğunlaşarak İslâm'ı kabul etmelerine vesile oldular. Artık **çekirdek kadro** tamamlanmıştı. Efendimiz'e (a.s.m.) giderek Medine'de İslâm davetini başlatabileceklerini söyleyebilir, bu konuda onu sonuna kadar destekleyeceklerine söz verebilirlerdi.

Birinci Akabe Biatı

Hac mevsimini dört gözle bekleyen Medineli Müslümanlar, hac mevsimi gelince dikkat çekmemek için Müslüman olmayan hacıların arasına katılıp Mekke'ye gidecek ve burada Allah Resûlü (a.s.m.) ile gizlice görüşeceklerdi. Vakit gelince hemen hazırlıklara başladılar. Hepsi çok heyecanlıydı. Birkaç gün sonra Allah'ın Elçisi'ni göreceklerdi. Büyük bir heyecan ve aşkla çölleri aşip Mekke'ye varınca Mekkeli müşriklerin dikkatini çekmemek için Allah Resûlü (a.s.m.) ile doğrudan irtibat kurmadılar. Önce amcası Hz. Abbas ile görüştüler. Hz. Abbas aslında Müslüman olduğu halde, bu tür gizli görevleri yapabilmek için İslâm'ı kabul ettiğini gizliyordu. Tedbiri elden bırakmadığı için Mekkeliler ondan hiçbir zaman şüphelenmediler. Medinelilerle görüştüktan sonra onları çadırlarına geri gönderen Hz. Abbas, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına giderek Akabe'de yapılacak buluşma için plan yaptı.

Bayramın ikinci günü, gecenin ilerleyen saatlerinde bu on iki bahtiyar insan ile Allah Resûlü (a.s.m.), Akabe'de gizlice buluştu. Hazreçlilerin çeşitli boylarından olan bu on iki kişi, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) biat ederek İslâm daveti için gereken en önemli adımı attı. Böylece davet yeni bir boyut kazanmış oldu. Bundan sonra davetin önü açılarak İslâm, Medine'de büyük bir hızla yayılmaya başlayacaktı. [52]

Biatten sonra hac görevlerini tamamlayan Medineli Müslümanlar, diğer hacılarla birlikte geri döndüler. Medine'ye döndükten sonra davette başarılı olmak için İslâm'ı iyi bilen, onu anlatıp öğretecek ve tebliğ edecek birine ihtiyaç duyduklarını fark ettiler. İçlerinden birini Allah Resûlü'ne (a.s.m.) göndererek kendilerine yardımcı olacak bir öğretmen istediler. Allah Resûlü (a.s.m.) onlara daha sonra **Ebû Eyyûb el-Ensârî ile kardeş olacak olan Mus'ab b. Umeyr'i gönderdi.**

Mus'ab b. Umeyr'in Medine'ye gelmesiyle İslâm daveti büyük bir hız kazandı. Akabe'de Allah Resûlü'ne (a.s.m.) biat eden on iki bahtiyar insan, gizlilik esasına riayet ederek büyük bir aşkla dört bir taraftan Medinelilere İslâm'ı anlatmaya başladılar.

Henüz yeni Müslüman olan bu sahâbîler, Medinelilerle ilk görüşmeyi yaparak, onlara İslâm'ı anlatıyor, davete yakınlık gösterdiği halde tam olarak ikna edemediklerini Mus'ab b. Umeyr'in yanına götürüyor, ondan arkadaşlarına İslâm'ı anlatmasını istiyorlardı. Mus'ab'ın yanına giden herkes ikna olup hemen orada İslâm'ı kabul ediyordu. Müslüman olanlar ise vakit kaybetmeden Kur'ân-ı Kerim'i ve İslâmî sorumluluklarını öğrenerek, hayatlarına tatbik ediyordu. Zira İslâm, yalnızca inanmayı değil aynı zamanda kişiden inandığını yaşamayı, hayata geçirmeyi istiyordu.

[49]

[52]

[50]

[51]

[48]

Ebû Eyyûb El-Ensârî İslâmı Tanışıyor

“Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmadan ölen kimse cennete girer.”^[53]

Allah Resûlü (a.s.m.) ile ilk olarak tanışan ve İslâm ile şereflenen Es’ad b. Zûrâre, Ebû Eyyûb el-Ensârî’nin amcasının oğluydu. Başlangıçta İslâm davet halkasını dar tutan davetçiler ilk sıralarda birkaç kişinin dışında kimseye açılmadılar. Birinci Akabe Biatı’ndan sonra İslâm davetçileri güvendikleri kişilerin evlerini dolaşarak İslâm’ı anlattılar. Bu evlerin başında Eyüp Sultan’ın evi geliyordu.

Eyüp Sultan Medine’de bir şeyler olduğunu sezmiş, ne olduğunu merak ediyor, ancak davet çok gizli tutulduğu için bir türlü öğrenemiyordu. Belli ki henüz zamanı gelmemişti.

Bir akşam kapısı vurulduğunda, biraz sonra hayatını tamamen değiştirecek eşsiz güzellikleri yaşayacağından habersizdi. Kapıya doğru yönelip açtığı anda, aslında saadetin, huzurun, cennetin kapısını açıyordu. Kapıyı çalanlar onu bu karanlıktan kurtararak ebedî aydınlığa çıkmasına vesile olacak olan davet erleriydi. Gelenler aşina yüzlerdi. Son derece sevip saydığı amcaoğlu Es’ad b. Zûrâre ile bir başka akrabasıydı.

Bu saatte niçin gelmişler diye merak etmekle birlikte bir şey söylemeden içeri buyur etti. Hâl hatırlarını sordu. Ortamın müsait olduğunu gören davetçiler söze başladılar. Mekke’de Allah Resûlü (a.s.m.) ile tanışmalarından bahsettiler. Efendimiz’in peygamber olduğunu, insanlara dünya ve ahiret saadetini sunduğunu, insanlığın yegâne kurtuluşunun İslâm olduğunu anlattılar.

Anlatılanlar ona hiç de yabancı değildi. Davetçiler aslında ona Tübba’nın atalarına teslim ettiği nesilden nesle gelen mektubu vermeleri gereken zatı anlatıyorlardı. Bunu anlamakta gecikmeyen Eyüp Sultan büyük bir heyecanla Efendimiz hakkında sorular sormaya başladı. Her cevap onu daha çok heyecanlandırıyor, gönül dünyasını nurlandırıyor.

Anlatılanları dinlemekten büyük bir haz duymuş bu an hiç bitmesin istiyordu. Davetçilerin sözü bitince hiç düşünmeden “Eşhedü enlâilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah” diyerek Müslüman oldu.

Kendine sihirli bir el dokunmuş gibi bir anda bambaşka bir dünyanın insanı olmuş içi büyük bir sevinç ve huzurla dolmuştu. Uzun süredir devam eden Buas Savaşı’ndan dolayı kalbini kaplayan ümitsizlik yerini ümide, katılık merhamet ve şefkate, haksızlık adalet ve fedakârlığa bıraktı. Hayatı sanki bir anda anlam kazanmıştı. Artık yaşamının bir gayesi, varacağı bir hedefi, kendisini huzur ve mutluluk yurduna götürecek güvenli bir yolu vardı. Gece olunca karanlıklara gömülmeyecek, içi kararmayacaktı. İslâm’ın nuru ile aydınlanan kalbi İslâm’ın nuru ile aydınlatacaktı. Yarın onun için yepyeni bir gün başlayacaktı. Aydınlık, huzur ve mutluluk dolu bir gün...

Eşinin davetçilerle konuşmasına şahit olan evin hanımı Ümmü Eyyûb de yapılan daveti gönülden kabul ederek İslâm ile şereflendi.

Davetçiler onlara ilk olarak yerine getirmeleri gereken sorumluluklarını anlattılar. Gusletmeyi, namaz kılmayı öğrettiler. Davetçileri uğurlayan Eyüp Sultan ve eşi, tatlı bir heyecan içinde gusûl abdesti almaya koştu. Kuş gibi hafiflemişlerdi. Kalplerini kaplayan gam, keder, hüznün ve ümitsizlik bulutları bir bir kalkmış, yerini ümit ve huzur almıştı. Kalpleri bir anda sudan berrak, güneşten parlak ve sımsıcak olmuştu. Çünkü ilk kez bu gece Kâinatın Rabbi’nin huzuruna çıkacaklardı.

Kalpleri heyecanla çarpıyordu. Gündüz yaşadıkları, duydukları ve gördükleri her şeyi ellerinin tersiyle bir kenara itip saf bir kalple O’na yöneldiler. Allah’tan başka hiçbir şey yoktu kalplerinde. Dünya meşgalesi, keder ve tasası tamamen gitmiş, kalbi masivadan boşalıp berraklaşmıştı.

Kıbleye doğru yöneldiler. Allah ile baş başa idiler. Onunla kendileri arasında hiçbir kimse, hiçbir varlık, hiçbir düşünce yoktu. Yalnızca O ve onlar vardı. Sanki yeryüzünde sadece Eyüp Sultan ile eşi kalmıştı tek başlarına. Onlar da şimdi Rabbi’nin huzuruna çıkıyorlardı.

“Allâhu Ekber” deyip O’nun huzuruna gireceklerdi. Ama bir türlü cesaret edemiyor, ürperiyor, kalpleri titriyordu. Kâinatın yegâne sahibi olan Rabbin huzuruna girmek, anlatılmayacak kadar büyük bir olay, büyük bir saadetti. Sonunda cesaret edip:

“**Allâhu Ekber**” deyip Rablerinin huzuruna girmişlerdi. Bütün azaları hâlâ titriyordu. Rahman’ın karşısındaydılar ve O’nu dinliyorlardı. Okudukları Kur’ân onlara hitap ediyordu. Onlara ölümsüz hakikatleri anlatıyor, Rablerini tanıtıyordu.

“Aman Allah’ım!” diyordu içinden Ebû Eyyûb “**yalnızca O ve ben varım, Rabbimin huzurunda.**” Yaratan ve yaratılan, Rab ve kul, İnanılan ve inanan... Sevgileri, saygıları, korkuları ve ümitleri zirveye çıkıyordu bir anda. Kendilerini kaybedercesine devreden çıkarmışlardı bütün varlık ve düşüncelerinden soyutlanarak. Yalnız onlar vardı, Allah vardı, hep o vardı... O Bâki idi. Ve yalnız O, bâki ve tek kalacaktı. O’nun dışındaki her şey fâniydi, yok olacaktı.

Rablerinin sözlerini okumaya başlayınca, bütün kâinat susmuş, onları dinliyordu âdeta. Hamd ediyorlardı, sonsuz nimetlerinden dolayı Rablerine. O’nun sıfatlarını bir bir sayarak yüceliğini dile getiriyordu. Dua ediyorlardı kendilerini ayırmaması için haktan, hakikatten ve Rablerinin yolundan. Dünya durmuş, hayat durmuş, Rableri ile kulu arasında geçen bu ilişkiyi gıpta ile seyrediyordu.

Bu buluşmaya ancak müminin kalbi dayanabilirdi. Rableri kalplerine tecelli edince bütün perdeler açılıyor, kendilerini cennette O’nun karşısında hissediyorlardı. Artık O’na ve buyurduklarına, görüyormuşçasına inanıyor, cennetin kokusunu bütün benlikleri ile duyabiliyorlardı.

Ellerini kaldırarak “Allahü Ekber” deyince, sayısız varlığı yaratan, onları her an gören, duyan ve en ince teferruatına kadar bütün ihtiyaçlarını gideren Rablerinin, en büyük olduğunu idrak ediyorlardı. Bu bilinçle O’na kulluklarını arz ediyor, emirlerine kayıtsız şartsız uyacaklarına söz veriyor, yalnızca O’na ibadet edip yalnızca O’ndan yardım isteyeceklerini söylüyorlardı. Onlar hem Rablerine hamd ediyor, hem de O’ndan kendilerini doğru yola iletmesini istiyorlardı.

Şimdi Rablerinin karşısındaydılar. O’nun kendilerine nazar ettiğini, dinlediğini hatırladıkça ruhları çıkacak gibi oluyordu. “Allahü Ekber” diyerek, rükûa vardıklarında kul olduklarını bütün benlikleri ile hissettiler. Rablerinin, Rab olduğunun bilincine vardılar. Her şey durmuştu. Onlar ve Rableri vardı artık. O’nu tesbih ediyorlardı bütün kalpleriyle. O’nun kendilerini duyduğundan, cevap verdiğinden eminlerdi. Bunun için dillerinden “**Semi Allâhü limen hamideh-Hamd edeni Allah duymaktadır.**” kelimeleri dökülüyordu.

Rableri onların dilinden hamdlerini duyduğunu bildirerek hamd etmelerini istiyordu kendilerinden. İsteğini yerine getirip hemen hamd ediyor **“Rabbenâ lekel hamd-Ey Rabbimiz bütün hamdler Sana’dır”** diyorlardı. Rableri ile buluşmaktan, O’nun huzuruna kabul edilmekten daha büyük bir nimet olmazdı. Nimetin bilincinde olan Eyüp Sultan ve eşi bu eşsiz nimet için hamd etmekle kalmıyor, secdeye kapanarak çok özel duygular yaşıyor, âdeta O’nda yok oluyorlardı.

Başlarını secdeden kaldırmak istemiyorlardı. Ebediyen bu şekilde kalmak için neler vermezlerdi. Ancak şimdi İslâm’a hizmet zamanı, Allah’ın elçisine yardım etme vaktiydi.

Namazını bitirince kalbine yönelen Ebû Eyyûb, hayretler içinde kaldı. Allah, sanki İnşirah Sûresi’nde Resûlü Kibriya’sına buyurduğu gibi onun da kalbini açmış, içindeki bütün kötülükleri, omuzlarını çökerten, belini büken gamı ve kederi çekip almıştı. İçi, huzur doluydu. Sabah olunca güneş yüzüne gülüyor, gök masmavi parlıyor, hava tatlı tatlı esiyordu. İçi kıpır kıpır, sevinçten yerinde duramıyor, Rabbine yöneldiğini bütün dünyaya haykırmak istiyordu. “Rabbim! Rabbim! Rabbim!” diyordu içinden. Bu ne büyük bir mutluluk, ne büyük bir huzur, ne büyük bir nimet!

İslâm ile şereflendikten sonra hayata bakışı tamamen değişen Eyüp Sultan’ın bundan sonra en büyük arzusu Allah ve Resûlü’nün emirlerini öğrenip onları yaşamak oldu. İşlerini bitirir bitirmez Mus’ab b. Umeyr’in yanına koşuyor, ondan her gün birbirinden güzel hakikatler öğreniyordu. Dostlarından ayrılınca doğruca eve gelip öğrendiklerini eşine anlatıyor, öğrendikleri bu hayat düsturlarını birlikte yerine getiriyor, Allah ve Resûlü’ne her gün biraz daha yakın olmanın eşsiz hazzını yaşıyorlardı.

Özlemle Bekleyiş

“Aranızda bulunduğum sürece bana itaat edin. Allah’ın kitabına sarılın.

Helali helal bilip onunla amel edin. Haramı haram bilip terk edin.”^[54]

Mus'ab b. Umeyr'den Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hayatını ve sözlerini dinleyen Eyüp Sultan'ın Efendimiz'e karşı olan sevgisi her geçen gün biraz daha artıyordu. Bir an önce ona gitmek, sevgililer sultanını görmek istiyordu. Hem o Mekke'de müşriklerin arasında korumasız bir şekilde tehlike içinde, bin bir çeşit işkenceye maruz kalırken, onların Medine'de hiçbir şey yokmuş gibi yaşamaları doğru muydu? Bir taraftan merak, bir taraftan gittikçe büyüyen sevgi ve özlem, bir taraftan da kaygı ve korku... Bütün bu duygular kalbinde fırtınalar koparıyordu. Artık dayanma gücü kalmamıştı. Bir an önce Mekke'ye gidip onu (a.s.m.) görmek istiyordu. İslâm'ı kabul eden diğer sahâbîler de ondan farksızdı. Neredeyse her gün aralarında bunu konuşuyor, bir an önce harekete geçmeleri gerektiğini düşünüyorlardı. Yine bir gün bir araya toplandıklarında bu konuyu uzun uzun konuştular. Sonunda:

– Allah Resûlü'nü (a.s.m.) daha ne zamana kadar Mekke'nin dağlarında toplumdan dışlanmış olarak, kaygı ve tedirginlik içinde bırakacağız, diyerek Efendimiz'in yanına gitmeye karar verdiler.^[55]

Mekke de Medine de halen güvenden çok uzaktı. Tedbirli davranmak dikkat çekmemek gerekiyordu. Mekke'ye gidip Allah Resûlü (a.s.m.) ile görüşmek için en güvenli yol konusunda istişare yaptılar. Oraya gizlice girip Efendimiz ile görüşmek için en iyi yolun hac mevsimi olduğunu, Müslüman olmayan hacılar arasına katılarak gitmeyi planladılar.

Hac mevsimi yaklaştıkça Eyüp Sultan'ın heyecanı artıyordu. İçi içine sığmıyor, bir an önce sevgiliyi, en sevgiliyi görmek istiyordu. Zaman bir türlü geçmek bilmedi. Ama sabra sarılarak beklemekten başka bir çare de yoktu. Çaresiz sabretti. Geçmek bilmeyen zaman sonunda bitti. Hac mevsimi geldi. İki kadın, toplam yetmiş beş kişilik bir gurupla, müşrik Arapların arasına katılarak, Mekke'ye doğru yola çıktılar. Mekke'ye yaklaştıkça heyecanı daha da artıyordu.

Birkaç gün sonra yeri gökleri ve içindeki sayısız varlığı yaratan Allah'ın seçip bütün insanlığa elçi olarak gönderdiği Hz. Peygamber'i görecekti. Vahiy alan, Allah ile muhatap olma şerefine eren, kıyamete kadar gelecek bütün Müslümanların biricik sevgilisi, insanlığın efendisi, en sevgiliyi görecekti.

Mekke'ye gidince, uygun bir yere yerleşerek hac için hazırlıklara başladılar. Arkadaşlarından Ka'b b. Malik, Berâ b. Ma'rur gibi birkaç

kişi Hz. Peygamberi görme ümidi ile Kâbe'ye gitti.

Ka'b b. Malik anlatıyor:

“Allah Resûlü'nü (a.s.m.) aramak için arkadaşlarımla yanından ayrıldık. Ancak şimdiye kadar onu hiç görmediğimiz için tanımıyorduk. Onu görmek için geldiğimizi de saklamamız gerekiyordu. Çarşıya gidince karşılaştığımız Mekkelilerden birine nasıl biri olduğunu merak ediyor gibi Allah Resûlü'nü (a.s.m.) nerede bulabileceğimizi sorduk. Adam:

– Onu tanıyor musunuz? diye sordu.

– Hayır, tanımıyoruz, dedik. Adam:

– Amcası Abbas'ı tanıyor musunuz? dedi.

– Evet, ticaret için Medine'ye geldiğinden onu tanıyoruz, dedik.

Adam:

– Kâbe'ye gidin! Aradığınız kişi orada Abbas'ın yanında oturmaktadır, dedi. Adamdan ayrılıp doğruca Kâbe'ye gittik. Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Abbas ile oturuyordu. Yanlarına gittik selam verip oturduk. Allah Resûlü (a.s.m.) Hz. Abbas'a:

– Gelenleri tanıyor musun ey Ebû Fadl? diye sordu.

– Evet, bu kabilesinin reisi Berâ b. Ma'rur, bu ise Ka'b b. Malik'tir, dedi. Efendimiz:

– Şair olan Ka'b mı? diye sordu.

– Evet, dedi...

Allah Resûlü (a.s.m.) ile bayramın ikinci gecesinde Akabe'de buluşmak üzere anlaştık. Allah Resûlü (a.s.m.) bize:

– Geleceğiniz zaman uyuyanı uyandırmayın, yanınızda olmayanı aramaya çıkmayın! buyurdu.^[56]

Büyük bir heyecanla bekleyen Eyüp Sultan bayramın ikinci günü gece hiç uyumadı. Buluşma vakti yaklaştıkça kalp atışları hızlanıyor, zaman bir türlü geçmek bilmiyordu. Gece saatler iyice ilerleyip insanlar derin uykuya geçince etrafı dinledi. Etrafın sakin olduğunu anlayınca sessizce yatağından çıktı, bir gölge gibi süzülerek buluşma yerine doğru yürümeye başladı. Arkadaşları da onun gibi yataklarından çıkmış buluşma yerine gidiyordu. Biraz sonra herkes tamamlanmıştı. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) beklemeye başladılar. Tam o sırada karanlıkların içinden bir nur parladı. O geliyordu. Nûru ile kâinatı aydınlatan canlar canı geliyordu.

Aman Allah'ım! Bu ne müthiş bir an. Bu ne büyük bir saadet! Heyecandan hemen oracıkta düşüp bayılacak gibiydi. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) görünce, kalbi durmuştu sanki. Ayakları yerden kesilmiş bambaşka dünyalara gitmişti.

Her hali ile kemalin zirvesindeydi. O anlatılanların çok ötesindeydi. Onu anlatmak için kelimeler yetersiz kalırdı. Hali, davranışları, sözleri, sahip olduğu güzel vasıflar Eyüp Sultan'ın aklını başından aldı. Donmuş hayranlık içinde onu izliyordu.

Câbir b. Abdullah ve Ka'b b. Malik o müthiş anı şu sözlerle anlatır:

Biat başlamadan önce Hz. Abbas bir konuşma yaptı. Biz Hz. Abbas'a:

– Seni dinledik, dedikten sonra Allah Resûlü'ne (a.s.m.) döndük:
– Yâ Resûlallah! İsterseniz siz de konuşun. Kendin ve Rabbin için bizden istediğin konuda biat al! dedik. Allah Resûlü (a.s.m.) bir süre Kur'ân-ı Kerim okuduktan sonra bizi Allah'ın emirlerini yerine getirmeye çağırdı, İslâm'a sarılmaya teşvik etti. Sözünü bitirince:

– Yâ Resûlallah! Ne hakkında biat edeceğiz? diye sorduk.
– İş ya da dinlenme anında, dinleyip itaat etmek, bolluk ve kıtlık zamanında geçimimiz konusunda yardımcı olmak, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak, kınayanın kınamasından çekinmeden Allah için konuşmak, bana yardımcı olmak, beni kendinizi, eşlerinizi ve çocuklarınızı koruduğunuz gibi korumak üzere biat edin! buyurdu. Biz:

– Böyle yaparsak bize ne var? diye sorduk.

– Cennet var! buyurdu. [\[57\]](#)

Abbas b. Ubâde ayağı kalkarak arkadaşlarına:

– Ey Hazreçliler bu zata hangi hususlarda biat ettiğinizin bilincinde misiniz? diye sordu. Eyüp Sultan ve diğer sahabeler:

– Evet. Niçin biat ettiğimizin farkındayız, dediler.

– Bu biat ile bütün insanlarla savaşmayı göze alıyorsunuz. Eğer mallarınız ve liderleriniz bir musibete uğradığında onu düşmanlarına teslim ederseniz hem dünyanızı hem ahiretinizi kaybedersiniz. Mallarınız ve liderlerinizin yok olması pahasına biat ederseniz bu dünya ve ahiretiniz için daha hayırlı olur, dedi. Eyüp Sultan ve arkadaşları:

– Mallarımız ve liderlerimizi bu yolda feda edersek bizim için ne var yâ Resûlallah! dediler. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Cennet, buyurdu. Sahabeler:
– Elini uzat biat edelim yâ Resûlallah! dediler. Allah Resûlü (a.s.m.) elini uzattı. Sahabeler tek tek biat etmeye başladı.^[58]

Biat başlayınca büyük bir aşkla Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına giden Eyüp Sultan, onun (a.s.m.) için her şeyi yapmaya hazır olduğunu, onu canı gibi koruyacağına, her emrini seve seve yerine getireceğine bütün kalbi ile söz verdi.

Biat bittikten sonra bütün sahâbîler gibi o da Akabe'den sessizce ayrılarak, gecenin karanlığında tekrar yatağına döndü. Şüphe çekmemek için bundan sonra Mekke'de fazla kalmadılar. Bir kaç gün içinde de hazırlanarak diğer Medinelilerle birlikte memleketlerine geri döndüler.^[59]

Medine Rahmet Peygamberine Hazırlanıyor

Medine'ye giden gönül sultanları ev ev dolaşarak İslâm'ı anlatmaya devam ettiler. Anlatılanları büyük bir dikkatle dinleyen Medineliler, ebedî kurtuluşa koşmakta gecikmedi. İslâm hızla yayılmaya devam etti. Bir süre sonra Medine'de neredeyse Müslüman olmayan ev kalmamıştı.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hicrete izin verildiğini bildirmesi ile Mekke'de bulunan sahabeler hemen hazırlandı. Küçük guruplar halinde hicret etmeye başladılar. Gelen kardeşlerine kucak açan Medineli Müslümanlar onları en güzel şekilde karşılayıp ağırladılar. Eyüp Sultan ve diğer Medineliler hicret edenlerle ekmek ve aşlarını paylaştı. Muhacirler ise onlara Kur'ân-ı Kerim'i, Efendimiz'den duydukları hadisleri öğretti. Daha Allah Resûlü (a.s.m.) Medine'ye teşrif etmeden inançları çevresinde kenetlenerek insanlığın imreneceği bir kardeşlik tablosu oluşturdular.

Kubâ ve Medine yediden yetmişe ilim aşkı ile yanan bir okula dönüşmüştü. İşi bitenler Sa'd b. Hayseme'nin bekâr evine, Külsüm b. Hidm'in köşküne, Es'ad b. Zürâre'nin yaptırdığı mescide veya bir başka yerde toplanan sahabelerin yanına koşarak, Mus'ab b. Umeyr ve hicret eden diğer sahabelerden ilim irfan öğreniyorlardı.

Eyüp Sultan genelde evinin hemen karşısında yapılan mescide gider, burada Mus'ab b. Umeyr'den Kur'ân ayetlerini öğrenerek ezberlerdi. Efendimiz gelinceye kadar onlar pek çok şey öğrenmiş, daha fazlasını öğrenip hayata geçirmek için büyük bir aşk ve şevkle bekliyorlardı.

Vuslat

Mekkeli Müslümanlar bir bir hicret etmiş, neredeyse Mekke'de hicret edecek kimse kalmamıştı. Hz. Peygamber hazırlıklarını tamamladıktan sonra Hz. Ebû Bekir ile birlikte gizlice Mekke'den ayrılarak Medine'ye doğru yola çıktı. Uzun ve tehlikeli bir yolculuk başlamıştı. Medineliler Müslümanlar, Hz. Peygamberin Mekke'den ayrılıp, Medine'ye doğru yola çıktığını öğrenince çok sevindiler. Her gün sabah namazından sonra genç yaşlı, çoluk çocuk bütün Medineliler büyük bir heyecan, merak ve coşku ile Harre'ye gidip, öğle sıcağı bastırıncaya kadar orada Efendimiz'i bekliyor, onun yolunu gözlüyorlardı.^[60]

Onlardan biri de İkinci Akabe Biatı sırasında Medine'ye gidip Allah Resûlü'nü (a.s.m.) gören Eyüp Sultan'dı. Gönlüne kor bir ateş düşmüş, içi alev alev yanıyordu. Nereye gitse, neye baksa her an, her yerde O'nu görür gibiydi. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Mekke'den çıktığını duyunca, sevinçten yerinde duramaz olmuştu. Artık geceler bitmek bilmiyor, günler geçmiyordu. Sabahı iple çekiyor, sabah namazını kılar kılmaz büyük bir heyecanla Medinelilerle birlikte yollara düşüyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) sanki karşılarında gibiydi. Onlara doğru geliyordu âdeta. Bir an önce O'na kavuşmak, Onun mah cemâlini görmek istiyordu.

Harre'ye vardıklarında, Allah'ın Habîbî'nin henüz gelmediğini görünce, hüzünleniyor, orada oturup sahâbî efendilerimiz ile birlikte beklemeye başlıyor, gözünü ufuktan hiç ayırmıyordu. Gözü ile göremediğini kalbi ile görüyor, gönül gözü ile sevgililer sultanını seyrediyordu. Çölleri aşıp gelen Nûr-u Muhammedî bir kuş gibi süzülerek Eyüp Sultan'ın heyecandan çarpan kalbine girip onu aydınlatıyordu âdeta. Nerede olursa olsun, ne ile meşgul olursa olsun manen hep onunlaydı. Sevgiliyle, en sevgiliyle birlikteydi.

İşte şimdi, günlerdir her sabah Harre'ye geliyor, saatlerce onu bekliyor, onu düşünüyor, onu anıyor, onu gözlüyor, onun özlemiyle yanıp tutuşuyordu. Bu bekleyiş sırasında içindeki sevgisi, büyüdükçe büyüyor, bütün varlığını kaplıyordu. Artık yalnızca kalbi değil, bütün zerreleri onu özlüyor, onun aşkı ile yanıyordu.

Nerdesin ey sevgili!

Nerdesin gel artık.

Dayanacak gücümüz kalmadı.

Özleminle yanıp tutuştuk, diyordu her bir sahâbî gibi o da, için için...

Yine bir gün, sabah namazından hemen sonra yollara düşüp Harre'ye gitmişlerdi. Beklemişlerdi yollarını en sevgilinin. Gönül gözü ile seyrederken canlar canını, dakikalar, saatler birbirini kovaladığı halde bu gün de gelmemişti. Kelimeler yetersiz kalacak kadar büyük olan özlemlerine rağmen Kutlu Yolcu'nun gelişinin gecikmesi hiçbir sahabeyi rahatsız etmiyordu. Gelsin de, varsın birkaç gün sonra gelsin. Onu günlerce değil, sonsuza kadar bekleseler yine de değermişti.

Güneş iyice yükselince geri döndüler. Henüz evlerine yeni girmişlerdi ki, işi için kulelerden birine çıkan bir Yahudi'nin sesini duydular. Yahudi kuleden bakarken uzaktan beyaz elbiseli iki kişinin geldiğini görünce, gayri ihtiyarî avazı çıktığı kadar bağırıp, Müslümanlara günlerdir beklenen müjdeyi verdi. Yahudi'nin sesini duyan Müslümanlar, evlerinden fırlayarak dışarı çıktılar. Yahudi halen:

– Ey Araplar! Ey Kayleoğulları! İşte nasibiniz, konuğunuz, bekleyip durduğunuz ulu kişi geliyor! diye bağırıyordu.

Medineliler, sevinçten uçuyordu. Her biri yalın ayak, başı açık büyük bir coşku ile yollara döküldü. Medine, bir anda bayram yerine döndü. Medine'de bayram vardı. Dünyanın yaratıldığı günden beri görülmeyen ve de asla görülmeyecek olan eşsiz bir bayram.

Sevinçleri kalplerini aşırıp bütün vücutlarını sarmış, dillerinden şöyle dökülüyordu:

*Ay doğdu üzerimize,
Vedâ tepelerinden,
Şükür gerekti bizlere,
Allah'a davetinden.*

*Ey bizden seçilen elçi!
Yüce bir davetle geldin,
Geldin, Medine'ye şeref verdin.
Ey davet edilenlerin en hayırlısı!
Hoş geldin, hoş geldin...*

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ulaştıklarında Hz. Ebû Bekir ile birlikte bir hurma ağacının gölgesinde oturmuş dinleniyorlardı. Allah Resûlü (a.s.m.), kendini karşılamaya gelenlerle birlikte Medine'nin hemen kenarında bulunan Kubâ'ya yöneldi. Orada Gülsüm b. Hidm'in evine konuk oldu.^[61] Kubâ'da on dört gün kaldı. Orada kaldığı sürede, Kubâ Mescidi'nin yapımını başlattı. Onun yapımında bizzat çalışarak taş taşıdı.

Büyük bir samimiyet ile yapılan bu mescit Kur'ân-ı Mübin'de **"Takva Üzere Kurulan Mescit"** diye anılan mescidin ta kendisiydi. Onun hakkında Rabbimiz Kitâb-ı Mübîn'de şöyle buyuruyordu:

"İlk günden beri takvâ üzere kurulan mescitte namaz kılman, elbette daha doğrudur. Orada temizlenmeyi seven insanlar vardır. Şüphesiz ki Allah, temizlenenleri sever."^[62]

Zaten Allah Resûlü'nü (a.s.m.) karşılamaya gelen bütün sahâbîlerin en büyük arzusu kötülüklerden arınıp Allah ve Resûlü'nün (a.s.m.) sevgisine ve rızasına ulaşmak değil miydi? Allah Resûlü (a.s.m.) onların bu arzularının gerçekleşmesine yardımcı olmak için Kubâ'da bulunduğu süre içerisinde sahabeleri zaman zaman Sa'd b. Hayseme'nin evinde toplayıp sohbet etti. Bu sohbetleri kaçırmayan Eyüp Sultan, ona yakın oldukça Efendimiz'e olan muhabbeti daha da artıyor, içi kor ateşi gibi yanıyordu. Onu dinledikçe Rabbini, kendini, dünyaya geliş gayesini ve sorumluluklarını daha iyi kavlıyor, En Sevgili'ye olan aşkı büyüdükçe büyüyor, muhabbeti derinleştikçe derinleşiyordu.

Koruma

On dört gün Kubâ'da kalan Allah Resûlü (a.s.m.), konuk olduğu Kubâlı Müslümanların hizmetinden çok memnun kaldı. Sahabeler Efendimiz'e büyük bir sevgi ve teveccüh gösterdiler. Onu rahat

ettirmek için seferber oldular. Ancak Yahudilerin mahallesine yakın olan Kubâ fazla güvenli bir yer değildi. Neredeyse Medine’de Müslüman olmayan ev kalmamıştı. Ama halen İslâm’ı kabul etmeyen bazı kimseler, münafıklar, şehrin çevresinde yaşayan ve kıskançlıktan çatlayan Yahudiler İslâm’ın nurunu söndürmek için fırsat kolluyorlardı. Bundan dolayı Medine henüz tam olarak güvenli sayılmazdı. Allah Resûlü’ne (a.s.m.) her an bir suikast düzenlenebilirdi.^[63] Allah Resûlü (a.s.m.), Kubâ’da Gülsüm b. Hidm’in evinde kaldığı sırada bazı kişiler, geceleri Efendimiz’in kaldığı evi taşıyarak, rahatsız etmişlerdi. Kubâ’nın yeterince güvenli olmadığını gören Efendimiz Medine’nin içine gitmeye karar verdi.

Allah Resûlü’nü (a.s.m.) kim, nasıl koruyacaktı?

İlahî kudret bu sorunun cevabını ezelden vermiş, neredeyse bin yıl öncesinden En Sevgili’nin teşrif edeceği evi hazırlamıştı. Yemen Tübbâ’sı hicretten tam yedi yüz yıl önce Son Peygamber’in kalacağı evi yaptırıp Yahudi âlimlerine teslim etmişti. Bu ev şimdi Neccaroğullarından Eyüp Sultan’ın oturduğu evdi. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) dayıları olan Neccaroğulları Medine’nin ortasında oturuyorlardı.

Bütün bunlar alt alta koyulduğunda İlahî Kudret tarafından, Efendimiz’in (a.s.m.) korunması için gerekli olan bütün şartların ta ezelden hazırlandığı anlaşılmaktaydı.

O günün sosyal yapısı gereği birini en iyi akrabaları koruyabilirdi. Bunun için Allah Resûlü (a.s.m.) Kubâ’dan ayrılacağı zaman, dayıları Neccaroğullarını yanına çağırdı. Onlardan Medine’ye giderken, kendisine eşlik etmelerini ve korumalarını istedi. Efendimiz’in haberi gelince Akabe’de verdikleri sözü hatırlayan Neccaroğulları, Allah Resûlü’nü (a.s.m.) eşleri ve çocukları gibi koruma şerefine kendilerine verilmesine son derece sevindiler. Hemen silahlanıp, Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanına koşular. Aynı sülaleden olan Eyüp Sultan Akabe’de Efendimiz’e verdiği sözü hatırlayınca ya onu hakkı ile koruyamazsam diye endişeden titremeye başladı. Bir taraftan Allah Resûlü’nü (a.s.m.) koruma şerefine kendilerine bahşeden Rabbine hamd ediyor, bir taraftan aldıkları bu kutsal görevi hakkı ile yerine getiremezsem diye korkuyordu. Silahını kuşanıp Allah Resûlü’nü (a.s.m.) korumak için hazırlanan gençlerin arasına katıldı.

Cuma günü, güneş yükselmeye başladığında Allah Resûlü (a.s.m.), devesi Kusva'ya bindi. Hemen arkasında Hz. Ebû Bekir vardı. Neccaroğullarının yiğitleri sağ ve sollarında yerlerini alarak onları çok sıkı bir koruma çemberi altına aldılar. Allah Resûlü (a.s.m.), Kubâlılara veda edip, Neccaroğullarının korumasında Medine'nin içlerine doğru yola çıktı.

Kubâ'da oturan Amr b. Avf oğulları, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) oradan ayrılmasına çok üzüldüler. Acaba bilmeden bir yanlışlık yapıp da, Allah Resûlü'nü (a.s.m.) incittik mi diye endişelendiler. Bunun için Allah Resûlü'nün (a.s.m.) devesinin önüne geçerek mahzun bir eda ile:

– Yâ Resûlallah! Bir kusurumuz mu oldu, niçin burada kalmıyorsun, diye sordular. Yanlarında kalması için Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ricada bulundularsa da:

– Hayır! Sizden de, ikramlarınızdan da gayet memnunum. Ancak, bana Medine'ye gitmem emir olundu. Devenin yolundan çekilin! Nereye gideceği ona söylenmiştir, buyurdu.

Amr b. Avf oğulları çaresiz kenara çekildiler. Allah Resûlü (a.s.m.) yola devam etti.

Kutlu yolcular Medine'ye girdiğinde bütün Medineliler onu karşılamak için sokaklara dökülmüştü. Her kabile, her sahâbî onu kendi evine konuk etmek istiyordu. Kimin evinin önünden geçse, o kişi Kusva'nın önüne geçiyor:

– Ey Allah'ın Nebisi! Biz güçlü ve varlıklı bir aileyiz. Seni en güzel şekilde ancak biz koruruz. Lütfen bize buyurun. Seni biz ağırlayalım, diyordu. Allah Resûlü (a.s.m.) her seferinde:

– Allah mallarınızı size hayırlı ve mübarek etsin! diye dua ediyor ve:

– Devenin yolunu açın! O memurdur. Nerede durması gerektiği, nerede çökeceği ona bildirilmiştir, buyuruyordu.^[64]

Allah Resûlü (a.s.m.) Medinelilerin kendisini evlerine konuk etme arzularından dolayı yolda güçlkle ilerliyordu. Sâlim b. Avf oğullarının oturdukları yere geldiğinde Cuma namazının vakti gelmişti. Orada mola vererek, Sâlim b. Avf oğullarının mescidinde Cuma namazını kıldı.^[65]

Kutlu Misafir

Allah Resûlü (a.s.m.), Cuma namazından sonra Hz. Ebû Bekir ile birlikte devesine bindi. Neccaroğullarının yiğitleri, etrafından koruma tedbirleri alınca yola koyuldular. Kusva yürümeye başladığında, Eyüp Sultan'ın kalbi heyecandan duracak gibiydi.

Acaba Allah Resûlü (a.s.m.) kime konuk olacaktı?

Bu kadar kabile reisi dururken ona konuk olur muydu?

Ya kendisine konuk olursa, ona hakkı ile hizmet edebilir miydi?

Sorular, sorular... Babadan oğla geçen mektup aklına gelince ümidi artıyor, Allah Resûlü (a.s.m.) bize konuk olabilir, diye düşünüyordu. Bu husustaki ümidi artınca endişelenmeye başlıyor ve:

– Onu memnun edebilir miyiz? Hizmetini lâıykıyla yerine getirebilir miyiz, diye kaygılanıyordu.

O böyle derin derin düşünürken Allah Resûlü (a.s.m.) yoluna devam ediyordu. Her mahalleden geçerken orada oturan ailenin büyükleri Kusva'nın önüne geçiyor, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kendilerine konuk olması için ısrarla rica ediyorlardı. Sâlim b. Avf oğulları, Beyzaoğulları, Saideoğulları, Hârisoğulları âdeta yalvarırcasına Efendimiz'i kendilerine davet ettiler. Allah Resûlü (a.s.m.) her seferinde kendini buyur edenlere dua ediyor:

– Devenin yolunu açınız! O memurdur. Nereye gideceğini bilir diyerek, insanları kırmadan yoluna devam ediyordu.

Nihayet Neccaroğullarının yaşadığı mahalleye geldiler. Neccaroğullarından Adiy b. Neccar boyunun evlerinin önüne gelince Salit b. Kays, Ebû Salit ve Useyre ileri atılarak:

– Yâ Resûlallah! Dayılarına buyur! Biz sayıca çok kalabalık aileyiz. Ayrıca mal mülk sahibiyiz. Düşmanlarına karşı seni en güzel şekilde biz koruyabiliriz dediler. Allah Resûlü (a.s.m.) onlara da dua buyurdu ve:

– Devenin yolunu açınız! Nereye gideceği ona emir olunmuştur diyerek, yoluna devam etti.

Kusva, Mâlik b. Neccaroğullarının evlerinin yanına varınca o gün henüz yapılmamış olan Mescid-i Nebevî'nin kapı önünün hizasına çöktü. Allah Resûlü (a.s.m.) daha deveden inmeden, deve tekrar kalkarak yürümeye başladı. Biraz ilerledikten sonra geri dönen deve,

hızla ilk olarak durup çöktüğü yere geldi. Buraya çöktü ve bir daha da kalkmadı. Allah Resûlü (a.s.m.) devesinden indi.

- İnşallah konak yerimiz burasıdır, buyurdu. Sonra:
- Burası kimin? diye sordu. Muaz b. Afra:
- Burası, Sehl ve Süheyl isimli iki yetim çocuğun arsasıdır, dediler.

[66]

Vakit geçmiş, hava kararmaya başlamıştı. Heyecan doruk noktadaydı. Müslümanlar Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanından ayrılmıyor, herkes onu konuk edip, evinde ağırlamak için can atıyordu. Hatta bunun için zaman zaman birbirleri ile çekişiyor, arkadaşlarına laf atıp sitem ediyorlardı. Bu durumu gören Allah Resûlü (a.s.m.):

– Ben, bu gece dedem Abdülmuttalib'in dayıları olan Neccaroğullarının konuğu olacağım! buyurarak dayılarını sakinleştirdi. Sonra yanındakilere dönerek:

– Akrabalarımın evlerinden buraya en yakın olanı hangisidir, diye sordu. O an Eyüp Sultan hemen öne atıldı.

– Benim evim Yâ Resûlallah! İşte şu ev, benim evimdir! Kapısı da şurasıdır, dedi. Nefes nefese kalmıştı. Devamla:

– Müsaade ederseniz devenin üzerindeki eşyaları oraya taşıyayım, dedi titrek bir sesle. Bir taraftan söylüyor bir taraftan da ya “Hayır” derse diye korkudan ölecek gibi oluyordu.

Allah Resûlü (a.s.m.) ona hayır demedi, ama Neccaroğulları kura çekilmeden Hz. Peygamberin Eyüp Sultan'nın evine gitmesine razı olmadılar. Belli ki kura da ona çıkacaktı. **Çünkü Eyüp Sultan'un evi yüzyıllar öncesinden Allah Resûlü'nü (a.s.m.) konuk etmek üzere Tübba tarafından yaptırılıp, hazırlanan evin ta kendisiydi. Şimdi İlahî kader tecelli ediyordu.** Kurada Eyüp Sultan'ın ismi çıkınca sevinçten yerinde duramaz oldu. Bundan sonra neler olduğunu kendisinden dinleyelim.

Eyüp Sultan anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) Medine'ye gelince, kimin evinde kalacağına belirlemek için Ensar arasında kura çekti. Kura, bana çıktı. Bunun üzerine Allah Resûlü (a.s.m.), bizim evimizde kalmaya karar verdi.”[67]

Allah Resûlü (a.s.m.) Ebû Eyyûb el-Ensârî'ye:

– **Git, bizim için yer hazırla!** buyurdular. O sırada Cübbar b. Sahr devenin yanına gitmiş, deveyi dürterek onu kaldırıp yürütmeye çalışıyordu. Onu gören Eyüp Sultan:

– Şimdi evime gidip Allah Resûlü'ne (a.s.m.) yer hazırlayacağım, bu halde iken hâlâ ne yapmaya çalışıyorsun. Eğer İslâm olmasaydı, seni hemen şurada öldürürdüm, diye kızdı.^[68] Sonra uçar gibi hemen eve koştu. Eşi ile birlikte Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yerini hazırlayıp hızla geri döndü.

– Ey Allah'ın Resûlü! Yeriniz hazır. Devenizin yükünü indireyim mi, diye sordu. Efendimiz (a.s.m.) izin verince, eşi ile birlikte devenin yükünü indirerek evine taşıdı.

Böylece Allah Resûlü (a.s.m.) hiç kimseyi kırmadan İlahî iradenin seçimi ile ev sahiplerinin en güzeline Ebû Eyyûp el-Ensârî ve eşi Ümmü Eyyûb el-Ensârî'nin evine konuk oldu.^[69]

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kendisine güvenerek canını emanet etmesi, aylarca kalacağı bir konukluk için onu seçmesi Eyüp Sultan'ı sevinçten uçurmuştu. Artık tek bir düşüncesi vardı. Kutlu Misafiri korumak ve incitmeden ona en güzel bir şekilde hizmet edebilmek.

Allah Resûlü (a.s.m.) Medine'ye teşrif ettiklerinde, Medinelilerin çoğu Müslüman olduğu halde, Ebû Âmir gibi Müslüman olmayan İslâm düşmanları, Abdullah b. Ubey gibi münafıklar ve bunların yanı sıra içerde ve dışarıda birçok Yahudi kabileleri vardı. Bunun için Allah Resûlü (a.s.m.) İslâm devletini kurup, onu oturtuncaya kadar güvenli bir yere ve korunmaya ihtiyaç duyuyordu. **O gün için en güvenli yer, dayılarının mahallesi, en güvenli ev ise mihmandar olarak seçtiği Eyüp Sultan'ın eviydi.** Canını Eyüp Sultan'a emanet etti. Elbette onun koruyucusu Allah'tı. Ancak aynı zamanda o, kıyamete kadar gelecek Müslümanların örneği idi. Kendisinden sonra gelecek olan İslâm liderlerine “korunmak için tedbirler almaları gerektiği” konusunda örnek olmalıydı. Bunun için gerekli tedbirleri alarak, yanlarında Eyüp Sultan gibi mihmandarlar bulundurmaları gerektiğini onlara gösterdi.

Eyüp Sultan, yalnızca Allah Resûlü (a.s.m.) konuğu olduğu sırada değil, bundan sonra da ömrü boyunca Efendimiz'in koruyuculuğu ve mihmandarlığını yaptı.

Bedir'de

Bedir Savaşı başlamak üzereydi. Allah Resûlü (a.s.m.), savaş düzeni alan mücahitleri teftiş ediyordu. Mücahitlerin saflarını gezerken Eyüp Sultan'ı gördü. Ona:

– Sen, benim yanımda bulun. Sürekli yanımda ol! buyurarak, onu özel koruma olarak görevlendirdi.^[70]

Efendimiz'in koruma görevini ihmal etmeden kahramanca savaşan Eyüp Sultan müşriklerden Amr b. Hâris'i öldürdü, Muttalib b. Hantab'ı ise esir aldı.^[71]

Uhud'da

Efendimiz'in (a.s.m.) etrafında pervane olan Eyüp Sultan, Uhud Savaşı'ndan sonra müşrikler saldırır korkusu ile Medinelilerin önde gelenleri ile birlikte sabaha kadar Efendimiz'in evinin önünde bekledi.

Uhud Savaşı'na giderken münafıkların reisi Abdullah b. Übey, Müslümanlara büyük bir darbe vurarak emrindeki üç yüz kişiyi etkileyerek Müslümanları düşmanla baş başa bırakıp, adamları ile birlikte geri döndü. Bu sayı ordunun üçte birini oluşturuyordu.

Bu kadar büyük bir ihanet yapan Abdullah b. Übey, Allah Resûlü (a.s.m.) Uhud Savaşı'ndan döndükten sonra Cuma günü hiçbir şey olmamış gibi, Mescid-i Nebevî'ye gelerek, her zamanki yerine minberin hemen yanına oturdu. O her zaman burada oturur, Cuma günleri ayağı kalkarak insanlara:

– Allah Resûlü'ne (a.s.m.) itaat edin, ona yardım edin. O (a.s.m.), Allah'ın size bir lütfudur, derdi.

Yaptığı ihanetini unutmuşçasına, her zamanki gibi yine ayağı kalkıp Müslümanlara hitap etmeye kalkıştı. Onun bu yüzsüzlüğünü gören Müslümanlar:

– Yerine otur ey Allah'ın düşmanı! dediler. Ebû Eyyûb el-Ensârî ve Übâde b. Sâmit bundan daha fazlasını yaptı. Ayağı kalktılar, Eyüp Sultan başından, Übâde b. Sâmit ise omzundan tuttu.

– Sen bu makama layık değilsin, diyerek onu mescitten dışarı attılar.^[72]

Adamları da onun gibi yüzsüzdü. Uhud Savaşı'ndan sonra cesaretleri iyice arttı. Mescid'i Nebevî'ye gelip, sinsi sinsi Müslümanların yanına sokuluyor, onları dinleyerek alay ediyor, sözlerini İslâm düşmanlarına taşıyorlardı. Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) münafıkların bir araya toplanıp, gizli gizli fısıldaştıklarını görünce sahâbîlere:

– Bunları mescitten çıkarın! buyurdu. Onu duyan Ebû Eyyûb el-Ensârî, hemen yerinden sıçrayarak münafık Amr b. Kays'ın ayağından tutup sürükleyerek dışarı attı. Sonra Râfi' b. Vedia'nın yanına gitti. Onu da cübbesinden tutup çekti. Râfi' çıkmamak için direnince sert bir tokat vurarak dışarı attı. Ardından da:

– Çabuk, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) mescidinden çık, geldiğin yere git! Buradan uzak dur ey münafık! diye bağırdı.^[73]

Hayber'de

Ebû Hüreyre onunla ilgili bir başka olayı şöyle anlatır:

Hayber fethedildiğinde birçok Yahudi öldürüldü, pek çok kişi esir alındı. Esir alınanlardan biri de Nâdiroğullarının reisi Huyey b. Ahtab'ın kızı Safiyye idi. Babası, eşi ve kardeşi bu savaşta öldürülmüş, Safiyye'de esir alınmıştı. İslâm mücahitlerinden Dıhyet'ül-Kelbî Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına giderek:

– Yâ Resûlallah! Esir alınan kadınlardan birini alabilir miyim? dedi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Esirlerin yanına git, oradan kendine bir kadın seç! buyurdu. Dıhye oradan ayrılarak, esir kadınların bulunduğu yere gitti, Hz. Safiyye'yi seçti. Sahâbîlerden biri bunu görünce hemen Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Yâ Resûlallah! Dıhye, Kureyza ve Nâdiroğullarının reisi Huyey'in kızı Safiyye'yi seçti. Vallahi onu Dıhye'ye vermek doğru olmaz! Onu ancak sen almalısın! dedi. Sahâbînin sözlerini yerinde bulan Allah Resûlü (a.s.m.) Dıhye'yi yanına çağırarak ona:

– Safiyye'yi bırak! Onun yerine kendisine başka bir kadın seç, buyurdu. Dıhye emre tereddütsüz uydu.

Safiyye Annemiz, Müslüman olunca, Allah Resûlü (a.s.m.) onunla evlendi. Ordu, Hayber'den ayrıлып, Sahba mevkiine geldiğinde mola

verildi. Allah Resûlü (a.s.m.) sahabelere çadır kurulmasını emretti. O gece bu çadırda Hz. Safiyye ile gerdeğe girdi.

Allah Resûlü (a.s.m.) emir buyurmadığı halde Ebû Eyyûb ne olur ne olmaz diyerek o gece çadırın önünde uygun bir yerde sabaha kadar nöbet tuttu. Oradan bir an bile ayrılmadı. Sabah olup da Allah Resûlü (a.s.m.) onu kılıcını kuşanmış olarak kapısının önünde nöbet tutarken gördü. Uykusuzluktan bitap düşmüştü.

– Bu ne hâl ey Ebû Eyyûb? diye sordu. Ebû Eyyûb el-Ensârî:

– Yâ Resûlallah! Eşiniz düğünden hemen önce Müslüman oldu. Siz ise onunla henüz yeni evlendiniz. Çok yakın zamanda sizinle yapılan savaşta babasını, kardeşini ve eşini kaybetti. Bunun için ona güvenemedim. Ne olur ne olmaz diye kapınızda nöbet tuttum, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.) gülümseyerek:

– Ey Ebû Eyyûb! Allah seni hayra erdirmiş. Ey Allah'ım! Beni koruyarak gecelediği gibi, Sen de Ebû Eyyûb'ü koru! diye dua buyurdu.”^[74]

[62]

[71]

[58]

[66]

[57]

[53]

[61]

[74]

[67]

[59]

[60]

[64]

[68]

[73]

[69]

[65]

[72]

[70]

[54]

[56]

[63]

Mihmandâr-ı Nebî

Dünyanın en şerefli, en özel insanını, Allah'ın elçisi, sevgililer sultanını misafir etme ve aylarca onu ağırlama şerefini kazanan Ebû Eyyûp, bu kutlu hizmetinden dolayı Mihmandar'ı-Nebi Ebû Eyyûb el-Ensârî olarak gönüllere taht kurdu.

Allah Resûlü (a.s.m.) evlerine teşrif edince bir anda bütün dünyaları değişti. Kimseye nasip olmayacak kadar eşsiz bir lütfâ ermişlerdi. Yedi ay boyunca En Sevgili ile aynı evde yaşayacak, aynı havayı soluyacak, onu yakından tanıyacak, birçok kere baş başa kalma imkânı bulacak, özel anlar yaşayacaktı.

Eşi ile birlikte ona hizmet edecek, yemeğini pişirip sofrasını hazırlayacak, ziyaretine gelen misafirleri ağırlayacak, yalnız kaldıklarında ruh dünyasını biraz daha yakından görecek, Rabbi ile baş başa kaldığı anlara şahit olacak, Onu yakından tanıyarak peygamber ahlâkı ile bezenip, onun feyiz ve bereketinden faydalanma imkânı bulacaktı. Kim bilir daha neler yaşayacak, nice ilahî fuyuzât ve gizeme tanıklık edecek, onun bereketi ile ne büyük lütuflara erecekti. O güne gidip Efendimiz'in kaldığı evi görüp, orada neler olduğunu anlamaya çalışalım.

İşte O Kutlu Ev

“Müslümanın komşusu ile üç günden fazla dargın durması helal değildir.

Karşılaştıklarında birbirlerinden uzak dururlar. Onların hayırlısı selâmı ilk verendir”^[75]

Yüzyıllarca önce geleceğine büyük bir samimiyetle inanılan Rahmet Peygamberi'nin hicret ettiğinde rahat etmesi için yapılan bu ev, tarihi misyonunu yerine getirmek için sabırsızlıkla son peygamberi bekliyordu. Yemen Tübba'sının yüzyıllar öncesinden yaptırmış olmasından çok, Efendimiz'in geleceğine olan inancı simgeliyordu. Peygamberlerin ümmetine geleceğini müjdelediği Rahmet

Peygamberi'ne olan iman, âdeta bu evde müşahhaslaşmıştı. Bir kral yüzyıllar öncesin Efendimiz'e gönülden inanmış, daha da ileri giderek onu rahat ettirmek, bir nebze olsun ona yardım etmek niyeti ile bu evi yaptırmıştı.

Bu kutlu mekân Allah Resûlü'nün (a.s.m.) teşrif etmesi ile tarihi misyonunu yerine getirmekle kalmadı. İnsanlığın Efendisi'ne hizmet edilen mekân olarak Müslümanların kalbindeki özel yerini aldı.

Allah Resûlü (a.s.m.) Eyüp Sultan'ın evinde kaldığı süre içinde burayı yalnızca barınmak ve gününü geçirmek için değil, çok amaçlı olarak kullandı.

Bu ev, yedi ay boyunca tıpkı Daru'l-Erkam gibi İslâm davet merkezi,

Sahâbî efendilerimizin iman ve İslâm hakikatlerini öğrendiği okul,

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) İslâm düşmanlarına karşı ashâbı ile mücadele stratejisi oluşturduğu karargâh,

Siyasi kararlar alıp, uygulama için emri verdiği yönetim merkezi,

Din işlerinin yürütüldüğü mekân,

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) vahiy geldiği ve bunların insanlara tebliğ edildiği bir yer,

Neccaroğullarının evlerinin tam ortasında Allah Resûlü'nün (a.s.m.) korunduğu âdeta korunaklı bir kale,

Kardeşliklerin kurulduğu, biatlerin yapıldığı sosyal ve siyasi bir merkez oldu.

Yedi ay boyunca burada eşsiz anılar yaşandı. İlk İslâm devletinin temelleri atılarak tarihe birbirinden değerli notlar düşüldü.

Allah Resûlü (a.s.m.) Medinelilerden biat alarak attığı ilk adımdan sonra, İslâm devletini kuruluş planlarını bu evde yaptı. **Eyüp Sultan'ın evi bu anlamda İslâm devletinin ilk devlet başkanlığı binası oldu.** Efendimiz bu evde kaldığı sırada Medine'nin sosyal ve siyasî yapısını, insanlar arasındaki ilişkiyi, iletişim şeklini, siyasî ve sosyal dengeleri inceleyerek İslâm devletinin temellerini bu doğrultuda attı.

Efendimiz Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evine yerleşince, ev bir anda çekim merkezi oldu. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) etrafında pervane olan sahâbîler akın akın buraya geliyor, Ona hizmet etmek için birbiri

ile yarışıyorlardı. Aralarında sıraya yaparak her gün biri yemek yapıp bu eve getiriyordu.

Hatta yalnızca Müslümanlar değil, henüz Müslüman olmayan Medineliler, o bölgede oturan Yahudiler de buraya geliyor, Allah Resûlü (a.s.m.) ile tanışıyor, Onu dinliyordu. Abdullah b. Selâm, Muhayrik gibi Yahudi âlimleri, bu sırada gelip Müslüman oldular.

Mekke'deki Ebû Erkam'ın evinde oluşturulup yetiştirilen çekirdek kadronun bir benzeri burada Eyüp Sultan'ın evinde oluşturuldu. Bütün bunlar olurken Allah Resûlü (a.s.m.) Medineli Müslümanları yakından tanıdı. Onların kabiliyetlerini, güçlü ve zayıf yönlerini öğrendi. Böylece daha sonra yapılacak işlerde, alınacak kararlarda ve sahâbîlerin görevlendirilmesinde, doğru adım için gerekli alt yapıyı hazırlamış oldu.

Allah Resûlü (a.s.m.) isteseydi Mescid-i Nebevî ve oturacağı evi çok kısa bir süre içinde yaptırabilir, hemen oraya yerleşebilirdi. Ancak o böyle yapmadı. Çünkü Allah Resûlü (a.s.m.) Medine'ye geldiğinde, şehrin yapısı gereği, güvenlik sorunu tamamen çözülmüş değildi. O, dayılarının bulunduğu mahallede kalarak bu sorunu büyük ölçüde çözdü. Bu sorun tamamen halledilinceye kadar da Eyüp Sultan'ın evinde hiç rahatsız olmadan, kendi evindeymiş gibi yaşadı.

Mescid-i Nebevî, aynı zamanda devlet işlerinin görüldüğü yerdi. Bu itibarla bir anlamda devlet başkanlığı binasının işlevini de yerine getiriyordu. Dolayısı ile siyasî, sosyal, dini ve hukuki otoritenin merkezliğini yapıyordu. Allah Resûlü (a.s.m.), Medine toplumu İslâm davetini omuzlamaya hazır olmadan, gerek Medineli Müslümanları, gerekse diğer insanları iyice tanımadan, dengeleri oluşturup, onlar üzerinde etkili bir otorite oluşturmadan, acele ile hemen bir anda tam bir otorite merkezi görevini yerine getirecek olan Mescid-i Nebevî'yi yaptırıp, oraya geçmek istemedi. Bunun için İslâm devletinin alt yapı süreci tamamlanıncaya kadar Eyüp Sultan'ın evinde kaldı. Onlardan çok memnun olduğu için yeni evine taşınmakta acele ederek planlarını bozmadı. Onun evini;

- Eğitim-öğretim,
- Kadro oluşturup, yetiştirme,
- İlişkileri kurup, derinleştirme,
- Dinî, sosyal ve siyasî faaliyetleri yürütme merkezi olarak kullandı.

Böylece zamansız bir şekilde öne çıkarak, münafıkların ve henüz İslâm'ı kabul etmeyen Medinelilerin sert tepkilerinden, Yahudilerin ihanetlerinden korunmuş oldu. Gereksiz yere onları kışkırtmaktan sakındı. Korunmasız olarak, onlara hedef olmaktan kurtuldu.

Bütün bunları an be an gözlemleyen Ebû Eyyûb el-Ensârî, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) her hareketinden kendine dersler çıkararak, kendini yetiştirdi. O'nda gördüğü eşsiz kemâlatı örnek alarak, Resûl'ün ahlâkı ile bezenerek ahlâkın zirvesine çıktı.

İlk Akşam

Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evi iki katlıydı. Üst katta tek bir o da vardı. Allah Resûlü (a.s.m.) onlarda konuk olmaya karar verince, Ebû Eyyûb, ona üst kattaki odayı hazırladı. Ancak Allah Resûlü (a.s.m.) eve gelince kendini ziyaret için gelip gidenler olacağını, bunun için alt katta kalmasının kendisi için daha uygun olacağını söyledi. O alt katı tercih edince, Ebû Eyyûb Efendimiz'in isteğine uyarak eşi ile birlikte eşyaları alt kata taşıdı. Kutlu misafire burayı hazırladı.

O gün gibi akşam da pek çok sahabe için unutulmaz anların yaşandığı özel zamanlardan biriydi. Efendimiz'in yerleşmesini bekleyen sahabeler, daha fazla dayanamayıp yanına gittiler. O sırada hanımlarda başka bir telaş vardı. Efendimiz'e yemek pişirmek için âdeta zamanla yarışıyorlardı. Zeyd b. Sâbit'in evi işte bu evlerdendi. O sırada henüz küçük bir çocuk olan Zeyd b. Sâbit, yaşadığı o özel anı şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) Ebû Eyyûb'un evine gelince, evde büyük bir telaş başladı. Annem aceleyle hemen bir tepsiye yiyecek hazırlayıp benimle Ebû Eyyûb'ün evine gönderdi. İlk yemeği ben götürmüştüm. Yemekte; süt, tereyağı ve ekmek vardı. İzin isteyip eve girince Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Yâ Resûlallah! Annem size bu yemeği gönderdi, dedim. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Gelen yemeği ortaya bırakmamı söyledi. Yemeği koyunca yanında bulunan misafirleri yemeye çağırdı. Sahabeler sofranın başına toplanınca birlikte yemeğe başladılar. Yemekten sonra Allah Resûlü (a.s.m.) bana döndü:

– Allah sana ve annene bereket ihsan etsin! diyerek bize dua buyurdu.

Bizden sonra Sa'd b. Ubâde'nin sofrası geldi. Bir çocuk yemek tepsisini başına koyarak onu Ebû Eyyûb'un evine getirmişti. Kapının önüne gelince sofrayı başından indirdi. Müsaade isteyerek yemekte neler var diye bakmak için tepsinin örtüsünü kaldırdım. Tencerede biraz tirit ve bir parça et vardı.

Bu günden sonra her gece üç dört sahabe Allah Resûlü'ne (a.s.m.) yemek getirmeye devam etti. Bir süre sonra sahabeler karışıklık olmaması için yemek getirme işi sıraya kondular.”^[76]

Yemekler yenmiş misafirler dağılmış, yatma vakti gelmişti. Efendimiz yatacağı zaman sedir için etrafa bakındı, ancak göremedi. Mekke'de Hz. Hatice'nin evinde sedir üzerinde yatmaya alışmış olan Efendimiz sedirde yatmaktan çok hoşlanırdı. Etrafta sedir göremeyince:

– Ey Ebû Eyyûb! Sizin bir sediriniz yok mu? diye sordu. Eyüp Sultan mahcup bir eda ile:

– Yok vallahi yâ Resûlallah! dedi.

O gün Allah Resûlü (a.s.m.) yer yatağında yattı. Sabah olunca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) arzusunu Neccaroğullarına duyuran Eyüp Sultan, onlardan bu hususta yardım istedi. Es'ad b. Zürâre'nin saç ayaklı üzeri keten lifi ile dokunmuş hasırla kaplı bir sediri vardı. Eyüp Sultan'ı duyunca hemen yanına koştu. Kendisinde bir sedirin olduğunu onu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) verebileceğini söyledi. Birlikte eve gittiler. Sediri alıp Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kaldığı odaya yerleştirdiler. Efendimiz sediri görünce çok memnun oldu. Orada kaldığı sürece hep bu sedirin üzerinde yattı.^[77]

Bitmeyen Gece

Efendimiz'i ziyarete gelen misafirler gittikten sonra Allah Resûlü (a.s.m.) yatmak için odasına çekildi. Eyüp Sultan ile eşi de sessizce ayrılıp odalarına çıktılar. Günün yorgunluk ve heyecanından bitkin düşmüşler, bir an önce yatıp uyumak istiyorlardı. Ancak Ümmü Eyyûb bir şeyleri yanlış yaptıklarını düşünüyordu. Huzursuzdu. Eşine:

– Biz ne yaptık? Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bulunduğu yerin üstünde duruyoruz. Hem böyle yapmakla vahiyle onun arasına giriyoruz. Biz yandık, helak olacağız, diye sızlanmaya başladı.

Eyüp Sultan eşinin kaygılanmakta haklı olduğunu düşünüyordu. Büyük bir korku ve endişeye kapıldılar. Üzüntüden ne yapacaklarını bilemez durumdaydılar. Şaşkınlıkları geçip kendilerine gelince:

– Bari Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yattığı yerin üstünde bulunmayalım, diyerek odanın en kenarına doğru çekilip, oracıkta büzülüp kaldılar. Sabah kadar gözlerine uyku girmedi. Sabah olunca Eyüp Sultan Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına indi. Namaz kılıp güneş doğuncaya kadar Allah'ı anıp tefekkür ettiler. Uygun zamanı kollayan Eyüp Sultan:

– Yâ Resûlallah! Vallahi bu gece ne benim ne de Ümmü Eyyûb'un gözüne uyku girmedi. Allah Resûlü (a.s.m.) sebebini sordu.

– Bizim yukarda, senin alt katta olman, bize çok ağır geldi. Hareket edince seni rahatsız etmekten korktuk. Hareketsiz bir şekilde öğlece sabaha kadar bekledik. Hem yukarıda olunca, seninle vahiy arasına girmiş oluyoruz diye düşündük. Lütfen siz yukarıda kalın biz aşağıda.

– Endişelenmene gerek yok. Aşağıda olmamız gelip gidenler açısından bizim için daha uygundur, buyurdu. Eyüp Sultan'ın kalbi rahat etmese de, çaresiz Efendimiz'in sözüne boyun eğdi.^[78]

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yattığı yerin üstüne denk geliriz, gezdiğimiz zaman tavanı sarsarız, Efendimiz'in üzerine toz düşer korkusu ile günlerce yatağı terk edip, odanın bir kenarında kıvrılıp uzun gecelerin bitmesini beklediler. Ve bir gün olan oldu. Kaza ile su testisini yere düşürdüler. Testi kırıldı. Testinin içinde bulunan su odaya döküldü. Su aşağı sızarda, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) üzerine denk gelir, onu ıslatır korkusuyla, canları göğüslerinden fırlayıp çıkacakmış gibi oldu. Acele ile üzerlerine örttükleri örtüyü suyun üzerine attılar. Su aşağı gitmesine gitmemişti ama Eyüp Sultan ve eşi kaygı ve endişeden bitmişti. Korkudan yerin altında mı, yoksa üstünde miydi bilmiyordu. Sabahı zor etti. Sabah olduğunda doğruca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) huzuru saadetlerine vardı. Gece başlarından geçen olayı, sürahinin kırılma meselesini anlattı. Yalvarırcasına:

– Yâ Resûlallah! Bizim üst katta, senin alt katta bulunmana gönlüm bir türlü razı olmuyor. Ne olur yukarı çıkın, diye rica etti. Allah Resûlü

(a.s.m.) ev sahibinin gönlünün en derinlerinden gelen bu samimi isteğini kırmayarak, yukarıdaki odaya taşındı.”^[79]

Bereket Mu’cizesi

Eyüp Sultan ve eşinin uykusuz geçirdiği ilk gecenin sabahı, Efendimiz (a.s.m.) ile birlikte Es’ad b. Zürâre’nin yaptırdığı mescitte sabah namazı kıldı. Mutluluktan başı dönüyordu. Kalbi tatlı bir huzurla doluydu. Efendimiz namazdan sonra bir süre dua, zikir ve tefekkür etti. Sahabeleriyle ilgilendikten sonra kuşluk vaktine doğru konuk olduğu eve gitti. Eyüp Sultan o ilk sabahı şöyle anlatmaktadır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) Medine’ye geldiği günün sabahı Hz. Ebû Bekir onu ziyaret için evimize geldi. Hemen kalktım, ikisine yetecek kadar yemek hazırlatıp yanlarına götürdüm. Allah Resûlü (a.s.m.) bana:

– Gidip bana Ensarın ileri gelenlerinden 30 kişiyi çağır, buyurdu. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) sözlerini duyunca, bir anda emri verenin kim olduğunu unuttum. Evde gelecek olanlara ikram edebileceğim hiç bir şey yok, diye endişelenmeye başladım. Ne yapacağımı şaşırdım. Ancak emir veren Allah’ın Nebisi idi ve “Git, bana Ensar’ın ileri gelenlerinden 30 kişi çağır” diyordu. Tereddüdümü çabuk atlattım. Hemen evden çıkıp Ensar’ın yanına gittim. Aralarından otuz kişiyi çağırdım. Onlar gelmek için hazırlanırken eve geldim. Benden hemen sonra çağırdığım 30 kişi eve geldiler. Hemen kalktım, Allah Resûlü (a.s.m.) ve Hz. Ebû Bekir için hazırladığım yemeği gelenlere sundum. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Yiyiniz, yiyiniz, buyurarak misafirleri yemek için teşvik etti. Otuz kişi yiyip doydukları halde yemeğin çoğu hala duruyordu. Sahâbîler gördükleri karşısında hayrete düştüler, Allah Resûlü (a.s.m.) ilahî emirleri anlattıktan sonra onlardan kendisine biat etmelerini isteyince, hiç tereddüt etmeden hemen biat ettiler. İlk gurup gittikten sonra Allah Resûlü (a.s.m.) bana:

– Gidip Ensar’dan 60 kişiyi daha çağır! buyurdu. Bu kez daha çok endişelendim. 60 kişiyi ne ile doyuracaktım. Evde öncekilere sunduğum yemekten kalandan başka hiç bir şey yoktu. Ancak bana emir veren Allah Resûlü (a.s.m.) idi ve endişem yersizdi. Hemen

çıkıp 60 kişi daha çağırdım. Çağırdığım kişiler gelince kalan yemeği onlara ikram ettim. Misafirler ikram ettiğim yemeğin ancak bir kısmını yiyebildiler. Gördükleri mucize karşısında onlar da şaşırıp kaldı. Allah Resûlü (a.s.m.) kendisine biat etmelerini teklif edince tereddüt etmeden hemen biat ettiler. Onlar gidince Allah Resûlü (a.s.m.) bana:

– Ey Ebû Eyyûb! Gidip Ensarın ileri gelenlerin den 90 kişi daha çağır! buyurdu. Endişelensem de çaresiz emre uyarak gidip 90 kişiye daha yemeğe davet ettim. Biraz sonra davet edilen 90 kişi geldi. Allah Resûlü (a.s.m.) kalan yemeği onlara ikram etmemi istedi. Kalan yemeği hazırlayıp gelenlere ikram ettim. Hepsi yemeklerini yiyip, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) gösterdiği mucizeden çok etkilendiler. Allah Resûlü (a.s.m.) onları biat için çağırdığını söyleyince hemen biat ettiler.^[80]

Kuşluk Vakti

İlk gün kuşluk vakti yenen mucizevî yemekten sonraki günler kahvaltılar hep bu şekilde devam etti. Kuşluk yemeği konusunda birçok tatlı anı yaşayan Eyüp Sultan onlardan birini şöyle anlatır:

“Her gün kuşluk vaktinde Allah Resûlü'ne (a.s.m.) yemek veriyor, bir süre sonra uygun bir vakitte tabakları geri alıyorduk. Tabağı aldığımızda eşimle birlikte hemen tabağı kontrol ediyor, parmak izlerini arıyorduk. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) parmağının dokunduğu yeri bulunca teberrüken oradan yiyerek, parmağımızı oraya dokunuyorduk.

Yine bir gün yemekten sonra Efendimiz'e götürdüğümüz yemek tabağını aldık. Her zaman yaptığımız gibi Allah Resûlü'nün parmak izini kontrol ettik, ancak bulamadık. İzi göremeyince çok heyecanlandık.

Acaba yemek güzel olmamış mıydı?

Acaba Allah Resûlü (a.s.m.) yemeği beğenmemiş miydi?

Acaba bir kusur, bir yanlış mı yapmıştık?

Büyük bir endişesi içinde Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gittim.

– Yâ Resûlallah! Biz sana yemek getirip de geri aldığımızda ona bakar, onda parmaklarınızın izini bulur, parmaklarımızı izlerin

bulunduğu yere uzatır, oraya dokunur, izlerin bulunduğu yerden yemek yedik. Ancak bugün aldığım tabakta parmak izini bulamadık, dedim.

– Doğru söylüyorsun Ey Ebû Eyyûb! Bugün yemekte sarımsak kokusu olduğu için onu yemedim. Ama siz yiyebilirsiniz. Ben devamlı Cebrâil (a.s.) ile görüşüyorum, onun için ağız kokusuna dikkat etmem gerekiyor, buyurdu.”^[81]

Ümmü Eyyûb’un yaptığı, eşinin Efendimiz’e götürdüğü yemekleri Allah Resûlü (a.s.m.) genelde tek başına değil, hiç eksik olmayan ziyaretçileri ile birlikte yedi. Bir gün sahabelerden biri Ümmü Eyyûb’e:

– Bize Allah Resûlü’ne (a.s.m.) ait bir anını anlatır mısın? diye sordu.

– Tabi, Allah Resûlü (a.s.m.) bize konuk olunca, yemek vakitlerinde ona yemek götürüyorduk. Bir gün bir gurup sahâbî kendisini ziyarete gelmişti. O gün, içinde soğan-sarımsak bulunan bir yemek yapmıştım. Konuklar gelince onlara bu yemeği ikram ettik. Allah Resûlü (a.s.m.) yemeğin içinde soğan-sarımsak olduğunu fark edince sahâbîlerine:

– Siz yiysin, ben sizden biri gibi değilim, arkadaşımı Cebrâil’i (a.s) rahatsız etmek istemiyorum, buyurdu.

Humeydî der ki:

“Bir gün Süfyan-ı Sevrî, Allah Resûlü’nü (a.s.m.) rüyasında gördü.

– Yâ Resûlallah! Ümmü Eyyûb senden:

‘Meleklerin, insanların rahatsız olduğu şeylerden rahatsız olduğunu ifade eden bir hadis naklediyor, bu hususta ne buyurursunuz?’ diye sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Doğrudur, buyurdu.”^[82]

Eyüp Sultan’ın kuşluk vakitlerinde ihmal etmeden yaptığı işlerden biri de En Sevgili’ye tatlı su getirmektir. Her gün Enes b. Mâlik’in babası Mâlik b. Nadr’ın su kuyusuna gider, oradan Allah Resûlü’ne (a.s.m.) su getirirdi.^[83]

Eyüp Sultan gibi eşi Ümmü Eyyûb’de Efendimiz’e hizmet etmek için koşuştur, memnun etmek için çırpınırdı.

Ümmü Eyyûb anlatıyor:

“Zaman zaman Allah Resûlü’ne (a.s.m.) helva yapardık. Ona helva yaptığımızda hoşuna gider, memnun olurdu. Yine bir akşam Allah

Resûlû (a.s.m.) için helva yapmıştık. O akşam bize beş-on misafir gelmişti. Allah Resûlû (a.s.m.) helvayı onlarla birlikte yiyerek memnuniyetini ifade buyurdu.”^[84]

Sahabelerden biri Ümmü Eyyûb’e:

– Allah Resûlû (a.s.m.) sizin yanınızda uzun süre kaldı. Bu sırada mutlaka öğrenmişsindir. O hangi yemeği daha fazla severdi? diye sordu. Ümmü Eyyûb:

– Yedi ay boyunca bir gün bile “Bana şu yemeği yapın!” dediğini duymadım. Onun kendisine getirilen herhangi bir yemeği beğenmeyip ayıpladığını da görmedim, dedi.^[85]

Hanımların Biati

Ensar hanımları medeni cesareti fazla olan hanımlardı. Erkeklerin biat ettiğini duyduklarında hemen Ümmü Eyyûb’un evine koştular. Allah Resûlû (a.s.m.) ile görüşmek istediklerini kendileri için izin almasını istediler. Ümmü Eyyûb gelen hanımlar için izin alınca selam verip huzuru saadete girdiler. Efendimiz selamlarını aldı. Gelenlere hoş geldiniz dedikten sonra hanımlar:

– Yâ Resûlallah! Erkeklerimiz gelip sana biat etmişler, biz de sana biat etmek istiyoruz, dediler. Allah Resûlû (a.s.m.):

– Olur, buyurarak onlardan biat aldı.^[86]

Allah Resûlû’nden (a.s.m.) biat almaya gelen ilk grup da:

Ümmü Âmir el-Eşhelî, Leylâ binti Hatim, Esmâ, Havva ve Âmir binti Yezid kardeşler, Ümmü Sa’d b. Muaz, Kebşe binti Râfî, Leyla, Meryem ve Temim binti Ebû Süfyan kardeşler, Hanzala’nın kız kardeşi Şemus ve onun kızı Cemile binti Sâbit vardı.

Ümmü Âmir el-Eşhelî anlatıyor:

– Allah Resûlû (a.s.m.) gelince bürgülerimizi bürünerek, akşam ile yatsı arasında doğruca Ümmü Eyyûb’un evine gittik. Huzuru saadete varınca selam verip oturduk. Allah Resûlû (a.s.m.) ismimi sordu.

– Ümmü Âmir el-Eşhelî, dedim. Benden sonra tek tek bütün arkadaşlarıma isimlerini sorup, onlarla tek tek ilgilendi. Tanışma faslı bitince:

– Merhaba hoş geldiniz, buyurdu.

– Merhaba hoş bulduk, dedik.

- Bir arzunuz, bir isteğiniz mi vardı? diye sordu.
- Yâ Resûlallah! İslâm konusunda sana biat etmek için geldik. Biz seni tasdik ettik, sana gönderilenlerin hak olduğuna iman ettik, dedik.
- Size hidayet eden Allah’a hamdolsun! buyurdu.^[87]

Bundan sonra bütün Ensar hanımları gurup gurup gidip, Allah Resûlü’ne (a.s.m.) biat ettiler. Ümmü Eyyûb gelen gurupların biri içinde kızı Amre’yi görünce, onun ile birlikte huzuru saadete girerek kızı ile birlikte Allah Resûlü’ne (a.s.m.) biat etti.^[88]

[80]

[85]

[83]

[76]

[75]

[84]

[87]

[82]

[86]

[77]

[81]

[78]

[79]

[88]

Aşka Dönüşen Muhabbet

Sünnetimden yüz çeviren benden değildir.”^[89]

Allah Resûlü (a.s.m.) ile **yedi ay** gibi bir süreyi birlikte geçiren Ebû Eyyûb el-Ensârî, Efendimiz’i gözledikçe onun eşsiz kemâlâtını görüyor, gözlediği her güzel davranışla ona (a.s.m.) olan sevgisi ve hayranlığı daha fazla artıyordu. O’nun olaylar karşısındaki tavrı, insanlara hitap şekli, bakışları, konuşması, Rabbine olan sevgisi ve kulluğu, kısaca her hareketi Eyüp Sultan’ı kendisine hayran bırakıyor, âdeta büyülüyordu.

O, yaşayan Kur’ân’dı. O’nun ahlakı, Kur’ân ahlakının ta kendisiydi. Allah’ın sıfatlarının hepsi onda en güzel şekilde tecelli ediyordu. Bütün bunları yakından gören Ebû Eyûb, peygamber sevgisi ile dolup taşıyor, en küçük detaya kadar onu izliyor, ona uyuyor, onun ahlakı ile ahlaklanmaya çalışıyordu. Bu durumu bize, bizzat Eyüp Sultan’ın kendisi şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) bizde kalınca, onun bütün hareketlerini ve ibadetlerini takip ettim. O, Güneş tam tepeye geldikten sonra batıya doğru meyledince, bir iş yapıyorsa elindeki işini hemen bırakırdı. Uyuyorsa sanki biri onu uyandırmış gibi kalkar, abdest yahut gusûl alır, sonra birkaç rekât namaz kılardı. Namazı kurallarına uygun şekilde, güzelce kılardı.

Bir başka zaman da o günleri şöyle anlatır:

Allah Resûlü (a.s.m.) bizden ayrılıp da evine gitmek istediğinde:

– Yâ Resûlallah! Keşke evimizde daha fazla kalsaydın! Birlikte olduğumuz günlerde senin yaptıklarının hepsini gözlemledim. Güneş batıya meylettiğinde elinde dünya işi varsa onu bırakır, uyuyorsan biri tarafından uyandırılmış gibi kalkar, abdest ya da gusûl alırdın. Sonra dört rekât namaz kılardın. Namazı ağır ağır, teenni ile kılardın” dedi.^[90]

Allah Resûlü (a.s.m.):

– Ey Ebû Eyyûb! Güneş tepeye çıktığında gökyüzünün ve cennetin kapıları açılır. Öğlen namazı vaktinin sonuna kadar kapanmaz.

Bundan dolayı, bu saatte yaptığım hayırların gökyüzüne yükselmesinden hoşlanıyorum, buyurdu.”[91]

Ebû Eyyûb el-Ensârî, her hususta Allah Resûlü’nü (a.s.m.) izliyor, onun sünnetine uymaya gayret ediyor, onun feyiz ve bereketinden istifade etmeye çalışıyordu. İşte o anlardan birkaçını şöyle anlatır:

“Allah Resûlü’nün (a.s.m.) arkasında namaz kıldığım da her namazın sonunda şu duayı okurdu:

“Allah’ım! Bütün günahlarımı ve hatalarımı bağışla! Allah’ım! Beni güzel işlere ve güzel ahlaka yönelt, dahası zorla! İyilikleri yapmayı nasip et! Çünkü güzel amele yönelten de kötülükten alıkoyan da Sensin!”[92]

Bazen bana:

– Sana cennet hazinelerinden bir kelime öğreteyim mi ey Ebû Eyyûb! diye sorardı. Ben:

– Evet, anam babam sana feda olsun öğret Yâ Resûlallah! derdim.

– “Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh” sözünü çokça söyle! buyururdu.

[93]

Gece bile Efendimiz’in emrine amade olmak için fırsat kollar, ödül olarak da en müstesna anlara şahit olurdu. Bu sırada Efendimiz’in gece namazını gözleyen Eyüp Sultan bunu şöyle anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) geceleyin kalktığında dört rekât namaz kılardı. Bu sırada kimse ile konuşmaz herhangi bir şey emretmezdi. İki rekâtta bir selam verirdi.”[94]

Bir keresinde güneş battıktan sonra Allah Resûlü (a.s.m.) ile birlikte çıktım. Elimde bir su testisi vardı. Uygun bir yere geldiğimizde Allah Resûlü (a.s.m.) tuvalete gitti. Ben bir yerde oturup onu bekledim. Yanıma gelince elimdeki suyu döktüm. Döktüğüm su ile abdest aldı. O sırada bir kabrin yanında bulunuyorduk. Bana:

– Ey Ebû Eyyûb! Benim duyduğumu sen de duyuyor musun? diye sordu.

– Allah ve Resulü daha iyi bilir, dedim.

– Yahudilerin seslerini duyuyorum. Kabirde azap görüyorlar, buyurdu.”[95]

Kardeşlik

Allah Resûlü (a.s.m.) Eyüp Sultan'ın evinde kaldığı süre içerisinde insanlığa örnek olacak birçok büyük sosyal müessesenin temelini attı.

Bunların en önemlilerinden biri Medine'de yaşayan çeşitli din ve ırklara mensup insanların bir arada huzur ve barış içinde yaşamasını sağlayan Medine anlaşması, diğeri ise Mekkeli Müslümanlar ile Medineli Müslümanlar arasında yaptığı kardeşlikti.

Böylece, "Müminler ancak kardeşlerler."^[96] ayetinde ifadesini bulan kardeşlik tesis edilmiş oldu. Efendimiz sahâbîleri birbiriyle kardeş yaptığı zaman, Eyüp Sultan'ı Medinelilerin Öğretmeni eşsiz davetçi Mus'ab b. Umeyr ile kardeş yaptı.

Buna çok sevinen Eyüp Sultan, bundan sonra ondan hiç ayrılmadı.

Şehit oluncaya kadar ona yardımcı olmak, onu rahatlatmak için elinden geleni fazlasıyla yaptı. Mus'ab b. Umeyr'in ilminden, irfanından, ahlakından azamî derecede istifade etti. Ondan çok şey aldı. Ona çok şey verdi.

Zaten kardeşlik de bu değil miydi?

Bir başka kardeşlik ise, Eyüp Sultan'ın eşi Ümmü Eyyûb ile Allah Resûlü'nün (a.s.m.) eşi Hz. Âişe arasında tesis edildi.

Bu kardeşlik ailenin Allah Resûlü'ne (a.s.m.) daha fazla yaklaşmasına vesile oldu. ^[97]

Kutlu Komşu

"Allah ve Ahiret gününe inanan, misafirine ikram etsin. Allah ve Ahiret gününe inanan, komşusuna iyi davransın" ^[98]

Mescid-i Nebevî ve Efendimiz'in oturacağı odaların yapılması ayrılığın çok yaklaştığını işaret ediyordu. Yedi ay boyunca Allah Resûlü (a.s.m.) ile aynı mekânı paylaşan Ebû Eyyûb el-Ensârî ayrılık vaktinin geldiğini öğrendiğinde çok üzüldü. Mahzunlaştı, yetim çocuklar gibi boynu büküldü. Tek tesellisi Efendimiz'in uzak bir yere gitmemiş olmasıydı. Efendimiz hemen evlerinin karşısında bulunan Mescid-i Nebevî'nin, yanında yapılan hücre-i saadetlerine taşınyordu. Bundan sonra aynı evde oturmasa da vefat edinceye kadar Allah Resûlü'nün (a.s.m.) komşusu olacaktı. Böylece ondan

uzak olmayacak, onu görmeye, kokusunu almaya, ona hizmet etmeye, ilminden ve feyzinden faydalanmaya devam edecekti.

Hanımların kardeşliği ile de pekişen bu komşuluk bağı oldukça yakın ve samimiydi. Bundan sonra da Eyüp Sultan, Allah Resûlü (a.s.m.) evlerinden hiç ayrılmamış gibi her gün sabah kahvaltısını hazırlar Allah Resûlü'nü (a.s.m.) beklerdi. Efendimiz evlerine teşrif buyurursa yemeği önce ona ikram eder, kalanı eşi ile birlikte yedi. Kutlu misafir her zamanki vaktinde gelmemişse bir süre bekler, yemeklerini daha sonra yerlerdi.

Allah Resûlü (a.s.m.) de zaman zaman Eyüp Sultan'ın evine gidip, orada dinlenir, komşuları ile ilgilenerek, onların hâl ve hatırlarını sorardı. Komşuları bir şeyler ikram etmişse ikramı kabul ederek, onlara teşekkür ve dua ederdi. İşte bu güzel komşulukla ilgili özel bir hatıra:

İbn-i Abbas anlatıyor:

Bir gün, Hz. Ebû Bekir öğle sıcağında mescide geldi. O sırada mescitte bulunan Hz. Ömer, bu sıcakta buraya niçin geldiğini sordu. Hz. Ebû Bekir:

– Çok acıktım evde de yiyecek hiç bir şey yoktu. Belki yiyecek bir şey bulurum ümidi ile buraya geldim, dedi. Hz. Ömer:

– Ben de aynı şey için mescide geldim. Onlar aralarında konuşurken Allah Resûlü (a.s.m.) yanlarına geldi:

– Bu saatte buraya niçin geldiniz? diye sordu. Onlar da:

– Açlık bizi buraya getirdi, diye cevap verdiler. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Allah'a yemin ederim ki, beni buraya getiren sebep de bundan başkası değil. Kalkın Ebû Eyyûb'un evine gidelim, buyurdu.

Beraberce kalkıp, Eyüp Sultan'ın evine gittiler. Eyüp Sultan, her gün Allah Resûlü (a.s.m.) için yemek ayırır, gelince ona ikram ederdi. Eğer Allah Resûlü (a.s.m.) gecikir de vaktinde gelmez ise o zaman ev halkı ile beraber yedi.

Allah Resûlü (a.s.m.) ve yanındakiler Eyüp Sultan'ın evine gidince, onları eşi Ümmü Eyyûb karşıladı. Allah Resûlü (a.s.m.) ve yanındakilere:

– Hoş geldiniz! dedi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Hoş bulduk, deyip Ümmü Eyyûb'un hâl ve hatırını sorduktan sonra:

– Ebû Eyyûb nerede? Evde yok mu? buyurdu. Eyüp Sultan o sırada evinin hemen yakınındaki hurmalıkta çalışıyordu. Hz. Peygamberin sesini duyunca, koşarak yanlarına geldi. Onlara:

– Hoş geldiniz Yâ Resûlallah! Hayırdır inşallah! Bu zaman sizin gelme vaktiniz değildir! diye endişe ile sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Doğru söylüyorsun, buyurdu. Onların aç olduğunu fark eden Eyüp Sultan, hemen bahçeye giderek, kuru, taze ve olgun hurma salkımları kesip, getirdi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Taze hurmaları kesmeyip sadece kuru hurma toptasaydın bizim için yeterdi, buyurunca Eyüp Sultan:

– Yâ Resûlallah! Ben üçünden de yemenizi istedim, dedi. Onların günlerdir aç olduğunu fark edince yalnızca hurma ile doymayacaklarının düşündü.

– Ayrıca bir de hayvan keseceğim, dedi. Efendimiz:

– Öyleyse süt vereni kesme! buyurdu. Eyüp Sultan bir oğlak keserek, eşinden hamur yoğurup, ekmek yapmasını istedi. Ümmü Eyyûb, oğlağın yarısını haşladı, yarısını da kızarttı. Yemek hazır olunca, misafirlere sunuldu. Hz. Peygamber bir parça et alıp, ekmeğin arasına koydu ve:

– Ey Ebû Eyyûb! Şunu Fâtıma'ya götür. O da bizim gibi birkaç gündür açtı, buyurdu. Yemek getirildiğinde Hz. Peygamber'in (a.s.m.) gözleri yaşla dolmuştu.

– Ekmek, et, kuru, olgun ve taze hurma! Allah'a yemin ederim ki, kıyamet gününde bütün bu nimetlerin hesabını vereceğiz. Bu nimetleri yerken: "Bismillah" deyin! Doyduğunuzda da:

"Bizleri yediren, içiren, yiyip içtiklerimizi boğazımızdan kolaylıkla geçiren Allah'a hamd olsun" deyin, buyurdu. ^[99]

Yemekten sonra oradan ayrılırken Eyüp Sultan'a:

– Yarın bize gel! buyurdu.

Allah Resûlü (a.s.m.) genelde birisi kedine herhangi bir şey hediye ettiğinde onun karşılığını vermeği severdi. Sabah olunca Eyüp Sultan Hz. Peygamberin yanına gitti. Efendimiz (a.s.m.) ona bir cariyeye hediye etti ve:

– Ona iyi davran! buyurdu. Eyüp Sultan teşekkür etti. Cariye ile birlikte evine geri döndü. Ümmü Eyyûb cariyeyi görünce:

– Bu kim Ey Ebû Eyyûb? diye sordu. Eşi:

– Yeni cariyemiz. Allah Resûlü (a.s.m.) onu bize hediye etti. Ümmü Eyyûb:

– O, ne iyi bir bağış yapıcıdır. Bu, ne güzel bir bağıştır, sözleriyle memnuniyetini ifade etti. Eyüp Sultan:

– Allah Resûlü (a.s.m.) bize, ona iyi davranmamızı tavsiye etti, deyince Ümmü Eyyûb eşine:

– Peygamberin tavsiyesini yerine getirmek için ne yapmamız gerekir? diye sordu. Eyüp Sultan:

– Resûlullah'ın tavsiyesini yerine getirmenin en güzel yolu onu azat etmektir. Ancak bu şekilde ona güzel şekilde davranmış, tavsiyesine uymuş oluruz. Ümmü Eyyûb:

– Doğru söylüyorsun, en güzeli onu azat etmektir, diyerek hemen o an cariyeyi azat ettiler.

İyi bir gözlemci olan Efendimiz'in eşi Hz. Ümmü Seleme onun Efendimiz'e olan yakınlığını şu sözlerle ifade eder:

“Sürekli Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çevresinde olan ona hizmet edip, yardımcı olan Medineli Müslümanlar vardı. Bunlar: Sa'd b. Übâde, Sa'd b. Muaz, Ümmâre b. Hazm ve Ebû Eyyûb idi. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) hiç ihmal etmez aralarında sıra yapar her gün biri Allah Resûlü (a.s.m.) yemek ya da hediye gönderirdi..^[100]

Allah Resûlü (a.s.m.) ile Ebû Eyyûb arasındaki bu yakınlık, hayatın her karesinde devam etmekteydi. İşte onlardan birkaçı:

Hz. Ali anlatıyor:

“Bir keresinde Allah Resûlü (a.s.m.), Ebû Eyyûb ile at yarışı yaptı. Yarışta Allah Resûlü (a.s.m.) Ebû Eyyûb'ü geçti. Allah Resûlü (a.s.m.) yarışı kazanınca:

– Ben tertemiz hanımların oğluyum, o da çok iyi bir cins attır, diye seslendi.^[101]

Eyüp Sultan anlatıyor:

“Bir gün Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanına gittim. Evinde oturmuş Hasan ile Hüseyin'i kucağına almış, onlarla oynuyordu. Bu manzarayı görünce:

– Yâ Resûlallah! Herhalde bu çocukları çok seviyorsun? diye sordum.

– Nasıl sevmem. Onlar benim dünyada kokladığım reyhanlarımdır, buyurdu.”^[102]

Allah Resûlü (a.s.m.) çok sevdiği, kendisine “anne” diyerek hitap ettiği, Hz. Ali’nin annesi Fatma binti Esed vefat edince, Üsâme b. Zeyd, Ebû Eyyûb el-Ensârî, Hz. Ömer ve bir genci çağırarak, Fatma binti Esed için kabir kazdırdı. [\[103\]](#)

Allah Resûlü (a.s.m.) birçok işte Ebû Eyyûb el-Ensârî’ye görev verir, yardımına başvururdu. Hicretin yedinci yılında insanlığın ders aldığı ve alacağı eşsiz örneklerle dolu olan Hristiyan Necran heyeti Allah Resûlü’nün (a.s.m.) İslam’a davet mektubu üzerine Medine’ye gelerek Efendimiz ile görüştüler. Necranlıların en büyük din adamı Ebû Hâris b. Alkame gerçeği çok iyi bildiği halde sahip olduğu imkânlar elinden gider korkusu ile Müslüman olmadığı gibi, kavminin İslam ile şereflenmesini de engelledi. Kardeşi Küreyz, onun niçin Müslüman olmadığını öğrenince Medine’den memleketlerine giderken yoldan geri dönerek Huzur-u Saadet’e çıktı. İman ederek ebedî huzura kavuştu. Onu Necranoğullarının reisi ve reisten hemen sonra yetki sahibi olan ikinci adamı görüp, yaşadıklarını değerlendirdince din adamlarının manevî baskısına rağmen Müslüman olmaya karar verdiler. Hazırlık yapıp Medine’ye giderek Efendimiz’i ziyaret edip Müslüman oldular. Allah Resûlü (a.s.m.) onları bir zamanlar kendini misafir eden Ebû Eyyûb el-Ensârî’nin evine gönderdi. Konukları alıp evine götüren Eyüp Sultan memleketlerine dönünceye kadar onları en güzel şekilde ağırladı. [\[104\]](#)

Bir Başka Hizmeti

Bir gün sahabeden Nevfel b. Hars, evlilik konusunda Allah Resûlü’nden (a.s.m.) yardım istedi. Allah Resûlü (a.s.m.) de onu bir hanımla evlendirdi. Ancak bu yardım yeterli olmadı. Halen bazı ihtiyaçlarını karşılayamamıştı. Eksikleri tamamlaması için Allah Resûlü’ne (a.s.m.) giderek tekrar yardım istedi. Ancak Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanında ona yardım edecek hiçbir şey yoktu. Çevresindeki sahabeler de o günlerde yokluk içindeydi. Ebû Râfi’ ve Ebû Eyyûb el-Ensârî’yi yanına çağırdı. Zırhını getirip onlara verdi ve:

– Bu zırhı şu Yahudi’ye götürüp rehin olarak verin! Ondan otuz sa’ arpa alıp gelin, buyurdu. Zırhı alıp Yahudi’nin yanına gittiler. Zırhı

rehin vererek, istenilen kadar arpa alıp Allah Resûlü'ne (a.s.m.) getirdiler. Allah Resûlü (a.s.m.) arpayı öylece Nevfel'e verdi.

Arpayı alan Nevfel ve ailesi altı ay boyunca ondan yedikleri hâlde, arpada hiçbir değişiklik olmadı. Bu duruma şaşırان Nevfel, gördüklerini Allah Resûlü'ne (a.s.m.) anlattı. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Eğer bunu bana anlatmasaydın, yaşadığın sürece, onu yemeye devam ederdin, buyurdu. [\[105\]](#)

Efendimiz'in hastalığı fazlalaştığında Eyüp Sultan yanı başındaydı. Zaman içinde bir kuyu satın alan Eyüp Sultan, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hastalığı ağırlaşp zaman zaman bayıldığında bu kuyuya koşar, oradan Efendimiz için su getirirdi. Getirilen su, humma hastalığına yakalanan Allah Resûlü'nün (a.s.m.) mübarek vücutlarına dökülerek rahatlatılmaya çalışılırdı. Su dökülünce biraz rahatlayan Efendimiz, mescide giderek ashâbına namaz kıldırđı. Sonrada onlara bir konuşma yaptı. [\[106\]](#)

Hüsnü Zannı

“Kim emredildiğı gibi abdest alır, sonra emredildiğı gibi namaz kılarsa Allah onun önceki yaptıklarını affeder.” [\[107\]](#)

Eyüp Sultan Efendimiz'e gönülden bağlanmış ona ve yakınlarına karşı büyük bir sevgi besliyordu. Bu sevgiyi her yer ve zamanda gösteriyor, bu konudaki imtihanı her zaman başarı ile kazanıyordu. Şüphesiz bunların en zoru Hz. Âişe'ye atılan iftira anındaki imtihandı.

Müstalikoğulları Seferi'nden dönüldükten sonra, Hz. Âişe'ye iftira atıldığında münafıklar ve onların kışkırtmasına aldanان bazı Müslümanlar, Âişe Annemiz hakkında ileri geri konuşmaya başlamışlardı. Münafıkların bu iftirayı fırsat bilip abarttıkça abartmasıyla Medine'de büyük bir dedikodu başladı. Toplum psikolojisine kapılan bazı Müslümanlar, kendi aralarında, ailelerinin yanında yahut dışarıda bu olayı bir şekilde konuşuyorlardı. Bu dedikodular devam ederken bir gün Eyüp Sultan'ın eşi ona:

– Ey Ebû Eyyûb! Halkın Hz. Âişe hakkında neler söylediğini duydun mu? diye sordu. Eyüp Sultan:

– Evet, duydum, dedi. Sonra sözlerine devam ederek:

– Ey Ümmü Eyyûb! Sen böyle bir kötülük yaptın mı? diye sordu.
Ümmü Eyyûb:

– Asla! dedi. Eyüp Sultan:

– Peki yapar mısın? diye sordu. Ümmü Eyyûb:

– Hayır vallahi! Ben asla ne öyle bir kötülük yaparım ne de yapmayı aklımdan geçiririm, dedi. Eyüp Sultan:

– Öyle ise Hz. Âişe'nin böyle bir şeyi yapabileceğini nasıl düşünürsün? Vallahi sen de bilirsin ki, Âişe senden daha hayırlı birisidir, dedi.^[108]

Eyüp Sultan ve onun gibi olanların asil davranışları, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ailesine karşı besledikleri hüsnü zann, konu ile ilgili inen ayetlerde Allah (c.c.) tarafından takdir ile karşılandığına işaret buyrularak, şöyle ifade edilmişti:

“Bu iftirayı işittiğinizde erkek ve kadın müminlerin, kendi vicdanları ile hüsnü zanda bulunup da: ‘Bu, apaçık bir iftiradır.’ demeleri gerekmez miydi?”^[109]

Bir Başka İmtihan

Eşi ve çocukları ile çok mutlu olan Eyüp Sultan bir ara ailesi ile ilgili bir imtihandan geçti. Durumdan haberdar olan Allah Resûlü (a.s.m.) elinden tutarak ayağının kaymasına engel oldu.

Bir gün bir meseleden dolayı eşine kızan Eyüp Sultan ona çok kırılmıştı. Kırıklığı, eşinden boşanmayı düşünecek kadar büyüdü. Onların birbirleri ile iyi anlaşılan uyumlu bir çift olduğunu yakinen bilen Allah Resûlü (a.s.m.) Eyüp Sultan'ın niyetinden haberdar oldu.

Abdullah b. Abbas anlatıyor:

“Ebû Eyyûb'ün eşinden ayrılacağını duyan Allah Resûlü (a.s.m.) buna çok üzüldü. Ebû Eyyûb'ü yanına çağırıp ona öğüt verdi ve:

– Ey Ebû Eyyûb! Ümmü Eyyûb'ten boşanmak çok yanlış ve günahtır, buyurarak onu bu düşüncesinden vazgeçirdi.^[110]

“Rabbin Adı İle Oku!”

“Müminin ilmî bir konu öğrenmesi, bir yıl nafîle ibadetten veya İsmail oğullarından bir köle azat etmekten hayırlıdır.”^[111]

Okuma yazma bilmesine rağmen Medine’de yaşayan çoğu insanlar gibi Eyüp Sultan da ilimden uzaktı. Rabbinin ilk emrinin “oku!” olduğunu öğrenince bundan çok etkilendi. Büyük bir gayretle okumaya, Rabbinin ayetlerini öğrenip anlamaya yöneldi.

“De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak, akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünürler.”^[112] ayetini öğrendikten sonra ilme ve her şeyi yeniden düşünmeye başladı. Geçmiş, geleceği, insanları, kâinatı, ilişkilerini, hayatını her şeyi ama her şeyi...

“Rabbim ilmimi artır.”^[113] diye dua ederek ilim öğrenmeye başladı. Kalbinin mühürlenip yeniden küfrün karanlığına dönmemesi için, hak ve hakikati öğrenmesi gerektiğini çok iyi biliyordu.

“İşte Allah, bilmeyenlerin kalplerini böyle mühürler”^[114] ayetini duyunca, imandan sonra kalbinin bir daha mühürlenmemesi için, ilmin şart olduğuna daha çok inandı. Allah’a yönelip ebedî mutluluğu kazanmanın yolu elbette bilmekten geçiyordu. Çünkü Rabbi:

“Kulları içinde, Allah’tan hakkı ile ancak âlimler korkar”^[115] buyuruyordu.

Rabbinin ilimle ilgili sözlerini duyan Eyüp Sultan, hayatı boyunca ilmi kendisine rehber edindi. Allah Resûlü’nün (a.s.m.) ilimle ilgili sözlerini öğrendikten sonra hayatını nefis terbiyesine, cihada adadığı gibi ilme de adadı.

“Allah kime hayır dilerse, onu dinde bilgili kılar.”^[116]

“Kim ilim öğrenirse, bu onun geçmiş günahlarını bağışlatır.”^[117]

“Bir ilim adamı, şeytan için bin âbiden daha zordur.”^[118]

“Kim ilim için bir yola girerse, Allah da onu cennete gidecek yola girdirir. Melekler ilim öğrenenden hoşlandıklarından, kanatlarını onun için yere sererler.

Yeryüzünde ve gökyüzündeki herkes hatta sudaki balıklar bile ilim öğrenen için af dilerler.

Âlimin âbide üstünlüğü, benim sizin en düşük derecelinize üstünlüğüm gibidir.

Âlimler, peygamberlerin varisleridir.

Hikmetli söz müminin yitiğidir. Onu nerede bulursa almaya en layık kişi odur (hemen alsın).”[119]

Çoğu Medineli gibi onun da ilk öğretmeni Mus’ab b. Umeyr’di. Allah Resûlü (a.s.m.) hicret edinceye kadar ondan pek çok şey öğrendi. İşlerini ve ailesini ihmal etmeden her fırsatta Mus’ab b. Umeyr’in yanına giden Eyüp Sultan, ondan o güne kadar Hz. Peygambere inen ayetlerin tamamını öğrendi. Efendimiz evinde konuk olduğu yedi ay boyunca ilim ve irfan adına eşsiz bir fırsat yakaladı. Orta yaşlı ve ailevî sorumlulukları olmasına rağmen bu fırsatı çok iyi değerlendirerek ilimde zirveye çıktı. Bundan sonra da Allah Resûlü’nün (a.s.m.) yanından hiç ayrılmadı.

Allah Resûlü’nü (a.s.m.) gözleyerek, Allah Resûlü (a.s.m.) ile birlikte iken bazen kendi soru sorup, bazen başkasının sorduğu soruların cevabını dinleyerek bilgi dağarcığını genişletti.

Ebû Eyyûb el-Ensârî anlatıyor:

“Bir adam Allah Resûlü’ne (a.s.m.) gelerek:

– Bana nasihat et! Ancak kısa ve öz olsun, dedi. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Namaz kılacağın zaman, dünyaya veda edecekmiş gibi namaz kıl! Yarın özür dileyeceğin sözü söyleme! İnsanların elindekilerden gözünü kes! buyurdu.”[120]

“Allah Resûlü (a.s.m.) ile bulunduğum sırada tırnaklarının içi kir dolu bir adam yanımıza geldi. Efendimiz’e inen ayetleri sordu. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Sizden biri kuşların tırnakları gibi içi pislik ve kir dolu tırnaklarını bırakmış, gelip semadan gelen haberi soruyor! buyurdu.”[121]

Allah Resûlü’nün (a.s.m.) vefatından sonra da ilim öğrenmeği bir an olsun terk etmedi. Gerektiğinde mektup yazarak, olmadı uzun yolculuklara çıkarak ilim öğrenmeye devam etti.

Câbir et-Tâî’den rivayet edilir:

“Ebû Eyyûb, bir sahâbîye mektup göndererek ondan Allah Resûlü’nden (a.s.m.) duyduğu bir hadis hakkında bilgi aldı.”[122]

Bir taraftan Kur’ân, bir taraftan da hadis öğrendi. İlimde derinleşerek birçok alanda sahâbîlerin önemli âlimlerinden biri oldu.

Kur'ân Hafızı

*“Herhangi bir gece İhlâs suresini okuyan,
Kur'ân'ın üçte birini okumuş gibi olur.”^[123]*

Sahabelerin Kur'ân-ı Kerîm'i okuma ve ezberleme anlayışı günümüzde olduğu gibi değildi. Onlar ayetleri anlayarak, anlamını tefekkür ederek okur, ezberlediği ayetlerin anlamını içselleştirip hayata geçirmeden bir başka ayeti ezberlemezlerdi. Bunun için genelde ayetleri onar onar ezberlerlerdi. İşte Abdullah b. Abbas yüzlerce beyti tek bir sefer dinleyerek ezberleyecek kadar zeki olduğu halde, bütün ayetleri bir anda ezberlemiyor, diğer sahabeler gibi anlayarak, kavrayarak, yaşayarak ezberliyordu. Bu durumu ifade için şöyle demektedir:

“Bakara Sûresi'ni dört yılda ezberledik.”^[124]

Bir başka büyük âlim sahabe Abdullah b. Ömer:

“İslâm'ın ilk günlerinde henüz fazla ayet inmediği sırada, birinci önceliğimiz imandı. Sonra sûre ve ayetler inmeye başladı. Bu ayetlerle helalleri-haramları, yapmamız ve sakınmamız gerekenleri öğrendik. O gün Kur'ân'ı bugün sizin öğrendiğiniz gibi öğrenmez, her bir ayetin üzerinde durur, onu içselleştirirdik. Şimdi insanlar Fatiha'dan başlayarak Kur'ân'ı sonuna kadar okuyor, ama neyi emrettiğini, neyi yasakladığını, nerede durup düşünmesi gerektiğini bilmiyor. Kur'ân'ı ağzından hurmanın çürüklerini atar gibi okuyor.”^[125]

Şu tablo ashabın nasıl Kur'ân okuyup ezberlediğini çok güzel anlatmaktadır:

Abdullah b. Abbas anlatıyor:

“Hz. Ömer bir müddet namaz kıldıktan sonra, kendine ait bir hurma kurutma yerine gitti. Birini Kur'ân okuyan gençlerin yanına göndererek onları yanına çağırttı. Çağrılan gençler arasında o sırada 15-16 yaşlarında olan ben de vardım. Hz. Ömer'in yanına giderek, onun gözetiminde Kur'ân okumaya, okuduğumuz ayetler ile ilgili konuşmaya başladık. Bir ayet hakkında konuştuktan sonra diğer ayete geçiyorduk. Hz. Ömer öğrencilere:

“Ona ‘Allah'tan kork!’ denilince, benlik ve gurur kendini günaha sevk eder. Ona cehennem yeter. O ne kötü yerdir.

İnsanlardan öyleleri de vardır ki, Allah'ın rızasını kazanmak için kendini ve malını feda eder. Allah kullarına şefkatlidir.”^[126] ayetlerine geçin! Onları müzakere edin, dedi. Ayetleri okuyunca yanımdaki arkadaşlarıma ayeti:

– İki kişi birbiri ile kavga yaptıklarında Allah'tan kork! denilince... diye tefsir etti. Onu duyan Hz. Ömer bu tefsire hayran oldu. Duruma hemen müdahale etti

– Sen ne dedin?

– Hiçbir şey ey Müminlerin Emiri!

– Ne dedin?

– Ayetin “İki kişi birbiri ile kavga yaptıklarında Allah'tan kork!” anlamına geldiğini söyledim.

Görüşüme göre burada, takvaya uyması emredildiğinde benlik ve gurur kendini günaha sevk eden kişi ile Allah'ın rızasını kazanmak için kendini ve malını feda eden kişiden bahsediliyor. Biri takvaya riayet etmeyince diğeri ona Allah'tan korkmasını emreder, arkadaşı kabul etmeyip benlik ve gurura kapılıyor. O zaman takva sahibi olan kişi arkadaşına:

– Ben Allah rızasını kazanmak için nefsimi feda ederim, diyor. Sonra çekişme kavgaya dönüşüyor, dedim. Hz. Ömer,

– Allah için sen çok değerli, velût birisin, dedi.”^[127]

Bir diğer öğrencisi büyük tefsir âlimi Mücâhid şöyle der:

“Kur’ân’ı iki kez başından sonuna kadar Abdullah b. Abbas’a okuyup, ezberlediğim ayetleri arz ettim. Her ayetin sonunda durarak hocama o ayet hakkında çeşitli sorular sordum.”^[128]

Eyüp Sultan’ın ilme, okuma yazmaya büyük ilgisi vardı. O da tıpkı diğer sahâbîler gibi Kur’ân âşığıydı. Müslüman olduğu günden itibaren büyük bir gayretle gece gündüz Kur’ân’ı ezberlemeye devam etti. Kısa sürede bu alanda büyük bir başarı göstererek, **Allah Resûlü (a.s.m.) hayatta iken Ensar (Medineli Müslümanlar) arasında Kur’ân’ı ezberleyen, beş sahâbîden biri arasına girmeyi başardı.**

Muhammed b. Ka’b el-Karzî anlatıyor:

“Allah Resûlü (a.s.m.) zamanında Ensar arasında Kur’ân’ı cem eden yalnızca beş kişi vardı. Bunlar:

Muaz b. Cebel, Ubâde b. Sâmit, Übey b. Ka’b, Ebû Eyyûb El-Ensârî, Ebû’d-Derdâ idi.”

Bu özel durumlarından dolayı Kur'ân-ı Kerîm öğretmenliği söz konusu olduğunda ilk olarak bu sahabeler akla gelirdi.

Bir gün Yezid b. Ebû Süfyan, Hz. Ömer'e bir mektup yazarak, Şam halkının çok kalabalık olduğunu, onlara Kur'ân okutacak ve onun anlamını öğretecek kişilere şiddetle ihtiyaçları olduğunu bildirdi. Mektubu alan Hz. Ömer, Ensar'a:

- Bana bu işi yapacak üç isim getirin! diye emretti. Onlar da:
- Bunu yapacak beş kişi var. Bunlardan Ebû Eyyûb El-Ensârî iyice yaşlandı, Übey ise hasta, geriye yalnızca Muaz, Ubâde ve Ebû'd-Derdâ kalıyor, dediler. Hz. Ömer, bu kişileri yanına çağırarak, onları Şam, Filistin, Basra, bölgelerini dolaşıp, insanlara Kur'ân'ı doğru bir biçimde öğretmek üzere görevlendirdi.”[\[129\]](#)

Vahiy Kâtibi

Kur'ân ile tanışıp, ilmin faziletini öğrendikten sonra, Kur'an ve ilim aşığı oldu. Bu aşkı ve okuma yazma bilmesi onu daha Medine döneminin ilk yıllarından itibaren **Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Vahiy Kâtiplerinden** biri olma şerefine kavuştu.

Vahiy kâtiplerinden olması hasebiyle Hz. Peygamberin sağlığında ve vefatından sonra Kur'ân'a önemli hizmetlerde bulundu. **Kur'ân ayetlerinin bir araya toplanmasında** büyük emeği geçen sayılı sahâbîler arasındaki mümtaz yerini aldı.

Kur'ân Âlimi

Cihadından bahsederken açıkça görüleceği gibi o yalnızca Kur'ân'ı ezberlemekle kalmamıştır.

Ayetlerin anlamını, nerede, ne zaman indiğini, nüzul sebeplerini de çok iyi biliyordu. Kur'ân ilimlerinin her alanında geniş bir bilgiye sahipti.

Sürekli cihad ile meşgul olduğundan, ilmini gelecek kuşaklara anlatmak için fazla fırsat bulamayan gönüller sultanı Eyüp Sultan, Kur'ân'a son derece vakıftı. Zira gerek Allah Resûlü (a.s.m.)

zamanında, gerekse ondan sonra hep Kur'ân okudu, onunla içi içe yaşadı.

Sahâbînin Müftüsü

Eyüp Sultan, sahâbîlerin kendisine fetva sorduğu âlim kişilerdendi. Sahâbî efendilerimiz, aralarında herhangi bir konuda ihtilaf ettiklerinde danıştıkları kişilerin başında gelirdi.

Abdullah b. Huneyn anlatıyor:

“Büyük İslâm âlimi Kur'ân'ın tercümanı Abdullah b. Abbas ile Misver b. Mahreme arasında, Ebva denen bir yerde, hac yapan ihramlı birinin başını yıkaması hakkında ihtilaf çıktı. Abdullah b. Abbas:

– Kişi ihramlı iken başını yıkayabilir diyor, Misver ise:

– Hayır, yıkayamaz, diyordu. Abdullah b. Abbas doğruyu öğrenmek üzere beni Ebû Eyyûb'a gönderdi. Yanına gittiğimde onu ihramlı olarak başını yıkarken gördüm. Olayı anlatıp soruyu sorunca, başını yıkama şeklini tarif ederek:

– Allah Resûlü'nü (a.s.m.) ihramlı iken başını işte böyle yıkarken gördüm, dedi.”[\[130\]](#)

Hâşim'in mevlası İbn-i İshak'dan rivayet edilir:

“Bir gurup insan, aralarında içki hakkında konuşuyorlardı. Kabak suyundan yapılan içki hakkında ihtilaf ettiler. Ebû Eyyûb El-Ensârî'nin onların bulunduğu beldeye geldiğini öğrenince, hemen bir adam göndererek:

– Ey Ebû Eyyûb! Kabak suyu hakkında ne dersin? diye sordular. O da:

– Allah Resûlü (a.s.m.) kabak suyundan da yapılsa, içkinin yasak olduğunu bildirdi.”[\[131\]](#)

Ona pek çok insan soru sorarak aydınlanıyordu. Bir seferinde de bir adam gelerek:

– Ey Ebû Eyyûb! Bazen evde namaz kıldıktan sonra camiye geliyorum. Cemaat henüz namaz kılmamış oluyor. Bir de onlar ile namaz kılıyorum. Böyle yaptığım için çoğu kez “Acaba doğrumu yapıyorum?” diye şüpheyeye düşüyorum. Ne dersin, diye sordu. Eyüp Sultan:

- Benzer bir soru Allah Resûlü'ne (a.s.m.) de soruldu.
- Bu, bir araya toplanmış cemaatin nasibidir, buyurdu.”[\[132\]](#)

Hadis Rivayeti

Hicretten sonra sürekli Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çevresinde bulunan Eyüp Sultan'ın, ondan çok sayıda hadis ezberlediği muhakkaktır. Ancak o, birçok sahâbî gibi çeşitli kaygılardan dolayı ezberlediği bu hadislerden yalnızca iki yüze yakını rivayet etti. Daha fazla hadis rivayet etmekten kaçındı.

Ömrü boyunca, her şart altında, sürekli ilim öğrenmeye ve öğretmeğe devam eden Eyüp Sultan, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra da hadis öğrenmeye ve öğretmeğe devam etti. Ashâb-ı Kirâm bir araya geldiklerinde hep İslâm'dan ve Allah Resûlü'nden (a.s.m.) bahsettikleri için sohbet esnasında birbirlerine pek çok hadis rivayet ederlerdi.

Ebû Şasa anlatıyor:

“Medine'ye gitmiştim. Ebû Eyyûb'un Ebû Hüreyre'den hadis öğrendiğini görünce şaşırdım.

– Ebû Hüreyre'den mi hadis öğreniyorsun? Hâlbuki sen ondan çok önce Müslüman oldun ve sürekli Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yakınında bulunuyordun, dedim. Ebû Eyyûb:

– O da böyle idi. O da Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanında bulunarak onun sözlerini dinledi. Ben Ebû Hüreyre'den hadis rivayet etmekten haz alır, şeref duyarım, dedi.”[\[133\]](#)

Ondan hadis rivayet eden sahâbîlerden bazıları, İbn-i Abbas, İbn-i Ömer, Berâ b. Azib, Enes b. Mâlik, Câbir b. Semûre'dir.

Tabiinin meşhurlarından, Said b. Müseyyib, Urve b. Zübeyr, Sâlim b. Abdullah, Ata' b. Yesar gibi kişilerde ondan hadis rivayet etmişlerdir.[\[134\]](#)

Rivayet ettiği hadislerden yedisi hem Buhâri ve hem de Müslim'de aynı zamanda yer almıştır. Ahmed b. Hanbel'in Müsned'inde Eyüp Sultan'dan rivayet edilen 150 hadis vardır.[\[135\]](#)

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra, gerek sahâbîler gerekse tabiin onun ilminden faydalanmak için sürekli ona soru

sormuş, dini konularda ondan çok sayıda fetva almışlardır.

İlim İçin Yolculuk

İbn-i Cüreyc anlatıyor:

Ebû Eyyûb el-Ensârî, bir gün bir hadisi gerçekten Allah Resûlü'nden (a.s.m.) duyup duymadığı konusunda şüpheye düştü. O sırada Medine'de bulunuyordu. Bu hadisi Mısır'da bulunan Ukbe b. Âmir'in de duymuş olacağını düşündü. Hemen hazırlığını yapıp devesine bindi. Medine'den Mısır'a doğru yola çıktı. Tam bir ay süren zorlu bir yolculuktan sonra Ukbe b. Âmir'in yanına geldi. Selam, hâl hatır faslı bittikten sonra ona:

– Sana bir şey soracağım. Biliyorsun ki Allah Resûlü'nün (a.s.m.) ashâbından çok az kişi hayatta kaldı. Sen “Müslümanların ayıbını örtme” konusundaki hadisi nasıl duydun? O hadis nasıldı? diye sordu. Ukbe:

– Ben Allah Resûlü'nden (a.s.m.):

“Kim dünyada iken bir müminin ayıbını örterse, Allah da kıyamet günü onun ayıbını örter.”^[136] buyurduğunu duydum, dedi.

Eyüp Sultan, hadisile ilgili bilgi aldıktan sonra orada fazla kalmadı, devesine binerek Medine'ye geri döndü. Medine'ye döndükten sonra hadisi gönül rahatlığı ile insanlara nakletti.^[137]

Yolculukta İlim

Eyüp Sultan, İslam ile şereflendikten sonra hayatındaki temel uğraşları ilim, ibadet, cihad ve davet oldu. O hangi hâlde olursa olsun, hiçbir zaman ilmi ihmal etmedi. Günlük hayatın içinde, cihada giderken ve cephede ilim öğrenmeye ve öğretmeye devam etti.

Sa'id b. Vehb'den nakledilir:

“Hâlid b. Velid'in oğlu Abdurrahman'ın komutasında Rum topraklarına doğru sefere giderken, herhangi bir yerde konakladığımızda Ebû Eyyûb hemen uygun bir yer bulur, burayı kendine mescit yapardı. Biz de oraya gider, onun etrafına oturur, ondan hadis dinleyerek istirahat ederdik. Namaz vakti gelince öne

geçer, bize namaz kıldırırdı. Bir gün onunla birlikte akşam yemeğini yerken yanımıza bir adam geldi.

– Emire Rumlardan dört tane katır geldi. Yemekten sonra emir, onların hedef yapılarak öldürölmelerini emretti. Askerler, oklarını çıkarıp hayvanları öldürdüler, dedi. Olayı öğrenen Ebû Eyyûb, hemen ordu komutanı Abdurrahman'ın yanına gitti.

– Siz hayvanları mı öldürdünüz? Hâlbuki Allah Resûlü (a.s.m.) hayvanları hedef yaparak öldürmeği yasaklamıştı. Nefsim yedi kudreti elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben tavuğu bile hedef yaparak öldürmem, dedi.

Abdurrahman b. Hâlid hayvanların ölümüne sebep olduğu için, onların yerine kendine ait olan dört köleyi azat etti.^[138]

İlme büyük önem veren Eyüp Sultan, ilmin amelle birlikte olması gereğine inanırdı. Ona göre ilim yakınların arasında, rahat bir ortamda kolay kolay öğrenilemezdi. O bu düşüncesini bir vesile ile şöyle ifade etti:

“Kim ilmini artırmak ve hilmini çoğaltmak istiyorsa, akrabalarının dışındaki kişilerle oturup kalsın.”^[139]

Hendekte Ekilen Ümit Tohumu

“Birbirini Allah rızası için sevenler, kıyamet günü

Arşın etrafında yakuttan tahtlar üzerinde olacaklardır.”^[140]

Eyüp Sultan'nın hayatını derinden etkileyen birçok özel an oldu. Bunlardan ilkinı babasının Tübba'nın mektubunu kendisine verdiği an yaşadı. Babadan oğla geçen mektup ile ilgili tarihi bilgiyi duyunca çok etkilendi. O andan itibaren nadide bir ümit çiçeğinin tohumunun kalbinin derinliklerine ekildiğini hisseti. Bir süre sonra filiz veren bu çiçek, İslam davetçilerinin evine gelip Allah Resûlü'nden (a.s.m.) bahsetmeleriyle bir anda açıp çevreye eşsiz rayıhasını yayan sümbüle dönüştü.

Hayatındaki en güzel an, şüphesiz Akabe'de Sevgi Sultanı'nı ilk gördüğü andı. Asla anlatılamayacak o an, yalnızca yaşanabilirdi. Tıpkı Efendimiz'in Medine'ye teşrif edince evine konuk olacağını bildirdiği an gibi.

Sevgi Sultanı'nın evinde kaldığı yedi ay, duygunun çok ötesine geçti. Perdeler açıldı, Rabbinin lütfettiği güzellikleri seyre daldı. Mana merdivenlerini hızla çıkararak En Sevgili'nin sevgilisi oldu.

Ubâde b. Sâmit anlatır:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) ile baş başa kaldım. Bunu fırsat bilerek:

– Ashâbından hangisini daha fazla seviyorsun? diye sordum. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Bunu sana söylerim, ancak ben hayatta olduğum sürece bu sözlerimi kimseye söylemeyecek, gizli tutacaksın!

– Olur ya Resûlullah kimseye söylemem.

– Ebû Bekir sonra Ömer sonra Osman ve Ali.

– Sonra kim ya Resûlullah?

– Bunlardan sonra kim olabilir? Elbette Zübeyr, Talha, Sa'd, Ebû Ubeyde, Muaz, Ebû Talha, **Ebû Eyyûb**, sen, Übey b. Ka'b, Ebû'd-Derda, İbn Mesud, İbn Avf. Sonra kölelerden: Selman, Süheyb, Bilâl, Ebû Hezeyfe'nin kölesi Sâlim. **Bunlar benim için özel kişilerdir**, buyurdu.”[\[141\]](#)

Sevgi Sultanı onu sever de Eyüp Sultan onu sevmez miydi? Elbette hem de canından daha çok. Bunu hayatının her karesinde bizzat açıkça göstermiştir.

Vefatından sonra En Sevgili'yi bir türlü unutamayan Eyüp Sultan, kalbindeki hasret ateşini biraz olsun dindirmek için kabr-i şeriflerinin başına gitti. Nisan yağmurları gibi dolup dolup boşalıyor, gözyaşlarıyla Efendimiz'in kabrini suluyordu sanki. O sırada Medine valisi olan Mervan, Ebû Eyyûb'un başını Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kabrine dayamış gözlerinden yağmur gibi yaş boşalttığını görünce garipsedi. Belli ki özü ihmal etmiş, şekle fazlaca dalmıştı. Onun bu hareketinin sünnete aykırı olduğunu düşünüyordu. Ona:

– Niçin bu şekilde yapıp, sünnete aykırı davranıyorsun? diyerek sitemkar bir eda ile sordu. Eyüp Sultan başını kaldırdı, gözyaşları içerisinde:

– Ben buraya şu mezar taşı için değil, içinde bulunan Allah Resûlü (a.s.m.) için geldim, dedi.

Valinin hâlen niçin ağladığını anlamadığını görünce ona anlayacağı dilden cevap verdi.

– Şu kabirde yatan zatın: “Din işlerini ehliyetli kimseler üstlendiği zaman kaygılanmayın. Fakat ehil olmayanlar başa geçince, o zaman ne kadar ağlarsanız yeridir.” dediğini duymuştum bunun için ağlıyorum.^[142]

Ebû Eyyûb’un verdiği bu cevap, onun Sünneti nasıl özümsemiş olduğunu gösterdiği gibi bizlerin de onun kabrini ziyaret ederken hangi bilinçle ziyaret etmemiz gerektiğini anlatan çok güzel bir örnektir. Ebû Eyyûb el-Ensârî’nin, bizim ifademizle Eyüp Sultan’ın kabri ziyarete gidildiğinde, Allah Resûlü (a.s.m.), yaşadığı olaylar, Eyüp Sultan’ının yaşantısı, İslâm’a hizmeti hatırlanarak örnek alınmalı, onların izinden gidebilmek için bizlere rehber ve ışık olmaları ümidi ile Allah’a dua etmek gerekir.

Zira Allah Resûlü’nün (a.s.m.) işaret buyurduğu gibi, bütün Sahâbî Efendilerimiz, bizlerin rehberi ve yolumuzu aydınlatan kandillerimizdir.

Eyüp Sultan Güllerin Efendisi’ni ne kadar çok sevdiğini yaşadığı şu olayla anlatır:

“Allah Resûlü (a.s.m.) Safa ve Merve arasında sa’y yaparken sakalına bir kuşun tüyü düştü. Bunu görünce rahatsız olmaması için hemen koşup kuş tüyünü Allah Resûlü’nün (a.s.m.) sakalından aldım. Allah Resûlü benim bu hareketimden çok hoşlandı ve:

– Allah da hoşlanmadığın şeyleri senden kaldırsın diye bana duada bulundu.”^[143]

Said b. Müseyyib’den gelen rivayete göre ise:

“Ebû Eyyûb Allah Resûlü’nün (a.s.m.) sakalına düşen şeyi alınca Allah Resûlü (a.s.m.) ona

– Dilerim sana hiçbir kötülük dokunmaz ey Ebû Eyyûb! diye dua buyurdu.”^[144]

Eyüp Sultan’ın kalbini cennet bahçesine çevirecek kadar ümitle dolduran anlardan biri **hendek kazdığı sırada Allah Resûlü’nün (a.s.m.) müjdesiydi**. Bu müjdenin izini sürmek, gerçekleştiğini görmek için yaşlanmış olmasına aldırmadan cepheden cepheye koşup durdu.

Nadiroğulları, Müslümanlar tarafından yurtlarından sürülüp çıkarılınca, Yahudiler büyük bir paniğe kapıldı. Soluğu Mekke’de alan Yahudi liderleri kabile kabile gezerek, müşrikleri Müslümanlar aleyhine kışkırttılar. Dahası onları savaşa hazırlamak üzere

Mekke'de karargâh kurdular. Müslümanları yok etmek için Kâbe'nin örtüsü altında anlaşma yaptılar. Savaşa katılmak istemeyenleri ise, para karşılığında kiraladılar. İşleri sona erdiğinde o bölgede o güne kadar görülmeyen çok büyük bir ordu hazırlamışlardı. Orduya katılarak onlarla birlikte Medine'ye doğru yola çıktılar.

Durumu haber alan Allah Resûlü (a.s.m.), hemen hazırlıklara başladı. Ashâbı ile istişare yaptıktan sonra Medine'de kalıp, savunma savaşı yapmaya karar verdi. Selmân-ı Fârisî'nin teklifi üzerine Medine'yi koruma altına almak için düşmanın saldırabileceği zayıf bölgelere hendek kazdırdı. Hendek kazma işinde üç bin sahabe, altı gün boyunca çalıştı. O günler, Müslümanlar için gerçekten çok zor günlerdi. On bin kişiyi aşkın, o gün o bölge için çok büyük sayılacak bir ordu, üzerlerine geliyordu. İçlerinde bulunan Yahudi ve münafıklar her an Müslümanları arkadan vurmak için fırsat kolluyorlardı. Müslümanları içten çökertecek hain bir plan peşindeydiler. İnananlar büyük bir baskı ve felaketle karşı karşıya idiler. Âdeta nefes almakta zorluk çekiyorlardı. İşte tam bu bir sırada Eyüp Sultan ve arkadaşları hendek kazarken büyük bir kayaya rastladılar. Çok uğraşmalarına rağmen kayayı bir türlü kıramadılar. Arkadaşları aralarında bulunan Selmân-ı Fârisî'ye:

– Ey Selman! Gidip Allah Resûlü'ne (a.s.m.) kayayı kıramadığımızı haber ver, dediler. Selmân-ı Fârisî kazdıkları hendekten çıkıp Efendimiz'in yanına gitti.

– Yâ Resûlallah! Anam babam Sana feda olsun! Hendeği kazarken tam ortasında önümüze beyaz bir kaya çıktı. Onu kırmaya çalışırken bütün aletlerimiz kırıldı. Aciz kaldık. İstersen bize çizdiğin çizgiden biraz sapalım veya bize bir çıkış yolu göster, dedi.

Allah Resûlü (a.s.m.) kayanın yanına geldi. Sahâbîlerden bir balyoz istedi. Hendeğe inerek balyozu kaldırıp, olanca gücü ile kayaya vurdu. Kayadan şimşek gibi bir kıvılcım çıkarak etrafı aydınlattı. Kaya birazcık yarıldı, ama parçalanmadı. Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbının şaşkın bakışları arasında:

– Allahu Ekber, diyerek tekbir getirdi. Sahâbîler de onunla birlikte tekbir getirdiler. Sonra balyozu tekrar kaldırdı. Sert bir şekilde kayaya yeniden vurdu. Yine kayadan bir kıvılcım çıkıp etrafı aydınlattı. Allah Resûlü (a.s.m.) tekrar:

– Allahu Ekber, diyerek tekbir getirdi. Sahâbîler de onunla birlikte tekbir getirdi. Allah Resûlü (a.s.m.) balyozu üçüncü kez kaldırıp kayaya vurdu. Bu kez kaya paramparça oldu. Yine kayadan ışık çıkıp, etrafı aydınlattı. Sahabe bir şeyler olduğunun farkında ama ne olduğunu bilmiyordu. Kaya kırılınca Selmân-ı Fârisî, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) elinden tutarak hendekten çıkmasına yardımcı oldu. Merakını yenemeyen Eyüp Sultan ve arkadaşları:

– Yâ Resûlallah! Şimdiye kadar görmediğimiz garip şeyler gördük. Üç vuruşunda da kayadan şimşekler çıkıp, dalga dalga yayılarak etrafı aydınlattı. Bunun özel bir nedeni var mıydı? diye sordular. Allah Resûlü (a.s.m.):

– Doğru söylüyorsunuz. Kayaya ilk vurduğumda gördüğünüz şimşek, Hîre şehrinin köşklerini, Kisra'nın Medain şehrini aydınlattı. O sırada Cebrail (a.s.) **bana gelerek ümmetimin buralara hâkim olacağını** haber verdi.

İkinci vuruşumda gördüğünüz şimşek, Rum ülkesindeki köşkleri, sarayları aydınlattı. Cebrail (a.s.) bana, **ümmetimin buralara da hâkim olacağını** bildirdi.

Üçüncü vuruşta gördüğünüz şimşek, San'a şehrinin köşklerini ve saraylarını aydınlattı. Cebrail (a.s.) bana **ümmetimin buralara da hâkim olacağını** haber verdi.

Sevinin! Ümmetim, yardım ve zafere nail olacaktır, buyurdu.

Başka rivayetlerde; Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbına, kendisine Şam, Fars (İran), Medain ve Yemen'in anahtarlarının verildiğini müjdelemiştir.^[145]

Allah Resûlü (a.s.m.), o günün süper devletlerinin fethedileceğini müjdelediği sırada, Müslümanların içinde bulunduğu durumu münafıklar çok güzel bir şekilde tasvir etmekteydi. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) inananlara verdiği müjdeyi duyan Muttalib b. Kuşeyr gibi münafıklar, biraz kızarak biraz da alay ederek Efendimiz'i şöyle tenkit etmeye başladılar:

– Muhammed'e (a.s.m.) bakın! Bize Kisra ve Kayser'in hazinelerini ele geçirip, onlardan faydalanacağımızı vaad edip duruyor. Hâlbuki bugün hiçbirimiz, korkudan tuvalete gidemiyor, gitsek bile sağ döneceğimizden emin olamıyoruz.

O gün Müslümanlar tam münafıkların anlattığı hâldeydiler. On bini aşkın düşman ordusu ile her an kendilerini arkadan vurmak için fırsat

kollayan Yahudiler ve münafıkların arasında sıkışıp kaldıklarını unutturacak kadar dondurucu bir soğuk ve fırtına vardı. O da yetmezmiş gibi açlıktan iki büklüm olmuşlardı. Savaş sırasında bulundukları zor durumdan dolayı kalelere, evlere ve köşklere yerleştirdikleri çocuklarını ve kadınlarını saldırılardan korumaktan aciz hale gelmişlerdi. Müslümanlar, ne Bedir’de ne Uhud’ta ne de başka bir zamanda bu kadar çaresiz kalmışlardı. İşte tam o sırada Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbına:

**Düşmanın dağılıp gideceğini,
Mekke’nin fethedileceğini,
Arap Yarımadasındaki insanların Müslüman olacağını
müjdeliyordu.**

Yüzyıllardır kabileler halinde yaşayan fakir ve son derece güçsüz Arapların, yine yüzyıllardır büyük devletler, imparatorluklar kurarak, dünyanın hâkimiyetini ellerinde bulunduran Farslılar, Bizanslılar ve Yemenlilere galip geleceğini, buraları fethedeceğini müjdeliyordu.

Tıpkı başka bir zamanda:

“İstanbul elbette fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fethedecek olan asker ne güzel askerdir.”^[146] buyrarak müjdelediği gibi.

Allah Resûlü (a.s.m.), bu müjdelerle ümmetinin ufkunu enötelere taşıyor, onlara ulaşmaları gereken en önemli hedefleri gösteriyordu. Kim bilir o bu hedefleri göstermeyip, Müslümanların ufkunu bu kadar uzaklara taşımasaydı, belki de İslâmiyet Arap yarımadasına sıkışıp kalacaktı.

Allah Resûlü (a.s.m.) Hendek Savaşı hazırlıklarında, bu kadar açık ve net bir şekilde hedef gösterirken, o günden İslâm sancağını, manen İran sarayına ve İstanbul burçlarına dikiyordu sanki... Geriye ümmetinin bu mesaja sahip çıkması ve onu gerçekleştirmeyi kendisine hedef edinmesi kalıyordu.

Aslında Allah Resûlü (a.s.m.) ümmetine, İslâm sancağını yalnızca İran ve İstanbul burçlarına değil, onu her zaman, her sahada en yükseklerle taşımalarını işaret ediyordu. İlimde, irfanda, teknolojiye, ahlakta, fikirde, ekonomide, sanatta...

Bu mesajı alanlar, Allah Resûlü’nün (a.s.m.) sancağını en ileriye taşımak için uykularını terk edip, canlarını ortaya koydular. Hendek Savaşı’ndaki mesajı alanların en ısrarcısı, bu konuda âdeta

sembolleşen kişi Ebû Eyyûb el-Ensârî oldu. Verilen hedefin ne kadar önemli olduğunu çok iyi kavrayan Eyüp Sultan, bu müjdeyi yerine ulaştırmak için canını ortaya koydu. Allah Resûlün'den (a.s.m.) aldığı bu müjdeyi en ileriye taşımak için, ilerlemiş yaşına rağmen Medine'den kalkıp savaşa savaşa İstanbul surlarına kadar geldi.

Allah Resûlünün (a.s.m.) müjdelediği ve ümmetine gösterdiği bu hedefin, sembolü ve manevî sancaktarı oldu. Aldığı görevi yerine getirmek, bu eşsiz müjdeyi gerçekleştirecek olanlara rehberlik etmek üzere, denizleri aşarak, ümidin habercisi, müjdenin elçisi oldu.

[101]

[112]

[137]

[130]

[108]

[89]

[126]

[93]

[144]

[134]

[115]

[104]

[98]

[94]

[119]

[123]

[109]

[90]

[138]

[99]

[113]

[131]

[102]

[127]

[124]

[143]

[105]

[116]

[92]
[120]
[135]
[110]
[128]
[121]
[146]
[132]
[91]
[103]
[139]
[114]
[95]
[142]
[125]
[117]
[136]
[106]
[111]
[100]
[129]
[140]
[145]
[97]
[133]
[141]
[122]
[107]
[118]
[96]

Efendimizden (a.s.m.) Sonra

Milletvekili

Allah Resûlü (a.s.m.) vefat edince, henüz yeni Müslüman olan Arap kabileleri fesatçıların, yalancı peygamberlerin sözlerine kanıp, dinden döndüler. Bununla kalmayan yalancı peygamberler dinden dönenleri kışkırtarak büyük bir fitne çıkardılar. Yakılan fitne ateşi Arap Yarımadasının dört bir yanını sardı.

Efendimiz vefat ettikten sonra önde gelen sahabeler, Hz. Ebû Bekir'i halife seçti. Sahabelerin önde gelenlerini toplayan Hz. Ebû Bekir, onlardan bir Şura (Günümüz Büyük Millet Meclisi) oluşturdu.

Dinden dönenlerle savaş konusunda ve diğer devlet işlerinde Şura üyelerinin görüşüne başvuran Hz. Ebû Bekir, onlardan büyük destek aldı. Şuraya seçilenlerden biride Ebû Eyyûb el-Ensârî idi. Efendimiz'in (a.s.m.) vefatından sonra bir süre Medine'de kalan Ebû Eyyûb, halifeye destek olmak için büyük gayret gösterdi.

Arap Yarımadası'nın dört bir yanında yakılan fitne ateşini söndürmeye çalışan İslam orduları birini söndürüyor, diğeri alevleniyordu. Birçok cepheden kötü haberler gelmeye başladı. Kötü haberlerin geldiği yerlerden biri de Hadramevt'ti. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) Hadramevt'e vali olarak gönderdiği Zeyd b. Lebid zor durumdaydı. Hz. Ebû Bekir'e mektup yazan vali, gönderdiği mektupta Ten'im şehrinde Eşas b. Kays'ın adamları tarafından muhasara altına alındıklarını, durumlarının çok kötü olduğunu bildiriliyordu. Mektubu alınca vakit kaybetmeden Şurayı toplayan halife durumu meclis üyelerine detaylı bir şekilde anlattı ve:

– Bana orada Müslümanları kuşatma altına alarak, zor durumda bırakan Kindeliler hakkında ne yapmam gerektiği hususunda görüşlerinizi bildirin! dedi. Gelenlerden bazıları görüşlerini bildirdi. Şura üyelerinden Ebû Eyyûb:

– Kindeliler sayıca çok fazlalar. Üstelik aralarında çok iyi savaşan cesur insanlar var.

Onların biraz zamana ihtiyaçları olduğunu düşünüyorum. Eğer bu sene üzerlerine ordu göndermez halka düşünme frsat verirsen doğruyu bulurlar. Daha sonraki yıllar zektlarını kendi rızalarıyla gönderirler.

Bana göre savaşmaktansa bir süre bu şekilde beklemek daha iyi olacaktır.

Yine de son söz senindir. Ancak şunu tekrar söylemeliyim ki, onlar çok cesur insanlardır. Onlarla ancak cesur insanlar baş edebilir, dedi.

Onu tebessüm ile dinleyen, yufka yürekli halife birden aslanlar gibi kükredi:

– Vallahi ey Eb Eyyûb! Allah Resûlü’ne (a.s.m.) verdikleri bir yuları dahi bana vermeyen herkes ile sonsuza kadar savaşırım, dedi. [\[147\]](#)

Cepheye Koşuyor

“Düşmanla karşılaşıp da şehid oluncaya kadar veya galip gelinceye kadar sabır gösterip savaşan, kabir fitnesinden emin olur, sıkıntıya uğramaz. [\[148\]](#)

Hız. Eb Bekir döneminde merkezde kalarak yönetimde halifeye destek olan Eb Eyyûb, artık Medine’de işinin bittiğine inanıyordu. O Rahmet Peygamberi’nin müjdecisi, mit elisiydi. Makam ve mevkisinden sıyrıldı, sıradan bir nefer olarak Hız. Ömer’in fetih ordularından birine katıldı. Onun çok ulv bir görevi vardı. Hakkın insanlara ulaşmasını engelleyenlerle mücadele ederek davetilerin yolunu açacak, onların açtığı surdan içeri giren gönül erleri, halka hak ve hakikati anlatıp onları aydınlatacaktı.

O, seksen yaşında dostlarına veda edip, Rabbine kavuşuncaya kadar hiç durmadan yürüyecek, Efendimiz’in gösterdiği hedefe doğru hep koşacaktı. İşte daha işin başında, bu hedeflerden birçoğuna ulaşıldığını görmenin manevî zevkine vardı. Hız. Ömer zamanında katıldığı seferlerde Filistin, Suriye ve Mısır’ın fetihlerine şahit oldu. Yaşının ilerlemesine aldırmadan çölleri aşan mana sultan hicretin 28. yılında Kıbrıs deniz seferine katıldı. [\[149\]](#)

Bundan sonra ömrü boyunca, yalnızca bir kez seferden geri kalmış, cihada katılamamıştı. Önceleri bu hususta haklı olduğunu

düşünüyordu. Ancak Efendimiz'in gösterdiği o kutsal hedefi, İlâ-yı Kelimetullah'ı enötelere taşıma, ümit sancağını en ilerde bulunan burçlara dikme misyonunu hatırlayınca tüm benliğinden hatta haklılığından bile vazgeçti.

Halifeler dönemi idi. Sefer hazırlıkları başlamış, ordu sefere çıkacaktı. Ordu komutanı Ebû Eyyûb'un tasvip etmediği genç bir delikanlıydı. O, bu atamanın yanlış olduğuna inanıyordu. Kendince yapılan bu yanlışa kızarak savaşa katılmadı. Ancak daha sonra uzun uzun düşününce yaptığı işin doğru olmadığına karar verdi. Kendi kendini tenkit ederek:

– Ordu komutanının kim olduğu beni ne ilgilendirir. Halife kimi uygun görürse onu komutan yapar. Ben yoluma devam etmeliyim, dedi ve bundan sonra hiçbir zaman savaştan geri kalmadı.^[150]

Ebû Eyyûb cihadı yaşamının bir parçası ve hayat şekli olarak görürdü. Onun için cepheden cepheye koşarak, gönül sultanlarının yolunu açmak, Rabbinin emriydi. Rabbi bir ayeti celile de şöyle buyurmuyor muydu?

“Hafif ve ağır iken (yoksul-zengin, yaşlı-genç, yaya-süvari) kuşanıp, savaşa çıkın! Mallarınızla canlarınızla Allah yolunda cihad edin!”^[151]

O çevresindekilere bu ayet hakkında açıklama yaparken her zaman şöyle derdi:

– Beni ağır yada hafif bulabilirsiniz. (Hasta ya da sağlıklı, genç veya ihtiyar... ne olursa olsun her halükarda cihad meydanlarında olacağım.)^[152]

İbnu'l-Esîr, Üsdü'l-Gâbe de, Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin Hz. Ali ile birlikte, onun katıldığı bütün savaşlara katıldığını söylemektedir.

Yaşının ilerlemesine aldırmadan, Hicretin 46. yılında Mısır'a giderek, oradan deniz savaşlarına katıldı.^[153]

Hakkı Haykırıyor

“Kırk gün Allah rızası için ihlâs ve samimiyetle ibadet eden kimsenin, kalbindeki hikmet pınarları dilinden dökülmeye başlar.”^[154]

Ebû Eyyûb el-Ensârî savaş meydanında yalnızca düşmana kılıç sallayarak cihad etmiyor, kim olursa olsun herkese karşı hakkı korkusuzca savunarak daima doğrunun yanında oluyordu. O, haksızlığa asla göz yummaz, doğru bildiğini söylemekten asla çekinmezdi. Cihad için Mısır'a gittiğinde Mısır valisi Ukbe b. Âmir'in akşam namazlarını geç kıldırıldığını görünce, hemen valiyi ikaz etti:

– Ey Ukbe! Allah Resûlü'nün (a.s.m.) akşam namazını geciktirenler hakkında:

“Ümmetim akşam namazını yıldızlar gökyüzünü kapladığı vakte kadar ertelemedikçe, hayır üzere olurlar.” dediğini duymadın mı? diye sordu. Ukbe b. Âmir ona hak verdi.

– Evet, öyle buyurdu, diyerek hakkı teslim etti. Ancak bu yetmezdi. Asıl olan söz değil fiildi. Hem o Efendimiz'in “Ashabım yıldızlar gibidir hangisine uyarsanız doğru yolu bulursunuz.” diye vafsettiği sahabelerden biriydi. Bunun için üsteleyen Ebû Eyyûb:

– O hâlde akşam namazını niçin bu kadar geciktirdiniz? diye sordu. Ukbe b. Amir:

– Biraz meşguldüm, deyince Ebû Eyyûb:

– Yemin ederim ki senin bu yaptığını gören halkın, “Resûlullah da böyle yapardı.” sanmasından korkarım diyerek onu tekrar tekrar uyardı. [\[155\]](#)

Büyük sahâbîlerden olan Ukbe b. Âmir, durumun ciddiyetini, ne kadar büyük bir hataya doğru sürüklendiğini fark etti. Arkadaşının uyarısını dikkate alarak yanlışını düzeltti.

Bir başka zaman halifenin huzuruna çıkarak yanlış yapmak üzere olduğu konusunda onu uyardı.

Hiz. Muaviye yaşlanınca, oğlu Yezid'in onun yerine geçeceğinden şüphe eden bazı kişiler, bu konuyu Hiz. Muaviye ile konuştular. Onunla konuşmaya gidenlerden biri de Ebû Eyyûb el-Ensârî idi. Halifenin Yezid'i kendi yerine halife atamaya kararlı olduğunu görünce sitem etti.

– Allah'tan kork, Yezid'i halife yapma! diyerek, onu uyardı. Hiz. Muaviye Ebû Eyyûb'un görüşlerini benimsemese de ona saygıda kusur etmedi:

– Sen öğüt veren birisisin. Görüşlerini bildirdin, onları mutlaka değerlendireceğim. Ancak sen de iyi biliyorsun ki, halifelik için adı geçenler onların çocukları, Yezid ise benim oğlumdur. Elbette ki

kendi oğlum, bana daha yakın ve sevgilidir, dedi. Sonra ortamı yumuşatmak için onu geçmişte yaşadıkları anılara götürdü. Sözü Müslümanların iftihar ettiği Bedir Savaşı'na getirdi, gönlünü almak istercesine:

– Ey Ebû Eyyûb! Savaşta alaca ata binen adamı hatırlıyor musun? Onu kim öldürmüştü? diye sordu. Ebû Eyyûb, yanlışların üzerinin örtülmek istemesinden dolayı kızdı. Halifenin canı sıkılsa da ona gerçekleri hatırlatmaktan çekinmedi

– Evet hatırlıyorum. O atın sahibini ben öldürdüm. O gün sen de babanda henüz küfür sancağı altında savaşıyordunuz dedi. Hz. Muaviye beklemediği bir cevap almıştı. Bozulduğunu belli etmemeye çalışarak:

– Allah sana uzun ömürler versin ey Ebû Eyyûb! Vallahi ben bunu kastetmemiştim, dedi.[\[156\]](#)

Sünnete İttiba

On yıl boyunca Efendimiz'i adım adım takip eden Ebû Eyyûb el-Ensârî, hayatında olduğu gibi vefatından sonra da aynı şekilde onun yolunu takip etmeye devam etti.

Ziyad b. En'am anlatıyor:

“Muaviye zamanında, deniz savaşları yapıyorduk. Bir gün içinde bulunduğumuz gemi, Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin bulunduğu gemiye yanaştı. Öğle yemeğimiz hazırlanınca, Ebû Eyyûb ile arkadaşlarını yemeğe davet ettik. Biraz sonra gemide bulunanlar yemek için gelmeye başladılar. Ebû Eyyûb'de onlarla birlikteydi. Biraz isteksiz görünüyordu. Onu isteksiz görünce nedenini sorduk. Ebû Eyyûb:

– Aslında ben oruçluydum. Orucumu da bozmak istemiyordum. Ancak Allah Resûlü'nün (a.s.m.) bir sözünden dolayı oruçlu da olsam davetinize icabet ettim. Allah Resûlü (a.s.m.) bize yaptığı bir konuşmada şöyle buyurdu:

“Müslümanın şu altı hususta kardeşinin hakkını gözetmesi üzerine borçtur. Eğer bunlardan birini ihmal ederse kardeşinin bir hakkını ihmal etmiş olur. Bu altı şey:

Karşılaştığı zaman kardeşine selam vermek,
Davet ettiğinde davetine icabet etmek,

Hapşırıldığı zaman “Yerhamukallah-Allah sana rahmet etsin” demek,
Hastalanınca ziyaretine gitmek,
Cenazesi olduğunda cenazesinde hazır bulunmak,
Nasihate ihtiyacı olduğu zaman, ona öğüt vermektir” buyurdu.”^[157]

Ebû Eyyûb, sünnete uyma konusunda oldukça titizdi. Onun hafife alınmasına tahammülü yoktu. Namazı sünnet olan vakitlerde kıldırmayan Medine valisi Mervan b. Hakem’i sert bir şekilde uyararak, ona sünnete muhalefet ettiği sürece kendisine itaat etmeyeceğini açıkça söyledi.

Muhammed b. Ka’b anlatıyor:

“Mervan b. Hakem Medine valisi iken halka iyi davranmıyordu. Ancak hiç kimse ona karşı gelemiyor, yaptıklarından dolayı bir şey söylemeye cesaret edemiyordu. Ezan okunduğu halde sünnete uymuyor, namazı vaktinde kıldırıyor, onu geciktirerek halkı bekletiyordu. Halk bu durumdan çok rahatsız olduğu hâlde, bir kötülük yapar endişesi ile ses çıkaramıyordu. Bu durumun fark eden Ebû Eyyûb, onu uyarmak için Medine valisi Mervan’a muhalefet etmeye başladı. Ebû Eyyûb’ün emirlerine muhalefet ettiğini gören vali, bundan rahatsız oldu. Onun kendisine karşı olumsuz tavrını devam ettirdiğini gören Mervan, bir gün Ebû Eyyûb’e:

– Niçin böyle yapıyorsun? diye sordu.

Ebû Eyyûb:

– Sen Allah Resûlü’ne (a.s.m.) uymadığın için, ben de sana uymuyorum. Senin Allah Resûlü’nün (a.s.m.) kıldığı namazı, hiç sebep yokken kılmadığını görüyorum. Eğer sen Allah Resûlü’ne (a.s.m.) uyarsan, biz de sana uyarız. Eğer ona muhalefet edersen, biz de sana muhalefet ederiz, dedi.”^[158]

Merhamet ve Şefkat Elçisi

Ebû Eyyûb el-Ensârî “Merhamet etmeyene merhamet olunmaz.” düsturunu koyan, Rahmet Peygamberi’nin Rahle-i Saadetleri’nde yetişmiş yıldızlardandı. Sevgi Sultanı’ndan duyup, görerek özümsemişi bu merhamet, her zaman onun şiarı oldu. Hayatı boyunca bütün ilişkilerinde merhameti esas aldı. Hatta savaş anında düşmanına karşı bile, merhamet etmesini bildi. Hayatını süsleyen

nadide tablolarından yalnızca biri bile onun merhamet noktasında ne kadar zirvelerde olduğunu göstermektedir.

Ebû Abdurrahman Hubûlî anlatıyor:

Bir deniz seferindeydik. Komutanımız Abdullah b. Kays el-Fezarî'ydi. Ebû Eyyûb de bu seferde bizimle birlikteydi. Yaptığımız savaşta birçok kişiyi esir aldık. Bir ara esirlerle ilgilenen memura rastladık. Memur esirleri taksim ederken bir anne ile çocuğunu farklı kişilere vererek ayırmıştı. Çocuğundan ayrılan kadın durmaksızın ağlıyordu. Kadının ağladığını gören Ebû Eyyûb yanındakilere:

- Bu kadın niçin ağlıyor? diye sordu.
- Çocuğundan ayrıldığı için ağlıyor, dediler.

Ebû Eyyûb, hiç kimseye bir şey söylemeden doğruca çocuğun yanına giderek, onun elinden tuttu, alıp annesinin yanına götürdü. Yöneticilerden gelebilecek tepkiye aldırmadan çocuğu annesine teslim etti. Ona olan saygısından dolayı yaptıklarına ses çıkaramayan görevli, hemen komutanın yanına giderek, Ebû Eyyûb'ün yaptıklarını haber verdi. Komutan ona bir adam gönderdi.

– Niçin böyle yaptın? diye sordurdu. Ebû Eyyûb görevliye **Rahmet Peygamberi**'nden duyduğu bir hadisi nakletti. Rahmet Peygamberi şöyle buyurmuştu:

“Kim annesi ile çocuğunun arasını ayırırsa, Allah da kıyamet günü onunla sevdiklerinin arasını ayırır.”^[159]

Bedir Savaşı'nda Muttalib b. Hantab'ı esir alan Ebû Eyyûb, onun fakir biri olduğunu, kendini esaretten kurtaracak malı bulunmadığını öğrenince, bu duruma üzülp esirine zarar vermedi. Bilakis Müslümanları öldürmek için gelen bu kişiyi serbest bıraktı.^[160]

Takva ve Zühdü

“Namaz kıldığın zaman, sanki dünyaya veda ediyormuşsun gibi ol!

Yarın özür dileyeceğin sözü söyleme, insanların elindekinden ümidini kes!”^[161]

Ebû Eyyûb el-Ensârî, hayatı boyunca hiçbir zaman Kur'ân ve Sünnet çizgisinden ayrılmadı. Bu çizgiden sapıldığını gördüğünde ise sessiz

kalmayıp hemen müdahale etti. Tepkisini açıkça göstererek, çevresindekileri uyarmaktan çekinmedi.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra büyük fetihler olmuş, insanlar bir anda zenginleşmiş, büyük servetlerle tanışmıştı. O sırada İslâm toplumu hatta bütün Araplar büyük bir değişim yaşıyordu. Hızlı ve inanılmaz büyüklükteki bu değişim, doğal olarak İslâmî değerlere olan hassasiyeti olumsuz yönde etkileyerek, ihlâsın azalmasına neden oldu. Ebû Eyyûb gibi sahâbîler bu değişim sürecinde, toplumun bozulmasını engellemede büyük sorumluluklar ve görevler üstlendiler. Konunun hassasiyetinin bilincinde olan Eyüp Sultan, bu yüzden ayrıntıları bile dikkate alıyordu.

Hz. Ömer'in torunu Sâlim b. Abdullah anlatıyor:

– Evlendiğimde babam hayattaydı. Evlilik hazırlıkları bitince babam bütün tanıdıkları düğüne çağırdı. Davetliler arasında bulunan Ebû Eyyûb, yemeğini yedikten sonra etrafı dolaşmak için izin istedi. Evi dolaşırken benim odama da baktı. Odanın duvarlarının yeşil örtülerle kaplı olduğunu görünce, israfa daldığımızı düşünerek babama:

– Ey Abdullah! Duvarlara da mı perde takıyorsunuz? diye çıkıştı. Babam utanarak:

– Ey Ebû Eyyûb! Kadınlar istediler deyince, Ebû Eyyûb bir başkasının isteği ile yanlış yapılmasını da hoş karşılamayarak, babama:

– Herkesin kadınların sözüne uyarak yanlış yapacağına inanırdım da, senin onların sözü ile yanlış yapacağına asla inanmazdım. İnsanlara örnek olması gereken sizler, böyle israf ederseniz toplumda kötülüğün önü alınmaz, dedi.”[\[162\]](#)

* * *

Ebû Eyyûb, yaşlandığı için zorlansa da ibadetlerde ruhsatı değil takvayı tercih ederdi.

Ali b. Müdrîk anlatıyor:

Ebû Eyyûb abdest alırken her seferinde mestlerini çıkararak ayaklarını yıkardı. Onun böyle yaptığını gören biri:

– Ben Allah Resûlü'nü (a.s.m.) mestlerinin üzerine mest yaptığını gördüm deyince, Ebû Eyyûb:

– Doğrusun. Ancak abdest alırken ayaklarımı yıkamam bana sevdirdi, diyerek zoru seçtiğini ona güzel bir dille anlattı.

* * *

Yaşadığı şu olay onun takva konusunda ne kadar samimi olduğunu açıkça göstermektedir.

Âsım anlatıyor:

Bir gün Ebû Eyyûb el-Ensârî, bir gurup insana namaz kıldırıyordu. Namaz bittikten sonra insanlara dönerek:

– Size namaz kıldırırken şeytan sürekli benimle uğraştı. Sonunda kendimi bana, namaz kıldırduğım insanlardan daha üstün olarak gösterdi. Bunun için iyi bilin ki, bundan böyle ölünceye kadar kimseye imamlık yapmayacağım, dedi. Ondan sonra da bir daha imamlık yapmadı.

* * *

Dünya kesinlikle onun önceliği değildi. Dünyevî sorumluluklarını yerine getirmekle birlikte, gerektiğinde onu elinin tersi ile iterdi.

İbn-i Sîrîn anlatıyor:

Ebû Eyyûb'un, Efleh isminde çalışkan bir kölesi vardı. Bir gün Ebû Eyyûb ona:

– Kırk bin dirhem getirirsen seni azat ederim, dedi. Aralarında anlaşma yaptılar. Onların anlaştığını duyan insanlar, Efleh'i gördükleri yerde kutlamaya başladılar. Efleh'i görenler:

– Hürriyetin kutlu olsun ey Ebû Kesir, diyordu.

Efleh'ten ayrılıp evine dönen Ebû Eyyûb, çok sevdiği kölesinden ayrılmak istemediği için onunla anlaşma yaptığına pişman oldu. Kölesine haber göndererek:

– Ben anlaşmanın bozulmasını, senin eski haline dönmeni istiyorum, dedi. Habercinin sözlerini duyan Efleh'in oğlu ve eşi:

– Allah sana azat olma fırsatı vermişken, köleliğe asla geri dönme! dediler. Ailesinin sözlerinden etkilenen Efleh, Ebû Eyyûb'e sitem ederek gelen kişiye:

– Vallahi o, şimdiye kadar benden ne istedi ise hepsini eksiksiz yerine getirdim. Son olarak benden azat olmam için kendisi ile anlaşma yapmamı istedi. Onu da yaptım. Şimdi bu anlaşmayı

bozmak istiyor, dedi. Aracı geri dönüp, Eflah'ın sözlerini Ebû Eyyûb'e aynen iletti. O sırada herhangi bir şey söylemeyen Ebû Eyyûb, bir süre sonra kölesine yeni bir haber gönderdi.

– Artık hürsün. Senden anlaşma bedelini de istemiyorum. Yanında bulunan tüm mallar da senin olsun dedi.”[\[163\]](#)

[155]

[162]

[151]

[147]

[158]

[154]

[150]

[157]

[161]

[153]

[160]

[149]

[156]

[159]

[163]

[152]

[148]

Üstlendiği Görevler

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) vefatından sonra özellikle Hz. Ömer'in hilafetinden itibaren hayatının büyük bir kısmı cihad meydanlarında geçen Ebû Eyyûb el-Ensârî, Medine'de bulunduğu sıralarda birçok idari görevlerde bulundu.

Hz. Osman'a Vekâlet

İbn-i Sebe gibi Yahudi olduğu halde Müslüman görünen münafıklar, yeni fethedilen ve henüz İslâm'ın tam olarak kavranmadığı Mısır, Kûfe ve Basra gibi merkezlerde birçok kişiyi kışkırtarak büyük bir fitne çıkarmayı başardılar. Her geçen gün biraz daha büyüyen fitne sonunda Müslümanların halifesi Hz. Osman'ın asiler tarafından kuşatılmasına ve bu yüzden Mescid-i Nebevî'ye gidip namaz kıldırılmaz hâle gelmesine kadar vardı. Mescid-i Nebevî imamsız kalınca isyancılar arasında bulunan Mısırlıların reisi Gâfikî, Mescid-i Nebevî'ye gidip Medinelilere namaz kıldırılmaz istedi. Ancak namaza gelen halk onu görünce çok kızdı. Halifelerini öldürmek isteyen bir isyancının ardında namaz kılmak istemedi. Namaz kılmadan dağılıp evlerine gittiler. Bunun üzerine Mescid-i Nebevî'nin müezzini Hz. Ali'ye giderek, durumu anlatıp ondan yardım istedi. Sonra büyük bir üzüntü ile:

– Cemaate kim namaz kıldırarak? diye sordu.

Hz. Ali, bu hassas dönemde, herkes tarafından sevilip sayılan ve kabul görülecek birinin imam olması gerektiğini düşünüyordu. Zira bu kişi, en kritik zamanda bir anlamda halifeye vekâlet edecekti. Biraz düşündükten sonra bunun için en uygun kişinin Ebû Eyyûb olduğuna karar verdi. Müezzine:

– Gidip Ebû Eyyûb'ü çağır! Gelip halka imamlık yapsın! dedi. Hz. Ali'nin teklifini duyan Ebû Eyyûb, isyancılar bir kötülük yapar korkusuna kapılmadan, en hassas dönemde en kritik görevi üstlenerek bir süre Mescid-i Nebevî'de imamlık yaptı. Bu görevin, Hz. Osman'ın vekili olma anlamına geldiğini iyi bilen asiler, Mescid-i

Nebevî'nin imamlığına kendilerinden birini getirmek için çabaladırlarsa da halk buna razı olmadı.

Hız. Ali'ye Vekâlet

Hız. Ali de hilafeti döneminde, Irak Savaşı'na gideceğı zaman, yerine Medine'ye çok sevdiği ve son derece güvendiğı, Ebû Eyyûb el-Ensârî'yi vekil olarak bıraktı. Ebû Eyyûb bir süre bu görevi yaptıktan sonra, Ensar'dan birini yerine vekil bırakarak Hız. Ali'nin yanına cihada gitti.^[164]

Ensar, Medine valiliğı yaparken Hız. Muaviye, 2600 kişilik bir ordu ile komutanlarından Büsr b. Ebû Ertat'ı Medine'ye gönderdi. Büsr Medine'ye girince, kan dökülmemesi için kimse ona karşı koymadı. Büsr, insanları Hız. Muaviye'ye biat etmeye zorladı. O zaman namazı ise Ebû Hüreyre'nin kıldırmasını istedi. Kısa bir süre Medine'de kalan Büsr, oradan Mekke'ye geçti.^[165]

Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin daha sonraki hayatına baktığımızda, genelde siyasetten ve devlet işlerinden uzak durduğunu görmekteyiz. Buna rağmen gerektiğinde devlet görevi yapmış, devlet adamlarını izleyerek yeri geldiğinde onlara tavsiyelerde bulunmuş veya yanlışlarından dolayı ikaz etmiştir.

Niçin Hız. Ali'nin Yanında Yer Aldı?

Fitne konusunda çok hassas olan Ebû Eyyûb, Hız. Osman'ın kuşatıldığı dönemde üzerine düşeni yaptığı gibi, ondan sonra da mücadele etti. Bu mücadelede Hız. Ali'nin yanında yer aldı. Böyle bir mücadeleye niçin girdiğini bizzat Ebû Eyyûb kendisi şöyle anlatır.

Ebû Sâdif anlatıyor:

“Ebû Eyyûb el-Ensârî bir ara Irak'a gitti. Oradakiler, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sahâbîsi geldiğı için semiz bir koyun kestiler. Koyun pişince onu benimle Ebû Eyyûb'e gönderdiler. Koyunu alıp, Ebû Eyyûb'ün yanına gittim. Selam verip huzuruna girdim. Kendimi tanıttıktan sonra:

– Ey Ebû Eyyûb! Allah sana Hz. Peygamberin (a.s.m.) sahâbîsi olmayı nasip etti. Sonra onu senin evinde misafir etti. Sana bu kadar büyük bir nimet verilmişken, buna rağmen halen niçin bu yaşında insanların karşısına çıkıp savaşımaya devam ediyorsun? Neden savaşmak için hâlâ cepheden cepheye koşup duruyorsun? diye sordum. Ebû Eyyûb:

– Allah Resûlü (a.s.m.) bizden, ahdini bozanlara karşı savaşanlarla birlikte savaşma hususunda söz aldı. Bizde onlarla birlikte savaşıyoruz. Yine bizden, onlarla birlikte zalimlere karşı savaşma konusunda söz aldı. İşte bu yüzden yüzümüzü ahdini bozanlara doğru çevirdik. Savaşmak için onlara doğru gidiyoruz, dedi.”[\[166\]](#)

Ebû Eyyûb’un Hz. Ali’nin yaptığı savaşlarda aktif olarak yer almasının nedeni, hakikatin galip gelmesine verdiği önemden kaynaklanıyordu. Bunun için Hz. Ali, ona her zaman saygı gösterir, savaşlarda ona önemli görevler verirdi. Bu savaşlardan biri de Haricilerle yapılan Nahrevan Savaşı’ydı. Hariciler bazı siyasî olayları doğru okuyamayarak yanlış değerlendiriyor, bununla da kalmayıp bu yanlışlarına dayanarak daha büyük yanlışlara ve fitneye neden oluyorlardı. Müslümanlar arasındaki anlaşmazlığın çözülmesi için hakem olayına başvurmayı küfür olarak gören Hariciler, Hz. Ali’nin aleyhinde ileri geri konuşmaktan bile çekinmiyorlardı. Bunu da yeterli görmeyerek, Hz. Ali’ye haber gönderip:

– Biz insanları hakem yapmakla kâfir olduk. Sonra Allah’a tövbe ederek, İslâm’a döndük. Sen de kâfir olduğunu söyler, sonra tövbe eder, İslâm’a dönersen sana katılır, seni destekleriz, dediler.

Hz. Ali bunu kabul etmeyince ona karşı savaş açtılar. Zaman zaman Müslümanlara karşı çok sert davranan, hatta bazen onlara zulmeden Hariciler ile Hz. Ali’nin arası çeşitli olaylarla her geçen gün biraz daha açıldı.

Bir gün Abdullah b. Habbab, hamile eşi ile birlikte giderken yolda Haricilere rastladı. Abdullah’ın boynunda asılı bir Kur’ân vardı. Hariciler ortada hiçbir sebep yokken keyfi olarak:

– Boynundaki şu Kur’ân, bizden seni öldürmemizi istiyor, dediler. Sonra da Abdullah’ı ve hamile eşini öldürdüler. Olayı haber alan Hz. Ali, Haricilerden katillerin kendisine teslim edilmesini istedi. Hariciler:

– Onu hepimiz birlikte öldürdük, diyerek katilleri teslim etmediler.

Hız. Ali özüm için her çareyi denedi, ama hiçbirinden sonuç alamadı. Buna rağmen onlara son bir fırsat daha veren Hız. Ali, Ebû Eyyûb'u yanına çağırdı:

– Hariciler için bir eman bayrağı dik! Onlara şu şu şartlarda eman ver! dedi. Buna göre:

Sancağın altına gelenlere eman verilecekti.

Şehre giren emanda yani emniyette olacaktı.

Irak'a dönen emanda olacaktı.

Bu topraklardan uzaklaşan, emanda olacaktı.

Dört bin kişilik Harici ordusunun yarısına yakını, bu ağırıya uydu. Hız. Ali'nin ağırdan almasına rağmen geri kalan Hariciler onlara saldırdı. Aralarında savaş olduysa da Hariciler kısa bir sürede yenildiler.^[167]

Hız. Ali ile birlikte Nehrevan Savaşı'na katılan Ebû Eyyûb, savaşta Hız. Ali'nin komuta ettiğı ordunun sancağını taşıdı.^[168]

Sevgi Sultanı'nı Konuk Edeni Ağırlamak

Sevgi Sultanı, Rabbimizin Habîbi, Allah Resûlü'nü (a.s.m.) yedi ay boyunca misafir eden, onu evinde en güzel şekilde ağırlayan Eyüp Sultan'ın yaptığı bu hizmetin ne anlama geldiğini bilenler, onu başlarına ta ettiler. Bunlardan biri de Hız. Peygamber'in amcası Hız. Abbas'ın oğlu meşhur âlim sahâbî Abdullah b. Abbas'tı. Ebû Eyyûb'un alacaklılardan daraldığını duyunca hemen yardımına koştı.

Cihat için cepheden cepheye koştan Ebû Eyyûb, işleri ile yeterince ilgilenemediğı için borçlanmıştı. Alacakları sıkıştıınca, kendisine yardımcı olması için zamanın halifesi Hız. Muaviye'nin yanına gitti. Ancak daha önce ihtiyaçlarını karşılayacak kadar ödeme almıştı. Ama bu ödeme onun borçlarına yetmemişti. İşlerini görmek için birkaç köle satın alması gerekiyordu. Halifeye durumunu anlatarak, ondan kendisine yardımcı olmasını istedi. Hız. Muaviye ise geçmişte Hız. Ali'nin yanında yer aldığından dolayı ona kırgındı. Bu yüzden ona yardımcı olmadı ve:

– Sana ihtiyaçlarını giderecek ve yol masraflarını karşılayacak kadar denek vermedim mi? diye sordu.

– Evet, verdin.

– Bundan başka bir şey veremem.

– Biliyor musun, Allah Resûlü (a.s.m.) yıllar önce bir gün bizlere şimdi sarayında görmekte olduğum gösteriş ve debdebeyi aynen haber verdi. Sonra da:

“Ey Ensar! Gün gelecek benden sonra servet ve saltanat sahibi emirler göreceksiniz. O zaman başkaları size tercih edilecek, yüzünüze bile bakılmayacak” buyurdu. Hadisi dinleyen Hz. Muaviye:

– Peki size bu hususta başka ne buyurdu?

– Bu gibi durumlarda **sabırlı** olun, buyurdu.

– yleyse sen de Allah Resûlü’nn (a.s.m.) tavsiyesine uyarak sabret! dedi. Onun bu tavrından rahatsız olan Eb Eyyûb:

– Vallahi bundan sonra bir daha senden hiçbir şey istemeyeceğim, diyerek oradan ayrıldı. Yoluna devam ederek, Basra’ya gitti. O sırada Basra valisi olan Abdullah b. Abbas, Eb Eyyûb ile Hz. Muaviye arasında geçenleri duymuş ve çok zlmşt. O sırada bir yolculuğa çıkmak üzereydi. şehirden ayrılmadan önce, onu evine davet ederek, bir süre misafir etti. Eb Eyyb’a büyük bir hürmet gösteren Abdullah, evini kendisine tahsis etti ve ona:

– Senin Allah Resûlü’n (a.s.m.) konuk ettiğin gibi ben de seni konuk etmek istiyorum, dedi. Ailesini alıp evden çıkararak başka bir yere gönderdi. Eb Eyyb’a evinde istediği kadar kalabileceğini söyledi.

– Evdekilerin hepsi senindir, istediğin şeyi istediğin gibi kullanabilirsin, dedi. Evden ayrılırken:

– Ne kadar borcun vardı? diye sordu. Eb Eyyûb:

– Yirmi bin dirhem, deyince ona kırk bin dirhem ve yirmi kle hediye etti.^[169]

Bu olaydan kısa bir süre sonra İstanbul’a gelen Eb Eyyûb, bize İstanbul’umuza onur konuğu oldu.

“Ashabım yıldızlar gibidir. Hangisine uysanız doğruyu bulursunuz” hadisini hatırlayarak onlara uyanlara,

Ona ve diğer sağblere gönlünü açıp yollarını takip edenlere,

Hayatlarını okuyarak tanıyan, sonra Hz. Peygamber ile olan anılarını hatırlamak üzere onları ziyaret edenlere,

Nuru ile nurlanıp, insanları aydınlatanlara ne mutlu!

Onu gönül sultanı kabul edenlere, onu örnek alarak Hz. Peygambere ve tebliğ ettiği dine onun gibi hizmet edenlere ne mutlu!

[166]

[169]

[165]

[168]

[164]

[167]

İstanbul Surlarında

*“Bir sabah veya akşam Allah yolunda yürümek,
Güneşin üzerine doğup battığı her şeyden daha
hayırlıdır.”^[170]*

Hicretin 49. yılıydı. İslâm ordusu Allah Resûlü’nün (a.s.m.) gösterdiği en ilerdeki burca İslâm sancağını dikmek için İslam devletinin dört bir tarafından toplanıp İstanbul surlarına kadar gelmişti. Bu Müslümanların İstanbul’u ilk kuşatmasıydı.

Yaşının ilerlemesine aldırmadan cihada devam eden Ebû Eyyûb el-Ensârî, hicretin 46 yılında Mısır’a gitmiş, oradan deniz savaşlarına katılmış, ^[171] Ukbe b. Âmir komutasındaki Mısır ordusu ile cepheden cepheye koşarak İstanbul surlarına kadar gelmişti. ^[172]

Yezid b. Muaviye, orduların genel komutanıydı. Ebû Eyyûb, seksenli yaşlara gelmiş olmasına rağmen Allah Resûlü’nün (a.s.m.) müjdesine kavuşmak istiyordu. Bu sıradan bir istek değil âdeta tutkuydu. Ordu hazırlıklarını yaparak İstanbul’u kuşattı. Zaman zaman çatışmalar olduysa da, İstanbul alınacak gibi görünmüyordu. Surlar çok muhkem, düşman çok güçlüydü. Düşmanın durumuna aldırmayan Müslümanlar büyük bir cesaretle düşmana saldırarak kahramanca savaşıyordu.

Ebû İmran anlatıyor:

“Rum şehrinde (İstanbul) bulunuyorduk. Düşmanla aramızda büyük bir savaş oldu. Onlar da çok kalabalıktı, biz de. Ayrıca sahâbîlerden Ukbe b. Âmir komutasında büyük bir ordu da Mısır’dan gelmişti. Mısır’dan gelen ordunun içinden bir kişi savaşa savaşa ilerleyerek Rum ordusunun safları arasına daldı. İslâm ordusunda bulunan askerler adamın kendisini ölüme atarcasına savaştığını görünce, ardından bağıarak:

– Sübhanallah! Adam kendi eli ile kendini tehlikeye atıyor dediler. Onları duyan Ebû Eyyûb el-Ensârî ayağa kalkarak şöyle dedi:

– Ey insanlar! Siz **“Allah yolunda infak edin. Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın”^[173]** ayetini bu şekilde mi anlıyorsunuz? Hayır, o ayetin anlamı böyle değildir. Bu ayet, biz

Ensar topluluğu hakkında indi. İslâm güçlenip, Müslümanlar çoğalınca biz Allah Resûlü'nden (a.s.m.) gizli olarak kendi aramızda:

– Şimdiye kadar İslâm uğrunda mallarımızı harcadık. Şimdi ise Allah İslâm'ı galip kıldı, Müslümanlar da çoğaldı. Artık bundan sonra mallarımızın başına gidip, harcadıklarımızı yerine koysak, bağlarımızı, bahçelerimizi ıslah etsek olmaz mı? diye konuşmaya başladık. Bunun üzerine:

“Allah yolunda infak edin (mallarınızı harcayın). Kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın. Yaptıklarınızı güzel yapın, şüphesiz ki Allah yaptıklarını güzel yapanları sever”^[174] ayeti nazil oldu.

İyi bilin ki asıl tehlike, korkusuzca düşman üzerine gitmek değil, cihadı bırakıp mallarımızın peşine düşerek, sadece onları ıslah etmeye çalışmaktır.^[175]

İstanbul surları önünde yapılan amansız savaş devam ederken hastalanan Ebû Eyyûb, acılar içinde kıvrılır. Hastalığı her geçen gün biraz daha artmaktadır. Savaştan fırsat bulan mücahitler akın akın ümit elçisini ziyaret ederler. Gelenlerden biri de ordu komutanı Yezid b. Muaviye'dir. Ziyaret sırasında Mihmandâr'ı-Nebî'ye:

– Ey Ebû Eyyûb! Bir dileğin, bir vasiyetin var mı? diye sorar.

Çağlar ötesine dikilen gönül gözü, yüzyılları hızla kat ederek Efendimiz'den aldığı ümit sancağını, İslam'ı dünyanın en ücra köşelerine ve en uzak yarınlarına taşıyacak olan İstanbul Fatihî'ni, dahası kabrine gelerek kendisinden Efendimiz'in gül kokusunu devşirerek bu topraklardan gönüllere hitap edecek Yunusları, Mevlânalrı, Asım'ın Nesilleri'ni, Altın Nesilleri arar. Sonra komutana dönerek:

– Evet, var! der.

Onun dileği ne kendisi için, ne de yakınları içindir. Ne dünyası ne de rahatı içindir. Onun tek bir hedefi vardır. İnançlarını ötelere taşımak, onlara enötelelerde kendilerini hasretle bekleyen imana susamış gönülleri hatırlatmak ve her asrın Fatihlerine Allah Resûlü'nün (a.s.m.) gösterdiği hedefi hatırlatmak, Efendimiz'in davet sancağını teslim etmektir. Ümit Sultan'ı (a.s.m.) Hendek'te kayaya vurduğunda çıkan ümit kıvılcımlarını kucaklayan ümit elçisi o andan itibaren yollara düşerek manen devraldığı ümit sancağını İstanbul Fatihî ve buradan insanlığın kalbini fethedecek gönül sultanlarına teslim etmek için ömrünü feda ediyordu. İşte şimdi o andı.

Efendimiz'den aldığı eşsiz müjdeyi, ümit sancağını Fatihlere en yakın yere dikmek istiyordu. Yezid'e şu vasiyette bulundu.

– Cenazemi düşman toprakları içinde gücünüzün yettiği, götürebildiğiniz kadar ileriye taşıyın. Daha ileriye götürme imkânınız olmadığı yere kadar götürüp, oraya gömün. Sonrada atlarınızla kabrimin üzerinde gidip gelerek kabrin yerini gizleyerek geri dönün. [\[176\]](#)

O, İslam davet sancağını, Efendimiz'in müjdesini, insanlığa sunduğu ümidi hakikatlere susamış gönüllere ulaştıracak salih insandı. Allah Resûlü (a.s.m.) bizzat kendisinin de bulunduğu bir toplulukta bu kutlu müjdeyi vererek şöyle buyurmuştu:

“Kostantiniyye (İstanbul) surlarının dibine salih bir kişi gömülecektir ” buyurduğunu duydum. Bahsettiği kişinin ben olacağımı umuyorum.” [\[177\]](#)

Onu cihat meydanlarında diyar diyar dolaşarak İstanbul surlarının önüne kadar getiren işte bu müjdeydi. Yıllarca hiç kaybetmediği bir coşku ile Efendimiz'in gül kokusunu İstanbul surlarından içeri girerek insanların kalbinde taht kuracak Fatihlere sunmak için buraya Kostantiniyye surlarının dibine kadar geldi. İşte şimdi şu an Efendimiz'in kokusu ile dopdolu olan gönlünü açmış, gönül erlerine insanlığın kalbini fethetmek için ümit saçıyor.

Eyüp Sultan'dan Selam Var

“Kim Allah’a inanır, O’na hiçbir şeyi ortak koşmaz, namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir ve büyük günahlardan uzak durur da bu hâl üzere Allah’a kavuşursa ona cennet vardır.” [\[178\]](#)

“İstanbul elbet bir gün fetih olunacaktır. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fetheden asker ne güzel askerdir” [\[179\]](#) buyuran Allah Resûlü'nün (a.s.m.) müjdesini vermek için İstanbul surlarına kadar gelen Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin başka bir müjdesi daha vardı. Ruhunu Rabbine teslim etmek üzere olduğu sırada bu müjdeyi vermeden dünyadan ayrılmak istemiyordu. Yanına gelenlere Allah Resûlü'nden (a.s.m.) duyduğu ümit kapılarını sonuna kadar açan bir hadisi naklederek tüm Müslümanları müjdeledi:

“Allah, kendine şirk koşmadan ölen kişiyi, cennete koyacaktır.”^[180]

Tübbâ'nın mektubunu Efendimiz'e, Efendimiz'in mesajını bizlere getiren salih insan bizimle gönül bağı kurmak istercesine o gün İstanbul surlarına kadar gelen İslam askerlerinin şahsında gelecek nesillere selam gönderir.

Âsım b. Behdele'den rivayet ediliyor:

Ebû Eyyûb el-Ensârî vefatına yakın Yezid ile görüşürken ona:

– **Bütün insanlara benden selam söyle!** diyerek onunla herkese selam göndermişti.^[181]

Aleyküm selam Ey Mihmandâr-ı Nebî!

Aleyküm selam Ey Ümit Elçisi!

Aleyküm selam ey Kutlu Misafir!

Hoş geldin ey İstanbul semalarında parlayan nur!

Ey aydınlık yarınlarımızın yıldızı!

Hoş geldin şeref verdin!

Biliyoruz ki, seni ziyarete gelip de sana selam verirsek, selamımızı mutlaka duyacak ona cevap vereceksin. Biz seni duymasak da, sen bizi kesinlikle duyacaksın. Çünkü sözlerin en doğrusunu söyleyen Allah Resûlü (a.s.m.) bu güzel müjdeyi çağlar ötesinden açıkça bildirmişti.

Uhud Savaşı'nı müteakip durumu kontrol için meydana gezerken, Ebû Eyyûb el-Ensârî'ye kardeş yaptığı Mus'ab b. Umeyr'in kabri başına gelen Allah Resûlü (a.s.m.).

“Müminlerden öyleleri vardır ki, onlar Allah'a verdikleri söze sadık kaldılar. Onlardan kimi sözünü gerçekleştirdi. Kimi de beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde sözlerini değiştirmediler.”^[182] ayetini okudu. Sonra sakalını ıslatan gözyaşları içerisinde:

– Allah Resûlü şahadet eder ki, siz kıyamet günü Allah katında şehitler olacaksınız, buyurdu. Ardından yanında bulunan sahâbîlere dönerek;

“Ey insanlar onları ziyaret edin. Onlara gidin. Onlara selam verin. Nefsim yedi kudreti elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, onlar, kıyamet gününe kadar kendilerine selam verenlerin selamını, duasını duyarlar ve karşılık verirler” buyurdu.^[183]

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sözlerini duyan Hz. Fâtıma annemiz (r. anha) vefat edinceye kadar, her iki-üç günde bir Uhud'a giderek

amcası Hz. Hamza (r.a.) ve diğer şehitleri ziyaret eder, ağlayarak onlar için dua eder, amcasının kabrine bakar, onu düzeltirdi. [184]

Fatma el-Huzâî anlatıyor:

Kız kardeşim ile birlikte yolculuk yapıyorduk. Güneş batmak üzere iken Uhud şehitliğinin yakınına gelmiştik. Kardeşime:

– Hz. Hamza’ya selam verip öyle gidelim! dedim.

Hz. Hamza’nın kabrinin başına varıp:

– Esselâmü aleyke ey Resûlallah’ın amcası! diye selam verdik. Kabirden net ve açık bir ses duyduk.

– Aleyküm selam ve rahmetüllahi ve berakâtüh.

Sanki Hz. Hamza selamımıza karşılık veriyordu. Şaşkınlıkla etrafımıza baktık. Hiç kimsenin olmadığını görünce daha çok şaşırдық. [185]

Attaf b. Halid anlatıyor:

“Halam iki çocuğu ile birlikte Uhud şehitlerini ziyarete gitmişti. Şehitliğe gidince:

– Selamun aleyküm ya şühedâe Uhud! diye selam vermiş. Şehitlikten selamına karşılık bir ses gelmiş.

– Aleyküm selam! Vallahi biz birbirimizi nasıl tanıyorsak, bizi ziyarete gelenleri aynı şekilde tanıyoruz.

Halamın tüyleri diken diken olmuş, korkuya kapılmış ve çocuklarına seslenerek, şaşkınlık içersinde hızlıca oradan ayrılarak evlerine dönmüşlerdi. [186]

Esselâmu aleykum ve rahmetullâhi yâ Şuhedâe Uhud.

Esselâmu aleykum ve rahmetullâhi ve yâ Ebâ Eyyûb!

Gurubu Olmayan Âleme Yolculuk

Ebû Eyyûb el-Ensârî görevini yerine getirme ve Efendimiz’in mana sancağını İstanbul Fatihî’ne teslim etmenin huzuru ile gurubu olmayan âleme hicret edince onun vasiyetini yerine getiren Yezid b. Muaviye, mana sultanının yıkanıp kefenlenmesini emretti. Güzelce yıkandıktan sonra gözyaşı seli içinde namazı kılındı. Sıra vasiyetini yerine getirmeye gelmişti.

Süvarilerin komutanını yanına çağırarak Yezid, bir gurup süvari ile Ebû Eyyûb’un naşının surlara doğru götürebilecekleri en uzak

noktaya kadar götürülmesini emretti. Askerler tabutu omuzlarına alarak ilerlemeye başladılar. Üzerlerine sağanak yağmurları gibi gelen oklara aldırmadan götürebildikleri en uzak noktaya kadar götürüp oraya defnettiler.^[187]

Olayı dehşet içinde izleyen Bizans kralı bütün bu yapılanlara pek anlam veremedi. Merakını yenemeyen kral Müslümanlara bir elçi göndererek Yezid'e neler olduğunu sordu. Geliş gidişler sonunda aralarında şöyle bir konuşma geçti. Kral:

– Şu gördüğüm olay nedir? Yezid:

– Bu peygamberimizin vefat eden sahâbîsidir. Cenazesinin senin ülkenin içlerine doğru götürülüp, oraya defnedilmesini istedi. Biz de onun vasiyetini yerine getirdik. Onun vasiyetini yerine getirmek için gerekirse canımızı seve seve feda ederiz.

– Bu ne garip bir şey! Bir de babanın dâhi biri olduğunu söylerler. Bu nasıl dâhilik! Senin gibi birini tutup büyük bir ordu ile buralara kadar gönderiyor. Sen de Peygamberinin sahâbîsini bizim ülkemizde defnetmeye kalkıyorsun. Sen gidince bizim onu mezarından çıkarıp köpeklerle yem edeceğimizi düşünemeyecek kadar basiretsiz misin?!

– Vallahi size söyleyeceğim şu sözü kulaklarınıza küpe etmedikçe onu burada bırakacak değilim. Eğer onun kabrini açar ve ona herhangi bir şey yaparsanız; Arap ülkesinde öldürmedik bir Hristiyan ve yıkmadık bir kilise bırakmam.

– Baban seni çok iyi yetiştirmiş. Onun kabrini elimden geldiğince koruyacağıma söz veriyorum, dedi.

Sözünü tutan kral Eyüp Sultan'ın mezarını itina ile korudu. Ondan sonra yaşayan Rumlar da korumaktan çok ötesini yaparak Eyüp Sultan'ın mezarına büyük özen gösterdiler. Onu düzeltip onardılar. Hatta zaman zaman ziyaretine gidip kabrinde dua ettiler.^[188]

[185]

[173]

[170]

[177]

[182]

[176]

[188]

[180]

[181]

[175]

[187]

[172]

[179]

[184]

[186]

[174]

[171]

[183]

[178]

Tarihte Eyüp Sultan

“Ne mutlu beni görüp iman edene!

Ne mutlu beni göreni görene!”^[189]

Eyüp Sultan’ın tarihi misyonu, yalnızca yaşadığı zamanla sınırlı değil, kıyamete kadar devam edecektir. Onun büyük bir ısrarla sürdürdüğü bu misyon şehit olmasından sonraki İstanbul kuşatmalarında manevî ağırlığını hissettirmiş, cihan hükümdarı Fatih Sultan Mehmet Han’ın İstanbul’u fethetmesine kadar bütün Müslümanları etkileyerek harekete geçirmiş, hatta onları âdeta İstanbul’un fethine zorlamıştır.

İstanbul’un üzerinde hiç sönmeyen bu Süreyya yıldızı, uğruna canını vererek fethin sembolü olmuş, İstanbul’u Müslümanların cazibe merkezi yapmak, Efendimiz’in müjdesini sürekli öne çıkarmak için ömür boyu verdiği mücadele ile fethin manevî dinamiği olduğunu açıkça göstermişti. Şu tarihi not bu gerçeğe işaret eden rivayetlerden yalnızca birisidir.

Ebû Eyyûb’un vefatından yaklaşık kırk beş elli yıl geçmişti. İstanbul, dönemin Emevî halifesi Süleyman b. Abdülmelik tarafından yeniden kuşatıldı. Muhasara çok zor şartlara rağmen devam ettiriliyordu. Büyük kayıplar verildiği, inanılmaz sıkıntılar çekildiği ve mutlaka geri dönülmesi gerektiği halde muhasara kaldırılmadı. Kuşatma sürerken halife vefat edince yerine Ömer b. Abdülaziz geçti.

Hilafet makamına geçen Ömer b. Abdülaziz, İstanbul’u kuşatan ordunun yok olmakla karşı karşıya olduğunun farkındaydı. Ebû Eyyûb el-Ensârî’nin bu konuda Müslümanlar üzerinde kurduğu manevî baskıyı da çok iyi biliyordu. Ancak Müslümanların içinde bulunduğu şartlar dayanılmaz boyutlara ulaşmıştı. Bunun için istemeyerek de olsa kuşatmayı kaldırdı.^[190]

Komutan Kesir b. Meysere, Kostantiniyye kuşatmasından dönünce, halife Ömer b. Abdülaziz’in yanına gitti. Kostantiniyye önlerinde neler olduğunu detayları ile bilmek isteyen halife, komutanın hemen içeri

alınmasını emretti. Konuşma sırasında bir ara komutana latife yapan halife:

– Ey Meysere! Kostantiniyye fethedilmeden oradan dönebileceğini umuyor muydun? diye sordu. Çünkü kuşatma **“Ya Kostantiniyye alınacak, ya uğrunda ölünecek”** düsturu ile ısrarla sürdürülüyordu. Meysere:

– Evet, dediğiniz gibi asla geri dönmeyi ummuyordum. Ancak tek ümidim siz ve sizin bulunduğunuz konumdu. Sizin Halife Süleyman b. Abdülmelik ile konuşup kuşatmanın kaldırılmasını sağlayacağınızı umuyordum, dedi. Ömer b. Abdülaziz:

– Heyhat! Heyhat! Allah Ebû Eyyûb el-Ensârî'ye rahmet etsin! O, insanların bu konuda konuşma cesaretini tamamen ortadan kaldırdı. Onun manevî baskısı fetih gerçekleşinceye kadar kuşatmanın kaldırılmasını engelliyordu. Ben onun kabrinin, Allah tarafından, kâfirlerin şehrinde gizlenen bir sembol olarak görüyorum. Aslında ben de İstanbul'u fethedip, bu sembolün gizemini çözmeyi çok istiyordum. Ancak sonra ordunun maruz kaldığı büyük sıkıntıları düşündüm. Müslümanların daha büyük sıkıntılarla karşılaşmaması için kuşatmanın kaldırılmasına karar verdim, dedi. [\[191\]](#)

Ebû Eyyûb'un manevî ağırlığı yalnızca Müslümanlar üzerinde değil vefatından itibaren Rumlar üzerinde de görülmüştü. Müslümanları Ebû Eyyûb'u surların en yakınına defnedilmeye çalışırken gören Rumlar, buna bir anlam veremediler. Onları, canlarını hiçe sayarak surların altına kadar getiren sebebin İslâm Peygamberi'nin büyük sahâbîlerinden birinin vasiyeti olduğunu anlayınca onun kabrine büyük ilgi gösterdiler. Bu ilgiyi konuyu nakleden bütün İslâm tarihçileri açıkça ifade etmektedirler. Onlardan biri olan Belâzurî, defin olayından bahsettikten sonra:

“Kabrin İslâm Peygamberi'nin sahâbîlerinden birine ait olduğunu öğrenen Rumlar, İslâm ordusu çekildikten sonra yerini tespit ederek, üzerine türbe yaptılar. Havalar kurak olduğu zamanlar yağmur duası için bu türbeye gider yağmur duasını burada yaparlardı.” [\[192\]](#)

İbn-i Kesîr, Vâkidî ve diğer tarihçiler, Rumların Eyüp Sultan için bir türbe inşa ettikleri ve ona büyük bir saygı gösterdiklerini, kıtlık ve kuraklık zamanlarında dua etmek için buraya gittiklerini söyler. [\[193\]](#)

Daha sonraları İstanbul'u ziyaret eden bazı seyyahlar Eyüp Sultan'ın mezarını ve Bizanslıların ona gösterdikleri saygıyı bizzat

görüp aktarmışlardır. Bu seyyahlardan biri de Ali b. Ebû Bekir el-Herevî'dir. 1214 yılında vefat eden bu zat, bir ara Kostantiniyye'ye uğradığını, surların hemen dışında bulunan Eyüp Sultan'ın kabrini görüp, ziyaret ettiğini söyler.^[194]

İstanbul'un fethinden hemen önce 1450 yılında vefat eden Tarihçi ve Muhaddis Bedrettin 'Aynî ise Eyüp Sultan'ın kabrinin Bizanslılar tarafından özenle korunduğunu, onların yağmur duası için şifa umuduyla kabrini ziyaret ettiklerini çoğu zaman bekledikleri yağmurun yağdığını bildirmektedir.^[195]

Manevî Fatih'in Korunan Kabri

Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethinden hemen öncesine kadar Eyüp Sultan'ın kabrinin yeri biliniyordu. Hatta kıtlık ve felaket zamanlarında Bizanslılar onu sık sık ziyaret ediyor, kabrine giderek dua ediyorlardı. Ancak fethe yakın zamanda kabir kaybolmuş, yeri bilinmiyordu.

Kayıp olamazdı. Zira Allah Resûlü (a.s.m.) onun korunması için bizzat Rabbine dua ederek:

“Ey Allah'ım! Geceyi beni koruyarak geçirdiği gibi Sen de Ebû Eyyûb'ü koru.” buyurmuştu. Bir başka rivayette ise:

“Dilerim sana hiçbir kötülük dokunmaz Ey Ebû Eyyûb!” diye dua buyurmuştu. Efendimiz'in duası ile tarihin seyrini birleştirdiğimiz zaman ortaya manevî bir hâl ya da Efendimiz'in mucizesi çıkmaktadır.

Kostantiniyye'nin düşeceğini anlayan bazı Rumlar, Müslümanlara olan kızgınlıkları sebebiyle onların çok değer verdiği peygamberin sahâbîsinin kabrine zarar verebilir, içinde ebedî istirahatata çekilen Eyüp Sultan'ı incitebilirlerdi. İşte o an Allah u âlem –en doğrusunu Allah bilir– İlâhî kudret devreye girerek Eyüp Sultan'ın kabrini kaybolmasını murad etti. Efendimiz'in duasının sonucu saklanarak korunan kabir, yine onun duasının bereketi ile daha sonra yeniden ortaya çıktı. Belli ki Fatih ve askerlerinin mana sultanının kabri ile buluşmaları onlara ve onların misyonunu devam ettirecek Asım'ın Nesline sunulan eşsiz bir lütuftu.

Anadolu'yu Fetheden Ruh

“Dört şey peygamberlerin ortak özelliğidir:

Edep ve hayâ, koku, dış temizliği, evlilik^[196]

Sevgi Sultan'ı (a.s.m.) insanları İslam'a davete etmeye başladığı ilk günden itibaren sevdiliyor ve müjdeliyordu. Bu müjdelerden en dikkat çekenini ise en zor zamanlarda sahabelere verdiği müjdeydi. O zor zamanlarda hep huzur ve saadet sebebi olan İslam'ın bütün dünyaya yayılacağını müjdeliyor, insanlara sürekli ümit veriyor iç dünyalarını aydınlatmaya devam ediyordu.

Afif b. Ömer el-Kindî anlatıyor:

“Ben cahiliye döneminde ticaretle meşgul oluyordum. Bir gün hac için Mekke'ye gidip arkadaşım Abbas'a konuk oldum. Onunla birlikte Kâbe'de oturuyordum. Güneş biraz yükseldiği sırada bir adam geldi. Önce güneşe doğru baktı. Bize doğru biraz ilerledikten sonra Kâbe'ye yönelip namaz kılmaya başladı. Ardından bir kadın gelerek onun arkasında namaza durdu. Sonra bir çocuk gelip onların sağında namaza durdu. Adam rükû edince kadın ve çocukta rükû etti. Adam secde edince onlarda secde ettiler. Abbas b Abdülmuttalib'e:

– Bu büyük bir iş, dedim.

– Evet, gerçekten de büyük bir iş.

– Ey Abbas bu kim? Bu din de nedir?

– O, benim kardeşimin oğlu Muhammed b. Abdullah'tır. O, kendisinin Allah'ın Resûlü olduğunu söylüyor. **Yakın bir gelecekte kendisine Kısra ve Kayser'in hazinelerinin sunulacağını iddia ediyor.** Şu kardeşimin oğlunun eşi Hatice binti Huveylid'dir. Ona iman etti. Şu ise amcasının oğlu Ali b. Ebû Tâlib'dir. O da ona iman etti. Şu anda yeryüzünde bu kadın ve çocuktan başka inanıp ona tabi olan yoktur, dedi.”^[197]

Eyüp Sultan, Efendimiz'e bahşedilen semadan gelen bu ümidi babasından Tübba'nın hikâyesini öğrendiğinden itibaren tanımaya başladı. Efendimiz'i konuk etme şerefine ulaştığında çok yakından şahit oldu. Yedi ay onunla geçirdiği çok özel anlarda peygamber sevgisi ile dolmakla kalmadı, eşsiz bir ufuk, vizyon ve ümit sahibi oldu. Ondan aldığı bu güzellikleri eşsiz bir mücadele ve sabırla

İstanbul surlarına kadar getirerek cihan hükümdarlarına ve gönül sultanlarına ulaştırdı.

O, Güller Efendisi'ni konuk ederken gösterdiği dillere destan edep ve bunun gibi sayısız değeri Hz. Peygamber'den (a.s.m.) alarak, Osman Gazilere, Şeyh Edebâli'lere ulaştırdı. Onu İstanbul surlarından Anadolu insanına teslim etti.

Teslim aldığı mana sancağına en güzel şekilde sahip çıkan Osman Gazi bakın bu ruhu nasıl korudu:

Bir eve konuk olan Osman gazi, gece yatacağı zaman bir anda durdu. Tıpkı yüzyıllar önce Eyüp Sultan ve eşinin dediği gibi kendi kendine “Ben ne yapıyorum. Burada nasıl yatabilirim.” dedi. Çünkü bir tarafta Kur’ân-ı Kerîm asılı, diğer taraf kıbleydi. Bir başka taraf ise şeyh Edebâli'nin yaşadığı yerin hizasına geliyordu. Tıpkı Eyüp Sultan gibi edebinden ayaklarını uzatıp yatamadı. Kurduğu devleti Eyüp Sultan'dan aldığı bu “Edep” harcı ile yoğuran Osman Gazi, onun misyonunu babadan oğla taşıyarak Fatih Sultan Mehmed'e oradan da ötelere enötesine ulaştırdı.

Nasıl olmasın ki? Eyüp Sultan, milyarlarca Müslümanın bir anını yaşamak için canını feda edeceği o çok özel anları yedi ay boyunca pek çok kere yaşadı. Allah Resûlü (a.s.m.) ile aynı evde, diz dize, göz göze geçirdiği bu zamanlarda Habîb-i Edîb'in kalbinden yükselen Nûr-u Muhammed ile aydınlanıp durdu. Bu nurla İstanbul semalarından Anadolu'yu aydınlatan Eyüp Sultan Şeyh Edebâli'leri aşktan pervane etti. Kalpten kalbe akan nur, 1450'lerde Akşemsettin'in kalbinde tecelli etti.

Eyüp Sultan'dan Fatih Sultan Mehmed Han'a

Nesilden nesle aktarılan İ'lâ-yı Kelimetullah'ı enötelere taşıma ruhu, Efendimiz'den gelen eşsiz ümit ve müjde ile birleşince daha çok genç olan Sultan Mehmed'in kalbini fetih aşkı ile doldurdu. Efendimiz'den gelen o eşsiz ümit ruhu ile İstanbul'u fethetmeye karar verdiğinde dostları endişeden kıvrandı, düşmanları kahkahalarla güldü.

Dostlarından Çandarlı Halil Paşa, padişahın niyetini duyar duymaz telaşlandı. Sadrazamdı. Sadrazam olarak genç padişaha yol göstermek gibi bir sorumluluğu vardı. Kendi kendine “Bu çocuk bir çocukluk edip Bizans’ın üzerine yürümeye kalkarsa Osmanlı mülkü pay-mal olur.” dedi.

Ümmeti Muhammed’i bir aceminin acemiliğine kurban etmemeliydi. İkaz görevini yapıp, kelle pahasına bile olsa onu bu maceradan vazgeçirmeliydi. Bir gün hışımla genç padişahın huzuruna girdi. Selamı bile unutup sordu:

– Sen ümmet-i Muhammed’i hisar önünde telef etmek mi istersün?

Genç Hünkâr, baba yadigârı sadrazamının bu kadar çok öfkelenmesinin sebebini az çok tahmin etmişti. Fakat yine de ağzından duymak istiyordu:

– Kangi sebepten ümmet telef olubdur koca vezirum?

– Bizans’ı feth itmeğe and vermişsün. Ümmetin telefine başkaca sebep ne lazım?

– Beli and verdük. Ya biz Bizans’ı, ya Bizans bizi alacak dedük. Bir mahzuru mu var?

– Elbette! diye cevap verdi sadrazam, konuşurken uzunca sakalı titriyordu.

– Elbette ki mahzurlu, bu olmayacak duadır ki, akl-ı selim olmayacak duaya hiçbir zaman amin demez...

Sultan İkinci Muhammed gülümsedi:

– Kangi duayı kabul edeceğini ancak Hak Teâlâ bilür. Biz sadece arızımızı yapar, hükmü ilâhiye ram olub bekleriz.

Kalktı sadrazamına doğru birkaç küçük adım attı. Gözlerine baktı:

– Her daim dimez misin ki, kul kısmı gaza yolunda elinden geleni yapmakla mükelleftür. Biz dahi muştunun tahakkuku cihetinde say edeceğiz. İnşallah-ü Teâlâ fetih mukadderdir.

– Nereden belli ki?

– Doğru henüz belli değil. Zaten teşebbüs olmadan tahakkuk olmaz. Biz dahi teşebbüs üzereyiz.

– Baban alamadı, ondan öncekiler de alamamıştı. Sen nasıl alacaksın?

Efendimiz’in en zor şartlarda sahabelere gösterdiği hedef, verdiği sonsuz ümidi duyar gibi olan genç hükümdar, O ümitle İstanbul’a

kadar gelen Eyüp Sultan'ı hatırladı. Onlardan aldığı manevî destekle ve İlâhî müjdeyle coşku ile vezirine döndü:

– Bak a vezirim. Ben ne babama benzerim ne benden öncekilere. Şimdi başka bir zamandır. Çaresi yok fetih olacak. Peygamberim Muhammed'in (a.s.m.) müjdesini Sultan Muhammed gerçekleştirecek.

– O zaman bil ki bunun mesuliyeti tamamen sana aittir. Çünkü akıbeti hayır görmüyorum. Bizans İmparatoru ünvanını alayım derken, korkarım padişahlıktan da olacaksın. Bu ne hırs!

– Hırs değil iman!..^[198]

İstanbul'un fethi genç hükümdara, kimseye nasip olmayacak makam, mevki, şan ve şöhret sağlayacaktı. Ama onun kalbi Efendimiz'in müjdesini gerçekleştirme heyecanı ile atıyor, Eyüp Sultan'ın manen İstanbul surlarına diktiği sancağı teslim alacak zamana ulaşmanın özlemi ile yanıp tutuşuyordu.

Allah Resûlü (a.s.m.) ve Eyüp Sultan'ın manevî desteğini alan Fatih Sultan İstanbul'u fethederek, Allah Resûlü'nün (a.s.m.):

“İstanbul elbette fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fethedecek olan asker ne güzel askerdir”^[199] övgüsüne mazhar oldu. Akli ve kalbi hep Eyüp Sultandaydı. Fetihten önce gelen haberlerden Eyüp Sultan'ın kabrinin kayıp olduğunu öğrenmiş çok üzölmüştü.

Ümit Elçisi Eyüp Sultan'ın mezarını bulmadan fethin manevî boyutunu tamamlayamayacağını çok iyi biliyordu. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) konuk edip, evinde ağırlayan o büyük sahabenin kabrini bularak, onu fethettiğı bu şehre konuk etmeden, onun huzuruna varıp, İlâ-yı Kelimetullâh'ı enötelere taşımak üzere ondan mana sancağını teslim almadan elbette fethin mana boyutu tamamlanmış olmazdı.

İslâm'ın Arap Yarımadasına açılan kapısı olan Mekke'nin fethinde İslâm sancağını taşıyan Eyüp Sultan, o gün Efendimiz'in (a.s.m.) bizzat elinden aldığı sancağı şerif ile cepheden cepheye koşmuş, elinden hiç bırakmadan İslâm'ın dünyaya açılan kapısı olan İstanbul surlarına kadar getirmişti. Allah Resûlü'nün (a.s.m.) de işareti ile bu sancağı onu dünyanın dört bir yanına taşıyacak yigide vermek için, kendisinin surlara en yakın yere defnedilmesini istemişti. Burada bekleyecek, sancağı İstanbul'u fethedecek olan o bahtiyar

komutana teslim edecekti. İslâm davetini dünyanın dört bucağına ulaştırması için, Sevgi Sultan'ından (a.s.m.) aldığı Nuru Muhammed'i ile onların yolunu aydınlatacak, muvaffak olmaları için dua edecekti. Zira Allah Resûlü (a.s.m.) yüzyıllar önce onların bu misyonunu açıkça müjdelemişti:

“Kıyamet günü ashabımdan her biri, vefat ettiği yerin belde halkı için önder ve nur olarak diriltilecektir.”^[200]

Bu müjde Eyüp Sultan'ın o andan itibaren kıyamet gününe kadar İstanbul'da yaşayan halk için bir nur, kıyamet günü bir önder olacağına işaret ediyordu. Elbette o nur ve önder olmadan fetih tamamlanmış olmayacaktı. Bir an önce Eyüp Sultan'ı bulup nuru ile aydınlanmalı, İ'lâ-yı Kelimetullah sancağını teslim almalıydı.

Bayrak Teslimi

Bu kadar büyük bir müjdeye nail olmak, İstanbul'un fethine anlam kazandıracak, onu taçlandıracaktı. Mekke'nin fethinde taşıdığı sancağı manen surların dibine kadar getiren, İstanbul'u ve buradan bütün Anadolu'yu mana kanatları altına alacak olan Eyüp Sultan'ın kabrini bulmadan manevî fethi tamamlamayacağını bilen cihan hükümdarı, fetihten sonra Mana Sultan'ının kabrini göremeyince uykuları kaçtı.

Aslında yalnızca o değil bütün asker, iki fetih için yola çıkmışlardı. Birincisi, dünyaya açılan kapıyı, dünyanın başkenti İstanbul'u fethederek, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) övgüsüne mahzar olmak. İkincisi ise manevî fethi gerçekleştirerek, İ'lâ-yı Kelimetullah'ı enötelere taşıyabilmek için bayrak teslimini gerçekleştirmektir.

Cihan hükümdarını bir türlü uyku tutmuyordu. Bir an önce Eyüp Sultan'dan Mana Sancağı'nı teslim almak, onu İstanbul'da konuk edip ebediyete kadar ağırlamak ve nuru ile aydınlanmak istiyordu. Ancak belli ki İlâhî irade, bu manevî fethin gerçekleşmesi için uykularının kaçmasını, gönlünün yanmasını, gözyaşlarının sel olup akmasını, böylece fethinin mana yönünün hem kendi hem daha sonra gelecek nesiller tarafından tam olarak kavranmasını istiyordu. Belli ki yakın zamana kadar bilinen kabrin ortadan kaybolmasının hikmetlerinden biri de buydu. Yoksa bizzat Allah Resûlü (a.s.m.)

yaptığı dua ile o büyük sahabenin Allah (c.c.) tarafından korunacağına işaret buyurmuştu.

Cihan hükümdarı, sonunda hocası Akşemseddin Hazretleri'ne başvurmaya karar verdi. Ona:

– Ey benim mürşidim! Peygamberimizin mihamdâr-ı Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin kabrinin İstanbul surlarının hemen dışında yakınlarda bir yerde olduğunu tarih kitapları yazmaktadır. Himmetinizle kabrin yerini bulmak ve bilmek arzusundayım dedi. [\[201\]](#)

Akşemseddin Hazretleri, her gece surların hemen dışında bir yere nur indiğini gördüğünü ve burasının Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin kabri olacağını tahmin ettiğini söyledi. Parmağıyla bugün kabrin bulunduğu Eyüp semtini işaret etti. Birlikte işaret edilen yere geldiler. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin kabrinin bulunduğu nokta Akşemseddin tarafından keşf ve ilham yoluyla tespit edilerek, kabrin baş ve ayak uçlarına Akşemseddin Hazretleri tarafından iki çınar fidanı dikilmek suretiyle kabrin yeri belirlendi.

Akşemseddin'in yaptığı bu tespitin doğru olup olmadığı Fatih Sultan Mehmed dâhil birçok kimse için merak konusu olmuştu. Sultan, bu konudaki merakını gidermek için gece olunca kabrin yerini gösteren çınar fidanlarını yerinden söktürerek kible tarafında farklı bir yere diktirdi. Sonra da kabrin üzerine türbe yaptıracaklarını söyleyerek son kez yeri kontrol etmesi için hocası Akşemseddin'e haber gönderdi. Erenler sultanı Akşemseddin keşfe çıktıklarında bölgeye gider gitmez fidanlarının dikili olduğu yerle hiç ilgilenmeden doğruca önceden tespit ettiği yere gidip aynı noktayı işaret etti. Bu denemeden sonra şüphe kalmamıştı. Kabrin orada olduğuna kesin olarak anlaşılmca üzerine türbe yapıldı.

Fatih Sultan Mehmed'in, kabrin baş ve ayak uçlarından söküp kible tarafına diktirdiği iki çınar fidanı aynen yerinde bırakıldı.

Eyüp Sultan sancağı Fatih Sultan'a teslim ederken sanki manen ona şöyle diyordu:

– Ey Fatih! İlerlemiş yaşıma rağmen her şeyden vazgeçip çok uzaklardan İstanbul surlarına gelerek sizi mana kanatlarım altına aldığım gibi sen ve torunların da Ümmeti Muhammedi şefkat kanatlarınızın altına alın!

– **Ey Fatih! Sen ve torunların Müslümanların korumalığını yapın ki, ben de kıyamet günü sizin önünüze geçerek, nurumla**

size yol göstereyim.

Allah Resûlü (a.s.m.) bir hadis-i şeriflerinde:

“Kıyamet günü ashabımdan her biri, vefat ettiği yerin belde halkı için önder ve nur olarak dirilecektir.” buyuruyor.^[202]

Kılıç Kuşanma Töreni

Fatih Sultan Mehmed'den, diğer bütün padişah ve yöneticilere geçen fethin mana bilinci, onlarında Eyüp Sultan ve kabrine büyük bir önem vermelerine sevk etti. Bundan sonra Eyüp Sultan Osmanlıların sosyal, kültürel ve dini hayatlarında özel bir yer ve anlama sahip oldu. Hatta Fatih Sultan Mehmed'den itibaren iktidar değişikliğini vurgulayan ve saltanat sembolü olan kılıç kuşanma merasimleri Eyyûb Sultan'ın huzurunda yapıldı. Böylece o mana âleminin sultanlığını fiili olarak icra etmiş oldu.

Eyüp Sultan kılıç kuşanma merasimleri vasıtası ile Allah Resûlü'nden (a.s.m.) alıp getirdiği mana sancağını bütün padişahlara ve önemli devlet ve davet liderlerine teslim etmiş, onlara manevî bir ışık ve rehber olmuştur.

Eyüp Sultan'da kılıç kuşanma geleneğini ilk olarak başlatan Fatih Sultan Mehmed'dir. Hocası Akşemseddin, burada Fatih'in beline kılıcı bağlayıp, yeni fetihler için dua etmiştir. II. Beyazıd, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman ve sonraki padişahlar Fatih'in yolunu takip ederek burada kılıç kuşanmışlardır.

Bunlardan biri de II. Selim'dir. Hocası Birgili Atâullah ile Kütahya'dan İstanbul'a gelen II. Selim 1566'da tahta çıkmıştır. Ona Şeyhü'l-İslâm Ebû Suud ve diğer devlet erkânı biat etmişler, sonra padişah Osmanlı geleneğine uyarak Eyüp Sultan'dan başlayarak, Fatih, II. Beyazıd ve Yavuz Sultan Selim'in türbelerini ziyaret etmiştir.^[203]

Osmanlı padişahlarından V. Murad ise 1623 yılında tahta çıktıktan sonra Eyüp Sultan Hazretleri'nin türbesine giderek burada Aziz Mahmud Hüdâyî Efendi'nin elinden kılıç kuşanmıştır.^[204]

Simgesel değeri büyük olan bu merasimlerde kılıç kuşatma işini çoğunlukla devletin en yüksek dini otoritesi şeyhülislâm veya devrin önde gelen tarikat şeyhlerinin yaptığı bilinmektedir. Kılıç kuşanmaya

gelişte veya gidişte mutlaka Fatih Sultan Mehmed'in türbesi ziyaret edilirdi. Padişahın tercihiine göre diğler padişahların türbeleri de ziyaret edilirdi.

Eyüp Sultan da kılıç kuşanma töreni 1918'e, son Osmanlı Padişahı Vahdeddin'e kadar devam etmiştir.

Osmanlılarda sadece iktidar değışikliklerinde değil, yerel yönetim değışiminde de Eyüp Sultan ziyareti yapıldı. Vali, komutan, yönetici olarak tayin edilenler o bölgenin en saygın manevî otoritesinin kabir ve makamlarını ziyaret ederlerdi. Bu ziyaretler, bölge halkıyla yeni yönetici arasında gönül bağı ve mutabakat kurulmasını sağlardı. Günümüzde ise, bu tür şahsiyetlerin hatırasının yaşatılması için yapılan faaliyetler, yöneticilere karşı halkın sevgi ve sempatisini kuvvetlendirmektedir.

Nitekim 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılışında Meclis üyeleri, Ankara'nın manevî önderi kabul edilen, Osmanlı Devleti'nin manevî kurucularından, Fatih'in kulağına ezan okuyup ismini fısıldayan, Akşemseddin'i ona hoca tayin eden Hacı Bayram-ı Veli'nin türbesine giderek burada dua etmişlerdir. Bu ziyaret, halkın TBMM'ne güvenini arttırırken, kâğıda dökülmemiş bir mutabakat ve meşruiyet olarak algılanmıştır.^[205]

İstanbul Semalarındaki Nur

Ebû Eyyûb el-Ensârî, Allah Resûlü'nden (a.s.m.) "Kırk gün Allah rızası için ihlâs ve samimiyetle ibadet eden kimsenin, kalbine doğan hikmet pınarları dilinden dökülmeye başlar."^[206] diye duymuştu. İstanbul semalarını aydınlatan nur, yedi ay boyunca Huzur-u Saadette Efendimiz ile birlikte ibadet etti. Onunla çok özel anlar yaşadı, etrafında pervane oldukça teveccühünü kazandı, duasını aldı.

Nurdan haleye döndü. Can Ahmed'in dualarının bereketi ile mana denizine daldı. Efendimiz'in (a.s.m.) hikmet dolu sözleri, hareketleri ve bakışları ile feyzyab oldu. O artık bambaşka âlemlerdeydi. Efendimiz'e olan sevgisi her gün biraz daha büyüyordu.

Huzur-u Saadet'te ummana daldı. Kalbi Allah ve Resûlü'nün (a.s.m.) aşkı ile dolup taştı. Sanki ona, bu mana âleminde kimselere

verilmeyen çok önemli bir görev verilmiş, özel bir misyon yüklenmişti. Allah Resûlû'nün (a.s.m.) vefatından sonra kendini geçmişle gelecek arasında bir köprü olmaya adanmıştı âdeta.

İstanbul surlarına kadar gelerek Efendimiz'den aldığı aşkı mana âleminde Akşemseddinlere, Mevlânalara, Yunuslara ulaştırdı. Onlar da bu sevgiyi özümseyerek ilimle, şiirle, kalple, gönülle bütün dünya'ya aktardılar.

**O, bir elini Medine'ye diğerini İstanbul surlarına,
Bir elini Asr-ı Saadet'e diğerini ötelerin ötesine,
Bir elini Allah Resûlû'ne (a.s.m.) diğer elini İstanbul'a uzattı.
Oradan aldığı ilim irfanı, duaları, teveccühleri, feyiz ve bereketi
İstanbul'a ulaştırdı. Fatih'in Akşemseddinlerin gönlüne bıraktı.**

**Bir eliyle Eyüp Sultan'dan Efendimiz'in dua, feyiz ve bereketini
alan Fatih ve torunları, diğer elleriyle bütün dünyaya ilim, irfan,
adalet, merhamet, sevgi ve şefkat olarak dağıttılar.**

Fatih Sultan'ın, Mana Sultanı'nın kabrini bulmaktaki ısrarı ve heyecanı işte bu yüzdendi. Zira cihan hükümdarı İstanbul'a kimin konuk olduğunu ve onun üstlenmiş olduğu misyonu çok iyi biliyordu. Böylece, Eyüp Sultan'ın Sevgi Sultanı'ndan (a.s.m.) aldığı sevgi, zamanları mekânları aşarak, dünyanın kalbi olan İstanbul'a kadar ulaştı. Burada yerleşerek medeniyetlerin buluştuğu bu şehrin sembolü haline geldi. Burçlarında ebediyete kadar dalgalanarak bayraklaştı.

Efendimiz'in;

"Ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız doğru yolu bulursunuz." [\[207\]](#) hadisini rehber edinen İstanbullular, Eyüp Sultan'a semalarında parıldayan nuruna tabi olarak, o nur ile kalplerini aydınlattılar.

Onlar iyi biliyorlardı ki Eyüp Sultan'ın nuru yalnız bu dünyada semalarını aydınlatan nur olmakla kalmayacak ahirette de sevenlerinin önüne geçip yollarını aydınlatacaktı. Çünkü sözlerin en doğrusunu söyleyen Efendimiz bir hadislerinde şöyle buyuruyordu:

"Kıyamet günü ashabımdan her biri, vefat ettiği yerin belde halkı için önder ve nur olarak dirilecektir." [\[208\]](#)

Bir başka gün ise Allah Resûlû (a.s.m.) sahabelerinden Büreyde b. Hasib'e:

– Benden sonra, önce doğuya git sonra Horasan’a. Oradan Merv şehrine giderek burada kal! diye tavsiye buyurdu.

Efendimiz’in emrini yerine getiren Büreyde b. Hasib, onun vefatından sonra fetihlere katılarak Merv’e kadar geldi. Burada yerleşerek ilim irfan öğretmek halkı İslam’a davet etti, Efendimiz’den öğrendiklerini onlara anlatarak akıllarını ve gönüllerini aydınlattı. Bu sırada zaman zaman çevresindekilere Efendimiz’in (a.s.m.) ona buyurduğu bir müjdeyi anlatıp onları bilgilendirdi.

Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) bana ve Hakem el-Gıffari’ye şöyle buyurdu:

– İkiniz doğu halkının gözü olacaksınız. Doğru halkı sizinle haşrolacak.^[209]

Bir başka seferde ise şöyle buyurdu:

– Ey Büreyde gözün feri gitmesin, işitmen kaybolmasın, sen doğu halkı için nur olacaksın!^[210]

Efendimiz’in müjdesi gerçekleşerek, onlar Horasan Erlerine nur olup gönül dünyalarını aydınlattığı gibi Eyüp Sultan’da İstanbul semalarından bizlere nur saçmaktadır. Rabbim kalp gözümüzü kör edip o nur ile aydınlanmaktan bizi mahrum etmesin...

Sahabelerin ümmeti aydınlatan yıldızlar, onların emanı ve güvencesi olduğuna dair birçok hadis vardır. Bunlardan birinde Allah Resûlü (a.s.m) bu güvenceyi anlatarak bizi müjdelemektedir:

Ebu Bürde babasından naklediyor:

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m) ile akşam namazını kıldık. Namazdan sonra arkadaşlarla birbirimize:

– Yatsı namazına kadar burada oturalım. Yatsı namazını da Allah Resûlü (a.s.m) ile kılıp öyle gidelim, dedik. Dediğimizi yapıp Mescid-i Nebevi’de kaldık. Bir süre sonra Allah Resûlü (a.s.m) hücre-i saadetlerinden çıkıp yanımıza geldi.

– Hala burada mısınız? diye sordu. Biz:

– Yâ Resûlallah! Akşam namazını seninle kıldıktan sonra aramızda: “Yatsı namazını sizinle kılincaya kadar oturalım.” diye kararlaştırdık, dedik. O bu davranışımızdan oldukça memnun kaldı.

– Çok doğru çok güzel yapmışsınız, buyurdu. Sıkça yaptığı gibi yine başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Sonra:

– Yıldızlar gökyüzünün güvencesidir. Yıldızlar yok olduğunda gök vaad edildiği hali alır (Kıyamet kopar). Ben sahabelerimin (fitne-

dinden dönme-felaketler konusunda) güvencesiyim. Ben gidince sahabelerim vaad olunan hali alır. Sahabelerim ümmetimin güvencesidir. Sahabelerim gittiğinde ümmetim vaad olunan hali alır, buyurdu.^[211]

“Halbuki sen onların içinde iken Allah onlara azap edecek değildir. Onlar af dilerken de Allah onlara azap etmez.”^[212] ayeti, zikredilen hadisi şerifi açıklamakta, bize sahabelerin bize güvence olması için onların yolunu takip etmemize, yanlış yaptığımızda tevbe edip doğruya yönelmemize işaret etmektedir.

O, Efendimiz'den (a.s.m.) aldığı nuru ve sevgiyi yalnızca Fatih ve askerlerine aktarmadı, İstanbul surlarına çıkıp oradan kabrini ziyarete gelen milyonlarca insana seslenerek, onları manen Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ve onun yoluna sıkı sıkıya bağlanmaya çağırdı. Bu çağrıya uyanlara döndü, kalplerine nazar ederek, yüzyıllar önce Huzur-u Saadet'te kalbinde yakılan İstanbul surlarına kadar taşıdığı sevgi meşalesi ile buradan bütün müminlerin gönlünü aydınlattı. O hiç sönmeyen bu nurla inanların gönlünde de aşk ateşini yakmaya devam etmektedir. Bu kıyamete kadar hep böyle sürecektir.

Efendimiz'in müjdesini ulaştırmak için İstanbul'a gelen sahabenin en parlak yıldızlarından olan Eyüp Sultan, burada şehid olarak manen İstanbul'u himayesi altına aldı. Asırlar boyunca İslâm dünyasının baş şehri olan İstanbul'a manevî ev sahipliği yaptı. Türbesi, Osmanlı ve torunlarının yaşadığı coğrafyanın kalbi oldu. Yüzyıllarca hacca gidenler Eyüp Sultan'ın türbesini ziyaret etmeden yola çıkmadılar.

Osmanlılar, hilafet merkezinde yer alan bu türbenin bulunduğu semti, mübarek beldenin bir şubesi olarak görmüş, Peygamberimizin Medine-i Münevvere'deki kabri ile bu kabir arasında çeşitli benzerlikler kurmuşlardır.

Eyüp Sultan'ın varlığı yüzyıllardan beri İstanbul ve Anadolu halkına maneviyat ışıkları saçmaya devam etti. Türbesi İstanbul'un fethinden bugüne geçen beş yüz kusur senelik zaman içerisinde başta İstanbul halkı olmak üzere tüm Müslümanların en önemli ziyaretgâhı oldu. Doğum, sünnet, evlenme, ölüm ya da huzur bulma gibi vesilelerle gelen insanlar burada inanılmaz bir huzur bulur, feyiz ve bereketle dolarlar.

Yahya'ya Kemal'in değişiyle Eyüp semti Türkiye'nin belki dünyanın en uhrevî şehri olduğu gibi ölümün güzelleştiği bir şehirdir. Bu belde yabancı ziyaretçiler tarafından da ruhanî şehirlerin en güzeli sayılmıştır.

Türkiye'nin manevî, siyasî, sosyal, iktisadî ve kültürel hayatında derin izler bırakan Mehmet Zahid Koktu Hoca Efendi'nin bu mekânla ilgili sözleri dikkate şayandır.

“Bizler her zaman Medine-i Münevvere'ye gidip Resûlullah Efendimiz'i ziyaret etme devlet ve şerefinden mahrum isek de, Hak Sübhânehû ve Teâla Hazretleri bizlere lütuf ve inayeti sayesinde, bu sultanları bize ihsan buyurmuştur. Zira bunları ziyaret de Peygamber Efendimiz'i ziyaret etmek kadar makbul ve memduhtur.

Bazı ecnebî ve Ermeni millete mensup kimselerin bile işlerine giderken Koca Sultan'ı ziyaret etmeden geçmedikleri rivayet edilmektedir. Binaenaleyh, gerek Eyüp halkının ve gerekse İstanbul halkının ve bhusus ticaret, seyahat ve ziyaret için İstanbul'a gelenlerin ilk önce Koca Sultan'ı mutlaka ziyaret edip, sonra işlerine bakmaları ve hatta ayrılırken tekrar gidip veda ederek, başta Peygamberimiz ve bütün peygamberler olmak üzere onun bütün ashâbının, mü'min ve mü'minelerin ruhlarına hediye göndermeleri, iş sahiplerinin hayrına ve işlerinin rast gitmesine sebep olur.”^[213]

[202]

[196]

[209]

[213]

[205]

[189]

[193]

[210]

[199]

[192]

[206]

[211]

[198]

[207]

[191]

[203]

[195]

[201]

[197]

[212]

[208]

[190]

[194]

[200]

[204]

Eyüp Sultan Türbesi

Mimarı bilinmeyen türbe, 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan orijinal haliyle günümüze kadar gelmiştir. Sekiz köşeli kubbe üzerine oturtulan türbenin tam ortasında Eyüp Sultan el-Ensârî'nin ahşap sanduka içersinde kabri bulunmaktadır.

Niyaz/Ziyaret/Hâcet Penceresi

Kabrin bulunduğu bölüme girmeden önce, türbenin dışında bulunan, kabrin görüldüğü ve önünde durularak dua edilen penceredir.

Sultan I. Ahmed tarafından yaptırılmıştır. Pencere taşıyıcı özelliğini kaybedince 1989 yılında aslına uygun nitelikte yapılan pirinç bir şebeke ile değiştirilmiş ve asıl şebeke koruma altına alınmıştır. Şimdiki şebekenin üzerine celî sülûsle iki satır halinde;

“Lâ ilâhe illallahu'l-Melikü'l-Hakku'l-Mübîn, Muhammedü'r-Resûlullâhi sâdiku'l-va'di'l-emîn” ibaresi yazılmıştır.

Ziyaret penceresinin, camiye bakan dış yüzeyinin üzerindeki mermer üzerine altın varakla süslü olarak yazılan kitâbe de şöyledir:

*“Müyesser eyledi bu meşhed-i envâr-ı pür feyz vefâ,
Resûlullah'ı mihmân eden yâr-ı vefâdârı,
Türâb-ı merkad-i pâk-i mücellâ eyler ensârı,
Mücâhid-i fî sebîlillah Eyüp Sultan el-Ensârî.”*

Ziyaret penceresinin iç tarafındaki kısmının üzerinde ise, sahabelerden Hz. Enes'in rivayet ettiği, Hz. Peygamber'in Medine'ye hicretinde kendisini evlerine buyur etmek üzere devesinin yularını çekiştiren Ensâr'a söylediği “Devemi kendi haline bırakınız, o üzerine memur edildiği şeyi yapacaktır” hadisi yazılıdır.

Peygamber Efendimiz'in Ayak İzi

Türbenin girişinin sol tarafında Hz. Peygamber'in ayak izi olarak ziyaret edilen "Nakş-ı Kadem-i Peygamberî" bulunmaktadır. 1732 yılında Sultan I. Mahmûd Topkapı Sarayı'ndaki Mukaddes Emanetler bölümünden alarak buraya getirmiş ve halkın ziyaretine sunmuştur.

Dua Kapısı

Türbenin asıl girişinde, kabrinin ve sandukanın bulunduğu kısma açılan kapı dua kapısı olarak anılır. Kapının önünde bulunan sedef kaplamalı parmaklığı, Sultan II. Abdülhamid (1876-1909) bizzat kendi eleriyle yapmıştır.

Sanduka ve Gümüş Şebeke

Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin kabri üzerine yapılan ahşap sanduka, siyah atlastan yapılmış üzeri simli hat yazılarıyla işlenmiş süslü bir örtü ile kaplıdır. Bu örtü, Sultan II. Mahmud (1808-1839) tarafından konulmuştur. Sanduka Sultan III. Selim (1789-1807) tarafından yaptırılan som gümüş şebeke ile çevrelenmiştir.

Şebekenin uzun kenarlarının ortasında yer alan daire de, iç içe yuvarlak madalyonda besmele ve Fatiha Sûresi yer almaktadır.

Şebekenin başucunda "Yâ Hazret-i Hâlid" ibaresi yer alır. Şebekenin alınlıklarında Bakara ve Âl-i İmrân Sûreleri'nden bazı ayetler kabartma olarak işlenmiştir.

Sanduka üzerindeki yuvarlak kandillikten sarkan, bir kısmı altın, bir kısmı da gümüşten olan 36 adet buhurdan ve zemzemiye Sultan III. Ahmed tarafından hediye edilmiştir.

Çiniler, Kitâbeler

Türbenin camiye bakan yüzeyi ve iç kısmı tamamen XV., XVI. ve XVII. Yüzyıllara ait İznik, Kütahya ve Avrupa kaynaklı çinilerle kaplıdır. Dışarıdaki çinilerde lâle, karanfil, gül, sümbül, zambak çiçekleri, içerdekilere ise, Mühr-i Süleyman motifleri kullanılmıştır.

Türbenin içi yüksek sanat değeri taşıyan, I. Ahmed, III. Mustafa, III. Selim, II. Mahmud ve Abdülaziz gibi sultanlar ile Osman Efendi (ö.1698), Mahmûd Celâleddin Efendi (1826), Yesârîzâde Mustafa İzzet Efendi (1849) ve Hasan Rıza Bey (1920) gibi hattatlar tarafından yazılmış güzel hat örnekleriyle süslenmiştir.

Avluya bakan türbe koridorunun çini dış yüzeyinde beş adet kitabe yer almaktadır. Bunların bir kısmı hazîre ve türbeye defnedilmiş şahıslarla ilgidir. Giriş kapısı üzerindeki kitâbe, Şeyhülislâm Mehmed Es'ad Efendi tarafından, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'ni medih için yazılmış Arapça bir kasidedir.

Kısmet Kuyusu ve Dehliz

Türbenin içinde, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin kabrinin ayakucunda yaklaşık iki metre derinliğinde bir kuyu bulunmaktadır. Daha önce var olduğu söylenen bu kuyunun, hatırası ve hikâyesi bir hayli zengindir. Suyunun zemzem suyu ile aynı kaynaktan geldiği kabul edilmiş, ilk defa Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'ni buraya defneden arkadaşları tarafından açıldığı, Bizans döneminde korunduğu ve bazı hastalıklara şifa olduğu söylene gelmiştir. 1609 tarihinde Sultan I. Ahmed (1603-1617) tarafından yenilenmiş ve kullanılır bir hale getirilmiştir. Ağaçtan çıkırgı ve bakır kovası halen üzerindedir.

Kabrin doğu ve kuzeydoğu tarafını, toprağın altından derinliği yaklaşık iki metreyi bulan bir dehliz kuşatmaktadır. Sultan II. Mahmûd tarafından yaptırıldığı söylenen bu dehliz, kabir ve türbeyi çevreden gelen sulara ve rutubete karşı korumak için yapılmıştır.

Kadınlar Mescidi

Türbeye giriş kapısının sağında bulunan sebil, Sultan I. Ahmed tarafından yaptırılmıştır. Bu sebilin arkasında bulunan ve ziyaret bölümünden geçilen küçük mekân, Kadınlar Mescidi olarak adlandırılmaktadır. II. Mahmud'un kızı Âdile Sultan'ın (ö.1899) Ramazan ayında burada itikâfa girdiği bilinmektedir.

Asırlık Ağaç

Bugün Eyüp Sultan Camii'nin iç avlusunda bulunan demir parmaklığın ortasındaki çınar, Akşemseddin tarafından dikilip yeri değiştirilen çınarlardan biri olduğu söylenir. Diğerinin 1910-1915 yıllarına kadar ayakta kaldığı, ancak yaşlandığı, kuruduğu ve yıkıldığı söylenmektedir.

Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'da yaptırdığı ilk eser olan Eyüp Sultan Türbesi'nin etrafına daha sonra cami, medrese, imaret ve hamam ilave ederek, buraya tam bir külliye niteliği kazandırmıştır.

Yapımı 1459'da tamamlanan cami, İstanbul'un ilk selâtin (Osmanlı Sultanlarının yaptırdığı) camilerindendir.

Türbe bugünkü şeklini Sultan I. Ahmed döneminde almıştır. Türbenin içinde bulunan ve kısmet kuyusu olarak bilinen kuyu ihya edilmiş, kible tarafına bakan türbe girişinin önüne ziyaret bölümü, cüzhâne ve sebil eklenmiştir. Eyüp Sultan sandukasının çevresine gümüş telden yapılmış bir şebeke konmuştur. Bu şebeke 1730 yılında Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve 1819 yılında Sultan II. Mahmud tarafından tamir ettirilmiştir.^[214]

Eyüp Sultan Camii ve Türbesi'nin kapsamlı son tamiri, 1956-1958 yılları arasında dönemin başbakanı Adnan Menderes'in talimatıyla Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılmıştır.

[214]

Kabir Ziyareti ve Adabı

Hız. Peygamber İslam'ın ilk yıllarında kabir ziyaretini yasaklamıştı. Çünkü insanlar Cahiliye dönemi âdetlerinin etkisiyle kabirleri kutsal yerler olarak değerkendirirler ve dua ederken orada yatan mevtalardan bir takım isteklerde bulunurlardı. Cahiliye âdetlerinden kaynaklanan bu yanlış inanç ve davranış biçimleri ortadan kalkıp, Allah inancı kalplere, İslâm prensipleri hayata iyice yerleşince bu yasak ortadan kalktı.

“Kabir ziyaretini yasaklamıştım. Bundan böyle kabirleri ziyaret edebilirsiniz”^[215] buyuran Allah Resûlü (a.s.m.) “Kabirleri ziyaret edin. Şüphesiz ki o ölümü hatırlatır.”^[216] hadis-i şerifiyle kabir ziyaretini teşvik etmiştir. Allah Resûlü (a.s.m.) bizzat kendisi de zaman zaman Medine'deki Cennetü'l-Bakî kabristanına ve Uhud şehitliğine giderek, orada yatanlara dua eder, ölümü düşünür ve ahiret hayatını gözünde canlandırırđı.

Allah Resûlü (a.s.m.) kabir ziyaretine gittiğinde, yüzünü kabirlere dönüp ve kabirdekilere:

“es-Selâmu aleyküm ey iman eden kabir ehli! Vaad edilen şey yarın sizlere gelecek. İnşallah bizde size katılacağız. Allah'ım! Bakî kabristanındakileri affet.” diye dua etmiştir.^[217]

Hız. Âişe annemiz, Allah Resûlü'ne (a.s.m.):

– Kabirdekiler için ne diyerek af dileyeyim? diye sorduğunda Allah Resûlü (a.s.m.):

“es-Selâmu ey Mümin ve Müslüman kabir ehli! Allah bizden önce gidenlere de sonraya kalanlara da rahmet etsin. Ben de inşallah size katılacağım. Allah'tan bizim ve sizin için af diliyorum de, buyurdu.”^[218]

Kabir ve türbelere ziyaret için gidildiğinde sükûnet ve huşu içinde, edeple kabre yaklaşılarak, kabirdekilere selam verilir. Kabre dönerek ayakta Allah rızası için bir miktar Kur'ân-ı Kerîm veya üç ihlâs ve bir Fatıha okunur. Allah'tan kabirde bulunan kişi için bağışlanma dilenerek, ona hayır duada bulunulur.

Bir gün vefat edip, kabre gidileceği, ahiret, hesap, cennet ve cehennem hatırlanarak tefekkür edilir. Böylece ölümden ibret alınmaya çalışılır.

Kabirde dua edilirken asla, doğrudan kabirde yatandan herhangi bir şey istenmez. Zira tüm g   ve kudret Allah'a aittir ve her şey yalnız O'ndan istenir.

Ziyaret sırasında, sandukaya, mezar taşına, duvarlara yahut parmaklıklara el yüz sürerek, onları öpmek, onlardan medet ummak, fayda beklemek doğru değildir. Türbelerde ya da kabirlerde değerli olan bunlar değil, orada yatan kişinin manevî şahsiyetidir. Bu değerde Allah ve Res l ne olan inancı, sevgisi ve bağlılığından gelmektedir.

Kabir ziyaretleri sırasında İslam adabına uygun giyinmeli, itişip kakışmaktan, biri ile tartışmaktan, gürültü yapmaktan sakınılmalıdır.

Arzu ve isteklerimizin yerine gelmesi için türbe ve kabirlere adak adamak, kurban kesmek, dinen yasaktır. Kurban ancak Allah için kesilir. Adak sadece Allah'a adanır. İstenirse kesilen kurbanın sevabı, kabirde yatan kişiye bağışlanır.

Mum yakmak, türbenin kapı ya da pencerelerine bez bağlamak, kabrin etrafını tavaf eder gibi dönmek doğru değildir.

[216]

[217]

[218]

[215]

Rivayet Ettiği Hadisler'den...

Ebû Eyyûb el-Ensârî Allah Resûlü'nden (a.s.m.) 150 kadar hadis rivayet etmiştir. İşte onlardan bazıları:

“...İlim öğrenen kişi, eşine itaat eden hanım, anne ve babasına iyilik yapan çocuk, peygamberlerle birlikte hesapsız olarak cennete girer.”^[219]

* * *

“Her namaz diğer namaza kadar yapılan hataları kaldırır.”^[220]

* * *

“Bir gün Allah Resûlü (a.s.m.) yanımıza geldi. Bize:

– Allah beni ümmetinden 70.000 kişiyi affedip hesapsız olarak cennete koymak ile isteğimi ahirete bırakmam konusunda beni serbest bıraktı, buyurdu. Sahabelerden bir kısmı:

– Yoksa dileğini kıyamet günü Rabbine bildirmek için saklı mı tuttun? diye sordular. Allah Resûlü (a.s.m.) cevap vermedi. Bir süre sonra tekrar yanımıza geldi. Sevincini belli etmek için tekbir getirdi. Biz:

– Ne oldu yâ Resûlallah? diye sorduk.

– Allah 70.000'den her birine 1000 daha ekledi. (70.000 x 1000 oldu.) Bu kadar kişiyi affedip sorgusuz cennete koymak ile dileğimi katında yapma konusunda beni serbest bıraktı. Ben dileğimi kıyamete saklamayı tercih ettim, buyurdu.

Ebû Eyyûb el-Ensârî yıllar sonra bu hadisi çevresindeki mücahitlere anlatınca aralarında bulunan Ebû Ruhm ona:

– Ey Ebû Eyyûb! Sence Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kıyamete sakladığı dileği nedir? diye sordu. Etrafındaki insanlar heyecandan dudaklarını ısıyor aynı heyecanla:

– Sence Allah Resûlü (a.s.m.) ne isteyecek ey Ebû Eyyûb? diye soruyu tekrarladılar.

– Sanırım, hayır kesin olarak inanıyorum ki Allah Resûlü (a.s.m.) o güne sakladığı arzusu “Ey Rabbim! Allah’tan başka ilâh olmadığına Muhammed’in senin kulun ve Resûlün olduğuna dili ve kalbi ile şahadet edeni cennetine koy!” olacaktır.^[221]

* * *

Bir başka müjde:

Allah Resûlü (a.s.m.), “Kim şirk koşmadan Allah’a ibadet eder, namaz kılar, zekât verir, oruç tutar ve büyük günahlardan sakınırsa cennete girer buyurdu.

- Büyük günah nedir yâ Resûlallah? diye soruldu.
- Allah’a eş koşmak, Müslüman birini öldürmek ve savaştan kaçmaktır, buyurdu.^[222]

* * *

Bir başkası:

“Eğer siz hiç günah işlemeyecek olsaydınız, Allah sizi yok eder, yerinize günah işleyecek başka bir topluluk yaratırdı. Onlar günah işleyip, af dilediklerinde onları bağışlardı.”^[223]

* * *

Bir başka müjde:

“Kim bir ağaç dikerse, Allah o kişiye diktiği ağacın verdiği meyve miktarınca sevap yazar.”^[224]

* * *

Ne zaman nasıl dua etmemiz gerektiğine dair rivayet ettiği hadislerden bir kaç:

“Biri ile evlenmek istediğin zaman istediğin eşi içinde gizle ve sonra güzel bir şekilde abdest al. Allah’ın dilediği kadar namaz kıl. Rabbine hamd ve sena ettikten sonra şöyle de:

“Ey Allah’ım! Her şeye gücü yeten, her şeyi takdir eden Sensin. Benim hiçbir şeye gücüm yetmez. Sen bilirsin, ama ben bilmem. Gizli olanı en iyi Sen bilirsin. Eğer falan kişiyi (ismini söyleyerek)

dinim, dünyam ve ahiretim hakkında benim için hayırlı görüyorsan, onu bana nasip et. Eğer o değil de başkası benim için, dinim, dünyam ve ahiretim hakkında hayırlı ise o hayırlı olan kişiyi bana yaz. Onu bana nasip ve takdir et.”[\[225\]](#)

* * *

Ebû Eyyûb el-Ensârî’den rivayet edilir:

“Allah Resûlü (a.s.m.) dua etmek istediğinde önce kendisinden başlardı.”[\[226\]](#)

* * *

“Hz. Peygamber bana şöyle tavsiye etti:

‘Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh’ sözünü çokça söyle! Çünkü o, cennetin hazinelerinden bir hazinedir.”[\[227\]](#)

* * *

“Sevabın büyüklüğü sıkıntının büyüklüğü kadardır. Allah bir kavmi (veya kişiyi) sevince ona sıkıntı verir.”[\[228\]](#)

* * *

“Sadakanın en hayırlısı ve en makbul olanı, dargın akrabaya verilenidir.”[\[229\]](#)

* * *

“Bir Müslüman’ın diğer Müslüman kardeşinden üç günden fazla küs durması helal olmaz. Birbirleri ile karşılaştıklarında biri başka diğeri başka tarafa döner. O ikisinden hayırlısı önce selam verendir.”[\[230\]](#)

* * *

“Kim Ramazan orucunu tutar, ondan sonra Şevval ayından altı gün oruç tutarsa bütün yılı oruçlu geçirmiş gibi olur.”[\[231\]](#)

* * *

Ebû Zebîd anlatıyor:

“Bir gün ben, Nevf, Bekâlî ve bir adam, Ebû Eyyûb’u ziyarete gittik. Rahatsızdı. Nevf:

– Allah’ım! Ona afiyet ve şifa ver! diye dua etti. Ebû Eyyûb ona müdahale ederek:

– O şekilde dua etmeyin! Bilakis şöyle dua edin dedi:

“Ey Allah’ım! Eğer eceli yaklaşmışsa onu affet! Ona merhamet et! Eğer eceli uzaksa ona sağlık, afiyet ve şifa ver. Çektikleri sıkıntılardan dolayı onu ödüllendir.”[\[232\]](#)

[220]

[227]

[231]

[224]

[221]

[228]

[232]

[222]

[225]

[229]

[219]

[226]

[223]

[230]

Kaynaklar

- ‘Aclûnî, *Keşfü’l-Hafâ*, I-II, Beyrut, 1351.
- Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, I-VI, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.
- Algül Hüseyin, Prof. Dr., *Gönül Sultanlarımız*, Timaş, 2007.
- Asım Köksal, *İslâm Tarihi*, I-XIII, İstanbul, 1978.
- el-‘Aynî, *Umdetü’l-Kârî*, I-XVI, Beyrut, 1998.
- el-Bağdâdî, Muhammed b. Mahmûd, *es-Sûretü’s-Semîne fî Ahbâri’l-Medîne*, Medine, 2003.
- el-Belâzurî, *Ensâbu’l Eşrâf*, I-XXV, Dımişk, 1997.
- _____, *Fütûhu’l-Büldân*, Beyrut.
- el-Beyhakî, Ahmed b. Hüseyin, *Delâilu’n-Nübüvve*, I-VII, Beyrut, 1985.
- Buhârî*, Sahih, I-VIII, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.
- Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi, Heyet, İstanbul, 1986.
- Ebû Dâvud*, es-Sünen, I-V, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.
- Ebû Nu’aym, el-İsbahânî, *Hilyetü’l-Evliyâ*, I-X, Beyrut.
- _____, *Delâilu’n-Nübüvve*, Haydarabad, 1950.
- _____, *Ma’rifetü’s-Sahâbî*, I-V, Beyrut, 2002.
- Hâkim, *el-Müstedrek*, I-IV, Riyad.
- Heysemî, *Mecma’u’z-Zevâid ve Menba’u’l- Fevâid*, I-X, Beyrut, 1967.
- el-Hindî, *Aliyyü’l-Müttekî, Kenzü’l-Ummâl*, I-XVIII, Beyrut, 1993.
- İbn Abdilberr, Muhammed, *el-İstîab fî Mağrifeti’l-Ashâb*, I-VI, Kahire.
- İbn Abdî’r-Rabbih, *Ikdu’l-Ferid*, I-III, Kahire, 1293.
- İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe fî Temyizi’s-Sahâbî*, I-IV, Beyrut, 2004.
- _____, *Tehzîbü’t-Tehzîb*, I-IV, Beyrut, 2001.
- İbn Hişam, *es-Siretu’n-Nebevîyye*, I-IV, Mısır.
- İbn Mâce*, Sünen, I-II, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.
- İbn Manzûr, Muhtasar Tarihi Dımişk li İbn Asâkir, I-XXIX, Suriye, 1984.
- İbn Sa’d, *et-Tabakâtü’l- Kübrâ*, I-VIII, Beyrut.
- İbn Seyyidü’n-Nâs, *‘Uyûnu’l-Eser*, I-II, Beyrut, 1993.

İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-Gâbe fi Ma'rifeti's-Sahâbî*, I-VII, Kahire, 1970.
İbn-i Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, I-II, Beytü'l-Efkâr, Lübnan 2004.
_____, Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azîm, I-VIII, Kahraman Yayınları, İstanbul 1985.
_____, Sîretü'n-Nebevî, I-II, Beyrut.
el-Kandehlevî, Yusuf, *Hayâtü's-Sahâbî*, Dâru'l-Ma'refe, Beyrut.
Kettânî, *et-Terâtibu'l-İdariye*, I-II, Beyrut.
Kur'ân-ı Kerim Açıklamalı Meâli, TDV, Ankara, 1999.
Necdet Yılmaz, Dr., Coşkun Yılmaz, Dr., *İstanbul Sahâbîler*, İstanbul, Bilge, 2003.
el-Makrîzî, *İmtâu'l-Esmâ'*, Beyrut, 1999.
Mehmet Efendioğlu, Dr., *Eyüp'e Adını Veren Sahâbi Eyüp Sultan el-Ensârî*, TDV, İstanbul.
el-Münâvî, Şeyh Abdurra'uf, *Feyzu'l-Kadîr Şerhu'l-Camiu's-Sağîr*, I-VI, Beyrut, 1988.
Müslim, Sahih, I-III, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.
Mes'ûdî, *Murûcu'z-Zehap*, I-IV, Mısır, 1964.
Nesâî, Sünen, I-VIII, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.
en-Nisâbü'rî, *Şerefü'l-Mustafâ*, I-VI, Mekketü'l-Mükerrame, 2003.
Öğüt, H. Cemal, *Eyyûb Sultan*, İstanbul.
Sa'd el-Mersifî, Dr., *Er-Resûl ve'l-Yehûd*, I-IV, Beyrut, 2002.
Semhûdî, *Vefâü'l-Vefâ*, I-II, Mısır, 1326.
es-Suyûtî, Celâleddin, *Dürrü'l-Mansur fi't-Tefsîri bi'l-Mesûr*, I-VIII, Beyrut, 2001.
es-Süheylî, Ravdû'l-Ünf fi Tefsîr's-Sîreti İbn Hişâm, I-VI, Beyrut.
eş-Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, I-XIV, Beyrut, 1993.
Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*, I-XXV, Bağdat, Dâru'l-Arabiyye, 1979.
Taberî, Ebû Cafer Muhammed b. Cerir, *Târîhu'l-Ümem ve'l-Mülk*, I, Beytü'l-Efkâr.
Tirmizî, Sünen, I-VI, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.
Vâkîdî, *Megâzi*, Beyrut, 1984.
_____, *Kitâbu'r-Ridde*, Ürdün, Dâru'l-Furkân.
ez-Zehabî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, Beyrut, 2004.
Zerkânî, Şerhu'l-Mevâhibü'n-Ledüniyye, Beyrut, 1996.

[1]. *Tirmizî, Menâkıb, 59.*
Ne mutlu beni göreni görene!”

[2]. `Aclûnî, *Keşü'l-Hafâ*, 1/132.

Elbette Kur'ân, Sünnet, hak ve hakikatin, en doğru ve en güzel bir şekilde gelecek nesillere ulaşması için. Onlar, yalnızca bunları sonraki nesillere ulaştırmakla kalmayıp Tefsir, Hadis, Fıkıh gibi birçok ilmin de temelini attılar. Kur'ân ve Allah Resûlü'nün (a.s.m.) öğretileriyle yalnızca kendilerini değil, Mısır, Suriye, İran, Irak ve Anadolu gibi birçok beldeye giderek tüm insanlığı da aydınlattılar. Çünkü onların her biri, Hz. Peygamberin "Ashabım yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız doğru yolu bulursunuz" buyurduğu gibi insanlık semasında parlayan birer yıldızdı.

[3]. *Müslim*, Müsâfirûn, 139.

Allah'ın Resûlü ile birlikte, Rahman'ın gönderdiği Kur'ân'ı bizzat yaşayarak, her konuda bizlere **eşsiz örnek** oldular. İnsanlığa, **Saadet Asrı'nı** ve **Kur'ân Nesli'n**i örnek olarak hediye ettiler. Tıpkı Hz. Âişe annemizin, Allah Resûlü (a.s.m.) için dediği gibi **“Onun ahlâkı, Kur'ân ahlâkıydı.” Sahâbîlerin ahlâkı ise onun ahlâkını en güzel şekilde yansıtan bir örnek.**

[4]. Enbiyâ Sûresi, 21/107.

“Biz seni, ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”

[5]. *Tirmizî*, Menâkıb, 58.

“Kıyamet günü sahâbîlerimden her biri, vefat ettiği yerin belde halkı için, önder ve nur olarak dirilecektir.”

[6]. Enfâl Sûresi, 8/33.

Nitekim "...Oysa Sen aralarında bulunduğın sürece, Allah onlara azap edecek değildir. Ve af diledikleri sürece de, Allah onlara azap edecek değildir." ayeti, bize Allah'ın sevdiği kullarının bulundukları yerdeki insanlar için rahmet olduğuna işaret etmektedir.

[7]. *Müsned*, 4/335.

Ve bir başka zaman: **“İstanbul elbette fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fethedecek olan asker ne güzel askerdir.”** müjdesini duyunca bunu doğru okuyarak, bu müjdeye nail olmayı, Efendimiz’den aldığı sancağı bu müjdeye nail olacak o bahtiyar komutana teslim etmeyi, Efendimiz’in gül kokusunu o komutanın askerlerine ve onların neslinden gelenlere ulaştırmayı kendine misyon edindi. Bunun için Efendimiz’in vefatından sonra hayatının çoğunu cihat meydanlarında geçirdi. Hedefe doğru adım adım yaklaşırken Allah Resûlü’nden (a.s.m.) aldığı ilim ve feyzi diğer sahabelere ve Tabiîn’e aktarmayı asla ihmal etmedi. Onun ilmi ve feyzi yalnızca birebir görüştüğü insanları aydınlatmadı. Âlimler ve mana erleri vasıtası ile nesilden nesile aktarılarak günümüze kadar geldi. Akıl ve gönül dünyamızı aydınlatarak, kalbimizde huzur rüzgârları estirdi.

[8]. Enbiyâ Sûresi, 21/107.

Peygamberimiz için “Biz seni, ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.” buyuran Allah (c.c.) bu rahmeti Hz. Adem’den itibaren bütün peygamberlere bildirerek onları bundan haberdar etmiştir.

[9]. Saff Sûresi, 61/6.

“Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: ‘Ey İsrailoğulları! Ben size gönderilen Allah Elçisi’yim. Benden önceki Tevrat’ı doğrulayıcı, benden sonra gelecek Ahmed adındaki peygamberi müjdeleyici olarak geldim’ demişti...”

[\[10\]](#). Âl-i İmrân Sûresi, 3/81.

“Hani Allah peygamberlerinden: ‘Ben size kitap ve hikmet verdikten sonra yanınızdakileri tasdik eden bir peygamber geldiğinde mutlaka ona inanıp tasdik edin!’ diye söz aldım. Onlara: ‘Kabul edip söz veriyor musunuz?’ dedim. Onlar: ‘Kabul ettik’ dediler...”

[11]. İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/142.

‐Allah bir peygamber gönderdiğinde ondan ‘Muhammed (a.s.m.) gönderildiğinde yaşıyorsa mutlaka ona iman ve yardım edeceğine’ dair söz alırdı. Ona ‘Muhammed (a.s.m.) gönderildiğinde eğer hayatta iseler ona iman ve yardım etmeleri konusunda ümmetinden söz al!’ diye emrederdi.‑ Böylece bütün peygamberler Allah Resûlü’n n (a.s.m.) geleceğini m jdelemekle kalmayıp ümmetine ona tabi olmalarını emrettiler.

[\[12\]](#). A'râf Sûresi, 7/157.

“...O peygamber onlara iyiliği emreder, kötülükten sakındırır, temiz şeyleri helal pis şeyleri haram kılar. Üzerlerindeki günahlarını kaldırır, zincirlerini kırar. O peygambere inanıp saygı gösterenler, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nura uyanlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.”

[\[13\]](#). Bakara Sûresi, 2/146, En'âm Sûresi, 6/20.

“Kendilerine kitap verdiklerimiz onu öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar...”

[14]. Dr. Sa'd el-Mersifî, *Er-Resûl ve'l-Yehûd*, 1/167.

Bu konuda iki guruba ayrıldılar. Vatanlarından uzaklaşmaya tahammül edemeyenler, çok fazla uzaklaşmadan yakın bir yere hicret etmeyi istiyorlardı. Yaşadıkları bu mukaddes topraklardan uzaklaşmaya gönülleri bir türlü elvermiyordu. Bu guruptakilerden bir kısmı Şam'a bir kısmı Mısır'a gidip buralarda yerleştiler.

[15]. Bağdâdî, *es-Suretü's-Semîne fî Ahbâri'l-Medîne*, 58.

[16]. Dr. Sa'd el-Mersifî, *er-Resûl ve'l-Yehûd*, 1/175.

– İşte burası son peygamberin hicret edeceği yerdir, diyerek sevinçten âdeta uçtular. Kaynuka, Nâdir ve Kureyzaoğulları Hayber'den taşınıp Medine'ye yerleştiler. Bir kısmı ise mesafenin çok yakın olmasından dolayı Hayber'de kaldı. Daha sonraki tarihi süreçte Nâdiroğulları Medine'nin üst tarafında kalan Bühtan Vadisi'ne, Kureyzaoğulları ise Medine'nin kuzeyine yerleşti. Kaynukaoğulları Medine'nin içinde kendilerine özel bir bölgede kaldılar.

[17]. Sa': Ülke ve bölgelere göre değişiklik arz eden bir ölçü birimi.
Ölçülecek şeyin türüne göre değişmekle birlikte yaklaşık 2,5 kg'dır.

[18]. Müd: lke ve bölgelere göre değişiklik arz eden bir ölçü birimi.
Mısır'da 1 md, yaklaşık 1,25 kg'dır.

– Her biriniz bir sa' hurma veya bir md arpa verin! Derdi.

[19]. İbn Hişam, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1-2/213.

– Evet. Vallahi O, sıfatlarını bildiğimiz, beklenen peygamberin ta kendisidir, diye haykırarak, İslâm'a koştular.

[20]. İbn Hişam, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1-2/20; İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/10.

Medine'den ayrıldıktan sonra çevresindeki kabilelerle savaşa devam eden kral kısa sürede bütün Yemen'i hâkimiyeti altına aldı. O, Yemen'i istila ederken Medine'de bulunan oğlu, anlaşılamadığı bir adamla kavga etti. İş büyüyünce, adamın yakınları kralın oğluna tuzak kurarak onu öldürdüler. Seferden döndükten sonra Medine'de bulunan oğlunun bir suikast sonucu öldürüldüğünü öğrenen kral ordusuna emir vererek hemen sefer hazırlıklarına başladı.

[21]. İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/158

– Çünkü burası, ahir zamanda Mekke'den çıkacak olan peygamberin hicret edip yerleşeceği yerdir, diyerek son peygamber hakkında ona bilgi verdiler.

[22]. İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1/280.

– Bunlar çok değerli insanlar, diyerek onları öldürmek istememişti.

[23]. Taberî, *Tarihi Ümem ve'l-Mulük*; 245; Nisâburî, *Şerefü'l-Mustafâ* 1/93.

Niyetini düzelten kral, Kâbe'ye hizmet etmeye karar verdi. Âlimler henüz huzurundan çıkmadan iyileşiverdi.

[24]. İbn Hişam, *es-Siretü'n Nebeviyye*, 1-2/24.

Kral o gece bazı rüyalar gördü. Yahudi âlimleri huzuruna çağırarak gördüğü rüyaları anlattı. Onların tavsiyesi ile güzel bir örtü yaptırarak Kâbe'ye örttürdü. Ayrıca Kâbe'ye bir kapı ve bir anahtar yaptırdı. Yüzlerce kurban kestirerek, Mekke halkına dağıttırdı. Birkaç gün Mekke'de kalan Tübba, bu zaman içerisinde Mekkeliler gibi Kâbe'yi tavaf etti. Sonra onu güzel bir şekilde bakımdan geçirtti. Emrindekilere bundan böyle Kâbe'ye hizmet etmelerini, ona saygıda asla kusur etmemelerini söyledi. Kâbe için yapmak istediklerini tamamladıktan sonra Yemen'e dönmek üzere ordusu ile yola çıktı.

[25]. Nisâbûrî, *Şerefü'l-Mustafâ*, 1/100, 1.

Yahudi âlimlerinin Kâbe ve son peygamber hakkında anlattıkları kralı çok etkilemişti. Yol boyunca bu konuda sorular sorarak, Yahudi âlimleriyle sohbet etti. Medine'ye varınca, bir süre burada konakladı. Onların sözlerinden o kadar çok etkilenmişti ki belki karşılaşım ümidi ile bir yıl Medine'de kalarak Allah Resûlü'nü (a.s.m.) bekledi.

[26]. Nisâbûrî, *Şerefü'l-Mustafâ*, 1/100; İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/159.

– Bunu benim için gönderilecek olan son peygambere teslim edin. Eğer siz ona ulaşamazsanız çocuklarınızı; onlar ulaşamazsa onların çocukları versin. Ama mektubu mutlaka ona ulaştırın. Emanetimi mutlaka sahibine teslim edin. Şu evi de onun için yaptırdım. Son peygamber Medine'ye hicret ettiğinde burada istirahat buyursun, dedi.

[27]. İbn Kesîr, *Siretü'n-Nebevi*, 1/12; Semhûdî, *Vefâü'l-Vefâ*, 1/188; Nisâbûrî, *Şerefü'l-Mustafâ* 1/104.

Onun vermiş olduğu bu mektup babadan oğla geçerek, Tübbâ'ya tavsiyelerde bulunan o büyük âlimin soyundan gelen Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin eline kadar ulaştı.

[28]. Mesûdî, *Murûcu'z-Zehap*, 1/68.

Biliyorum ki O da, ümmeti de Zebûr'da bizzat ismi ile anılan kişidir.
Şüphesiz ki ümmetlerin en hayırlısı Ahmed'in ümmetidir.”

[29]. Nisâbûrî, *Şerefü'l-Mustafâ*, 1/104.

Çağlar öncesinden gönderilen bu güzel sözler, aradan yüzyıllar geçmesine rağmen kaybolmadı. Babadan oğla geçerek Tübba'ya öğüt veren âlimin torunu Eyüp Sultan'a kadar geldi. Medine'ye hicret eden Allah Resûlü (a.s.m.) tam yedi yüz yıl sonra Tübba'nın kendisi için yaptırdığı eve konuk oldu. Efendimiz'i konuk eden Eyüp Sultan, yüzyıllar öncesinden gelen mektubu sahibine uzattı.

[30]. *Müsned*, 5/340; İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/12
“Tübba’ya sövmeyiniz! Çünkü o Müslüman olmuştu” buyurarak
çağlar ötesinden gelen imanını tasdik etti.

[31]. Mesûdî, *Murûcu'z-Zehap*, 1/68.

“Tübbâ, Es'ad el-Himyerî'ye sövmeyiniz! Çünkü o, **Kâbe'ye örtü örten ilk kişidir**” buyurdu.

[32]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1/74.

Adamlarının görevlerini istediği gibi güzel bir şekilde yaptıklarını gören Hâşim, onları satış yapmak üzere müşterilerle baş başa bırakarak yeniden çarşığı gezmeye başladı. Çarşının üst tarafına geldiğinde gözü birden güzeller güzeli bir hanıma kayd. Alışveriş yapan bu narin hanımı görünce kalbi heyecandan duracak gibi oldu. Bir taraftan kalbine söz geçirmeye çalışıyor, sakinleştirmek için uğraşüyor, diğer taraftan hanım hakkında aklından geçen sorulara cevap arıyordu.

[33]. İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/79; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 1/262.

Baba evine geldikten bir süre sonra Selma Hanım dünyanın en güzel ve özel çocuğunu dünyaya getirdi. Babası Hz. Peygamber'in nurunu taşıyan çocuğa Şeybe adını verdi. Birkaç gün Medine'de kalan Hâşim, işi gereği bir süreliğine eşinden ve çocuğundan ayrılarak her zaman olduğu gibi yine ticaret için arkadaşları ile birlikte Şam'a gitti. Gazze'ye vardıklarında hastalandı. Bir süre sonra burada, gurbet ellerde vefat etti. Arkadaşları onu Gazze'ye defnedip geri döndüler.

[34]. Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 1/262.

– Şeybe b. Hâşim b. Abdülmenaf, dedi. Bu çocuk yakın zamana kadar Mekke lideri olan Hâşim'in oğluydu. Duyduklarına inanamayan adam çocuğa hiçbir şey söylemeden biraz sevdikten sonra oradan ayrıldı.

[35]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1/74; İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/82.

– Sonucu ne olursa olsun onu mutlaka getireceğim, diyerek büyük bir heyecanla yerinden fırladı. Evine dahi uğramadan devesine binip Medine'nin yolunu tuttu.

[36]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1/74.

– Ben senin amcan Muttalib'im. Seni alıp, babanın yaşadığı topraklara götürmeye geldim.

[37]. İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/82; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 1/263; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1/137.

Şeybe'yi devesine bindiren Muttalib Mekke'nin yolunu tuttu. Mekke'ye girdiğinde yeğeni terkisindeydi. Olaydan haberleri olmayan Mekkeliler Şeybe'yi Muttalib'in terkisinde görünce onu satın aldığını sandılar. Bunun için Şeybe'ye “**Muttalib'in kölesi**” anlamına gelen “**Abdülmuttalib**” dediler. Bundan sonra da onu bu şekilde çağırdılar. Zamanla bu lakap Şeybe'nin gerçek ismini unutturdu.

[38]. Sikâye: Hacılar su dağıtma hizmeti.

[39]. Rifâde: Hacılara yemek verme hizmeti.

[40]. Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1/137.

Kureyşlilerin en akıllı, en ağır başlı, yumuşak kalpli, ahlâklı ve cömerdi olan Abdülmuttalib, amcası Muttalib'ten sonra Sikâye ve Rifâde hizmetlerini üstlendi. Ziyaret için Mekke'ye gelen hacıları yedirir, onlara zemzem, süt ve bal şerbeti ikram ederdi. Bu hareketleri ile her geçen gün Mekkelilerin daha fazla sevgisini ve takdirini kazanıyordu. Misk gibi güzel kokan Abdülmuttalib'in yüzü Allah Resûlü'nün (a.s.m.) nübüvvet nuru ile parıldıyordu. Onun çok özel bir insan olduğunun farkında olan Mekkeliler herhangi bir kıtlık anında onu yanlarına alır, yağmur duasına çıkarlardı. Abdülmuttalib duaya başlayınca çok sürmez hemen yağmur yağardı.

[41]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1/80.

– İşte şimdi misafirin oluruz, diyerek Abdülmuttalib'in evine gittiler.
Üç gün misafir kaldılar. Umrelerini yapıp Medine'ye geri döndüler.

[42]. Beyhakî, *Delâilü'n-Nübüvve*, 1/98; İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/88; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1/175.

– Eğer on çocuğum olursa onlardan birini Kâbe'de kurban edeceğim, diye dua ederek adak adadı. Gerçektende daha sonra 10 çocuğu oldu. Onlardan biri de Allah Resûlü'nün (a.s.m.) babası Abdullah'tı.

[43]. İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/99; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 1/331.

Abdullah'ın ısrarı üzerine arkadaşları Mekke'ye geri döndüler. Doğruca babası Abdülmuttalib'in yanına giderek, oğlunun durumu ona anlattılar. Abdülmuttalib oğlunun durumunu duyunca büyük bir üzüntüye kapıldı. Vakit kaybetmeden hemen oğlu Hâris'i Medine'ye gönderdiyse de o, Medine'ye ulaşmadan Abdullah vefat etmiş, Eyüp Sultan'ın sülalesinden Nâbiğa'nın evine defnedilmişti.

[44]. Münâvî, *Feyzü'l-Kadir*, 4/107, Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

“Sevabın büyüklüğü, karşılaşılan belâ ve musibetin büyüklüğüne göredir. Allah bir milletten razı olursa onu bazı sıkıntılarla imtihan eder.”

[45]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7364; İbn Sa'd, *Tabakât*, 8/362.

Aradan yıllar geçti. Hâlid büyüüp gençlik çağına gelince Medine'de sevilip sayılan ve anne tarafından akrabaları olan Kays b. Sa'd'ın kızı ile evlendi.

[46]. İbn Sa'd, *Tabakât*, 8/449.

Eyüp Sultan çocuklarını işte böyle bir toplumda büyütüp yetiştirdi. Kızı Amre evlenecek çağa gelince onu iyi bir genç olan Saffân b. Evs ile evlendirdi. Bu evlilikten dünya tatlısı bir torunları oldu. Amre'de eşi Saffan'da babaları Eyüp Sultan'ı çok seviyor, ona son derece saygı gösteriyorlardı. Bunun için doğan çocuklarına dedesinin adı Hâlid ismini verdiler.

[47]. Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 4/159.

– Ey Allah'ım! Senin her şeye gücün yeter. En iyisini hakkında hayırlı olanı ben değil Sen bilirsin. Gaibi bilen Sensin. (Kızın ismini söyleyerek) Falan hanımı dinin ve ahiretim için hayırlı görüyorsan, onu bana yazıp takdir buyur.

[48]. Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 4/7; Heysemî, *Mecmeû`z-Zevâid*, 8/80, Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

İnsanlar birbirlerine düştükleri ve bozuştukları zaman aralarını bulmaya çalış."

[49]. İbn Seyyidü'n-Nas, *Uyûnu'l-Eser*, 1/121-133.

Medineliler Buas Savaşı ile perişan olduğu sıralarda Mekke'de başka bir yangın vardı. Gücü elinde bulunduran zalim müşrikler, **“Rabbim Allah’tır”** demekten başka suçları olmayan Müslümanlara akla gelebilecek her türlü zulmü yapıyorlardı. Müslümanlar yapılanları büyük bir sabırla karşılıyor, **dünya tarihinde görülmeyen eşsiz bir sivil direniş sergileyerek, müşriklerin karşısında dimdik duruyorlardı.** Mekkeli müşrikler, bu direniş karşısında aciz kaldıkça hırçınlaşıyorlar, her geçen gün zulümlerini biraz daha artırıyorlardı.

[50]. İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1/426.

Mekke'de devam eden İslâm daveti, uzun zamandan beri tıkanmıştı. Eb  Talib ve Hz. Hatice'nin vefatıyla bu gerçek daha açık bir şekilde ortaya  ıktı. Bunu en başından beri fark eden Allah Resûlü (a.s.m.), yeni bir davet ortamı aramaya çoktan başlamıştı. Ancak müşrikler bunu engellemek için bütün imkânlarını kullanıyordu. Bu şartlarda yeni bir yurt bulmak imkânsız denecek kadar zordu.

[51]. İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/332; Taberî, *Târih*, 326.

Allah Resûlü (a.s.m.) ile yaptıkları görüşmeyi orada keserek, Efendimiz'e (a.s.m.) yanlarından ayrılmasını söyledi. Allah Resûlü (a.s.m.) evine, gençler Medine'ye geri döndüler.

[52]. İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/334.

Bayramın ikinci günü, gecenin ilerleyen saatlerinde bu on iki bahtiyar insan ile Allah Resûlü (a.s.m.), Akabe'de gizlice buluştu. Hazreçlilerin çeşitli boylarından olan bu on iki kişi, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) biat ederek İslâm daveti için gereken en önemli adımı attı. Böylece davet yeni bir boyut kazanmış oldu. Bundan sonra davetin  n  açılarak İslâm, Medine'de büyük bir hızla yayılmaya başlayacaktı.

[53]. *Müsned*, 5/419. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

“Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmadan ölen kimse cennete girer.”

[54]. Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 18/38; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, 1/170. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

Helali helal bilip onunla amel edin. Haramı haram bilip terk edin."

[55]. İbn Kesîr, *es-Siretü'n Nebeviyye*, 1/344; Taberî, *Târih*, 326.

– Allah Resûlü'nü (a.s.m.) daha ne zamana kadar Mekke'nin dağlarında toplumdan dışlanmış olarak, kaygı ve tedirginlik içinde bırakacağız, diyerek Efendimiz'in yanına gitmeye karar verdiler.

[56]. İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/343.

– Geleceğiniz zaman uyuyanı uyandırmayın, yanınızda olmayanı aramaya çıkmayın! buyurdu.

[57]. İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/222; İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 244.

– Cennet var! buyurdu.

[58]. İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/223; İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 247.

– Elini uzat biat edelim yâ Resûlallah! dediler. Allah Resûlü (a.s.m.) elini uzattı. Sahabeler tek tek biat etmeye başladı.

[59]. İbn Hişâm, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 438-442.

Biat bittikten sonra bütün sahâbîler gibi o da Akabe'den sessizce ayrılarak, gecenin karanlığında tekrar yatağına döndü. Şüphe çekmemek için bundan sonra Mekke'de fazla kalmadılar. Bir kaç gün içinde de hazırlanarak diğer Medinelilerle birlikte memleketlerine geri döndüler.

[60]. İbn Hişâm, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 492.

Mekkeli Müslümanlar bir bir hicret etmiş, neredeyse Mekke'de hicret edecek kimse kalmamıştı. Hz. Peygamber hazırlıklarını tamamladıktan sonra Hz. Ebû Bekir ile birlikte gizlice Mekke'den ayrılarak Medine'ye doğru yola çıktı. Uzun ve tehlikeli bir yolculuk başlamıştı. Medineli Müslümanlar, Hz. Peygamberin Mekke'den ayrılıp, Medine'ye doğru yola çıktığını öğrenince çok sevindiler. Her gün sabah namazından sonra genç yaşlı, çoluk çocuk bütün Medineliler büyük bir heyecan, merak ve coşku ile Harre'ye gidip, öğle sıcağı bastırıncaya kadar orada Efendimiz'i bekliyor, onun yolunu gözlüyorlardı.

[61]. Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 3/266.

Allah Resûlü'ne (a.s.m.) ulaştıklarında Hz. Ebû Bekir ile birlikte bir hurma ağacının gölgesinde oturmuş dinleniyorlardı. Allah Resûlü (a.s.m.), kendini karşılamaya gelenlerle birlikte Medine'nin hemen kenarında bulunan Kubâ'ya yöneldi. Orada Gülsüm b. Hidm'in evine konuk oldu. Kubâ'da on dört gün kaldı. Orada kaldığı sürede, Kubâ Mescidi'nin yapımını başlattı. Onun yapımında bizzat çalışarak taş taşıdı.

[\[62\]](#). Tevbe Sûresi, 9/108.

“İlk günden beri takvâ üzere kurulan mescitte namaz kılman, elbette daha doğrudur. Orada temizlenmeyi seven insanlar vardır. Şüphesiz ki Allah, temizlenenleri sever.”

[63]. Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 4/3.

On dört gün Kubâ'da kalan Allah Resûlü (a.s.m.), konuk olduğu Kubâlı Müslümanların hizmetinden çok memnun kaldı. Sahabeler Efendimiz'e büyük bir sevgi ve teveccüh gösterdiler. Onu rahat ettirmek için seferber oldular. Ancak Yahudilerin mahallesine yakın olan Kubâ fazla güvenli bir yer değildi. Neredeyse Medine'de Müslüman olmayan ev kalmamıştı. Ama halen İslâm'ı kabul etmeyen bazı kimseler, münafıklar, şehrin çevresinde yaşayan ve kıskançlıktan çatlayan Yahudiler İslâm'ın nurunu söndürmek için fırsat kolluyorlardı. Bundan dolayı Medine henüz tam olarak güvenli sayılmazdı. Allah Resûlü'ne (a.s.m.) her an bir suikast düzenlenebilirdi. Allah Resûlü (a.s.m.), Kubâ'da Gülsüm b. Hidm'in evinde kaldığı sırada bazı kişiler, geceleri Efendimiz'in kaldığı evi taşıyarak, rahatsız etmişlerdi. Kubâ'nın yeterince güvenli olmadığını gören Efendimiz Medine'nin içine gitmeye karar verdi.

[64]. İbn Hişâm, *Siretû'n-Nebeviyye*, 1-2/494.

– Devenin yolunu açın! O memurdur. Nerede durması gerektiği, nerede çökeceği ona bildirilmiştir, buyuruyordu.

[65]. Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 3/271.

Allah Resûlü (a.s.m.) Medinelilerin kendisini evlerine konuk etme arzularından dolayı yolda güçlüklerle ilerliyordu. Sâlim b. Avf oğullarının oturdukları yere geldiğinde Cuma namazının vakti gelmişti. Orada mola vererek, Sâlim b. Avf oğullarının mescidinde Cuma namazını kıldı.

[66]. İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/385.

– Burası, Sehl ve Süheyl isimli iki yetim çocuğun arsasıdır, dediler.

[67]. *Müsned*, 5/414.

“Allah Resûlü (a.s.m.) Medine’ye gelince, kimin evinde kalacağına belirlemek için Ensar arasında kura çekti. Kura, bana çıktı. Bunun üzerine Allah Resûlü (a.s.m.), bizim evimizde kalmaya karar verdi.”

[68]. Nisâbûrî, *Şerefü'l-Mustafâ*, 565.

– Şimdi evime gidip Allah Resûlü'ne (a.s.m.) yer hazırlayacağım, bu halde iken hâlâ ne yapmaya çalışıyorsun. Eğer İslâm olmasaydı, seni hemen şurada öldürürdüm, diye kızdı. Sonra uçar gibi hemen eve koştu. Eşi ile birlikte Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yerini hazırlayıp hızla geri döndü.

[69]. İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 1-2/496; İbn Kesîr, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 1/386; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 3/273.

Böylece Allah Resûlü (a.s.m.) hiç kimseyi kırmadan İlahî iradenin seçimi ile ev sahiplerinin en güzeline Ebû Eyyûp el-Ensârî ve eşi Ümmü Eyyûb el-Ensârî'nin evine konuk oldu.

[\[70\]](#). *Müsned*, 5/420.

– Sen, benim yanımda bulun. Sürekli yanımda ol! buyurarak, onu özel koruma olarak görevlendirdi.

[71]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1/356; Vâkidî, *Megâzî*, 1/141.

Efendimiz'in koruma görevini ihmal etmeden kahramanca savaşan Eyüp Sultan müşriklerden Amr b. Hâris'i öldürdü, Muttalib b. Hantab'ı ise esir aldı.

[\[72\]](#). Vâkidî, 1/318.

– Sen bu makama layık değilsin, diyerek onu mescitten dışarı attılar.

[73]. İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 1-2/528.

– Çabuk, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) mescidinden çık, geldiğin yere git! Buradan uzak dur ey münafık! diye bağırdı.

[74]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1/532; Zehebî, *Siyerü Alâmü'n-Nübelâ*, 1904.

– Ey Ebû Eyyûb! Allah seni hayra erdirmiş. Ey Allah'ım! Beni koruyarak gecelediği gibi, Sen de Ebû Eyyûb'ü koru! diye dua buyurdu.”

[75]. *Müsned*, 5/422. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.
Karşılaştıklarında birbirlerinden uzak dururlar. Onların hayırlısı selamı ilk verendir”

[76]. İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/387; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 3/275; Makrîzî, *İmtâu'l-Esmâ'*, 7/282.

Bu günden sonra her gece üç dört sahabe Allah Resûlü'ne (a.s.m.) yemek getirmeye devam etti. Bir süre sonra sahabeler karışıklık olmaması için yemek getirme işi sıraya kondular.”

[77]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1/525; Süheylî, *Ravdü'l-Ünf*, 2/14.

O gün Allah Resûlü (a.s.m.) yer yatağında yattı. Sabah olunca Allah Resûlü'nün (a.s.m.) arzusunu Neccaroğullarına duyuran Eyüp Sultan, onlardan bu hususta yardım istedi. Es'ad b. Zürâre'nin saç ayaklı üzeri keten lifi ile dokunmuş hasırla kaplı bir sediri vardı. Eyüp Sultan'ı duyunca hemen yanına koştu. Kendisinde bir sedirin olduğunu onu Allah Resûlü'ne (a.s.m.) verebileceğini söyledi. Birlikte eve gittiler. Sediri alıp Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kaldığı odaya yerleştirdiler. Efendimiz sediri görünce çok memnun oldu. Orada kaldığı sürece hep bu sedirin üzerinde yattı.

[78]. Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 2/509; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 3/275.

– Endişelenmene gerek yok. Aşağıda olmamız gelip gidenler açısından bizim için daha uygundur, buyurdu. Eyüp Sultan'ın kalbi rahat etmese de, çaresiz Efendimiz'in sözüne boyun eğdi.

[79]. *Müsned*, 5/415.

– Yâ Resûlallah! Bizim üst katta, senin alt katta bulunmana gönlüm bir türlü razı olmuyor. Ne olur yukarı çıkın, diye rica etti. Allah Resûlü (a.s.m.) ev sahibinin gönlünün en derinlerinden gelen bu samimi isteğini kırmayarak, yukarıdaki odaya taşındı.”

[80]. Ebû Nu'aym, *Delâilî'n-Nübüvve*, 1/366.

– Ey Ebû Eyyûb! Gidip Ensarın ileri gelenlerin den 90 kişi daha çağır! buyurdu. Endişelensem de çaresiz emre uyarak gidip 90 kişiyi daha yemeğe davet ettim. Biraz sonra davet edilen 90 kişi geldi. Allah Resûlü (a.s.m.) kalan yemeği onlara ikram etmemi istedi. Kalan yemeği hazırlayıp gelenlere ikram ettim. Hepsi yemeklerini yiyip, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) gösterdiği mucizeden çok etkilendiler. Allah Resûlü (a.s.m.) onları biat için çağırdığını söyleyince hemen biat ettiler.

[81]. *Tirmizî*, Et'ime, 13; *Müsned*, 5/420; Zehebî, *Siyerü A'lâmü'n-Nübelâ*, 1904.

– Doğru söylüyorsun Ey Ebû Eyyûb! Bugün yemekte sarımsak kokusu olduğu için onu yemedim. Ama siz yiyebilirsiniz. Ben devamlı Cebrâil (a.s.) ile görüşüyorum, onun için ağız kokusuna dikkat etmem gerekiyor, buyurdu.”

[82]. *İbn Mâce*, Et'ime, 59; İbn Abdilberr, *el-İstîab*, 4/1925; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7364; İbn Hacer, *İsâbe*, 11896.

– Doğrudur, buyurdu.”

[83]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1/626; Makrîzî, *İmtâu'l-Esmâ'*, 7/349.

Eyüp Sultan'ın kuşluk vakitlerinde ihmal etmeden yaptığı işlerden biri de En Sevgili'ye tatlı su getirmektir. Her gün Enes b. Mâlik'in babası Mâlik b. Nadr'ın su kuyusuna gider, oradan Allah Resûlü'ne (a.s.m.) su getirirdi.

[84]. Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 7/194.

“Zaman zaman Allah Resûlü’ne (a.s.m.) helva yapardık. Ona helva yaptığımızda hoşuna gider, memnun olurdu. Yine bir akşam Allah Resûlü (a.s.m.) için helva yapmıştık. O akşam bize beş-on misafir gelmişti. Allah Resûlü (a.s.m.) helvayı onlarla birlikte yiyerek memnuniyetini ifade buyurdu.”

[85]. Semhûdî, *Vefâü'l-Vefâ*, 1/266.

– Yedi ay boyunca bir gün bile “Bana şu yemeği yapın!” dediğini duymadım. Onun kendisine getirilen herhangi bir yemeği beğenmeyip ayıpladığını da görmedim, dedi.

[86]. İbn Sa'd, *Tabakât*, 8/11.

– Olur, buyurarak onlardan biat aldı.

[\[87\]](#). İbn Sa'd, 8/5-12.

– Size hidayet eden Allah'a hamdolsun! buyurdu.

[88]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 7113; İbn Hacer, *İsâbe*, 11485; İbn Sa'd, *Tabakât*, 8/449.

Bundan sonra bütün Ensar hanımları gurup gurup gidip, Allah Resûlü'ne (a.s.m.) biat ettiler. Ümmü Eyyûb gelen gurupların biri içinde kızı Amre'yi görünce, onun ile birlikte huzuru saadete girerek kızı ile birlikte Allah Resûlü'ne (a.s.m.) biat etti.

[89]. *Buhâri*, Nikâh, 1. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.
Sünnetimden yüz çeviren benden değildir."

[90]. İbn Manzûr, *Muhtasar Târîhi Dımaşk*, 2/260.

– Yâ Resûlallah! Keşke evimizde daha fazla kalsaydın! Birlikte olduğumuz günlerde senin yaptıklarının hepsini gözlemledim. Güneş batıya meylettiğinde elinde dünya işi varsa onu bırakır, uyuyorsan biri tarafından uyandırılmış gibi kalkar, abdest ya da gusûl alırdın. Sonra dört rekât namaz kılardın. Namazı ağır ağır, teenni ile kılardın” dedi.

[91]. *Müşned*, 5/419-420.

– Ey Ebû Eyyûb! Güneş tepeye çıktığında gökyüzünün ve cennetin kapıları açılır. Öğlen namazı vaktinin sonuna kadar kapanmaz. Bundan dolayı, bu saatte yaptığım hayırların gökyüzüne yükselmesinden hoşlanıyorum, buyurdu.”

[92]. Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 4/148.

“Allah’ım! Bütün günahlarımı ve hatalarımı bağışla! Allah’ım! Beni güzel işlere ve güzel ahlaka yönelt, dahası zorla! İyilikleri yapmayı nasip et! Çünkü güzel amele yönelten de kötülükten alıkoyan da Sensin!”

[\[93\]](#). Taberânî, 4/158.

– “Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh” sözünü çokça söyle! buyururdu.

[94]. Taberânî, 4/213.

“Allah Resûlü (a.s.m.) geceleyin kalktığında dört rekât namaz kıları. Bu sırada kimse ile konuşmaz herhangi bir şey emretmezdi. İki rekâtta bir selam verirdi.

[95]. Ebû Nu'aym, *Marifetü's-Sahabe*, 2/189.

– Yahudilerin seslerini duyuyorum. Kabirde azap görüyorlar, buyurdu.

[96]. Hucurât Sûresi, 49/10.

Böylece, “Müminler ancak kardeşirler.” ayetinde ifadesini bulan kardeşlik tesis edilmiş oldu. Efendimiz sahâbîleri birbiriyle kardeş yaptığı zaman, Eyüp Sultan’ı Medinelilerin Öğretmeni eşsiz davetçi Mus’ab b. Umeyr ile kardeş yaptı.

[97]. İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/412; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 9/140; İbn Sa'd, *Tabakât*, 3/120.

Bu kardeşlik ailenin Allah Resûlü'ne (a.s.m.) daha fazla yaklaşmasına vesile oldu.

[98]. Taberânî, *Mu`cemü'l-Kebir*, 4/124. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

“Allah ve Ahiret gününe inanan, misafirine ikram etsin. Allah ve Ahiret gününe inanan, komşusuna iyi davransın”

[99]. *Ebû Dâvûd*, Et`ime, 52; Taberânî, *Mu`cemü'l-Kebir*, 4/182.

“Bizleri yediren, içiren, yiyip içtiklerimizi boğazımızdan kolaylıkla geçiren Allah’a hamd olsun” deyin, buyurdu.

[\[100\]](#). İbn Sa'd, *Tabakât*, 8/163

“Sürekli Allah Resûlü'nün (a.s.m.) çevresinde olan ona hizmet edip, yardımcı olan Medineli Müslümanlar vardı. Bunlar: Sa'd b. Übâde, Sa'd b. Muaz, Ümmâre b. Hazm ve Ebû Eyyûb idi. Allah Resûlü'nü (a.s.m.) hiç ihmal etmez aralarında sıra yapar her gün biri Allah Resûlü (a.s.m.) yemek ya da hediye gönderirdi...

[\[101\]](#). Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 1/323.

– Ben tertemiz hanımların oğluyum, o da çok iyi bir cins attır, diye seslendi.

[102]. Şâmî, 11/59; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 7/118.
– Nasıl sevmem. Onlar benim dünyada kokladığım reyhanlarımdır, buyurdu.”

[\[103\]](#). Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 11/287.

Allah Resûlü (a.s.m.) çok sevdiği, kendisine “anne” diyerek hitap ettiği, Hz. Ali'nin annesi Fatma binti Esed vefat edince, Üsâme b. Zeyd, Ebû Eyyûb el-Ensârî, Hz. Ömer ve bir genci çağırarak, Fatma binti Esed için kabir kazdırdı.

[104]. İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/358.

Allah Resûlü (a.s.m.) birçok işte Ebû Eyyûb el-Ensârî'ye görev verir, yardımına başvururdu. Hicretin yedinci yılında insanlığın ders aldığı ve alacağı eşsiz örneklerle dolu olan Hristiyan Necran heyeti Allah Resûlü'nün (a.s.m.) İslam'a davet mektubu üzerine Medine'ye gelerek Efendimiz ile görüştüler. Necranlıların en büyük din adamı Ebû Hâris b. Alkame gerçeği çok iyi bildiği halde sahip olduğu imkânlar elinden gider korkusu ile Müslüman olmadığı gibi, kavminin İslam ile şereflenmesini de engelledi. Kardeşi Küreyz, onun niçin Müslüman olmadığını öğrenince Medine'den memleketlerine giderken yoldan geri dönerek Huzur-u Saadet'e çıktı. İman ederek ebedî huzura kavuştu. Onu Necranoğullarının reisi ve reisten hemen sonra yetki sahibi olan ikinci adamı görüp, yaşadıklarını değerlendirdince din adamlarının manevî baskısına rağmen Müslüman olmaya karar verdiler. Hazırlık yapıp Medine'ye giderek Efendimiz'i ziyaret edip Müslüman oldular. Allah Resûlü (a.s.m.) onları bir zamanlar kendini misafir eden Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evine gönderdi. Konukları alıp evine götüren Eyüp Sultan memleketlerine dönünceye kadar onları en güzel şekilde ağırladı.

[\[105\]](#). Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 6/114; Makrîzî, *İmtâu'l-Esmâ'*, 5/190.

– Eğer bunu bana anlatmasaydın, yaşadığın sürece, onu yemeye devam ederdin, buyurdu.

[106]. Makrîzî, 2/131.

Efendimiz'in hastalığı fazlalaştığında Eyüp Sultan yanı başındaydı. Zaman içinde bir kuyu satın alan Eyüp Sultan, Allah Resûlü'nün (a.s.m.) hastalığı ağırlaşp zaman zaman bayıldığında bu kuyuya koşar, oradan Efendimiz için su getirirdi. Getirilen su, humma hastalığına yakalanan Allah Resûlü'nün (a.s.m.) mübarek vücutlarına dökülerek rahatlatılmaya çalışılırdı. Su dökülünce biraz rahatlayan Efendimiz, mescide giderek ashâbına namaz kıldırıldı. Sonrada onlara bir konuşma yaptı.

[107]. Nesâî, Tahâre, 107; *İbn Mâce*, İkâme,193; *Müsned*, 5/423.
Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

“Kim emredildiği gibi abdest alır, sonra emredildiği gibi namaz kılarsa Allah onun önceki yaptıklarını affeder.”

[108]. İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 3/315; İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1/1219.

– Öyle ise Hz. Âişe'nin böyle bir şeyi yapabileceğini nasıl düşünürsün? Vallahi sen de bilirsin ki, Âişe senden daha hayırlı birisidir, dedi.

[\[109\]](#). Nûr Sûresi, 24/12.

“Bu iftirayı işittiğinizde erkek ve kadın müminlerin, kendi vicdanları ile hüsnü zanda bulunup da: ‘Bu, apaçık bir iftiradır.’ demeleri gerekmez miydi?”

[\[110\]](#). Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 25/136.

– Ey Ebû Eyyûb! Ümmü Eyyûb'ten boşanmak çok yanlış ve günahtır, buyurarak onu bu düşüncesinden vazgeçirdi.

[111]. el-Hindî, *Kenzü'l-Ummâl*, 28828.

“Müminin ilmî bir konu öğrenmesi, bir yıl nafîle ibadetten veya İsmail oğullarından bir köle azat etmekten hayırlıdır.”

[\[112\]](#). Zümer Sûresi, 39/9.

“De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak, akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünürler.” ayetini öğrendikten sonra ilme ve her şeyi yeniden düşünmeye başladı. Geçmiş, geleceği, insanları, kâinatı, ilişkilerini, hayatını her şeyi ama her şeyi...

[\[113\]](#). Tâ Hâ Sûresi, 20/114.

“**Rabbim ilmimi artır.**” diye dua ederek ilim öğrenmeye başladı. Kalbinin mühürlenip yeniden küfrün karanlığına dönmemesi için, hak ve hakikati öğrenmesi gerektiğini çok iyi biliyordu.

[\[114\]](#). Rûm Sûresi, 30/59.

“İşte Allah, bilmeyenlerin kalplerini böyle mühürler” ayetini duyunca, imandan sonra kalbinin bir daha mühürlenmemesi için, ilmin şart olduğuna daha çok inandı. Allah’a yönelip ebedî mutluluğu kazanmanın yolu elbette bilmekten geçiyordu. Çünkü Rabbi:

[\[115\]](#). Fâtır Sûresi, 35/28.

“Kulları içinde, Allah’tan hakkı ile ancak âlimler korkar”
buyuruyordu.

[\[116\]](#). *Tirmizî*, İlim 1.

“Allah kime hayır dilerse, onu dinde bilgili kılar.”

[\[117\]](#). *Tirmizî*, İlim 2.

“Kim ilim öğrenirse, bu onun geçmiş günahlarını bağışlatır.”

[\[118\]](#). *Tirmizî*, İlim 19.

“Bir ilim adamı, şeytan için bin âbidden daha zorludur.”

[\[119\]](#). *Tirmizî*, İlim 19.

Hikmetli söz müminin yitiğidir. Onu nerede bulursa almaya en layık kişi odur (hemen alsın).”

[\[120\]](#). *Müsned*, 5/413.

– Namaz kılacağın zaman, dünyaya veda edecekmiş gibi namaz kıl! Yarın özür dileyeceğin sözü söyleme! İnsanların elindekilerden gözünü kes! buyurdu.”

[\[121\]](#). el-Hindî, *Kenzü'l-Ummâl*, 17259-17260.

– Sizden biri kuşların tırnakları gibi içi pislik ve kir dolu tırnaklarını bırakmış, gelip semadan gelen haberi soruyor! buyurdu.

[\[122\]](#). *Müsned*, 5/414.

“Ebû Eyyûb, bir sahâbîye mektup göndererek ondan Allah Resûlü’nden (a.s.m.) duyduğu bir hadis hakkında bilgi aldı.”

[123]. *Tirmizî*, Fezâilü'l-Kur`ân, 11; *Müsned*, 5/418. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

Kur`ân'ın üçte birini okumuş gibi olur."

[\[124\]](#). İbn Sa'd, *Tabakât*, 4/164.

“Bakara Sûresi’ni dört yılda ezberledik.”

[125]. İbn Manzûr, *Muhtasar*, 13/169.

“İslâm’ın ilk günlerinde henüz fazla ayet inmediği sırada, birinci önceliğimiz imandı. Sonra sûre ve ayetler inmeye başladı. Bu ayetlerle helalleri-haramları, yapmamız ve sakınmamız gerekenleri öğrendik. O gün Kur’ân’ı bugün sizin öğrendiğiniz gibi öğrenmez, her bir ayetin üzerinde durur, onu içselleştirirdik. Şimdi insanlar Fatiha’dan başlayarak Kur’ân’ı sonuna kadar okuyor, ama neyi emrettiğini, neyi yasakladığını, nerede durup düşünmesi gerektiğini bilmiyor. Kur’ân’ı ağızından hurmanın çürüklerini atar gibi okuyor.”

[\[126\]](#). Bakara Sûresi, 2/206-207.

İnsanlardan öyleleri de vardır ki, Allah'ın rızasını kazanmak için kendini ve malını feda eder. Allah kullarına şefkatlidir.” ayetlerine geçin! Onları müzakere edin, dedi. Ayetleri okuyunca yanımdaki arkadaşlarıma ayeti:

[\[127\]](#). Suyûtî, *Dürrü'l-Mansûr*, 1/578.

– Allah için sen çok değerli, velût birisin, dedi.”

[\[128\]](#). İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 2/1328.

“Kur’ân’ı iki kez başından sonuna kadar Abdullah b. Abbas’a okuyup, ezberlediğim ayetleri arz ettim. Her ayetin sonunda durarak hocama o ayet hakkında çeşitli sorular sordum.

[129]. İbn Manzûr, *Muhtasar*, 11/306, Kettânî, *et-Terâtîbu'l-İdâriyye*, 1/102.

– Bunu yapacak beş kişi var. Bunlardan Ebû Eyyûb El-Ensârî iyice yaşlandı, Übey ise hasta, geriye yalnızca Muaz, Ubâde ve Ebû'd-Derdâ kalıyor, dediler. Hz. Ömer, bu kişileri yanına çağırarak, onları Şam, Filistin, Basra, bölgelerini dolaşıp, insanlara Kur'ân'ı doğru bir biçimde öğretmek üzere görevlendirdi.”

[130]. *Buhârî*, Cezâu's-Sayd, 14; *Müslim*, Hac, 91; *Müsned*, 5/416.
– Allah Resûlü'nü (a.s.m.) ihramlı iken başını işte böyle yıkarken gördüm, dedi.”

[\[131\]](#). *Müsned*, 5/414.

– Allah Resûlü (a.s.m.) kabak suyundan da yapılsa, içkinin yasak olduğunu bildirdi.”

[\[132\]](#). *Ebû Dâvud*, Salât, 56; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, 9/246.

– Bu, bir araya toplanmış cemaatin nasibidir, buyurdu.”

[\[133\]](#). İbn Manzûr, *Muhtasar*, 29/198.

– O da böyle idi. O da Allah Resûlü'nün (a.s.m.) yanında bulunarak onun sözlerini dinledi. Ben Ebû Hüreyre'den hadis rivayet etmekten haz alır, şeref duyarım, dedi.”

[\[134\]](#). İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, 1/509.

Tabiinin meşhurlarından, Said b. Müseyyib, Urve b. Zübeyr, Sâlim b. Abdullah, Ata' b. Yesar gibi kişilerde ondan hadis rivayet etmişlerdir.

[135]. *Müsned*, 5/113, 412; İbn Hacer, *İsâbe*, 2165; Zehebî, *Siyerü Alâmu'n-Nübelâ*, 1904.

Rivayet ettiği hadislerden yedisi hem Buhâri ve hem de Müslim'de aynı zamanda yer almıştır. Ahmed b. Hanbel'in Müsned'inde Eyüp Sultan'dan rivayet edilen 150 hadis vardır.

[\[136\]](#). *Müşned*, 4/17.

“Kim dünyada iken bir müminin ayıbını örterse, Allah da kıyamet günü onun ayıbını örter.” buyurduğunu duydum, dedi.

[137]. İbn Manzûr, *Muhtasar*, 7/336.

Eyüp Sultan, hadisle ilgili bilgi aldıktan sonra orada fazla kalmadı, devesine binerek Medine'ye geri döndü. Medine'ye döndükten sonra hadisi gönül rahatlığı ile insanlara nakletti.

[\[138\]](#). *Ebû Dâvud*, Cihad, 19; *Muhtasar*, 14/244.

Abdurrahman b. Hâlid hayvanların ölümüne sebep olduğu için, onların yerine kendine ait olan dört köleyi azat etti.

[\[139\]](#). İbn Manzûr, *Muhtasar*, 7/236.

“Kim ilmini artırmak ve hilmini çoğaltmak istiyorsa, akrabalarının dışındaki kişilerle oturup kalsın.”

[140]. Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 4/179. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

Arşın etrafında yakuttan tahtlar üzerinde olacaklardır.”

[\[141\]](#). Zehebî, *Siyerü A'lâmü'n-Nübelâ*, 1904.

– Bunlardan sonra kim olabilir? Elbette Zübeyr, Talha, Sa'd, Ebû Ubeyde, Muaz, Ebû Talha, **Ebû Eyyûb**, sen, Übey b. Ka'b, Ebû'd-Derda, İbn Mesud, İbn Avf. Sonra kölelerden: Selman, Süheyb, Bilâl, Ebû Hezeyfe'nin kölesi Sâlim. **Bunlar benim için özel kişilerdir**, buyurdu.”

[\[142\]](#). *Müsned*, 5/422; Taberânî, *el-Mu`cemü'l-Kebir*, 4/189.

– Şu kabirde yatan zatın: “Din işlerini ehliyetli kimseler üstlendiği zaman kaygılanmayın. Fakat ehil olmayanlar başa geçince, o zaman ne kadar ağlarsanız yeridir.” dediğini duymuştum bunun için ağlıyorum.

[\[143\]](#). Heysemî, *Mecma'uz-Zevâid*, 9/322; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 9/402.

– Allah da hoşlanmadığın şeyleri senden kaldırsın diye bana duada bulundu.”

[\[144\]](#). İbn Hacer, *İsâbe*; 1439.

– Dilerim sana hiçbir kötölük dokunmaz ey Ebû Eyyûb! diye dua buyurdu.”

[\[145\]](#). İbn Abdu'r-Rabbih, *Ikdu'l-Ferid*, 2/213.

Başka rivayetlerde; Allah Resûlü (a.s.m.) ashâbına, kendisine Şam, Fars (İran), Medain ve Yemen'in anahtarlarının verildiğini müjdelemiştir.

[\[146\]](#). *Müşned*, 4/335.

“İstanbul elbette fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fethedecek olan asker ne güzel askerdir.” buyrarak müjdelediği gibi.

[\[147\]](#). Vâkidî, *Kitabü'r-Ridde*, 294.

– Vallahi ey Ebû Eyyûb! Allah Resûlü'ne (a.s.m.) verdikleri bir yuları dahi bana vermeyen herkes ile sonsuza kadar savaşırım, dedi.

[148]. Hâkim, *Müstedrek*, 2/119; Taberânî, *Mu`cemü'l-Kebir*: 4/182.
Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

“Düşmanla karşılaşp da şehid oluncaya kadar veya galip gelinceye kadar sabır gösterip savaşı, kabir fitnesinden emin olur, sıkıntıya uğramaz.

[149]. Belâzurî, *Futûhü'l-Büldân* 158-159; Taberî, *Tarih*, 4/258.

O, seksen yaşında dostlarına veda edip, Rabbine kavuşuncaya kadar hiç durmadan yürüyecek, Efendimiz'in gösterdiği hedefe doğru hep koşacaktı. İşte daha işin başında, bu hedeflerden birçoğuna ulaşıldığını görmenin manevî zevkine vardı. Hz. Ömer zamanında katıldığı seferlerde Filistin, Suriye ve Mısır'ın fetihlerine şahit oldu. Yaşının ilerlemesine aldırmadan çölleri aşan mana sultanı hicretin 28. yılında Kıbrıs deniz seferine katıldı.

[150]. İbn Abdülberr, *İsti'âb*, 2/424; İbnu'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 1361; İbn Hacer, *İsâbe*, 2165.

– Ordu komutanının kim olduğu beni ne ilgilendirir. Halife kimi uygun görürse onu komutan yapar. Ben yoluma devam etmeliyim, dedi ve bundan sonra hiçbir zaman savaştan geri kalmadı.

[\[151\]](#). Tevbe Sûresi, 9/41.

“Hafif ve ağır iken (yoksul-zengin, yaşlı-genç, yaya-süvari) kuşanıp, savaşa çıkın! Mallarınızla canlarınızla Allah yolunda cihad edin!”

[\[152\]](#). Suyûti, *Dürrü'l-Mansur*, 4/ 190.

– Beni ağır yada hafif bulabilirsiniz. (Hasta ya da sağlıklı, genç veya ihtiyar... ne olursa olsun her halükarda cihad meydanlarında olacağım.)

[\[153\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 20/26.

Yaşının ilerlemesine aldırmadan, Hicretin 46. yılında Mısır'a giderek, oradan deniz savaşlarına katıldı.

[154]. Ebû Nuaym, *Hilyetü'l Evliya*, 5/189. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

“Kırk gün Allah rızası için ihlâs ve samimiyetle ibadet eden kimsenin, kalbindeki hikmet pınarları dilinden dökülmeye başlar.”

[\[155\]](#). *Müşned*, 4/147.

– Yemin ederim ki senin bu yaptığını gören halkın, “Resûlullah da böyle yapardı.” sanmasından korkarım diyerek onu tekrar tekrar uyardı.

[\[156\]](#). İbn Manzûr, *Muhtasar*, 18/198.

– Allah sana uzun ömürler versin ey Ebû Eyyûb! Vallahi ben bunu kastetmemiştim, dedi.

[\[157\]](#). *Buhâri*, Edeb 134.

Nasihate ihtiyacı olduğu zaman, ona öğüt vermektir” buyurdu.”

[158]. Zehebî, *Siyerü A'lâmü'n-Nübelâ*, 1904.

– Sen Allah Resûlü'ne (a.s.m.) uymadığın için, ben de sana uymuyorum. Senin Allah Resûlü'nün (a.s.m.) kıldığı namazı, hiç sebep yokken vaktinde kılmadığını görüyorum. Eğer sen Allah Resûlü'ne (a.s.m.) uyarsan, biz de sana uyarız. Eğer ona muhalefet edersen, biz de sana muhalefet ederiz, dedi.”

[\[159\]](#). *Tirmizî*, Buyû, 52, Siyer, 17; *Dârimî*, Siyer, 38; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 13/259.

“Kim annesi ile çocuğunun arasını ayırırsa, Allah da kıyamet günü onunla sevdiklerinin arasını ayırır.”

[\[160\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1/356.

Bedir Savaşı'nda Muttalib b. Hantab'ı esir alan Ebû Eyyûb, onun fakir biri olduğunu, kendini esaretten kurtaracak malı bulunmadığını öğrenince, bu duruma üzülop esirine zarar vermedi. Bilakis Müslümanları öldürmek için gelen bu kişiyi serbest bıraktı.

[161]. *Müsned: 5/412. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.
Yarın özür dileyeceğin sözü söyleme, insanların
elindekenden ümidini kes!"*

[\[162\]](#). Yusuf el-Kandehlevî, *Hayâtü's-Sahâbe*, 2/287.

– Herkesin kadınların sözüne uyarak yanlış yapacağına inanırdım da, senin onların sözü ile yanlış yapacağına asla inanmazdım. İnsanlara örnek olması gereken sizler, böyle israf ederseniz toplumda kötülüğün önü alınmaz, dedi.”

[\[163\]](#). İbn Manzûr, *Muhtasar*, 5/12.

– Artık hürsün. Senden anlaşma bedelini de istemiyorum. Yanında bulunan tüm mallar da senin olsun dedi.”

[\[164\]](#). İbnu'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 511.

Hız. Ali de hilafeti döneminde, Irak Savaşı'na gideceği zaman, yerine Medine'ye çok sevdiği ve son derece güvendiği, Ebû Eyyûb el-Ensârî'yi vekil olarak bıraktı. Ebû Eyyûb bir süre bu görevi yaptıktan sonra, Ensar'dan birini yerine vekil bırakarak Hız. Ali'nin yanına cihada gitti.

[\[165\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 2/326.

Ensar, Medine valiliği yaparken Hz. Muaviye, 2600 kişilik bir ordu ile komutanlarından Büsr b. Ebû Ertat'ı Medine'ye gönderdi. Büsr Medine'ye girince, kan dökülmemesi için kimse ona karşı koymadı. Büsr, insanları Hz. Muaviye'ye biat etmeye zorladı. O zaman namazı ise Ebû Hüreyre'nin kıldırmasını istedi. Kısa bir süre Medine'de kalan Büsr, oradan Mekke'ye geçti.

[\[166\]](#). İbn Manzûr, *Muhtasar*, 7/340.

– Allah Resûlü (a.s.m.) bizden, ahdini bozanlara karşı savaşılanlarla birlikte savaşma hususunda söz aldı. Bizde onlarla birlikte savaşıyoruz. Yine bizden, onlarla birlikte zalimlere karşı savaşma konusunda söz aldı. İşte bu yüzden yüzümüzü ahdini bozanlara doğru çevirdik. Savaşmak için onlara doğru gidiyoruz, dedi.”

[\[167\]](#). *Büyük İslâm Tarihi*, Heyet, 2/510.

Dört bin kişilik Harici ordusunun yarısına yakını, bu çağrıya uydu. Hz. Ali'nin ağırdan almasına rağmen geri kalan Hariciler onlara saldırdı. Aralarında savaş olduysa da Hariciler kısa bir sürede yenildiler.

[\[168\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 2/266.

Hz. Ali ile birlikte Nehrevan Savaşı'na katılan Ebû Eyyûb, savaşta
Hz. Ali'nin komuta ettiği ordunun sancağını taşıdı.

[\[169\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 3/60; İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1/1220.

– Yirmi bin dirhem, deyince ona kırk bin dirhem ve yirmi köle hediye etti.

[170]. *Buhârî*, Cihad, 6, 73; *Müslim*, İmâre, 115. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

Güneşin üzerine doğup battığı her şeyden daha hayırlıdır.“

[\[171\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 20/26.

Yaşının ilerlemesine aldırmadan cihada devam eden Ebû Eyyûb el-Ensârî, hicretin 46 yılında Mısır'a gitmiş, oradan deniz savaşlarına katılmış, Ukbe b. Âmir komutasındaki Mısır ordusu ile cepheden cepheye koşarak İstanbul surlarına kadar gelmişti.

[172]. Taberî, *Tarih*, 929; Ahmed b. Zeyni Dahlan, *Futuhâtü'l-İslamiyye*, 1/163.

[\[173\]](#). Bakara Sûresi, 2/195.

– Ey insanlar! Siz “**Allah yolunda infak edin. Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın**” ayetini bu şekilde mi anlıyorsunuz? Hayır, o ayetin anlamı böyle değildir. Bu ayet, biz Ensar topluluğu hakkında indi. İslâm güçlenip, Müslümanlar çoğalınca biz Allah Resûlü’nden (a.s.m.) gizli olarak kendi aramızda:

[\[174\]](#). Bakara Sûresi, 2/195.

“Allah yolunda infak edin (mallarınızı harcayın). Kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın. Yaptıklarınızı güzel yapın, şüphesiz ki Allah yaptıklarını güzel yapanları sever” ayeti nazil oldu.

[\[175\]](#). İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1/1221.

İyi bilin ki asıl tehlike, korkusuzca düşman üzerine gitmek değil, cihadı bırakıp mallarımızın peşine düşerek, sadece onları ıslah etmeye çalışmaktır.

[176]. İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, 1/519; Ebû Nu'aym, *Marifetü's-Sahabe*, 2/189; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 7/341.

– Cenazemi düşman toprakları içinde gücünüzün yettiği, götürebildiğiniz kadar ileriye taşıyın. Daha ileriye götürme imkânınız olmadığı yere kadar götürüp, oraya gömün. Sonrada atlarınızla kabrimin üzerinde gidip gelerek kabrin yerini gizleyerek geri dönün.

[177]. İbn Manzûr, *Muhtasar*, 7/336.

“Kostantiniyye (İstanbul) surlarının dibine salih bir kişi gömülecektir
” buyurduğunu duydum. Bahsettiğı kişinin ben olacağımı umuyorum.”

[178]. Nesaî, Tahrîm, 3; *Müsned*, 5/413, Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

“Kim Allah’a inanır, O’na hiçbir şeyi ortak koşmaz, namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir ve büyük günahlardan uzak durur da bu hâl üzere Allah’a kavuşursa ona cennet vardır.”

[\[179\]](#). *Müsned*, 4/335; el-Hindî, *Kenzü'l-Ummâl*, 38462.

“İstanbul elbet bir gün fetih olunacaktır. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fetheden asker ne güzel askerdir” buyuran Allah Resûlü’nün (a.s.m.) müjdesini vermek için İstanbul surlarına kadar gelen Ebû Eyyûb el-Ensârî’nin başka bir müjdesi daha vardı. Ruhunu Rabbine teslim etmek üzere olduğu sırada bu müjdeyi vermeden dünyadan ayrılmak istemiyordu. Yanına gelenlere Allah Resûlü’nden (a.s.m.) duyduğu ümit kapılarını sonuna kadar açan bir hadisi naklederek tüm Müslümanları müjdeledi:

[180]. *Müsned*, 5/416; İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1/1221.
“Allah, kendine şirk koşmadan ölen kişiyi, cennete koyacaktır.”

[\[181\]](#). *Müşned*, 5/416; İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1/1221.
– **Bütün insanlara benden selam söyle!** diyerek onunla herkese selam göndermişti.

[\[182\]](#). Ahzâb Sûresi, 33/23.

“Müminlerden öyleleri vardır ki, onlar Allah’a verdikleri söze sadık kaldılar. Onlardan kimi sözünü gerçekleştirdi. Kimi de beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde sözlerini değıştirmediler.” ayetini okudu. Sonra sakalını ıslatan gözyaşları içerisinde:

[\[183\]](#). İbn Kesîr, *es-Siretü'n-Nebeviyye*, 1/580; Hâkim, *Müstedrek*, 3/28.

   y insanlar onları ziyaret edin. Onlara gidin. Onlara selam verin. Nefsim yedi kudreti elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, onlar, kıyamet gününe kadar kendilerine selam verenlerin selamını, duasını duyarlar ve karşılık verirler   buyurdu.

[\[184\]](#). İbn Sa'd, *Tabakât*, 3/19.

Allah Resûlü'nün (a.s.m.) sözlerini duyan Hz. Fâtıma annemiz (r. anha) vefat edinceye kadar, her iki-üç günde bir Uhud'a giderek amcası Hz. Hamza (r.a.) ve diğer şehitleri ziyaret eder, ağlayarak onlar için dua eder, amcasının kabrine bakar, onu düzeltirdi.

[\[185\]](#). Vâkidî, *Megâzî*, 1/241.

Sanki Hz. Hamza selamımıza karşılık veriyordu. Şaşkınlıkla etrafımıza baktık. Hiç kimsenin olmadığını görünce daha çok şaşırdık.

[\[186\]](#). Hâkim, *Müstedrek*, 3/29.

Halamın tüyleri diken diken olmuş, korkuya kapılmış ve çocuklarına seslenerek, şaşkınlık içersinde hızlıca oradan ayrılarak evlerine dönmüşlerdi.

[187]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 2/82.

Süvarilerin komutanını yanına çağırın Yezid, bir gurup süvari ile Ebû Eyyûb'un naşının surlara doğru götürebilecekleri en uzak noktaya kadar götürülmesini emretti. Askerler tabutu omuzlarına alarak ilerlemeye başladılar. Üzerlerine sağanak yağmurları gibi gelen oklara aldırmadan götürebildikleri en uzak noktaya kadar götürüp oraya defnettiler.

[\[188\]](#). İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1/1221.

Sözünü tutan kral Eyüp Sultan'ın mezarını itina ile korudu. Ondan sonra yaşayan Rumlar da korumaktan çok ötesini yaparak Eyüp Sultan'ın mezarına büyük özen gösterdiler. Onu düzeltip onardılar. Hatta zaman zaman ziyaretine gidip kabrinde dua ettiler.

[189]. *Tirmizî, Menâkib, 59.*
Ne mutlu beni göreni görene!”

[190]. *Büyük İslâm Tarihi*, Heyet, 2/399-402.

Hilafet makamına geçen Ömer b. Abdülaziz, İstanbul'u kuşatan ordunun yok olmakla karşı karşıya olduğunu farkındaydı. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin bu konuda Müslümanlar üzerinde kurduğu manevî baskıyı da çok iyi biliyordu. Ancak Müslümanların içinde bulunduğu şartlar dayanılmaz boyutlara ulaşmıştı. Bunun için istemeyerek de olsa kuşatmayı kaldırdı.

[191]. İbn Manzûr, *Muhtasar*, 21/146.

– Heyhat! Heyhat! Allah Ebû Eyyûb el-Ensârî'ye rahmet etsin! O, insanların bu konuda konuşma cesaretini tamamen ortadan kaldırdı. Onun manevî baskısı fetih gerçekleşinceye kadar kuşatmanın kaldırılmasını engelliyordu. Ben onun kabrinin, Allah tarafından, kâfirlerin şehrinde gizlenen bir sembol olarak görüyorum. Aslında ben de İstanbul'u fethedip, bu sembolün gizemini çözmeyi çok istiyordum. Ancak sonra ordunun maruz kaldığı büyük sıkıntıları düşündüm. Müslümanların daha büyük sıkıntılarla karşılaşmaması için kuşatmanın kaldırılmasına karar verdim, dedi.

[\[192\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 20/29.

“Kabrin İslâm Peygamberi'nin sahâbîlerinden birine ait olduğunu öğrenen Rumlar, İslâm ordusu çekildikten sonra yerini tespit ederek, üzerine türbe yaptılar. Havalarda kurak olduğu zamanlar yağmur duası için bu türbeye gider yağmur duasını burada yaparlardı.”

[193]. İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1/1220.

İbn-i Kesîr, Vâkidî ve diğer tarihçiler, Rumların Eyüp Sultan için bir türbe inşa ettikleri ve ona büyük bir saygı gösterdiklerini, kıtlık ve kuraklık zamanlarında dua etmek için buraya gittiklerini söyler.

[194]. Prof. Dr. Hüseyin Algöl, *Gönöl Sultanlarımız*, 70.

Daha sonraları İstanbul'u ziyaret eden bazı seyyahlar Eyüp Sultan'ın mezarını ve Bizanslıların ona gösterdikleri saygıyı bizzat görüp aktarmışlardır. Bu seyyahlardan biri de Ali b. Ebû Bekir el-Herevî'dir. 1214 yılında vefat eden bu zat, bir ara Kostantiniyye'ye uğradığını, surların hemen dışında bulunan Eyüp Sultan'ın kabrini görüp, ziyaret ettiğini söyler.

[195]. ‘Aynî, *Umdetü'l-Kârî*, 2/392.

İstanbul’un fethinden hemen önce 1450 yılında vefat eden Tarihçi ve Muhaddis Bedrettin ‘Aynî ise Eyüp Sultan’ın kabrinin Bizanslılar tarafından özenle korunduğunu, onların yağmur duası için şifa umuduyla kabrini ziyaret ettiklerini çoğu zaman bekledikleri yağmurun yağdığını bildirmektedir.

[196]. *Tirmizî*, Nikah, 1; *Müsned*, 5/421, Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

Edep ve hayâ, koku, dış temizliği, evlilik

[197]. Taberî, *Tarih*, 313.

– O, benim kardeşimin oğlu Muhammed b. Abdullah'tır. O, kendisinin Allah'ın Resûlü olduğunu söylüyor. **Yakın bir gelecekte kendisine Kistrâ ve Kayser'in hazinelerinin sunulacağını iddia ediyor.** Şu kardeşimin oğlunun eşi Hatice binti Huveylid'dir. Ona iman etti. Şu ise amcasının oğlu Ali b. Ebû Tâlib'dir. O da ona iman etti. Şu anda yeryüzünde bu kadın ve çocuktan başka inanıp ona tabi olan yoktur, dedi.”

[\[198\]](#). Yavuz Bahadıroğlu, *Moral Dünyası*, sayı 50/30.
– Hırs değil iman!..

[\[199\]](#). *Müsned*, 4/335.

“İstanbul elbette fethedilecektir. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fethedecek olan asker ne güzel askerdir” övgüsüne mazhar oldu. Akli ve kalbi hep Eyüp Sultandaydı. Fetihden önce gelen haberlerden Eyüp Sultan’ın kabrinin kayıp olduğunu öğrenmiş çok üzölmüştü.

[\[200\]](#). *Tirmizî*, Menâkıb, 58.

“Kıyamet günü ashabımdan her biri, vefat ettiği yerin belde halkı için önder ve nur olarak diriltilecektir.”

[\[201\]](#). Prof. Dr. Hüseyin Algöl, *Gönül Sultanlarımız*, 72.

– Ey benim mürşidim! Peygamberimizin miḥmandâr-ı Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin kabrinin İstanbul surlarının hemen dışında yakınlarda bir yerde olduğunu tarih kitapları yazmaktadır. Himmetinizle kabrin yerini bulmak ve bilmek arzusundayım dedi.

[\[202\]](#). *Tirmizî*, Menâkıb, 58.

“Kıyamet günü ashabımdan her biri, vefat ettiği yerin belde halkı için önder ve nur olarak dirilecektir.” buyuruyor.

[203]. *Büyük İslâm Tarihi*, Heyet, 10/383.

Bunlardan biri de II. Selim'dir. Hocası Birgili Atâullah ile Kütahya'dan İstanbul'a gelen II. Selim 1566'da tahta çıkmıştır. Ona Şeyhü'l-İslâm Ebû Suud ve diğer devlet erkânı biat etmişler, sonra padişah Osmanlı geleneğine uyarak Eyüp Sultan'dan başlayarak, Fatih, II. Beyazıd ve Yavuz Sultan Selim'in türbelerini ziyaret etmiştir.

[\[204\]](#). *Büyük İslâm Tarihi*, Heyet, 10/449.

Osmanlı padi ahlarından V. Murad ise 1623 yılında tahta çıktıktan sonra Eyüp Sultan Hazretleri'nin türbesine giderek burada Aziz Mahmud Hüdâyî Efendi'nin elinden kılıç ku anmı tır.

[205]. Dr. Necdet, Dr. Coşkun Yılmaz, *İstanbul Sahâbeler*, 141.

Nitekim 23 Nisan 1920’de TBMM’nin açılışında Meclis üyeleri, Ankara’nın manevî önderi kabul edilen, Osmanlı Devleti’nin manevî kurucularından, Fatih’in kulağına ezan okuyup ismini fısıldayan, Akşemsettin’i ona hoca tayin eden Hacı Bayram-ı Veli’nin türbesine giderek burada dua etmişlerdir. Bu ziyaret, halkın TBMM’ne güvenini arttırırken, kâğıda dökülmemiş bir mutabakat ve meşruiyet olarak algılanmıştır.

[206]. Ebû Nuaym, *Hilyetü'l Evliya*, 5/189. Ebû Eyyûb el-Ensârî'den rivayet edilmiştir.

Ebû Eyyûb el-Ensârî, Allah Resûlü'nden (a.s.m.) “Kırk gün Allah rızası için ihlâs ve samimiyetle ibadet eden kimsenin, kalbine doğan hikmet pınarları dilinden dökülmeye başlar.” diye duymuştu. İstanbul semalarını aydınlatan nur, yedi ay boyunca Huzur-u Saadette Efendimiz ile birlikte ibadet etti. Onunla çok özel anlar yaşadı, etrafında pervane oldukça teveccühünü kazandı, duasını aldı.

[207]. Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, 7/202, 223; Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ*, 11/448.

“Ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız doğru yolu bulursunuz.” hadisini rehber edinen İstanbullular, Eyüp Sultan’a semalarında parıldayan nuruna tabi olarak, o nur ile kalplerini aydınlattılar.

[208]. *Tirmizî*, Menâkıb, 58.

“Kıyamet günü ashabımdan her biri, vefat ettiği yerin belde halkı için önder ve nur olarak dirilecektir.”

[209]. İbn Abdalberr, *el-İstîab*, 1/179; İbn Manzur, *Muhtasar*, 5/178.
– İkiniz doğu halkının gözü olacaksınız. Doğru halkı sizinle haşrolacak.

[\[210\]](#). İbn Abdilberr, *el-İstîab*, 1/179.

– Ey Büreyde gözün feri gitmesin, işitmen kaybolmasın, sen doğu halkı için nur olacaksın!

[\[211\]](#). Müslim, *Fedailü's-Sahabe*, 51.

– Yıldızlar gökyüzünün güvencesidir. Yıldızlar yok olduğunda gök vaad edildiği hali alır (Kıyamet kopar). Ben sahabelerimin (fitne-dinden dönme-felaketler konusunda) güvencesiyim. Ben gidince sahabelerim vaad olunan hali alır. Sahabelerim ümmetimin güvencesidir. Sahabelerim gittiğinde ümmetim vaad olunan hali alır, buyurdu.

[\[212\]](#). Enfal, 8/33.

“Halbuki sen onların içinde iken Allah onlara azap edecek değildir. Onlar af dilerken de Allah onlara azap etmez.” ayeti, zikredilen hadisi şerifi açıklamakta, bize sahabelerin bize güvence olması için onların yolunu takip etmemize, yanlış yaptığımızda tevbe edip doğruya yönelmemize işaret etmektedir.

[213]. Dr. Necdet, Dr. Coşkun Yılmaz, *İstanbullu Sahâbeler*, 133.

Bazı ecnebî ve Ermeni milletine mensup kimselerin bile işlerine giderken Koca Sultan'ı ziyaret etmeden geçmedikleri rivayet edilmektedir. Binaenaleyh, gerek Eyüp halkının ve gerekse İstanbul halkının ve bhusus ticaret, seyahat ve ziyaret için İstanbul'a gelenlerin ilk önce Koca Sultan'ı mutlaka ziyaret edip, sonra işlerine bakmaları ve hatta ayrılırken tekrar gidip veda ederek, başta Peygamberimiz ve bütün peygamberler olmak üzere onun bütün ashâbının, mü'min ve mü'minelerin ruhlarına hediye göndermeleri, iş sahiplerinin hayrına ve işlerinin rast gitmesine sebep olur."

[214]. Dr. Necdet, Dr. Coşkun Yılmaz, *İstanbul Sahâbeler*, 115.

Türbe bugünkü şeklini Sultan I. Ahmed döneminde almıştır. Türbenin içinde bulunan ve kısmet kuyusu olarak bilinen kuyu ihya edilmiş, kible tarafına bakan türbe girişinin önüne ziyaret bölümü, cüzhâne ve sebil eklenmiştir. Eyüp Sultan sandukasının çevresine gümüş telden yapılmış bir şebeke konmuştur. Bu şebeke 1730 yılında Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve 1819 yılında Sultan II. Mahmud tarafından tamir ettirilmiştir.

[\[215\]](#). *Müslim*, Cenâiz, 107.

[\[216\]](#). *Müslim*, Cenâiz, 106.

“Kabir ziyaretini yasaklamıştım. Bundan böyle kabirleri ziyaret edebilirsiniz” buyuran Allah Resûlü (a.s.m.) “Kabirleri ziyaret edin. Şüphesiz ki o ölümü hatırlatır.” hadis-i şerifiyle kabir ziyaretini teşvik etmiştir. Allah Resûlü (a.s.m.) bizzat kendisi de zaman zaman Medine’deki Cennetü’l-Bakî kabristanına ve Uhud şehitliğine giderek, orada yatanlara dua eder, ölümü düşünür ve ahiret hayatını gözünde canlandırırdı.

[\[217\]](#). *Müslim*, Cenâiz, 102.

“es-Selâmu aleyküm ey iman eden kabir ehli! Vaad edilen şey yarın sizlere gelecek. İnşallah bizde size katılacağız. Allah’ım! Bakî kabristanındakileri affet.” diye dua etmiştir.

[\[218\]](#). *Müslim*, Cenâiz, 103-104.

“es-Selâmu ey Mümin ve Müslüman kabir ehli! Allah bizden önce gidenlere de sonraya kalanlara da rahmet etsin. Ben de inşallah size katılacağım. Allah’tan bizim ve sizin için af diliyorum de, buyurdu.”

[\[219\]](#). el-Hindî, *Kenzü'l-Ummâl*. 28828.

“...İlim öğrenen kişi, eşine itaat eden hanım, anne ve babasına iyilik yapan çocuk, peygamberlerle birlikte hesapsız olarak cennete girer.”

[\[220\]](#). *Müsned*, 5/423.

“Her namaz diğer namaza kadar yapılan hataları kaldırır.”

[\[221\]](#). *Müşned*, 5/413.

– Sanırım, hayır kesin olarak inanıyorum ki Allah Resûlü (a.s.m.) o güne sakladığı arzusu “Ey Rabbim! Allah’tan başka ilâh olmadığına Muhammed’in senin kulun ve Resûlün olduğuna dili ve kalbi ile şahadet edeni cennetine koy!” olacaktır.

[\[222\]](#). *Müsned*, 5/414.

– Allah’a eş koşmak, Müslüman birini öldürmek ve savaştan kaçmaktır, buyurdu.

[\[223\]](#). *Müslim*, Tevbe, 6; *Müsned*, 5/414.

“Eğer siz hiç günah işlemeyecek olsaydınız, Allah sizi yok eder, yerinize günah işleyecek başka bir topluluk yaratırdı. Onlar günah işleyip, af dilediklerinde onları bağışlardı.”

[\[224\]](#). *Müşned*, 5/415.

“Kim bir ağaç dikerse, Allah o kişiye diktiğı ağacın verdiğı meyve miktarınca sevap yazar.”

[225]. *Müsned*, 5/423; İbn Manzûr, *Muhtasar*, 6/115.

“Ey Allah’ım! Her şeye gücü yeten, her şeyi takdir eden Sensin. Benim hiçbir şeye gücüm yetmez. Sen bilirsin, ama ben bilmem. Gizli olanı en iyi Sen bilirsin. Eğer falan kişiyi (ismini söyleyerek) dinim, dünyam ve ahiretim hakkında benim için hayırlı görüyorsan, onu bana nasip et. Eğer o değil de başkası benim için, dinim, dünyam ve ahiretim hakkında hayırlı ise o hayırlı olan kişiyi bana yaz. Onu bana nasip ve takdir et.”

[\[226\]](#). Münâvî, *Camiu's-Sağir Şerhi*, 5/132.

“Allah Resûlü (a.s.m.) dua etmek istediğinde önce kendisinden başlardı.”

[227]. Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebir*, 4/133; Ebû Nu'aym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, 3/12.

'Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh' sözünü çokça söyle! Çünkü o, cennetin hazinelerinden bir hazinedir."

[228]. Münâvi, *Camiu's Sagîr Şerhi*, 4/117.
“Sevabın büyüklüğü sıkıntının büyüklüğü kadardır. Allah bir kavmi
(veya kişiyi) sevince ona sıkıntı verir.”

[\[229\]](#). *Müsned*, 5/ 416; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebir*, 4/139.
“Sadakanın en hayırlısı ve en makbul olanı, dargın akrabaya verilenidir.”

[\[230\]](#). *Müsned*, 5/426.

“Bir Müslüman’ın diğer Müslüman kardeşinden üç günden fazla küs durması helal olmaz. Birbirleri ile karşılaştıklarında biri başka diğeri başka tarafa döner. O ikisinden hayırlısı önce selam verendir.

[\[231\]](#). *Müsned*, 5/429.

“Kim Ramazan orucunu tutar, ondan sonra Şevval ayından altı gün oruç tutarsa bütün yılı oruçlu geçirmiş gibi olur.”

[\[232\]](#). İbn Manzûr, Muhtasar, 7/340.

“Ey Allah’ım! Eğer eceli yaklaşmışsa onu affet! Ona merhamet et! Eğer eceli uzaksa ona sağlık, afiyet ve şifa ver. Çektikleri sıkıntılardan dolayı onu ödüllendir.”